

zborník

UMELÁ INTELIGENCIA A PRÁVO:

REGULÁCIA, PRAX A ETICKÉ VÝZVY

Filip Petrek (zost.)

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

zborník

UMELÁ INTELIGENCIA A PRÁVO: REGULÁCIA, PRAX A ETICKÉ VÝZVY

zborník príspevkov z rovnomennej konferencie, ktorá sa uskutočnila
23. októbra 2025 v hoteli Patria na Štrbskom plese

Filip Petrek (zost.)

2026

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Umelá inteligencia a právo: regulácia, prax a etické výzvy / Filip Petrek (zost.) /
Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2026. 221 s.
ISBN 978-80-7160-784-7

Financované EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti
SR v rámci projektu č. 09105-03-V02-00038.

Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan
for Slovakia under the project No. 09105-03-V02-00038.

© Autori

Zostavovateľ: Filip Petrek
Návrh obálky: JUDr. Mgr. Libuša Nicholson

Recenzenti: doc. JUDr. Diana Treščáková, PhD.
doc. JUDr. Regina Hučková, PhD.

Vydala Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2026.

ISBN (e-verzia): 978-80-7160-784-7

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovanie používať za predpokladu uvedenie mena autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

Obsah

Právne a etické aspekty regulácie umelej inteligencie – a právnické profesie	5
	Martina Gajdošová
Regulácia mimozmluvnej zodpovednosti za umelú inteligenciu – premárnená príležitosť?	37
	Jana Duračinská
Zákonné možnosti a limity využitia umelej inteligencie pri riadení kapitálových obchodných spoločností	55
	Angelika Mašurová
Výzvy súťažného práva v kontexte umelej inteligencie	73
	Jana Strémy
Ochrana dôverných informácií a osobných údajov pri tvorbe obchodnoprávných zmlúv prostredníctvom generatívnej umelej inteligencie	105
	Peter Lukáčka, Dominika Pintérová
Vybrané aspekty zodpovednosti pri vytváraní a používaní nástrojov umelej inteligencie na účely zisťovania právno-ekonomického vývoja spoločností s ručením obmedzeným	127
	Mojmír Mamojka
Smart kontrakty ako fenomén lex cryptographica: výzvy pre záväzkové právo a právnu istotu v obchodnoprávných vzťahoch	138
	Dominika Pintérová, Daniel Zigo
Formovanie princípov správneho použitia AI pri výkone právnických povolaní (so zameraním na stavovské predpisy)	165
	Filip Petrek
Limity umelej inteligencie pri vyhľadávaní judikatúry: problematika “halucinácií” a verifikovateľnosti výstupov	182
	Laura Fotopulosová
Autorskoprávna ochrana diel vytvorených umelou inteligenciou a aplikácia § 91 Autorského zákona	203
	Martin Daňko

PRÁVNE A ETICKÉ ASPEKTY REGULÁCIE UMELEJ INTELIGENCIE – A PRÁVNICKÉ PROFESIE¹

LEGAL AND ETHICAL ASPECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE REGULATION – AND LEGAL PROFESSIONS

Martina Gajdošová²

Abstrakt: Príspevok sa sústreďuje na etické aspekty umelej inteligencie vo vzťahu k právu a najmä na otázku tvorby pravidiel, s pozornosťou na právnické profesie, ktoré pri výkone svojho povolania (funkcie) sú (budú) prioritne užívateľmi nástrojov umelej inteligencie. Príspevok kladie dôraz na porovnanie morálnych a právnych noriem v kontexte regulácie umelej inteligencie a právnických profesií, pričom sa zameriava na (i) normatívny jazyk a osobnú pôsobnosť týchto noriem, (ii) vzťah k zmene normy, (iii) spoločný vývoj z hľadiska formy, (iv) obsah normy a „povyšovanie“ morálnych noriem na normy právne a na prioritizáciu právneho riešenia spoločenských vzťahov a (v) aspekty zodpovednosti. Príspevok uzatvára, že pre právnické profesie sa „pomenovalo“ pravidlo - ak využijú nástroj umelej inteligencie, musia dodržať všetky právne a etické pravidlá regulujúce jeho profesiu, vrátane ochrany osobných údajov a vrátane zodpovednosti za použitie podkladov, ktoré im nástroje umelej inteligencie vygenerovali pre výsledok ich činnosti a sú naďalej osobne zodpovedné za výkon svojej profesie a za výsledok svojej činnosti. V oblasti využívania umelej inteligencie právnickými profesiami zatiaľ niet nových etických pravidiel, ale zvýrazňuje sa rešpektovanie súčasných ustálených etických pravidiel každej profesie. Zdá sa, že novým etickým pravidlom je, že je etické regulovať umelú inteligenciu.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, etická a právna regulácia, právnické profesie

¹ Táto práca je financovaná z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. oġo5-o3-Vo2-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra teórie práva a filozofie práva.

Abstract: The paper focuses on the ethical aspects of artificial intelligence in relation to law and, in particular, on the issue of rule-making, with attention to the legal professions, which in the exercise of their profession (function) are (will be) the primary users of artificial intelligence tools. The paper emphasizes the comparison of moral and legal norms in the context of the regulation of artificial intelligence and the legal professions, focusing on (i) the normative language and personal scope of these norms, (ii) the relationship to the change of norms, (iii) common development in relation to form, (iv) the content of the norm and the "elevation" of moral norms to legal norms and the prioritization of legal solutions to social relations, and (v) aspects of responsibility. The paper concludes that for the legal professions, the following rule has been "named" - if they use artificial intelligence tools, they must comply with all legal and ethical rules governing their profession, including the protection of personal data and including responsibility for the use of materials generated by artificial intelligence tools for the results of their activities, and they remain personally responsible for the performance of their profession and the results of their activities. There are no new ethical rules yet for the use of artificial intelligence by the legal profession, but respect for the current established ethical rules of each profession is emphasized. It seems that the new ethical rule is that it is ethical to regulate artificial intelligence.

Key words: artificial intelligence, ethical and legal regulation, legal profession

*„Právo i morálka na nikoho iného ako na človeka nemôže pôsobiť
a pre nikoho iného ako pre človeka nemôže platiť.*

*To platí aspoň dovtedy, kým sa nevytvoria bytosti schopné bez
ľudského sprostredkovania alebo prípravy poznať a vedome
(ne)dodržiavať pravidlá".³*

Úvod

Z poznatkov teórie práva (ale nielen z nej) ustálené akceptujeme, že existujeme v pluralite normatívnych systémoch, že popri práve ako normatívnom systéme poznáme aj ďalšie – morálka, mravy, obyčaje, zvyklosti, náboženské systémy a iné. Ide o normatívne systémy, a ide o normy pôsobiace v spoločnosti. Tieto normatívne systémy sú v historickom previazaní – v mieste i v čase sa menia.

Civilizačne sa meníme aj v dôsledku technologického vývoja, pričom zmeny zaznamenávame stále rýchlejšie, ak si uvedomíme len ostatné zásadné zmeny sprevádzajúce globalizáciu – priemyselná revolúcia, elektrifikácia, digitalizácia, éra algoritmov (...), éra umelej inteligencie. Dovolím si použiť Dolobáčov⁴ optimistický pohľad – hoci z oblasti pracovného práva – každá takáto zásadná zmena priniesla najskôr enormné zhoršenie (pracovných) podmienok, no zároveň následné zvýšenie spoločenského blahobytu, - a tak to evidujeme doposiaľ.

Možno je trúfalé hľadiť na umelú inteligenciu „akoby“ z pohľadu „ďalšej historickej etapy, či skúsenosti“, no optimistický prístup to pripúšťa. V zásade je vývoj stále zložitejší, pričom po „akosi absorbovaní“ umelej inteligencie príde (zrejme skôr, ako očakávame - s ohľadom na zrýchľujúci sa vývoj, nevedno, či nie práve v súvislosti prepájania mozgu a počítača...) ešte zložitejšia výzva. Preto je možné pokúsiť sa na umelú

³ Upravené podľa: BÁRÁNY, E.: Formálne vlastnosti práva. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021, s. 108, a podľa KNAPP, V.: Teorie práva. Praha : C. H. Beck, 1995, s. 13.

⁴ DOLOBÁČ, M.: Pracovné právo pod tlakom priemyselnej revolúcie. Inauguračná prednáška: Vedecká rada Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, 10.4.2025.

inteligenciu hľadiť so zjednodušením (teda bez nároku na postihnutie všetkých jej náročných a zložitých súvislostí).

O umelej inteligencii v právnych súvislostiach sa píše len zopár desaťročí.⁵

Definícia umelej inteligencie je stále nejednoznačná⁶, zrejme najrozšírenejší definičný prístup reflektuje aspekty autonómie fungovania a strojového učenia, resp. strojového a hlbokého učenia⁷. Definíciu ponúka *Akt o umelej inteligencii* (2024) v úvodnom bode (4): *AI*

⁵ Ustálené sa za tzv. krstného otca umelej inteligencie označuje Geoffrey Everest Hinton (nar. 1947), počítačový vedec a kognitívny vedec, pôsobiaci v oblasti umelých neurónových sietí a technik hlbokého učenia, publikujúci k tejto téme od 80. rokov 20. storočia. Následne umelú inteligenciu reflektuje aj právna veda. V slovenských podmienkach je to v širšom rozsahu až od prelomu druhého a tretieho decénia 21. storočia. K azda prvým komplexnejším príspevkom v slovenskej spisbe patrí dizertačná práca: GYURÁSZ, Z.: *Právne, spoločenské a filozofické aspekty aplikácie umelej inteligencie*. Bratislava : Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, 2022. Z ďalších „raných“ slovenských prác možno odkázať napr. na Hodás, M.: *Implementácia autonómnej mobility - niektoré filozofické a (ústavno)právne aspekty a ich právne a metaprávne implikácie nielen pre Slovenskú republiku*. Praha : Nakladatelství Leges, 2022; Hodás, M., Židek, D.: *Niektoré právne aspekty inteligentnej mobility*. In: *Právo a bezpečnosť*. Brno : Vysoká škola Karla Engliša, 2022, s. 7-27; Hodás, M.: *Autonómne doručovacie roboty (regulácia potenciálne disruptívnej technológie)*. In: *Právny obzor : teoretický časopis pre otázky štátu a práva*. Roč. 105, č. 3 (2022), s. 233-245.

⁶ „Absencia štandardov je o. i. spôsobená nedostatočnou úpravou AI (keďže jej samotná definícia je stále nejednoznačná), a preto niet divu, že za týchto okolností je vytvorenie spoločných štandardov pre jej audit problematické.“ In: KLUČKA, J.: *Úloha a dôležitosť etických pravidiel v systémoch umelej inteligencie*. *Právny obzor*, 3/2025, s. 253; Barancová uvádza: „V oblasti vývoja moderných technológií neexistuje doteraz presné vymedzenie pojmu „umelá inteligencia“, z čoho vyplývajú prirodzené obtiažnosti pri jeho normatívnom vymedzení. Podľa odporúčania Rady OECD pre umelú inteligenciu je „umelá inteligencia systém, ktorý je schopný nájsť optimálne, resp. vhodné odporúčania, riešenia, resp. rozhodnutia pre ciele definované človekom, ktoré reálne alebo virtuálne vplyvajú na okolie“. Podľa Recommendation of the Council on OECD Legal Instruments Artificial Intelligence, 2022. In: BARANCOVÁ, H.: *Umelá inteligencia a pracovné právo*. *Právny obzor*, 2/2024, s. 110.

⁷ V súčasnosti možno hovoriť o umelej inteligencii a jej pododboroch – strojové učenie a hlboké učenie. „Súčasný stav vývoja umelej inteligencie (AI) a jej pododborov strojového učenia (ML) a hlbokého učenia (DL) sa posúva od zamerania na modelovanie k zameraniu na základné údaje používané na tréning a hodnotenie modelov.“ In: Nguyen, G., Sáinz-Pardo Díaz, J., Calatrava, A. et al. *Landscape of machine learning evolution: privacy-preserving federated learning frameworks and tools*. *Artif Intell Rev* 58, 51 (2025). <https://doi.org/10.1007/s10462-024-11036-2>.

*je rýchlo sa rozvíjajúca skupina technológií, ktorá prispieva k širokému spektru hospodárskych, environmentálnych a spoločenských prínosov vo všetkých odvetviach a spoločenských činnostiach (...)*⁸.

Vždy, keď „príde“ v ľudskej spoločnosti čosi zásadne nové a relevantné, napokon to „skončí vyžiadanim si“ regulácie (osobitne pre všetkých evidentné to bolo nedávno pri pandémie COVID-19 – od neformálnych rád normatívneho charakteru od odborných autorít po soft reguláciu až po zákonnú a podzákonnú reguláciu, vrátane zložitej súdnej ochrany). Pravidlá (i celé normatívne systémy) sú skrátka nosný element ľudskej civilizácie. No aj napriek „zviazanosti“ (subjektov, objektov, stavov, vzťahov, inštitútov, inštitúcií, pôsobností, procesov, etc.), ktoré pravidlá so sebou prinesú, vývoj nekončí a vždy prinesie čosi nové. Osobitne zjavné je to v práve, kde sa mieša *súčasný* s *minulým* i so vstupujúcim *novým*.

Rozmanité reálne riziká a hrozby, ale aj „iba“ rozmanité neistoty nás nútia umelú inteligenciu pomenúvať, dokonca tvoriť pravidlá pre ňu⁹, v klasickom postupe – najskôr neformálne „dohodnuté“ pravidlá, neskôr

⁸ Svoju definíciu napr. poskytuje aj uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi, v čl. 2: *AI nástroj je softvérový alebo systémový nástroj využívajúci strojové učenie, generatívne algoritmy alebo iné formy umelej inteligencie na spracovanie, analýzu alebo generovanie informácií*. Česká advokácia poskytuje pre svoje potreby nasledovnú definíciu: *„...je pro účely tohoto stanoviska AI definována jako schopnost počítačových programů napodobovat lidské schopnosti, jako je psaní či jiný projev, vyhledávání informací, učení se, uvažování, plánování nebo kreativita.“* In: *„Představenstvo České advokátní komory přijalo na svém zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. září 2023, (...) Stanovisko k užívání umělé inteligence (AI) při poskytování právních služeb.“* In: Představenstvo ČAK: Stanovisko ČAK k využívání AI při poskytování právních služeb. Advokátní deník. 15.9.2023, <https://advokatnidenik.cz/2023/09/15/stanovisko-cak-k-vyuzivani-ai-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/> (náhľad 20.6.2025).

⁹ Hodás v súvislosti s autonómnou mobilitou uvádza: *„V každom prípade možno skonštatovať, že regulácia predstavuje oslabenie pre inovatívne sily na trhu, keďže vznik a testovanie inovácií je v regulovanom prostredí drahšie ako v prostredí prispôsobivom (neregulovanom).“* In: HODÁS, M. Implementácia autonómnej mobility – niektoré filozofické a (ústavno)právne aspekty a ich právne a metaprávne implikácie nielen pre Slovenskú republiku. Praha: Leges, 2022, s. 31.

soft law, napokon je na rade všeobecne záväzné právne pravidlo,¹⁰ či už na vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni¹¹.

Z pohľadu právnej vedy majú normatívne systémy *i.a.* regulačnú funkciu, čiže zámerne zasahujú do procesov, javov, vzťahov, a to za istým účelom. Právna veda formy takéhoto regulovania vnútorne delí na tvorbu noriem (tvorbu práva) a na aplikáciu noriem (právom určený subjekt/orgán podľa právom určeného postupu vykoná určité opatrenie, či rozhodnutie). Aj v oblasti súkromnoprávných vzťahov dochádza k ich vzájomnej regulácii, tá je založená predovšetkým na zmluvnej autonómii rovnoprávných súkromnoprávných subjektov (v limitoch *secundum legem et praeter legem*, a nie *contra bonos mores*). Právna veda sa regulácii venuje tiež z dôvodu pôsobenia rôznych druhov normatívnych systémov, v spoločnosti, v malých spoločenstvách, v štáte, samozrejme aj v nadnárodnom rozmere, teda venuje sa právu ako normatívnemu systému i ďalším normatívnym systémom, napr. morálke, obyčajom, zvykom a ich vzájomným vzťahom.

Právo je „*normatívny systém určitých vlastností, ktorý je navyiac i neseným systémom*“¹², je tvorený človekom (spoločnosťou), je určený človeku (spoločnosti), je nesený človekom (spoločnosťou), a to platí aj pre ďalšie vyššie uvedené normatívne systémy. Normativita (vo význame spôsobilosti vytvárať a formulovať normatívne požiadavky a aj ich naplňať i vynucovať) je produkt spoločnosti, je to akási vývojom získaná

¹⁰ Pintérová uvádza: „Dosiiahnutie správnej rovnováhy medzi reguláciou predstavujúcou ochranu záujmov spoločnosti a inováciami je podľa nášho názoru rozhodujúce na využitie potenciálu AI a zároveň zmiernenie jej rizík pre spoločnosť. In: PINTÉROVÁ, D.: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*“. Právny obzor 4/2024, s. 361-362. Barancová uvádza, že zavádzané systémy umelej inteligencie predchádzajú reguláciu: „Legislatívne vákuum“ v právnej úprave umelej inteligencie je aktuálne nielen v Slovenskej republike, ale aj v iných štátoch EÚ, ako aj mimo nej. Ucelenú stratégiu umelej inteligencie majú len niektoré štáty, napr. Kanada, Japonsko, Singapur, Čína. V Európskej únii drží tento primát Fínsko“. In: BARANCOVÁ, H.: op. cit., s. 109.

¹¹ Napr. rok 2024 priniesol v rámci EÚ Akt o umelej inteligencii na úrovni nariadenia (NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii).

¹² BÁRÁNY, E.: *Ľudskosť práva*. In: Bratislavské právnické fórum 2023 : Právna zodpovednosť a autonómia / Olexij M. Meteňkanyč, Sára Majerová, Veronika Ťažká (zost.). Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2023. ISBN 978-80-7160-704-5, s. 50.

nevyhnutná vlastnosť spoločnosti, ale je to aj predpoklad jej existencie a prežitia.

Techniky využívania umelej inteligencie, či nástroje umelej inteligencie, reflektujú aj normatívne systémy pôsobiace v spoločnosti, predovšetkým právo a morálka. Podľa Klučku právne pravidlá vznikajú ako reakcia na rýchlo sa rozvíjajúci fenomén umelej inteligencie, pričom *„etické pravidlá tvoria súčasť nadstavbovej úpravy jednotlivých spoločenských, ktoré sú v súčasnosti konfrontované s AI. Etické pravidlá v takomto kontexte vytvárajú „krehkú rovnováhu medzi technologickým pokrokom a ochranou ľudských hodnôt, akými sú súkromie, spravodlivosť, transparentnosť“. (...) v súčasnosti neexistuje všeobecne uznávaný systém etických pravidiel vzťahujúcich sa na umelú inteligenciu, ale systémy (regionálne či lokálne) aplikovateľné v špecifických národných, geografických, náboženských a etnických kontextoch. Vo vzťahu k AI sa preto nevynárajú otázky ich tvorby, ale skôr miesta, významu a možného výkladu a uplatňovania vo vzťahu k špecifikám vývoja, zavádzania a používania AI.“*¹³

Tento príspevok sa zamýšľa nad „previazanosťou“ dvoch normatívnych systémov - morálky a práva. Nie podľa ustáleného pohľadu na vzťah práva a morálky – úplná jednota, úplné oddelenie, snaha o identifikovanie morálneho prieniku v práve¹⁴, ale - v zmysle regulácie relatívne najnovších skutočností, javov, vzťahov, (...), ktoré sú dôsledkom vstúpenia umelej inteligencie na dejisko ľudskej civilizácie, a to právnymi i etickými pravidlami. Sústredí sa na etické aspekty umelej inteligencie vo vzťahu k právu a najmä na otázku tvorby pravidiel, s pozornosťou na právnické profesie, pretože (aj) tvorba etických pravidiel je v danom kontexte významná.

Regulácia v oblasti umelej inteligencie morálnymi i právnymi normami – s ohľadom na právnické profesie

¹³ KLUČKA, J.: op. cit., s. 241-242. Autor tu citoval: KIROVA, V. D., KU, C. S., LARACY, J. R., MARLOWE, T. J. The Ethics of Artificial Intelligence in the Era of Generative AI. In Journal of Systemics, Cybernetics and Informatics [online]. 2023, č. 4 [cit. 22. 11. 2024]. Dostupné na:

<https://www.iiisci.org/DOIJSCI/SA445KR23/#/https://doi.org/10.54808/JSCI.21.04.42>.

¹⁴ Napr. FÁBRY, B.: Tri prístupy ku vzťahu práva a morálky. In: Kol.: Aktuálne otázky teórie práva. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, s. 261-267.

Ak uvažujeme o etických aspektoch umelej inteligencie (ďalej aj len AI) i jej právnej regulácii, je vhodné identifikovať osobitosti vyplývajúce zo vzájomného porovnania morálnych a právnych noriem reflektujúc právnické profesie, a to s ohľadom na: (i) normatívny jazyk a osobnú pôsobnosť, (ii) vzťah k vlastnej zmene, (iii) vývoj z hľadiska formy, (iv) obsah normy a (v) zodpovednosť.

Aj pre právnické profesie platí, že sa jej dotýkajú nové výpočtové systémy a technológie, a to v kombinácii s rastúcim objemom veľkých dátových súborov.¹⁵

Napriek vyššie citovanému názoru, že nie tak otázka tvorby etických noriem, ale skôr ich miesto, význam, výklad a uplatňovanie, sa javia v súčasnosti dôležitými, zastávam názor, že práve otázka tvorby etických noriem je v celom tomto kontexte „neoddeliteľná“. Azda práve preto, že „*niet ostrých hraníc medzi interpretáciou, dotváraním a tvorbou práva*“,¹⁶ čo je evidentné v úzkom prepojení právnych a morálnych noriem v oblasti umelej inteligencie.

Potenciál využitia AI pre právnické profesie spočíva najmä v tom, čo potrebuje právnik k svojej každodennej práci: efektívne vyhľadávanie v právnych predpisoch na národnej i nadnárodnej úrovni, vyhľadávanie v interných normatívnych aktoch, v judikatúre a ďalších rozmanitých aktoch aplikácie práva, v medzinárodných dohovoroch a iných právne relevantných dokumentoch, v dielach právnej vedy, ďalej spracúvanie relevantných prekladov a rešerší, automatické spracovanie dokumentov a iné. Teda ide o prácu so špeciálnymi databázami. Ide tu o potenciál akéhosi „dvojakého“ druhu „majstrovstva“. Prvým je „majstrovstvo“ vyvinutia optimálneho systému (nástroja) AI pre právnik - buď všeobecného (prispôsobeného na všeobecné potreby právnik v praxi, prípadne zameraného všeobecne pre niektorú právnickú profesiu) alebo

¹⁵ „Vplyv nových výpočtových systémov a techník v kombinácii s rastúcou lavínou veľkých dátových súborov mení mnohé oblasti nášho života. Táto dynamická evolúcia má mnoho rôznych podôb, zložiek a kontextov a bude naďalej formovaná potrebami spoločnosti a technologickým pokrokom (...). Okrem toho je dôležité zodpovedne budovať systémy umelej inteligencie, ktoré sú dôveryhodné, spoľahlivé a zamerané na človeka s ohľadom na ochranu údajov a súkromia, ako aj dôležitosť auditu systémov umelej inteligencie, aby sa zabezpečilo, že fungujú podľa zámeru.“ In: Nguyen, G., Sáinz-Pardo Díaz, J., Calatrava, A. et al. Landscape of machine learning evolution: privacy-preserving federated learning frameworks and tools. *Artif Intell Rev* 58, 51 (2025). <https://doi.org/10.1007/s10462-024-11036-2>.

¹⁶ BĀRĀNY, E.: *Súdne rozhodnutie ako prameň práva a jeho výklad*. In: Právny obzor, roč. 108, č. 1, 2025, s. 21.

špeciálneho (napr. pre konkrétne potreby konkrétnej advokátskej kancelárie, alebo pre konkrétny „špecializovaný“ súd, alebo pre potreby právnického vzdelávania, etc.). Toto nie je „plne v dispozícii výlučne právnik“, no bolo by to nemysliteľné bez konzultácie s právnikom (identifikácie potrieb). Druhým je „majstrovstvo“ práce právnik s AI, čo sa javí ako budúca komparatívna výhoda konkrétneho právnik, a práve toto je (by malo byť) „plne v jeho dispozícii“.

Zatiaľ sa pri používaní AI v právnických profesiách ako riziko javí – vyhľadanie neexistujúcich zdrojov vo vyššie vymenovanom členení (tzv. halucinovanie AI), nepresnosť v právnickej terminológii podľa jednotlivých jazykov pri preklade, posun významu (nepresnosť) pri rešerši či pri inom spracúvaní dokumentov, rozmanité nepresnosti pri práci so spisovými značkami rozhodnutí súdov, či identifikácii relevantných pasáží z rozhodnutí a iné.

Bez ohľadu na mieru použitia AI, podstatný je ľudský faktor, a to inteligencia právnik s jeho schopnosťou porozumenia i právneho predporozumenia. Aktuálnou výzvou - pre jednotlivé právnické profesijné spoločenstvá i pre oblasť právnického vzdelávania – je zabezpečiť, aby bol právnik kompetentný kriticky vyhodnotiť, či akýkoľvek výstup, ktorý mu poskytne nástroj (systém) umelej inteligencie, je relevantným podkladom pre jeho činnosť, pretože je zodpovedný (aj disciplinárne zodpovedný) za riadny výkon svojej profesie (povolania) v súlade s právnou i etickou reguláciou. A tu nastupuje na scénu význam regulácie, právnej i etickej, vrátane jej tvorby.

Ad (i) Morálne a právne normy majú rovnaký normatívny jazyk a pôsobnosť na každého

Už *Hart* upozorňuje, že morálna i právna norma majú zhodný normatívny jazyk. Obe vyjadrujú zákaz, príkaz dovoľenie: „Mal by som.“ – „Musím.“ – „Mám záväzok.“¹⁷ Tiež uvádza, že právnou normu i morálnu normu „má dodržať“, ale aj „vie dodržať“ každý, teda že ide o požiadavky na správanie, ktoré sa v zásade týkajú každého, vie ich splniť každý normálny dospelý človek, netreba k tomu nejaké „osobité zručnosti alebo vynikajúci intelekt“.¹⁸ Napokon obe sú produktom človeka a spoločnosti,

¹⁷ HART, H. L. A.: *Pojem práva*. (Concept of Law, 1961). Praha : Prostor, 2004, s. 201.

¹⁸ HART, H. L. A.: op. cit., s. 172.

človek a spoločnosť právne i morálne normy tvorí, používa, nesie i odovzdáva, samozrejme aj vynucuje.

V podstate je zrejmé, čo sa má právnou i etickou reguláciou umelej inteligencie v zásade docieľiť (napr. aby bola bezpečná a dôveryhodná, aby prinášala kvalitu a prosperitu do života, aby bola vo všeobecnom záujme, *etc.*), zložitejšie však je, čo to predstavuje v konkrétnostiach (a k tomu osobitne pre – zjednodušene – „tvorcu“ umelej inteligencie a pre jej „používateľa“). No ešte zložitejšie je – ako to reguláciou docieľiť. Je už ustálené, že regulácia by mala obsiahnuť „všetky etapy jestvovania“ umelej inteligencie, od jej vývoja, po nasadenie, tréňovanie a vyhodnocovanie jej použitia. V cieľoch sa právna i etická regulácia umelej inteligencie vo svojom normovaní práv a povinností prelína.

Morálne i právne požiadavky na správanie v oblasti umelej inteligencie sú určené fyzickým i právnickým osobám. V súčasnosti sú formulované tak, že zodpovednosť sa viaže na „vývojárov“, „nasadzujúce subjekty“, „používateľov technológií“ a prirodzene osobitnú zodpovednosť tu má EÚ a jej členské štáty¹⁹ a ich osobitne zriadené orgány.²⁰ Možno uviesť ďalšie entity: „aktéri, ako sú poskytovatelia, notifikované osoby a iné príslušné subjekty, ako napríklad centrá digitálnych inovácií, testovacie a experimentálne zariadenia a výskumní pracovníci (...)“.²¹ Taktiež fyzická alebo právnická osoba ako dizajnér alebo vývojár – ako poskytovateľ systému umelej inteligencie na trh / do prevádzky.²² K povinnostným

¹⁹ Podľa Uznesenia Európskeho parlamentu z 20. októbra 2020 s odporúčaniami pre Komisiu k rámcu etických aspektov umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií ([2020/2012\(INL\)](#)), Európsky parlament uvádza: „(...) G. keďže Únia a jej členské štáty majú osobitnú zodpovednosť za využívanie, podporu a zvyšovanie pridanej hodnoty umelej inteligencie a zabezpečenie toho, aby technológie umelej inteligencie boli bezpečné a prispievali ku kvalite života a všeobecnému záujmu ich občanov, keďže môžu výrazne prispieť k dosiahnutiu spoločného cieľa, ktorým je zlepšenie života občanov a podpora prosperity v Únii tým, že prispievajú k rozvoju lepších stratégií a inovácií vo viacerých oblastiach a odvetviach; (...); (...) 45. zastáva názor, že vývoj, nasadenie a používanie týchto technológií by nemali spôsobovať jednotlivcom ani spoločnosti, ani životnému prostrediu žiadnu ujmu alebo škodu, a že vývojári, nasadzujúce subjekty a používatelia týchto technológií by preto mali niesť zodpovednosť za takúto ujmu alebo škodu v súlade s príslušnými pravidlami Únie a vnútroštátnymi pravidlami zodpovednosti; (...).

²⁰ Napr. Rada pre AI podľa bodu (149) *Aktu o umelej inteligencii*, alebo notifikujúci orgán členského štátu podľa čl. 28, notifikovaná osoba členského štátu podľa čl. 31, Úrad pre AI podľa čl. 56.

²¹ Bod (68) *Aktu o umelej inteligencii*.

²² Bod (79) *Aktu o umelej inteligencii*.

subjektom podľa *Aktu o umelej inteligencii* patria aj dovozcovia a distribútori, poskytovatelia²³ a nasadzujúce subjekty určitých systémov AI (napr. čl. 50).

I keď je tvorcom i adresátom morálnej normy človek (z pohľadu práva – fyzická osoba), v oblasti etickej regulácie umelej inteligencie ide o snahu „zaviazať“ každého, či už vystupuje sám za seba, alebo v mene nejakej entity (podľa práva: koná - v mene alebo – za právnickú osobu). Etické pravidlá v oblasti umelej inteligencie – teritoriálne na území EÚ – sa z hľadiska personálnej pôsobnosti vzťahujú na fyzické i právnické osoby, ktoré sú spojené s činnosťami / aktivitami v oblasti umelej inteligencie rozmanitej „kvality“ (vývoj, dizajn, uvádzanie na trh...), zdá sa, že až po používateľov, či už komerčných alebo koncových.

Právne i etické normy regulujúce umelú inteligenciu nezaväzujú samotnú umelú inteligenciu. Tu však najväčšie otázky spôsobuje skutočnosť spojená s autonómnym „myslením“ systémov umelej inteligencie schopných učiť sa i modifikovať sa „samostatne“. Akokoľvek, umelá inteligencia nedisponuje právnou subjektivitou („[a] keď dnes stále považujeme systémy UI iba za objekty práva, nie je možné úplne vylúčiť, že sa v budúcnosti dočkáme zmeny tohto postoja“), a ani nemá tzv. morálny status²⁴. Zmenu pripúšťajú *Meteňkanyč* a *Gyurász*: „impulzom môže byť aj okamih, keď sa vývoj UI posunie na úroveň, kde si tieto stroje už začnú uvedomovať svoju existenciu, a tým pádom naše dôvody pre zmenu v otázke právnej subjektivity týchto systémov nebudú až

²³ Podľa vymedzenia pojmov v čl. 3 bod 3 *Aktu o umelej inteligencii*: „poskytovateľ“ je fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, ktorý vyvíja systém AI alebo model AI na všeobecné účely alebo ktorý si dáva vyvinúť systém AI alebo model AI na všeobecné účely a uvádza ho na trh alebo uvádza systém AI do prevádzky pod svojím vlastným menom alebo ochrannou známkou, či už za odplatu alebo bezodplatne.

²⁴ O budúcom zvažovaní morálneho statusu systémov na báze umelej inteligencie *Gyurász* a *Mesarčík* spomínajú v súčasnosti prevažujúce kritériá: „a) *Sentience* (Vnímanosť) - schopnosť fenomenálneho prežívania alebo kvality, ako je schopnosť cítiť bolesť a utrpenie; b) *Sapience* (Sebauvedomenie) - súbor kapacít spojených s vyššou inteligenciou, ako je napríklad sebauvedomenie a schopnosť reagovať.“ In: MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. *Právo a umelá inteligencia*. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 238, 240.

tak právne, ako skôr etické."²⁵ Ak nadviažem na citát v úvode, túto úvahu možno doplniť – k zásadným zmenám v prístupe k AI by mohla prispieť skutočnosť, ak by si tieto entity začali uvedomovať nielen svoju existenciu, ale ak by bez ľudského sprostredkovania alebo prípravy vedeli poznať pravidlá, navyše možno dodať – a tvoriť, meniť, aplikovať, interpretovať, realizovať a vynucovať pravidlá, - a vedome dodržiavať či nedodržiavať pravidlá (pričom so zámerným klamaním nástroja umelej inteligencie už používatelia skúsenosti majú...).

V súčasnom stave poznania právne i etické pravidlá regulujúce umelú inteligenciu zaväzujú človeka (nech už vystupuje v tejto sieti vzťahov prostredníctvom akejkoľvek právnej formy), v prípade právnických povolání – zaväzujú jeho jednotlivého predstaviteľa (napr. advokáta, sudcu).

V oblasti využívania nástrojov umelej inteligencie jednotlivými právnickými profesiami sa v súčasnosti javí zásadným zvýšený dôraz na výsledky ich činností – teda osobná zodpovednosť za (osobne vyhotovený, prípadne osobne skontrolovaný) výsledok (napr. osobné rozhodnutie sudcu²⁶, osobné posúdenie advokátom), aj keď bol dosiahnutý s využitím nástrojov umelej inteligencie. Naďalej je prítomná osobná zodpovednosť za osobný výkon povolania (bez ohľadu na použitie či nepoužitie nástrojov umelej inteligencie).

Ad (ii) Morálna a právna norma - vzťah k vlastnej zmene

Právne normy sa od morálnych líšia tým, že morálne normy sú (*i.a.*) imúnne voči zámernej zmene. Právne normy voči zámernej zmene imúnne nie sú (viď napríklad účel zákonodarcu). Morálne normy, mravy

²⁵ METEŇKANYČ, M. O., GYURÁSZ, Z.: *Priznanie práv a právnej subjektivity nonhumánnym entitám. Prípady prírodných javov a umelej inteligencie*. 1. vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022, s. 96.

²⁶ (...) *Používanie nástrojov AI môže podporiť rozhodovaciu právomoc sudcov alebo nezávislosť súdnictva, ale nemalo by ju nahrádzať: konečné rozhodovanie musí zostať ľudskou činnosťou. Kvalifikácia systémov AI ako vysokorizikových by sa však nemala vzťahovať na systémy AI určené na čisto pomocné administratívne činnosti, ktoré nemajú vplyv na samotný výkon spravodlivosti v jednotlivých prípadoch, ako napríklad anonymizácia alebo pseudonymizácia súdnych rozhodnutí, dokumentov alebo údajov, komunikácia medzi zamestnancami alebo administratívne úlohy.* Bod 62 Aktu o umelej inteligencii.

a tradície tu skrátka sú (už tu boli), nemožno ich ustanoviť ani zrušiť ľudskou ľubovôľou. Morálne normy tiež podliehajú zmenám, v zásade však postupným. Príčinou zmeny alebo zrušenia morálnej normy môže byť aj (nová) právna norma, nemožno to však vnímať tak, že určitý legislatívny akt, (alebo nejaká iná autorita svojím rozhodnutím) bezprostredne zmení morálnu normu, a to napr. s účinnosťou od 1. januára 2027. Podľa *Harta*: „zákon bitku s hlboko zakorenenou morálkou veľmi často prehráva. Morálne pravidlo si potom i naďalej zachováva plnú silu a existuje spoločne so zákonmi, ktoré zakazujú to, čo ono samo prikazuje“.²⁷

Morálne normy sú dlhoveké, dlho sa ušľachťujú a dlhodobo sa dodržiavajú. S ohľadom na relatívne „krátky život“ umelej inteligencie v ľudskej civilizácii, nie je možné uvažovať o špecifických „od vekov platných“ morálnych normách – ako vyvinúť / vyrobiť / distribuovať / použiť umelú inteligenciu. Vychádzame teda z jestvujúcich hodnotení na dobré / zlé, spravodlivé / nespravodlivé, vhodné / nevhodné. Tak sú napokon aj formulované do úvodného ustanovenia *Aktu o umelej inteligencii* – hodnoty EÚ, dôveryhodnosť umelej inteligencie sústredenej na človeka, ochrana zdravia, bezpečnosti, základných práv, ale aj ochrana demokracie a právneho štátu, životného prostredia, ochrana pred jej škodlivými účinkami a podpora inovácií, vrátane zabezpečenia voľného pohybu tovaru a služieb založených na umelej inteligencii cez hranice.²⁸ Dokonca opakovane z ustanovení tohto predpisu vyplýva, že želaným stavom je umelá inteligencia bezpečná, dôveryhodná a etická.

Za právnické profesie možno uviesť konkrétny príklad regulácie používania nástrojov umelej inteligencie advokátmi. Ide o pozitivizované vnútorné pravidlo (vo forme uznesenia predsedníctva SAK²⁹), teda ktoré môže byť zmenené, či nahradené novým. Jeho dôraz sa kladie na dodržiavanie už ustálených etických noriem a princípov, využívaných v advokácii a chránených právnou i etickou reguláciou (napr. chrániť princípy výkonu advokácie – nezávislosť, mlčanlivosť, ochrana profesijného tajomstva, súlad s princípmi advokátskej etiky, zachovanie dôvery verejnosti v advokátske povolanie). Čiže ide o vnútorné pravidlo

²⁷ HART, H. L. A.: op. cit., s. 176-177.

²⁸ Bod (1) *Aktu o umelej inteligencii*.

²⁹ Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.

(vnútri advokátskeho stavu, v rámci Slovenskej advokátskej komory), ako môže advokát použiť nástroje AI pri výkone advokácie, a to stanovením povinností advokátovi - (i) musí dodržať princípy výkonu advokácie, (ii) musí uskutočniť vlastné odborné posúdenie, právne argumentovanie a individuálny prístup – je zodpovedný za výstupy, teda už spomínané osobné posúdenie, (iii) nesmie do nástrojov AI zadávať žiadne informácie, ktoré by mohli viesť k porušeniu povinnosti mlčanlivosti alebo k ohrozeniu osobných údajov, ak neexistuje zaručený mechanizmus ich ochrany a zmluvné uistenie poskytovateľa AI o zabezpečení údajov v súlade s GDPR a zákonom o advokácii, (iv) musí sa priebežne vzdelávať v oblasti rizík a možností AI.

Pre právnické profesie sú zásadné ich vlastné právne a etické normy, ktoré regulujú výkon ich povolania (výkon funkcie). Využívanie nástrojov umelej inteligencie v právnických profesiách sa postupne stáva predmetom právnej i etickej regulácie. Ustálenými (relatívne nemennými) zostávajú zásadné princípy výkonu daného právnického povolania (advokáta) či výkonu funkcie (sudcu), ktoré vyjadruje ako právna regulácia, tak aj etické kódexy. V súlade s nimi - používanie nástrojov umelej inteligencie má mať pozíciu použitia nástroja pre svoju prácu, pri zachovaní osobnej zodpovednosti za výkon svojej činnosti a aj za výsledok, ktorý vytvoril s podporou AI. Prípadnú zmenu etických pravidiel jednotlivých právnických profesií regulujúcich používanie nástrojov AI teda možno očakávať nie v oblasti dlhodobo ustálených etických princípov, zásad a podrobných pravidiel výkonu daného právnického povolania (funkcie), ale skôr v oblasti spresňovania „technikálií“ používania nástrojov AI. Ďalšiu zmenu etických pravidiel v oblasti používania nástrojov AI právnickým profesiami, ktorú možno očakávať, je zmena „kvality“ normy – teda „povýšenie“ obsahu etického pravidla na pravidlo právne, o čom však nižšie.

Ad (iii) Morálna a právna norma má obdobný vývoj z hľadiska formy

Morálne i právne normy majú obdobný vývoj z hľadiska formy. Podľa historického vývoja morálne i právne normy dlhodobo zostávajú zachovávané ako nepísané normy. Najstarším, najdlhovekejším a prevládajúcim formálnym prameňom práva bola právna obyčaj. *„Právna obyčaj je súborom nepísaných dlhodobo praktikovaných*

noriem.³⁰ Morálne normy vo svojej podstate dlhodobo existovali a aj dodnes existujú ako súbor nepísaných praktikovaných noriem daného spoločenstva, ako „akési obyčajové právo“. Príslušníci skupiny (spoločenstva, napr. dnes aj príslušníci profesijného spoločenstva – advokáti, sudcovia) tieto pravidlá poznajú, uznávajú ich platnosť i záväznosť. Sú to „ich“ („naše“) morálne a etické pravidlá.

Vývoj postupne priniesol prevahu (najmä v našom právnom priestore) písaného práva – práva tvoreného zámernou legislatívnou činnosťou. Obdobne - vývoj postupne priniesol pretransformovanie „morálnych štandardov“ skupiny (resp. spoločenstva) do spísanej podoby – a postupne aj do písanej podoby. Nie však vo význame spísania všetkých morálnych noriem celej spoločnosti, ale spisovanie dôležitých morálnych noriem jednotlivých spoločenstiev. Dnes nájdeme veľa etických noriem rôznych spoločenstiev pretransformovaných do spísaných i písaných podôb, tiež je už bežným pojmom – etický kódex. Tu ide o normy určitých spoločenstiev – identifikovaných príslušnosťou k istej profesii, alebo aj inak – predovšetkým však ide o osoby definované činnosťou a istou formou príslušnosti k určitej entite (osoby sú spojené právnym vzťahom k určitej právnickej osobe, alebo inak vyjadrenej entite). Príkladmi v právnických profesiách sú - Zásady sudcovskej etiky vydané Súdnu radou SR v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy reflektujúce dokumenty nadnárodného sudcovského združenia (CCJE), Etický kódex prokurátora³¹, Etický kódex notára schválený konferenciou notárov Notárskej komory SR, teda normatívne dokumenty samosprávneho charakteru (alebo s prvkami samosprávy), reflektujúce aj štandardy nadnárodných profesijných spoločenstiev.

Napriek tomu, že vôbec prvé etické kódexy v právnických profesiách sa zjavujú niekedy v 19. st. (profesijné kódexy v USA), v Európe sa

³⁰ PROCHÁZKA, R., KÁČER, M.: *Teória práva*. 2. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 164. K právnej obyčaji pozri aj: FÁBRY, B., KASINEC, R., TURČAN, M.: *Teória práva*. 2. prepracované vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 120-122.

³¹ Bol schválený Radou prokurátorov Slovenskej republiky ako najvyšším výkonným orgánom samosprávy prokurátorov s celoštátnou pôsobnosťou, s účinnosťou od 1. júna 2025, nadväzujúci na odporúčanie Rady Európy č. Rec/2000/10 o etickom kódexe verejných činiteľov, na pravidlá profesionálnej zodpovednosti a prehľad základných práv a povinností prokurátorov schválené Medzinárodnou asociáciou prokurátorov (IAP) dňa 23.04.1999 v Amsterdame a na Európske smernice o etike a správaní sa prokurátorov prijaté na konferencii generálnych prokurátorov Európy dňa 31.05.2005 v Budapešti, tzv. „Budapešťianske smernice“.

profesijné kódexy objavujú až v druhej polovici 20. st.,³² v našom priestore až od 90. rokov³³. Ide o etické kódexy v právnických profesiách, neskôr aj v ďalších oblastiach.

Pri etických kódexoch je však evidentná aj akási neustálenosť ohľadom formálnej povahy pravidiel.³⁴

V oblasti umelej inteligencie – hoci ide o novodobý jav – veľmi rýchlo možno hovoriť o inštitucionalizovanom etickom kódexe. Ide o celý výpočet rozmanitých etických *guidelines* ostatného desaťročia (právne nezáväzných) - „*prijatých rôznymi organizáciami, spoločnosťami a vládami v celosvetovom meradle*“, vo forme dobrovoľných programov, štandardov, kódexov správania, usmernení, deklarácií zásad a princípov, ktorých autormi „*sú rôzne nevládne organizácie, akademický sektor, vedeckovýskumné inštitúcie, ako aj subjekty z technologickej oblasti, resp.*

³² HAPLA, M., FRIEDEL, T.: *Profesijní etika právníků*. Brno : Nugis Finem Publishing, 2022, s. 42.

³³ Podrobnejšie: GAJDOŠOVÁ, M.: *Tvorba etických pravidiel v právnických profesiách*. In: Bröstl, A., Breichová Lapčáková, M. (eds.): *Právny štát, spravodlivosť a budúcnosť demokracie Zborník príspevkov zo Zasadnutia slovenskej sekcie IVR pred 31. svetovým kongresom*. Košice : PF UPJŠ Košice, 2024, s. 30-48.

³⁴ Napríklad Etický kódex zdravotníckeho pracovníka – Príloha č. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve; alebo etický kódex zamestnancov obce vo forme interného predpisu – ako súčasť pracovného poriadku vydaného starostom obce (napr. ETICKÝ KÓDEX ZAMESTNANCA OBCE BELLOVA VES pri výkone práce vo verejnom záujme (Etický kódex zamestnanca obce ako súčasť Pracovného poriadku zo dňa 01. 03. 2017) - vydala ho starostka obce Bellova Ves ako štatutárny orgán v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce Bellova Ves, a to ako neoddeliteľnú súčasť Pracovného poriadku zamestnancov obce Bellova Ves zo dňa 01. 03. 2017 vydaný podľa ustanovenia § 13 ods. 4 písm. d) zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, teda ako interný predpis. on-line prístupné: <chrome-extension://efaidnbmninnbpcjpcgclclefindmkaj/https://www.bellovaves.sk/data/page/bellovaves.sk/4766/eticky-kodex-zamestnanca-obce-bellova-ves-pri-vykone-prace-vo-verejnom-zaujme.pdf>); etický kódex občianskeho združenia – interný predpis (Etický kódex občianskeho združenia Slovensko.Digital; Bratislava, 1.7.2018; on-line dostupné: <https://slovensko.digital/o-nas/eticky-kodex/>); etický kódex vo forme všeobecne záväzného právneho predpisu (podzákonného - vyhláška Úradu vlády SR č. 400/2019 Z. z., ktorou sa vydáva Etický kódex štátneho zamestnanca); či vo forme uznesenia vlády SR č. 415 z 20.8.2025 Kódex správania sa osôb vo vysokých výkonných funkciách; možno spomenúť aj český príklad služobného predpisu (SLUŽEBNÍ PŘEDPIS nejvyššího státního tajemníka ze dne 3. října 2023 o pravidlech etiky státních zaměstnanců, ktorý vydal Nejvyšší státní tajemník na základě ustanovení § 77 odst. 1 písm. t) zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě).

z oblasti priemyslu³⁵. Systémovo i obsahovo možno určiť ich potenciál: „Vo vzťahu k právnym pravidlám môžu etické pravidlá dopĺňať a posilňovať právnú úpravu, prípadne napomáhať, kompletizovať a rozširovať jej výklad, a tým napomáhať jednotlivcom, spoločnostiam a iným inštitúciám v jej správnom uplatňovaní³⁶“.

Aktuálnym – z kategórie „vzorových etických kódexov“ - je *Etický kódex pre vývoj, implementáciu a používanie umelej inteligencie na Slovensku*³⁷, vytvorený (23.6.2025) na pôde ASAI Asociácia AI.³⁸ Kódex sám seba definuje ako východiskový rámec, na ktorý nadväzujú sektorové kódexy pre konkrétne oblasti (napr. médiá, zdravotníctvo, bankovníctvo, verejná správa) (8.1), a tiež ako *soft law*.³⁹ Z hľadiska tvorby etických noriem sú zaujímavé ustanovenia tohto kódexu, ktoré „predpokladajú vlastnú zmenu“ (dokonca *priebežnú aktualizáciu*)⁴⁰ a tiež veľmi všeobecne označujú tých, ktorí „môžu prispieť s návrhmi na ich úpravu“ (odborné inštitúcie, občianske iniciatívy alebo subjekty pôsobiace v oblasti AI a členovia ASAI, bod 7.3).

Etické pravidlá spomína priamo Akt o umelej inteligencii v bode (27): (...) je dôležité pripomenúť etické usmernenia pre dôveryhodnú AI z roku 2019,

³⁵ KLUČKA, J.: op. cit., s. 243-244.

³⁶ KLUČKA, J.: op. cit., s. 247.

³⁷ Preambula: (A) Tento etický kódex predstavuje rámec hodnôt a princípov, ktorými sa riadia subjekty navrhujúce, vyvíjajúce, nasadzujúce a využívajúce systémy umelej inteligencie (AI) na Slovensku. Cieľom je podporiť dôveryhodný, transparentný a zodpovedný prístup k AI, ktorý rešpektuje základné ľudské práva a slobody, verejný záujem, spoločenskú rovnosť a environmentálnu udržateľnosť a zároveň poskytnúť pevný základ pre tvorbu národných priemyselných štandardov v oblasti umelej inteligencie. (B) Tento etický kódex je vytvorený v súlade s medzinárodne uznávanými rámcami, ako sú Princípy OECD pre dôveryhodnú AI, Odporúčanie UNESCO o etike AI, Rámcový dohovor Rady Európy o umelej inteligencii a ďalšie medzinárodné iniciatívy vrátane zásad OSN a G7, ako aj s Nariadením EÚ AI Act. On-line dostupné: <https://www.asai.sk/>.

³⁸ Asociácia AI vznikla v roku 2024 ako záujmové združenie právnických osôb s predmetom činnosti i.a. vytvorenie platformy pre vzájomnú komunikáciu medzi subjektmi pôsobiacimi v oblasti AI, štandardizácia etických a právnych pravidiel vývoja a použitia AI, podpora rozvoja AI. On-line dostupné: <https://rez.vs.minv.sk/rez/zzpo/Detail/13542109250081902110>.

³⁹ Tento etický kódex predstavuje rámec tzv. mäkkého práva (*soft law*). Jeho uplatňovanie vyjadruje záväzok k zodpovednému vývoju a využívaniu AI v prospech spoločnosti, v súlade s princípmi definovanými medzinárodnými organizáciami ako OECD, UNESCO, OSN, G7 a Rada Európy. (9.).

⁴⁰ 7.2 Tento etický kódex sa priebežne aktualizuje podľa vývoja technológií, regulácie a spoločenských očakávaní.

ktoré vypracovala nezávislá expertná skupina na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu vymenovaná Komisiou. V týchto usmerneniach expertná skupina na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu stanovila sedem nezáväzných etických zásad pre AI, ktorých účelom je pomôcť zabezpečiť, aby bola AI dôveryhodná a etická. Uvedenými siedmimi zásadami sú ľudský faktor a dohľad; technická spoľahlivosť a bezpečnosť; súkromie a správa údajov; transparentnosť; rozmanitosť, nediskriminácia a spravodlivosť; spoločenský a environmentálny blahobyť a zodpovednosť.⁴¹ O ich budúcnosti a aj záväznosti sa „hovorí“ v danom ustanovení nasledovne: Uplatňovanie týchto zásad by sa malo podľa možnosti premietnuť do dizajnu a používania modelov AI. V každom prípade by mali slúžiť ako základ pre vypracovanie kódexov správania podľa tohto nariadenia. Všetky zainteresované strany vrátane priemyselných odvetví, akademickej obce, občianskej spoločnosti a normalizačných organizácií sa vyzývajú, aby tieto etické zásady podľa potreby zohľadnili pri vypracúvaní dobrovoľných najlepších postupov a noriem.

Teda od regulácie upravenej iba zmluvnými podmienkami poskytovateľov služieb, alebo od noriem tzv. Netikety⁴², sme na úrovni

⁴¹ Ich opis v uvedenom bode je nasledovný: Podľa usmernení expertnej skupiny na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu „ľudský faktor a dohľad“ znamená, že systémy AI sa vyvíjajú a používajú ako nástroj, ktorý slúži ľuďom, rešpektuje ľudskú dôstojnosť a osobnú samostatnosť a funguje spôsobom umožňujúcim primeranú kontrolu a dohľad človekom. „Technická spoľahlivosť a bezpečnosť“ znamená, že systémy AI sa vyvíjajú a používajú tak, aby sa umožnila spoľahlivosť v prípade problémov a odolnosť voči pokusom o zmenu použitia alebo výkonu systému AI na účely nezákonného používania tretími stranami a aby sa minimalizovala nechcená ujma. „Súkromie a správa údajov“ znamená, že systémy AI sa vyvíjajú a používajú v súlade s pravidlami ochrany súkromia a údajov pri súčasnom spracúvaní údajov podľa vysokých noriem kvality a integrity. „Transparentnosť“ znamená, že systémy AI sa vyvíjajú a používajú tak, aby umožňovali náležitú výsledovateľnosť a vysvetliteľnosť, pričom upozorňujú ľudí na to, že komunikujú a interagujú so systémom AI, a zároveň náležite informujú subjekty nasadzujúce systém AI o spôsobilostiach a obmedzeniach daného systému a dotknuté osoby o ich právach. „Rozmanitosť, nediskriminácia a spravodlivosť“ znamená, že systémy AI sa vyvíjajú a používajú tak, aby zapájali rôznych aktérov, podporovali rovnosť prístupu, rodovú rovnosť a kultúrnu rozmanitosť a zároveň predchádzali diskriminačným vplyvom a nespravodlivej zaujatosti, ktoré právo Únie a vnútroštátne právo zakazuje. „Spoločenský a environmentálny blahobyť“ znamená, že systémy AI sa vyvíjajú a používajú udržateľným spôsobom priaznivým pre životného prostredia, ako aj v prospech všetkých ľudí, pričom sa monitoruje a posudzuje dlhodobý vplyv na jednotlivca, spoločnosť a demokraciu. (...).

⁴² FÁBRY, B.: Kyberpriestor a jeho normatívny systém. In: Kol.: Aktuálne otázky teórie práva. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, s. 156.

EÚ relatívne rýchlo dospeli s inštitucionalizovanému etickému kódexu pre umelú inteligenciu. Stále však v pozícii – „vzorový etický kódex“. Navyše s veľmi širokou pôsobnosťou – ponad jednotlivé spoločnosti, i štáty. Mnohé z týchto etických štandardov sú priamo upravené v *Akte o umelej inteligencii* ako povinnosti právne⁴³. Tu sa otvára otázka nielen spísania základných morálnych zásad, ale aj otázka „písania“ nových, korekcia, či nahradenie starých, ich interpretácia a aplikácia, no aj ich realizácia a vynucovanie. Vývoj ukáže, či formulovanie etických pravidiel v oblasti umelej inteligencie vychádza z ustálených pravidiel (veď len ustálené pravidlo je etickým pravidlom), alebo pôjde o oblasť s „priebežne či permanentne aktualizovanými“ pravidlami (s ohľadom na rýchlosť vývoja technológií a ich regulácie a s ohľadom na spoločenské očakávania).

Niektoré etické povinnosti v oblasti umelej inteligencie sa stali právnymi povinnosťami, no naďalej ostávajú aj etickými.

V Slovenskej republike z právnických profesií zatiaľ iba advokácia disponuje vlastným etickým pravidlom – ako poskytovať advokáciu, ak sa pritom využijú nástroje AI. Toto je však vynútiteľné právne, a to prostredníctvom disciplinárneho konania. Pre ostatné právnické profesie platia ich statusové zákony a stavovská etická regulácia, tieto však implicitne zahŕňajú štandardy na osobný výkon ich povolania/funkcie, hoc by daný osobný výkon bol uskutočnený aj po podpore či s využitím nástrojov AI.

Ad (iv) Obsah morálnych a právnych noriem a „povyšovanie“ morálneho pravidla na pravidlo právne – prioritizácia právneho riešenia spoločenských vzťahov v oblasti umelej inteligencie

Čo sa týka obsahu morálnych a právnych noriem - nemožno vynechať skutočnosť, že morálne normy v podobe predstáv o tom, čo je morálne a čo nemorálne, sú odzrkadlené v rôznej miere v obsahu právnych noriem (napr. rodinné právo, pracovné právo, ale aj inde - ochrana pacienta, delikty v civilnom, administratívnom aj trestnom práve...). „Hoci právo niektorých spoločností občas predstihlo prijímanú morálku, za

⁴³ Napr. nediskriminácia - čl. 77; transparentnosť – čl. 13, 50, 58, 96, 99, 112, PRÍLOHA XII – Informácie o transparentnosti podľa článku 53 ods. 1 písm. b) – technická dokumentácia pre poskytovateľov modelov AI na všeobecné účely pre nadväzujúcich poskytovateľov, ktorí integrujú model do svojho systému AI; ľudský dohľad – čl. 26, 27.

*normálnych okolností právo morálku nasleduje.*⁴⁴ Podľa Turčana: „*Predstavy o morálke patria medzi faktory ovplyvňujúce obsah platného práva (sú teda jedným z materiálnych prameňov).*“⁴⁵

Pre úvahy o obsahu porovnávaných noriem (právnych a morálnych) treba pridať názor, že konečným cieľom etiky umelej inteligencie „*je príprava a vytvorenie optimálneho modelu vzájomného vzťahu medzi ľuďmi a systémami AI*“⁴⁶. Tento cieľ sa obsahovo prelína aj s právnou reguláciou.

V prípade najnovšej právnej regulácie umelej inteligencie – v *Akte o umelej inteligencii* - je evidentný odkaz na (relatívne) všeobecné etické zásady (sedem nezáväzných etických zásad: ľudský faktor a dohľad; technická spoľahlivosť a bezpečnosť; súkromie a správa údajov; transparentnosť; rozmanitosť, nediskriminácia a spravodlivosť; spoločenský a environmentálny blahobyt a zodpovednosť⁴⁷). Zároveň je uvedený želaný cieľ, aby sa uplatňovanie týchto etických zásad premietlo do dizajnu a používania umelej inteligencie, aby slúžili ako základ (vzor) pre vypracovanie etických kódexov pre všetky zainteresované strany – pre priemyselné odvetvia, pre akademickú obec, pre občiansku spoločnosť, pre normalizačné organizácie, aby sa skrátka tieto etické zásady zohľadnili⁴⁸ v súkromnom i verejnom priestore. Etické pravidlá v tomto akte nie sú formulované ako konkrétne právne pravidlá a akt na ne (ako na etické pravidlá) upozorňuje, ale niektoré áno. Etická požiadavka, ako narábať s umelou inteligenciou, sa stáva právnou požiadavkou.

Aký vývoj možno očakávať? Možno očakávať obsahovo v jadre súladné rozmanité formy etických kódexov (prispôbené pre tú-ktorú špecifickú oblasť) na úrovni špeciálnych zákonov (prípadne odkazom zákona na určený etický kódex), no aj vo forme podzákonných právnych predpisov. Tiež možno (nielen očakávať, ale aj) poukázať na už jestvujúce pravidlá vo forme rozmanitých vnútorných normatívnych aktov národných i nadnárodných spoločností, vnútorných predpisov stavovských

⁴⁴ HART, H. L. A.: op. cit., s. 191, 199.

⁴⁵ TURČAN, M.: *Etické dimenzie teórie práva*. 2. preprac. vyd., Bratislava Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022, s. 34.

⁴⁶ KLUČKA, J.: op. cit., s. 243.

⁴⁷ Z úvodného bodu 27 *Aktu o umelej inteligencii*.

⁴⁸ Z úvodného bodu 27 *Aktu o umelej inteligencii*.

organizácií,⁴⁹ vnútorných predpisov univerzít⁵⁰ a iných aktov. V týchto konkrétnych príkladoch možno zovšeobecniť, že ide o prispôsobený súbor pravidiel, pre určité osoby (prepojené činnosťou a príslušnosťou k určitej entite), ako používať umelú inteligenciu – predovšetkým ako nástroj – a zároveň dôsledne dodržať „vlastné“ etické pravidlá, napr. pre advokáta - mlčanlivosť, nezávislosť a zodpovednosť za „výstup“, pre študenta či vyučujúceho – nedopustiť sa akademického podvodu, dbať na ochranu osobnostných a autorských práv a na ochranu akademickej integrity.

Etické zásady v oblasti umelej inteligencie sa dostávajú „do pozície“ etického kódexu - azda najviac „podobnému“ odkazu zákona na

⁴⁹ Príkladom je spomínané uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi, teda vnútorný predpis komory právne záväzný pre advokátov. Obdobná úprava českej advokácie je na úrovni stanoviska, teda určitej forme odporúčania. „*Představenstvo České advokátní komory přijalo na svém zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. září 2023, (...) Stanovisko k užívání umělé inteligence (AI) při poskytování právních služeb.*“ In: Představenstvo ČAK: Stanovisko ČAK k využívání AI při poskytování právních služeb. Advokátní deník. 15.9.2023, <https://advokatnidenik.cz/2023/09/15/stanovisko-cak-k-vyuzivani-ai-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/> (náhľad 20.6.2025). Zo stanoviska možno vybrať z bodov 1-5 nasledovné pravidlá: *AI je nástrojem, který advokát v souladu se zákonem a stavovskými předpisy může využít v souvislosti s poskytováním právních služeb; AI v jakékoliv formě nemůže být poskytovatelem právní služby ve smyslu § 1 zákona o advokacii; Pokud advokát v rámci poskytování právní služby využije AI, není tím jakkoliv dotčena jeho obecná zákonná odpovědnost jakož i odpovědnost advokáta dle zákona o advokacii a stavovských předpisů; Advokát je při využití AI povinen plnit všechny povinnosti uložené zákonem o advokacii a stavovskými předpisy zejména je povinen chránit zájmy klienta a dodržovat zákonnou povinnost mlčenlivosti advokáta.* Osobitne však znie bod 6, z ktorého je zrejmá povinnosť počítat s istým rizikom a upozorňovať naň: *Předchozí souhlas klienta k tomu, aby mohl advokát zpracovávat informace či údaje, které mu byly poskytnuty klientem nebo které obsahují informace o klientech či jejich případech (a to i v případě, že tak činí pouze proto, aby se AI „učila“ a zdokonaľovala tak své schopnosti – jak je uvedeno v bodě 5 tohoto stanoviska), musí obsahovat výslovné prohlášení, že klient ví, že AI může fungovat nepředvídatelně, a také výslovný souhlas, že může AI sdílet tyto informace (byť anonymizované) s blíže neurčenými podobnými systémy.*

⁵⁰ Vnútorný predpis č. 2/2024 Smernica rektora Univerzity Komenského v Bratislave k používaniu nástrojov umelej inteligencie na Univerzite Komenského v Bratislave, v znení dodatkov, ktorá určuje pravidlá a odporúčania pre študentov a pre vyučujúcich. <https://uniba.sk/o-univerzite/legislativa/vecny-register/d-zamestnanci-uk-a-vnutorna-sprava-uk/4-informacne-a-komunikacne-technologie/>.

povinnosť dodržiavať (i.a.) etické pravidlá danej profesie, ktoré sa tak stávajú aj právnymi povinnosťami (právom vynutiteľnými povinnosťami). V prípade výkonu advokácie sa povinnosť advokáta použiť nástroje umelej inteligencie určeným spôsobom, zakotvená vo vnútornom predpise komory, stáva vynúiteľnou prostredníctvom jedného druhu právnej povinnosti, a to disciplinárnou zodpovednosťou.⁵¹

Ak očakávame aj vyšší stupeň záväznosti etických noriem pre umelú inteligenciu – ak sa ich normativita „povýši“ na úroveň právneho predpisu – čo by ich v čo najväčšom rozsahu vyňalo z „čisto ich pomenovania“ z rúk orgánu aplikácie práva, ktorý by ich „hľadal v konkrétnom prípade aplikácie“ (a samozrejme by sa tak právne „zviazali“ subjekty realizácie práva i orgány aplikácie práva), šlo by o prejav centralizácie a priorizácie právneho riešenia spoločenských vzťahov. Otvára sa tak večná otázka: Je morálne - morálne normy formulovať ako normy právne? Ak áno, tak ktoré? Ak odcitujem z uznesenia EP (2020) s odporúčaniami pre Komisiu k rámcu etických aspektov umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií: *spoločné etické zásady sú efektívne len vtedy, keď sú zároveň zakotvené v právnych predpisoch a keď sú určené osoby zodpovedné za zabezpečenie, posudzovanie a monitorovanie súladu (Y.)*.⁵²

Empirickým argumentom v prospech „povýšenia“ morálnej normy na právnú je súčasná úprava niektorých vekmi osvedčených etických pravidiel v oblasti právnických profesií aj ako pravidiel právnych (napr. sudca má byť nezávislý a nestranný; advokát má byť nezávislý a zachovávať dôstojnosť advokátskeho stavu; povinnosť zachovávať mlčanlivosť, dôstojnosť a vážnosť notárskej profesie a iné) – lebo ide

⁵¹ *Disciplinárnym previnením advokáta (...) je zavinené porušenie povinnosti vyplývajúcej z tohto zákona alebo z predpisu komory. § 56 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii.*

⁵² Uznesenie Európskeho parlamentu z 20. októbra 2020 s odporúčaniami pre Komisiu k rámcu etických aspektov umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií ([2020/2012\(INL\)](#)), i.a. uvádza: (W.) *keďže harmonizovaný prístup k etickým zásadám týkajúcim sa umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií si v Únii vyžaduje jednotné chápanie týchto koncepcií, ktoré tvoria základ technológií, ako sú algoritmy, softvér, údaje alebo biometrické rozpoznávanie; (X.) keďže činnosť na úrovni Únie je odôvodnená potrebou zabrániť fragmentácii právnych predpisov alebo súborom vnútroštátnych regulačných ustanovení bez spoločného menovateľa a zabezpečiť jednotné uplatňovanie spoločných etických zásad zakotvených v právnych predpisoch pri vývoji, nasadzovaní a používaní umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií; keďže sú potrebné jasné pravidlá tam, kde sú riziká značné;* https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0275_SK.html.

o požiadavku (napr. na výkon funkcie či povolania) vynútitelnú právom a zároveň aj o ochranu právom - takéhoto výkonu funkcie či povolania. Argumentom v neprospech je však skutočnosť, že právo viac odzrkadľuje politiku, morálka sa mení pomalšie a viac „drží“ fundamentálny základ spoločnosti. Právo potrebuje morálku ako samostatný normatívny rámec, ktorý je preň rámcom referenčným.

Regulácie umelej inteligencie teda drží aktuálny trend globalizovanej a pluralizovanej spoločnosti – regulácia právnymi normami sa považuje za najúčinnjšiu reguláciu. *„Tým, že súkromná a verejná morálka strácajú svoju regulačnú schopnosť, je pozitívne právo nútené oveľa podrobnejšie zaoberať sa otázkami hodnotového základu spoločnosti“*.⁵³

Možno tu však pripomenúť aspekt dôležitosti morálnej normy z hľadiska jej obsahu a hodnoty, ktoré chráni. Morálne normy vyžadujú obetovať aj súkromné záujmy osoby, ktorá je nimi viazaná, lebo *„ich dodržiavanie zaisťuje životne dôležité záujmy, ktoré všetci zdieľajú rovnakým spôsobom“*. Hoci právne pravidlá a morálne pravidlá môžu korešpondovať, a aj vo veľkej väčšine korešpondujú (vyžadujú alebo zakazujú rovnaké správanie), *„pre právne pravidlá však nie je miera dôležitosti až tak zásadná, ako je to u morálky. Udržiavanie právneho pravidla môže byť všeobecne považované za úplne nedôležité, a dokonca môže panovať všeobecná zhoda, že by malo byť zrušené“*⁵⁴. Pre morálne pravidlo ako súčasť morálky spoločnosti teda platí, že by nebolo súčasťou morálky spoločnosti, ak by nebolo všeobecne považované za hodné dodržiavania. To platí a bude platiť aj pre etické pravidlá regulujúce umelú inteligenciu. Teda by to mal byť aj imperatív pre tvorbu / zmenu / interpretáciu / aplikáciu etických pravidiel, nech by bol normotvorcom zákonodarca (štátu, EÚ), či samospravujúci sa subjekt na národnej či nadnárodnej úrovni.

Napokon treba dodať imperatív, na ktorý upozorňuje *Hodás*, hoci v kontexte možnej regulácie etických dilem v autonómnej doprave, no použiteľný všeobecne aj pre reguláciu umelej inteligencie etickými pravidlami prostredníctvom právnych pravidiel. Uvádza *„Alexandra Bröstla, ktorý upozorňuje, že medzi najčastejšie chyby právnického myslenia možno zaradiť aj domnienku, že všetko, čo môže byť regulované, musí byť regulované, a domnienku, že všetko, čo je morálne, musí byť alebo*

⁵³ FÁBRY, B.: Zmeny hodnôt a chápanie práva. In: Kol.: *Aktuálne otázky teórie práva*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, s. 185.

⁵⁴ HART, H. L. A.: op. cit., s. 172, 174-176.

*sa musí stať právom. Inými slovami, stereotypná predstava, že všetky spoločenské problémy môže vyriešiť štát, nadnárodná organizácia či všeobecne verejná moc, je nesprávna.*⁵⁵

Formuláciu etického pravidla právnym pravidlom prináša ešte ďalšie problematické súvislosti. *Hapla a Friedel* zdôrazňujú, že rozdiely medzi právnymi a morálnymi normami dopĺňa aj neformálny charakter morálky, teda niet authority, ktorá dá odpoveď – čo je morálne – autoritatívnu cestou, - ako napríklad, keď sudca rozhodne, čo je platné právo a rozhodne podľa práva. Morálne normy majú prednosť pred inými ako morálnymi normami – teda morálnu normu môže prebiť len morálna norma.⁵⁶ Alebo - zostane etické pravidlo etickým pravidlom, aj keď sa preformuluje do právneho pravidla? Samozrejme, že áno, veď každé je súčasťou samostatného normatívneho systému, no s plynutím času nemusia zostať v identickej obsahovej podobe. Čo s problémom, ak sa právne pravidlo (na právo povýšené morálne pravidlo), odkloní od (pôvodného) morálneho pravidla? Zrejme morálne pravidlo bitku s právom vyhrá. Preto je tak dôležitý aspekt „osvietenosti“ i striedmosti pri „povyšovaní“ etických pravidiel na pravidlá právne.

Ad (v) Aspekt zodpovednosti pri etickej a právnej regulácii

Etický prístup k zodpovednosti (obdobne ako právny) počíta s „odpoveďou“, resp. s uzrozumeným (vedomým) odpovedaním. Podľa *Anzenbachera* (a jeho „prvku predporozumenia mravného slova zodpovednosť“), ak niekoho považujeme zodpovedného za svoje konanie, tak okrem hľadiska svedomia a dobrovoľnosti od neho očakávame, že „*môže rozumne odpovedať na otázku, prečo konal takto a nie inak*“. Vyžaduje sa rozumové ospravedlnenie, odôvodnenie konajúceho je zrejmé a pochopiteľné. Poukazuje na dva aspekty zodpovednosti, a to (i) „*otázka, čo je dobré a čo je zlé, môže byť predmetom diskurzu*“, že určovanie dobra a zla sa nemá diať úplne iracionálne, ani nie je vecou ľubovoľného súkromného názoru, ale odkazuje na racionálnu argumentáciu; (ii) čo je špatné/zlé, nemorálne, „*má vždy charakter niečoho, čo je proti rozumu*“, nedá sa to rozumne

⁵⁵ HODÁS, M.: *Implementácia autonómnej mobility – niektoré filozofické a (ústavno)právne aspekty a ich právne a metaprávne implikácie nielen pre Slovenskú republiku*. Praha: Leges, 2022, s. 44. Odkazuje tu na: BRÖSTL, A. Slová, slová, slová...; In: GERLOCH, A., KYSELA, J. *Tvorba práva v České republike po vstupe do Európskeho únie*. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2007, s. 49.

⁵⁶ HAPLA, M., FRIEDEL, T. a kol.: op. cit., s. 36.

ospravedlniť. „Konáme to proti „lepšiemu vedomiu a svedomiu“, a preto to nemôžeme zodpovedať. Ak konáme špatne/zle, ustupujeme sklonu či vášni, o ktorej vieme, že jej uspokojeniu (...) nemožno zodpovedať. Potom konáme niečo, čo si prajeme, ale čo konať nemáme.“⁵⁷

Etický a právny prístup k zodpovednosti sa však v mnohom odlišuje. Podľa Hartovho⁵⁸ rozlišovania medzi morálnymi a právnymi normami je dôležité, že je nemorálne – morálne odsúdiť niekoho, kto porušil morálnu normu, - ak je to morálne ospravedlniteľné – neurobil to zámerne, vyvinul najvyššiu možnú opatrnosť. Zbavenie sa morálnej viny a morálne odsúdenie má iné súvislosti ako vina a zavinenie v práve. Vyvodzovanie právnej zodpovednosti počíta aj so zavinením, ale aj s objektívnou zodpovednosťou.⁵⁹ Vyvodenie (právnej) zodpovednosti za (závažné) porušenie etického pravidla spravidla vyžaduje zavinenie.

Právo a morálka majú odlišné formy donútenia. Morálny nátlak je výzva na rešpektovanie morálnych pravidiel ako niečoho, čo je samo o sebe dôležité. Nie je tu primárna hrozba sankciou, skôr je primárny apel na dodržanie morálnej normy. Večeňa a Urbanová morálku pomenúvajú ako zdvihnutý prst: „Morálka je vyjadrením koncepcie aktívnej (pozitívnej) zodpovednosti, t.j. predstavuje zdvihnutý prst upozorňujúci na povinnosť, ktorú si má konajúca osoba uvedomovať, a preto ju aj rešpektovať. Vedie tak výraznejšie ku spoločensky eufunkčnému (prosociálnemu) správaniu, ako je to u právnych noriem, ktoré dopadajú až na prípady porušenia právnej normy (nesplnenie právnej povinnosti) a sú tak vyjadrením koncepcie pasívnej (retrospektívnej) zodpovednosti.“⁶⁰

Strach z trestu pri morálnych normách má charakter pocitu hanby a viny – čiže môže tu ísť o strach z potrestania vlastným svedomím. Niekedy sú morálne výzvy sprevádzané hrozbami telesného trestu alebo „odkazom na prosté ľudské záujmy“⁶¹. Sankcie za porušenie morálnych noriem zo strany okolia sú spoločenské reakcie, - ide o opovrhnutie, prerušenie spoločenských vzťahov, vyobcovanie. Právny nátlak používa (aj fyzické) donútenie. Svedomie jednotlivca a verejná mienka sociálneho okolia sú hlavné sankcie v morálke.⁶²

⁵⁷ ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha : Zvon, České katolícké nakladateľstvi, 1994, (Patmos Verlag Düsseldorf 1992), s. 15-16.

⁵⁸ HART, H. L. A.: op. cit., s. 171-174.

⁵⁹ HART, H. L. A.: op. cit., s. 173-174.

⁶⁰ VEČEŇA, M., URBANOVÁ, M.: *Sociologie práva*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006, s. 163.

⁶¹ HART, H. L. A.: op. cit., s. 180.

⁶² VEČEŇA, M., URBANOVÁ, M.: op. cit., s. 162-163.

Odlíšnosť v sankciách medzi právom a morálkou sa prejavuje aj v tom, že morálka používa ďaleko viac pozitívnych sankcií ako právo. *Večeňa* a *Urbanová* upozorňujú, že - na rozdiel od práva – morálka častejšie poskytuje vzory chovania a využíva škálu pozitívnych sankcií (pochvala, úcta, rešpekt, prijatie za vzor).⁶³ V práve nájdeme ďaleko viac „negatívnych“ sankcií ako „pozitívnych“ (negatívne sankcie v zmysle, že privodia ujmu ako následok porušenia právnej normy, ako niečo „horšie“ než keby dispozíciu právnej normy povinný splnil; samozrejme ide o všetky druhy právnych sankcií - nie len represívne, ale aj reparačné, satisfakčné, reštitučné). No aj v práve nájdeme „pozitívne“ sankcie – vždy za čosi úplne výnimočné – (určite nie za každé splnenie právnej povinnosti a za kontinuálne plnenie právnych povinností, na druhej strane – „bežné“ správanie sa v súlade s morálnymi normami zabezpečuje morálne uznanie a rešpekt, prijatie, spoločenský kontakt). Pozitívnymi sankciami v práve sú napr. udelenie štátneho vyznamenania, pozitívne sankcie v školskom poriadku – udelenie pochvaly riaditeľom školy, ocenenie dekana (cena dekana za vynikajúcu diplomovú prácu) alebo ocenenie rektora⁶⁴, pozitívne sankcie v poriadku pre výkon trestu odňatia slobody (povolenie mimoriadnej návštevy alebo telefonátu⁶⁵).

Pri etických kódexoch jednotlivých profesií vstupujú do reality – aj právnej reality – sankcie vyslovene právne – a to tie, ktoré sú definované práve disciplinárnou zodpovednosťou. Niektoré zákony definujú disciplinárne previnenie ako zavinené porušenie (okrem iného aj) etických pravidiel profesie (sudca, advokát, notár, prokurátor). Zákony tiež definujú jednotlivé druhy disciplinárnych opatrení – pokarhanie / napomenutie, pokuta / zníženie funkčného platu, profesijné zníženie

⁶³ VEČEŇA, M., URBANOVÁ, M.: op. cit., s. 163.

⁶⁴ Napríklad: Opatrenie rektora Univerzity Komenského č. 4/2002 o udeľovaní akademickej pochvaly rektora a ceny rektora študentom a absolventom Univerzity Komenského; on-line prístupné: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://uniba.sk/fileadmin/ruk/studium/Predpisy/OR_2002_04_akademicke_pochvaly.pdf

⁶⁵ Podľa § 59 vyhlášky MS SR č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody; Disciplinárne odmeny, rozsah disciplinárnej právomoci. § 59 - (1) Riaditeľ ústavu udeľuje disciplinárne odmeny podľa § 50 ods. 3 zákona v celom rozsahu. (2) Vedúci otvoreného oddelenia a vedúci oddelenia výkonu trestu udeľuje odsúdenému a) pochvalu, b) mimoriadne povolenie návštevy, c) mimoriadne povolenie telefonického volania, d) povolenie prijatia balíka do hmotnosti piatich kilogramov (ďalej len „povolenie balíka“), e) finančnú odmenu do výšky 50 eur.

v pozícii (preloženie sudcu na súd nižšieho stupňa⁶⁶), pozastavenie výkonu profesie (pozastavenie výkonu advokácie uložené od šiestich mesiacov do troch rokov⁶⁷), najtvrdšia sankcia je pozbavenie výkonu danej činnosti (vyčiarknutie zo zoznamu advokátov⁶⁸, *disciplinárnym opatrením za závažné disciplinárne previnenie nezlučiteľné s funkciou sudcu je vždy odvolanie z funkcie sudcu*⁶⁹).

Ak nahliadneme do odporúčania prijatého na pôde UNESCO (*Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*, 2021), zodpovednosť je upravená pre subjekty pôsobiace v oblasti AI a pre členské štáty (žadúce sú rešpekt a ochrana ľudských práv a základných slobôd, podpora a ochrana životného prostredia a ekosystémov), pričom títo by mali prevziať zodpovednosť za dodržiavanie etických a právnych noriem v súlade s vnútroštátnymi a medzinárodnými právnymi predpismi (...). *Etická zodpovednosť a ručenie za rozhodnutia a opatrenia, ktoré akýmkoľvek spôsobom vychádzajú zo systému umelej inteligencie, by mali byť vždy v konečnom dôsledku pripisované subjektom pôsobiacim v oblasti umelej inteligencie, a to v súlade s ich úlohou v životnom cykle systému umelej inteligencie.*⁷⁰

Pri regulácii umelej inteligencie je evidentné právne formulovanie zodpovednosti naviazané (aj) na etické zásady. *Akt o umelej inteligencii* upravuje zodpovednosť na mnohých miestach,⁷¹ nie je však jednoduché

⁶⁶ § 117 ods. 3 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiach.

⁶⁷ § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii.

⁶⁸ § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii.

⁶⁹ § 117 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiach.

⁷⁰ Bod 42. *Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*. Published in 2022 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 7, place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France, on-line prístupné: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>.

⁷¹ Napr. podľa čl. 3 ods. 19. „notifikujúci orgán“ je vnútroštátny orgán zodpovedný za stanovenie a vykonávanie nevyhnutných postupov na posudzovanie, určovanie a notifikáciu orgánov posudzovania zhody a za ich monitorovanie; Podľa čl. 8 ods. 2. Ak výrobok obsahuje systém AI, na ktorý sa vzťahujú požiadavky tohto nariadenia, ako aj požiadavky harmonizačných právnych predpisov Únie uvedených v prílohe I oddiele A, poskytovatelia sú zodpovední za zabezpečenie úplného súladu svojho výrobku so všetkými uplatniteľnými požiadavkami podľa uplatniteľných harmonizačných právnych predpisov Únie. Podľa čl. 17 Systém riadenia kvality ods. 1. Poskytovatelia vysokorizikových systémov AI zavedú systém riadenia kvality, ktorým sa zabezpečí súlad s týmto nariadením. Tento systém sa systematicky a usporiadane zdokumentuje vo forme písomných zásad, postupov a pokynov a zahŕňa aspoň tieto aspekty: (...) písm. m) rámec zodpovednosti, v ktorom sa stanovujú povinnosti manažmentu a ostatných zamestnancov,

z takejto normatívnej regulácie „prečítať“ vyvodenie právnej zodpovednosti za porušenie konkrétnej etickej zásady. Na to bude potrebné posúdenie konkrétneho prípadu a okolností.

Akokoľvek, už citované uznesenie EP (2022)⁷² počíta s *Európskym osvedčením o dodržiavaní etických zásad*. Európsky parlament tu navrhuje, *aby sa spoločné kritériá a postup podávania žiadostí týkajúce sa udelenia európskeho osvedčenia o dodržiavaní etických noriem vypracovali v kontexte koordinácie na úrovni Únie, a to aj na žiadosť akéhokoľvek*

pokiaľ ide o všetky aspekty uvedené v tomto odseku. Podľa čl. 28 Notifikujúce orgány ods.

1. Každý členský štát určí alebo zriadi aspoň jeden notifikujúci orgán, ktorý je zodpovedný za stanovenie a vykonávanie potrebných postupov na hodnotenie, určovanie a notifikáciu orgánov posudzovania zhody a ich monitorovanie. Tieto postupy sa vypracujú v rámci spolupráce medzi notifikujúcimi orgánmi všetkých členských štátov. Podľa čl. 47 ods.

4. Vypracovaním EÚ vyhlásenia o zhode preberá poskytovateľ zodpovednosť za splnenie požiadaviek stanovených v oddiele 2. Poskytovateľ podľa potreby EÚ vyhlásenie o zhode aktualizuje. Podľa čl. 57 Regulačné experimentálne prostredia pre AI, ods.

12. Poskytovatelia a potenciálni poskytovatelia, ktorí sú účastníkmi regulačného experimentálneho prostredia pre AI, sú podľa uplatniteľných právnych predpisov Únie a vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa zodpovednosti zodpovední za akúkoľvek škodu spôsobenú tretím stranám v dôsledku experimentov, ktoré sa v takomto experimentálnom prostredí uskutočňujú. Ak však potenciálni poskytovatelia dodržiavajú konkrétny plán a podmienky svojej účasti a v dobrej viere sa riadia usmerneniami vnútroštátneho príslušného orgánu, za porušenie tohto nariadenia neuložia orgány žiadne správne pokuty. V prípadoch, keď sa iné príslušné orgány zodpovedné za iné právne predpisy Únie a vnútroštátne právne predpisy aktívne podieľali na dohlade nad systémom AI v experimentálnom prostredí a poskytli usmernenia na zabezpečenie súladu, za tieto právne predpisy sa správne pokuty neukladajú. Podľa čl. 60 Testovanie vysokorizikových systémov AI v reálnych podmienkach mimo regulačných experimentálnych prostredí pre AI, ods. 9. Poskytovateľ alebo potenciálny poskytovateľ je zodpovedný za všetky škody, ktoré vzniknú počas testovania v reálnych podmienkach, podľa uplatniteľného práva Únie a vnútroštátneho práva v oblasti zodpovednosti. Podľa čl. 91 Právomoc požadovať dokumentáciu a informácie, ods. 5. Požadované informácie poskytne poskytovateľ dotknutého modelu AI na všeobecné účely alebo jeho zástupca. V prípade právnických osôb, spoločností alebo firiem, alebo ak poskytovateľ nemá právnu subjektivitu, poskytnú v mene poskytovateľa dotknutého modelu AI na všeobecné účely požadované informácie osoby oprávnenej na ich zastupovanie podľa zákona alebo v súlade s ich stanovami. V mene svojich klientov môžu poskytovať informácie riadne splnomocnení právnici. Za poskytnutie neúplných, nesprávnych alebo zavádzajúcich informácií však ostávajú plne zodpovední klienti.

⁷² Uznesenie Európskeho parlamentu z 20. októbra 2020 s odporúčaniami pre Komisiu k rámcu etických aspektov umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií ([2020/2012\(INL\)](#)).

vývojára, nasadzujúceho subjektu alebo používateľa technológií, ktoré sa nepovažujú za vysokorizikové, s cieľom certifikovať pozitívne hodnotenie súladu, ktoré vykonal príslušný vnútroštátny orgán dohľadu (bod 135.). Európsky parlament sa totiž domnieva, že takéto európske osvedčenie o dodržiavaní etických noriem by posilnilo etiku už v štádiu návrhu v celom dodávateľskom reťazci ekosystémov umelej inteligencie; navrhuje preto, aby táto certifikácia bola v prípade vysokorizikových technológií nevyhnutným predpokladom oprávnenosti na postupy verejného obstarávania v oblasti umelej inteligencie, robotiky a súvisiacich technológií (bod 136.).

Nateraz pri etických pravidlách pre umelú inteligenciu v oblasti zodpovednosti platí - aj „zdvihnutý prst“ (etika povinnosti i etika cnosti), aj (čiastočne) právny následok za porušenie právnej povinnosti.

V právnických profesiách v súvislosti s využitím nástrojov AI a s ohľadom na charakter činnosti (jednotlivej právnickej profesie) možno uvažovať výlučne o osobnej zodpovednosti za výkon činnosti (napr. advokáta, sudcu), nakoľko nástroje AI využíva (môže využívať) ako koncový používateľ pre svoju prácu. V súvislosti s výkonom jednotlivých právnických profesií (advokát, sudca, prokurátor, notár, exekútor) nemožno predpokladať, že ich „pravidelnou pracovnou“ súčasťou bude tvorba výrobkov obsahujúcich AI, ich vývoj a uvádzanie na trh a do prevádzky (hoci ich „poradný hlas“ v tomto všetkom je neodmysliteľný), no jednotlivé právnické profesie zrejme budú čoraz viac používať systémy umelej inteligencie, či už tzv. otvorené, alebo tzv. licencované.

Záver

Záverom možno krátko konštatovať, že umelá inteligencia prináša mnoho problémov, ktoré vyžadujú reguláciu, zrejme najefektívnejšie – právnu reguláciu. Otvorená však ostáva otázka etických pravidiel v oblasti umelej inteligencie, nakoľko pre krátkosť plynutia času od zjavenia sa umelej inteligencie v ľudskej civilizácii nemožno ešte identifikovať nové (už ustálené) morálne pravidlá pre ňu. Azda jedným je – ťažko však usúdiť, či je novým pravidlom, alebo práve naopak - nepomenovaným a žitým večitým pravidlom – že so všetkým, čo človek stvorí, musí narábať tak, aby to prinášalo ľudstvu prospech, minimálne nie zhoršenie súčasného stavu, a už vôbec nie skazu (- *primum non nocere*). Teda – keďže človek stvoril umelú inteligenciu, musí s ňou narábať ako s nástrojom, a to zohľadňujúc všetky súčasné etické pravidlá, ktoré „prevzal z minulého“ a je povinný ich „odovzdať aj

budúcemu“, no predovšetkým ide o etické pravidlá špecifické pre každý jednotlivý druh činnosti (v spoločenstve, v spoločnosti, v štáte, ...), ak sa pri tom „dotkne“ umelej inteligencie. Osobitne to platí pre všetky právnické profesie - ak využijú nástroj umelej inteligencie, vždy musia dodržať všetky právne a etické pravidlá regulujúce jeho profesiu, vrátane ochrany osobných údajov a vrátane osobnej zodpovednosti za použitie podkladov, ktoré im nástroje umelej inteligencie vygenerovali pre výsledok ich činnosti.

Zdá sa, že novým etickým pravidlom je, že je etické regulovať umelú inteligenciu – v akej miere právnymi, alebo etickými pravidlami, ukáže čas. Pre novosť tohto fenoménu zostávajú otázky tvorby nových pravidiel regulujúcich umelú inteligenciu viac otvorené, ako vyriešené. A ešte viac otázky tvorby (pomenovania, spísania) etických pravidiel ako právnych pravidiel. Raz darmo, niet ostrých hraníc medzi interpretáciou, dotváraním a tvorbou pravidiel⁷³.

Zoznam použitej literatúry

1. ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha : Zvon, České katolícké nakladatelství, 1994, (Patmos Verlag Düsseldorf 1992)
2. BARANCOVÁ, H.: *Umelá inteligencia a pracovné právo*. Právny obzor, 2/2024
3. BÁRÁNY, E.: *Formálne vlastnosti práva*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021
4. BÁRÁNY, E.: *Súdne rozhodnutie ako prameň práva a jeho výklad*. Právny obzor, 1/2025
5. FÁBRY, B.: Tri prístupy ku vzťahu práva a morálky. In: Kol.: *Aktuálne otázky teórie práva*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018
6. FÁBRY, B.: Kyberpriestor a jeho normatívny systém. In: Kol.: *Aktuálne otázky teórie práva*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018
7. FÁBRY, B.: Zmeny hodnôt a chápanie práva. In: Kol.: *Aktuálne otázky teórie práva*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018
8. FÁBRY, B., KASINEC, R., TURČAN, M.: *Teória práva*. 2. prepracované vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019

⁷³ Upravené podľa: BÁRÁNY, E. (pozn. č. 16).

9. GAJDOŠOVÁ, M.: *Tvorba etických pravidiel v právnických profesiách*. In: Brörtl, A., Breichová Lapčáková, M. (eds.): *Právny štát, spravodlivosť a budúcnosť demokracie Zborník príspevkov zo Zasadnutia slovenskej sekcie IVR pred 31. svetovým kongresom*. Košice : PF UPJŠ Košice, 2024
10. GYURÁSZ, Z.: *Právne, spoločenské a filozofické aspekty aplikácie umelej inteligencie*. Bratislava : Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, 2022
11. HAPLA, M., FRIEDEL, T.: *Profesijní etika právníků*. Brno : Nugis Finem Publishing, 2022
12. HART, H. L. A.: *Pojem práva*. (Concept of Law, 1961). Praha : Prostor, 2004
13. HODÁS, M. *Implementácia autonómnej mobility – niektoré filozofické a (ústavno)právne aspekty a ich právne a metaprávne implikácie nielen pre Slovenskú republiku*. Praha: Leges, 2022
14. KLUČKA, J.: *Úloha a dôležitosť etických pravidiel v systémoch umelej inteligencie*. Právny obzor, 3/2025
15. KNAPP, V.: *Teorie práva*. Praha : C. H. Beck, 1995
16. MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. *Právo a umelá inteligencia*. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024
17. METEŇKANYČ, M. O., GYURÁSZ, Z.: *Priznanie práv a právnej subjektivity nonhumánnym entitám. Prípady prírodných javov a umelej inteligencie*. 1. vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022
18. NGUYEN, G., SÁINZ-PARDO DÍAZ, J., CALATRAVA, A. et al. Landscape of machine learning evolution: privacy-preserving federated learning frameworks and tools. *Artif Intell Rev* 58, 51 (2025). <https://doi.org/10.1007/s10462-024-11036-2>
19. PINTÉROVÁ, D.: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*". Právny obzor 4/2024
20. PROCHÁZKA, R., KÁČER, M.: *Teória práva*. 2. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2019
21. TURČAN, M.: *Etické dimenzie teórie práva*. 2. preprac. vyd., Bratislava Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022
22. VEČEŘA, M., URBANOVÁ, M.: *Sociologie práva*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006

Kontaktné údaje

prof. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

e-mail: martina.gajdosova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra teórie práva a filozofie práva

REGULÁCIA MIMOZMLUVNEJ ZODPOVEDNOSTI ZA UMELÚ INTELIGENCIU – PREMÁRNENÁ PRÍLEŽITOSŤ?¹

REGULATION OF NON-CONTRACTUAL LIABILITY FOR ARTIFICIAL INTELLIGENCE – A MISSED OPPORTUNITY?

Jana Duračinská²

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na návrh smernice o mimozmluvnej zodpovednosti za umelú inteligenciu (návrh AILD), skúma dôvody neprijatia uvedeného návrhu a jeho vzťah k ďalším reguláciám zodpovednosti za umelú inteligenciu, najmä smernici o zodpovednosti za výrobky (PLD). Či v tomto prípade bola premárnená šanca na preklopenie medzery v mimozmluvnej zodpovednosti a využitie harmonizovaného deliktneho práva ako významného regulačného nástroja. Príspevok analyzuje prekážky spojené s navrhovanou reguláciou, a to aj s ohľadom na hospodársku súťaž a s tým spojený rozvoj vnútorného trhu.

Kľúčové slová: mimozmluvná zodpovednosť za umelú inteligenciu, delikt, smernica o zodpovednosti za umelú inteligenciu (AIDL), smernica o zodpovednosti za výrobky (PLD), hospodárska súťaž

Abstract: The article focuses on the proposal for a Directive on non-contractual civil liability rules to artificial intelligence (AILD proposal), examines the reasons for the rejection of the proposal and its relationship to other regulations on liability for artificial intelligence, in particular the Product Liability Directive (PLD). It considers whether, in this case, an opportunity has been missed to bridge the gap in non-contractual liability and to use harmonized tort law as an important regulatory tool. The article analyzes the obstacles associated with the

¹ Tento príspevok je financovaný z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. oġo5-o3-Vo2-00038.

² Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

proposed regulation, including with regard to economic competition and the related development of the internal market.

Key words: non-contractual liability for artificial intelligence, tort, Artificial Intelligence Liability Directive (AIDL), Product Liability Directive (PLD), economic competition

Úvod

V septembri 2022 bol Európskou komisiou prijatý návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prispôsobení pravidiel mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti umelej inteligencie (ďalej len „smernica o zodpovednosti za umelú inteligenciu“ alebo „AILD“)³, ktorý bol zdôvodňovaný nevhodnosťou vnútroštátnych pravidiel na riešenie nárokov na náhradu škody spôsobenej produktmi a službami založenými na umelej inteligencii a mal dopĺňať akt o umelej inteligencii (ďalej aj len ako „AIA“).⁴ Na rozdiel od aktu o umelej inteligencii, ktorý predstavuje ochranný nástroj *ex ante* a jeho cieľom je predchádzať škodám, mal AIDL predstavovať ochranný prostriedok *ex post*, ktorý by sa aktivoval vtedy, keď ku škodám došlo. Harmonizáciou pravidiel deliktneho práva na úrovni EÚ a prijatím návrhu smernice o zodpovednosti za umelú inteligenciu sa tak mala znížiť právna neistota týkajúca sa vyodenia zodpovednosti subjektov vyvíjajúcich alebo používajúcich umelú inteligenciu a malo sa zabrániť fragmentácii spôsobenej vlastnou iniciatívou členských štátov pri rozdielnom prispôbovaní vnútroštátnych pravidiel.⁵ Podľa dôvodovej správy k návrhu smernice by sa v prípade neexistencie harmonizovaných pravidiel EÚ týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej systémami umelej inteligencie aplikovalo 27

³ Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o prispôsobení pravidiel mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti umelej inteligencie COM(2022) 496 final, 2022/0303 (COD) (ďalej aj len „návrh AILD“).

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii).

⁵ Pracovný dokument útvarov komisie - zhrnutie správy o posúdení vplyvu, sprievodný dokument smernice o zodpovednosti za umelú inteligenciu, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0320>.

rôznych systémov zodpovednosti s rôznou úrovňou ochrany a narušila by sa hospodárska súťaž medzi podnikmi z rôznych členských štátov. Zodpovednosť bola pritom uvádzaná ako jedna z prekážok využívania umelej inteligencie. Opatrením na úrovni EÚ týkajúcim sa zodpovednosti za umelú inteligenciu sa odhadoval pozitívny vplyv v podobe 5 až 7% zvýšenia výrobnnej hodnoty príslušného cezhraničného obchodu. Napriek uvedeným motiváciám na prijatie návrhu smernice, bol v októbri 2025 návrh smernice formálne stiahnutý.⁶

V príspevku sa zameriame na to, či EÚ v tomto prípade premárnila šancu na preklopenie medzery v zodpovednosti a využitie harmonizovaného deliktneho práva ako dôležitého regulačného nástroja. Súčasne skúmame dôvody stiahnutia návrhu smernice vo vzťahu k proklamovaným cieľom tohto návrhu a prípadným rizikám alebo prekážkam spojených s navrhovanou reguláciou, a to aj s ohľadom na hospodársku súťaž a s tým spojený rozvoj vnútorného trhu. Zaoberáme sa vzťahom návrhu smernice o zodpovednosti za umelú inteligenciu a smernice o vadných výrobkoch, porovnávame ich zodpovednostné režimy, a či smernica o vadných výrobkoch predstavuje náplasť za neprijatie návrhu smernice o zodpovednosti za umelú inteligenciu.

Zodpovednosť za umelú inteligenciu podľa návrhu AILD

Umelá inteligencia prenikla do každodenného fungovania a otázka zodpovednosti za škodu v súvislosti s jej používaním už nie je otázkou abstraktnou, ale súčasťou zodpovednostnej reality a predmetom súdnych sporov. Aj keď na Slovensku zatiaľ ešte neevidujeme súdne rozhodnutie, ktoré by sa týkalo priamo uplatnenia nároku na náhradu škody v súvislosti s umelou inteligenciou, tak napr. v USA už takého súdne spory prebiehajú.⁷

Vzhľadom na prenikanie umelej inteligencie do všetkých sektorov, je možné očakávať len nárast súdnych sporov, pričom vyvodenie zodpovednosti v sporoch spojených s umelou inteligenciou, resp. samotné určenie zodpovednej osoby môže byť pre jedinečné vlastnosti

⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202505423;https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/HIS/?uri=celex:52022SC0320.

⁷ Bližšie k tomu DURAČINSKÁ, J. Prístup k spravodlivosti a rozhodovacia prax súdov pri uplatňovaní nárokov z použitia umelej inteligencie IN Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.). Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 405.

systémov umelej inteligencie mimoriadne komplikované. Mnohí autori poukazujú na osobitosti umelej inteligencie, jej neprehľadnosť, neustálu adaptáciu⁸, obmedzenú predvídateľnosť⁹, pluralitu aktérov v ekosystéme umelej inteligencie¹⁰ a zložitosť dodávateľských vzťahov (*'many hand' problem of the complex supply chain of AI*), ale aj problém čiernej skrinky (*black box issue*).¹¹ Uvedené osobitosti spolu s právno a technicko-faktickou kontrolou nad informáciami zo strany hráčov na poli umelej inteligencie, vedú k zvýšenej nerovnováhe moci¹², ktoré sťažujú vytvorenie jasných a účinných právnych rámcov regulácie, o. i. aj zodpovednosti za škodu.¹³ Kontrola, ktorú subjekty pôsobiace v oblasti umelej inteligencie majú nad údajmi, by mohla byť použitá na zmarenie akýchkoľvek pokusov žalobcu alebo potenciálneho žalobcu zhromaždiť dôkazy na potvrdenie opodstatnenosti jeho nároku na náhradu škody.¹⁴

S osobitnými vlastnosťami umelej inteligencie sa mal snažiť vysporiadať aj návrh AILD. Návrh AILD sa týkal mimozmluvných nárokov na náhradu škody¹⁵ spôsobenej systémom umelej inteligencie, ak by boli

⁸ DORNIS, T. W. Künstliche Intelligenz und internationaler Vertragsschluss, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Bd. 87, H. 2 (Mai 2023), Mohr Siebeck GmbH & Co. KG, pp. 306-325, <https://www.jstor.org/stable/10.2307/48762133>, s. 314.

⁹ PINTÉROVÁ, D.: Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy). *Právny obzor*, 107, 2024, č. 4, s. 361 – 383. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2024.4.02>, s. 365.

¹⁰ WHITTAM, S. Mind the compensation gap: towards a new European regime addressing civil liability in the age of AI, *International Journal of Law and Information Technology*, 2022, 30, 249–265 <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaac013>, Advance access publication 8 September 2022, s. 249, 265.

¹¹ LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L., C. T. Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive. *International Journal of Law and Information Technology*, 2024, 32, eaae021 <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaee021>, s. 13.

¹² Tamtiež.

¹³ PINTÉROVÁ, D.: Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy). *Právny obzor*, 107, 2024, č. 4, s. 361 – 383. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2024.4.02>, s. 365.

¹⁴ LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L. C.T., Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive, *International Journal of Law and Information Technology*, Volume 32, 2024, dostupné na <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaee021>.

¹⁵ Podľa čl. 2 návrhu AILD je nárok na náhradu škody definovaný ako „nezmluvný občianskoprávny nárok na náhradu škody vyplývajúcej zo subjektívnej zodpovednosti,

uplatňované v rámci systémov subjektívnej zodpovednosti, neharmonizoval však všeobecné aspekty občianskoprávnej zodpovednosti, rozličné druhy škôd, za ktoré si možno uplatňovať náhradu, rozdelenie zodpovednosti medzi viacerých páchatelov, napomáhanie, premlčacie lehoty. Pri vymedzení základných pojmov (systém umelej inteligencie¹⁶, vysokorizikový systém umelej inteligencie¹⁷, poskytovateľ¹⁸, používateľ¹⁹) odkazoval návrh na ustanovenia AIA.

Cieľom návrhu AILD bolo zmiernenie dôkazného bremena, ktoré inak nesie žalovaný nachádzajúci sa vo vzťahu k poskytovateľovi v informačnej asymetrii. Nástrojmi zmiernenia dôkazného bremena mali byť (i) *povinnosť v určitých prípadoch poskytnúť dôkazy* a (ii) *vyvrátiteľné domnienky*, a to vyvrátiteľná domnienka nedodržania povinnosti náležitej starostlivosti a vyvrátiteľná domnienka príčinnej súvislosti.

Povinnosť poskytnúť dôkazy sa vzťahovala na poskytovateľa alebo používateľa (ďalej len „žalovaný“), ktorý tak bol povinný urobiť na žiadosť potenciálneho žalobcu, alebo v prípade ak potenciálny žalobca vykonal primerané kroky na získanie dôkazov, avšak neúspešne, bol súd oprávnený poskytnutie dôkazov žalovanému nariadiť. Táto povinnosť poskytnúť dôkazy sa však týkala len vysokorizikových systémov umelej inteligencie podľa AIA. Taktiež ustanovovala ďalšie obmedzenia, napr.

ktorá bola spôsobená výstupom systému umelej inteligencie alebo nevytvorením výstupu takého systému, ak mal byť taký výstup vytvorený“.

¹⁶ Čl. 3 bod 1 AIA: „systém umelej inteligencie“ je strojový systém, ktorý je dizajnovaný na prevádzku s rôznymi úrovňami autonómnosti, ktorý môže po nasadení prejavovať adaptabilitu a ktorý pre explicitné alebo implicitné ciele odvodzuje zo vstupov, ktoré dostáva, spôsob generovania výstupov, ako sú predpovede, obsah, odporúčania alebo rozhodnutia, ktoré môžu ovplyvniť fyzické alebo virtuálne prostredie;

¹⁷ Čl. 6 AIA.

¹⁸ Čl. 3 bod 2 AIA: „poskytovateľ“ je fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, ktorý vyvíja systém umelej inteligencie alebo model umelej inteligencie na všeobecné účely alebo ktorý si dáva vyvinúť systém umelej inteligencie alebo model umelej inteligencie na všeobecné účely a uvádza ho na trh alebo uvádza systém umelej inteligencie do prevádzky pod svojím vlastným menom alebo ochrannou známkou, či už za odplatu alebo bezodplatne;

¹⁹ Čl. 3 bod 4 AIA – na doplnenie uvádzame, že predmetné ustanovenie AIA, na ktoré návrh AILD odkazuje, neobsahuje v danom definíciu používateľa, resp. AIA síce pojem „používateľ“ používa, avšak ho osobitne nedefinuje.

súd by musel vyhodnotiť primeranosť takého príkazu a zohľadniť oprávnené záujmy všetkých strán, najmä v súvislosti s ochranou obchodných tajomstiev alebo súvisiace s verejnou alebo národnou bezpečnosťou. Ak by žalovaný nesplnil príkaz súdu na predloženie dôkazu, predpokladalo sa, že si nesplnil príslušnú povinnosť náležitej starostlivosti.²⁰ Žalovaný mal možnosť uvedenú domnienku vyvrátiť.

Vyvrátiteľná domnienka príčinnej súvislosti spočívala v predpoklade existencie príčinnej súvislosti (ako jedného zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti) medzi pochybením žalovaného a výstupom systému umelej inteligencie alebo jeho nevytvorením, pričom však museli byť splnené ďalšie predpoklady²¹:

- a) žalobca preukázal nedodržanie povinnosti náležitej starostlivosti alebo je prítomná domnienka jej nedodržania,
- b) pravdepodobnosť, že nedodržanie povinnosti ovplyvnilo výstup systému umelej inteligencie alebo viedlo k nevytvoreniu takého výstupu,
- c) žalobca preukázal vznik škody.

Návrh AILD súčasne vytváral ďalšie limity aplikácie domnienky príčinnej súvislosti v zaťažovaní žalobcu, od ktorého požadoval preukazovanie porušenia požiadaviek pre vysokorizikové systémy umelej inteligencie podľa AIA, ako aj preukázanie nesplnenia ďalších povinností zo strany žalovaného. Návrh pritom bližšie nešpecifikoval preukazovanie nesplnenia týchto povinností žalovaného vo vzťahu k aplikácii domnienky porušenia náležitej starostlivosti ako následku nesplnenia dôkaznej povinnosti žalovaného.

Návrh AILD počítal s dvojfázovým postupom. V prvej fáze by bol schválený návrh AILD a v druhej fáze by potom nasledovalo monitorovanie uplatňovania AILD a incidentov spôsobených systémami

²⁰ Čl. 2 bod 9 návrhu AILD definoval náležitú starostlivosť ako požadovanú úroveň správania stanovená vo vnútroštátnom práve alebo v práve EÚ, ktorou sa zabraňuje poškodzovaniu zákonných záujmov uznaných na úrovni vnútroštátneho práva alebo práva EÚ, akými sú život, fyzická integrita, majetok a ochrana základných práv.

²¹ Príčinná súvislosť je podľa slovenského práva vyslovene **otázkou skutkovou**, pričom návrh AILD spojil prezumpciu príčinnej súvislosti so splnením (a preukázaním) ďalšieho predpokladu vzniku zodpovednosti – vzniku škody. Ponímanie príčinnej súvislosti sa však môže líšiť, a to v závislosti od aplikovanej doktríny (doktrína adekvátnej príčinnosti alebo doktrína domnienky, resp. ekvivalencie) (pozri DULAK, A. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. §1 – 450. 2. vydanie. Komentár, Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1453), čo môže viesť napriek snahe o harmonizáciu k odlišným aplikáciám súdmi.

umelej inteligencie. V rámci druhej fázy by bola prehodnotená vhodnosť druhu zodpovednosti najmä s ohľadom na systémy umelej inteligencie s osobitným rizikom, ktoré by mohli mať vplyv na základné práva ako právo na život, zdravie a vlastnícke právo a či by sa nemali aplikovať prísnejšie pravidlá v podobe objektívnej zodpovednosti a zavedenie povinného poistenia. Objektívna zodpovednosť a potreba poistenia by sa vzťahovali na nároky voči prevádzkovateľom vybraných systémov umelej inteligencie, ktoré zatiaľ nie sú regulované pravidlami EÚ, pričom by sa prihliadalo aj na vplyv na zavádzanie a využívanie systémov umelej inteligencie, a to najmä zo strany MSP.^{22,23}

Návrh AILD ako premárnená príležitosť pre harmonizáciu deliktneho práva?

Nie je možné rozporovať, že je celkovo ťažké stanoviť jasné, spravodlivé a ľahko uplatniteľné pravidlá, ktoré by podporovali zodpovednosť, umožňovali inovácie a zvyšovali dôveru verejnosti v prospešné systémy umelej inteligencie... Úloha EÚ pri regulácii súkromnoprávných otázok týkajúcich sa umelej inteligencie, a najmä občianskoprávnej zodpovednosti, nie je stále celkom jasná.²⁴ Spoločenská požiadavka by mala smerovať k potrebe preklenutia medzery v regulácii zodpovednosti a ochrany pred škodami spôsobenými umelou inteligenciou a zabezpečení, že deliktne právo zostane dôležitým regulačným nástrojom.²⁵ V tomto smere nemožno poprieť snahu Komisie EÚ a návrh AILD predstavoval jej prvý pokus o dosiahnutie hmatateľného pokroku v horizontálnej harmonizácii všeobecného deliktneho práva. Vzhľadom na to, že išlo o prvý taký legislatívny pokus, vyslúžil si návrh AILD vo vedeckých kruhoch určitú pozornosť. Návrh AILD bol považovaný za veľmi opatrný, kritizovaná bola jeho

²² Pozn. skratka pre malé a stredné podniky (ďalej v texte len „MSP“).

²³ Článok 5 návrhu AILD.

²⁴ HAVU, K., SALEEV, R., POLAD, D., PFAU, D., HEYDARI, T., MÄKELÄ, A. Regulating Liability for AI-Induced Harm: Developments in EU Law and Insights from a Research Project, LEGAL STUDIES RESEARCH PAPER SERIES Paper No 87, University of Helsinki Faculty of Law.

²⁵ LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L. C.T., Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive, International Journal of Law and Information Technology, Volume 32, 2024, dostupné na <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaee021>.

nedostatočnosť práve v jeho orientácii na subjektívnu zodpovednosť s tým, že vrodené riziká systémov umelej inteligencie odôvodňujú harmonizáciu deliktov umelej inteligencie v EÚ smerom k prísnej zodpovednosti²⁶ - k zodpovednosti objektívnej.^{27, 28} Kritizované boli taktiež nástroje, ktoré návrh AILD zvolil a boli považované za nedostatočne ambiciózne a potenciál harmonizácie využitý minimálne, pretože ponechával v platnosti vnútroštátne regulácie zodpovednosti. Určením limitov pri aplikácii vyvrátenej domnienky príčinnej súvislosti by bol chránený skôr škodca ako poškodený a žalobcovi by sa tak jeho postavenie v súdnom spore skomplikovalo, nie zjednodušilo. Taktiež bola nespokojnosť s ohraničením návrhu AILD len na systémy, ktoré zákon o umelej inteligencii považuje za systémy s vysokým rizikom pre zdravie, bezpečnosť a základné práva, pričom klasifikácia systému umelej inteligencie ako „vysoko rizikového“ je zložitý proces.²⁹ Návrhu by bolo možné vytknúť aj neurčité všeobecné pojmy ako „náležitá starostlivosť“, „zohľadňovanie oprávnených záujmov všetkých strán“, ³⁰ ktoré by mohli viesť k rozdielnym aplikáciám v jednotlivých jurisdikciách členských štátov.

Za nevyjasnené bolo tiež považované (ak by došlo k prijatiu návrhu AILD), do akej miery sa bude smernica uplatňovať na systémy umelej inteligencie s vysokým rizikom, na ktoré sa vzťahujú pravidlá

²⁶ GREDKA-LIGARSKA, I. Employer as an AI System Operator and Tortious Liability for Damage Caused by AI Systems: European and US Perspectives *The Chinese Journal of Comparative Law*, 2024, 12, 1–23 <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxae015>, s. 7.

²⁷ LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L. C.T., Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive, *International Journal of Law and Information Technology*, Volume 32, 2024, dostupné na <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaee021>.

²⁸ Rovnako WACHTER, S., *Limitations and Loopholes in the EU AI Act and AI Liability Directives: What This Means for the European Union, the United States, and Beyond*. *Yale Journal of Law & Technology*, Volume 26, Issue 3 *Yale Information Society Project Digital Public Sphere Series*, s. 717.

²⁹ LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L. C.T., Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive, *International Journal of Law and Information Technology*, Volume 32, 2024, dostupné na <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaee021>.

³⁰ GREDKA-LIGARSKA, I. Employer as an AI System Operator and Tortious Liability for Damage Caused by AI Systems: European and US Perspectives *The Chinese Journal of Comparative Law*, 2024, 12, 1–23 <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxae015>, s. 7.

zodpovednosti špecifické pre daný sektor³¹ alebo ako sa smernica uplatní v tých členských štátoch, v ktorých sa môžu na systémy umelej inteligencie v rôznych kontextoch uplatňovať pravidlá založené na vine alebo prísnej zodpovednosti.³²

Komisia EÚ zdôvodňovala nepristúpenie k odvážnejším zmenám ako je úplné obrátenie dôkazného bremena a objektívna zodpovednosť, pretože „podniky poskytli v konzultáciách negatívnu spätnú väzbu“ a že návrh AILD sa preto javil ako pragmatickejšia, cielená a primeraná reakcia. *La Diega a Bezerra* oponovali uvedenému prístupu tým, že funkciou regulácie technológií má byť práve motivácia k zodpovednému správaniu, pretože inak by jedinou motiváciou subjektov pôsobiacich v oblasti umelej inteligencie bolo maximalizovať zisk a škody spôsobené jednotlivcom a spoločnosti by sa vo väčšine prípadov ignorovali ako len externalita.³³ *Gredka-Ligarska* poukázala navyše na to, že zavedenie prísnej—zodpovednosti pre všetky systémy umelej inteligencie by mohlo stimulovať vývoj a výrobu ešte bezpečnejších systémov umelej inteligencie.³⁴

Napriek pôvodne prezentovanej snahe Komisie EÚ zohľadniť „spätnú väzbu podnikov“ a predloženie konzervatívneho návrhu AILD, nevedol legislatívny proces k prijatiu návrhu. Výbor Európskeho parlamentu pre

³¹ napríklad v oblasti zdravotníctva sa uplatňuje Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/745 z 5. apríla 2017 o zdravotníckych pomôckach a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/746 z 5. apríla 2017 o diagnostických zdravotníckych pomôckach in vitro, zatiaľ čo v oblasti dopravy sa uplatňuje Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2144 z 27. novembra 2019 o požiadavkách na typové schvaľovanie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel a systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá, pokiaľ ide o ich všeobecnú bezpečnosť a ochranu cestujúcich vo vozidle a zraniteľných účastníkov cestnej premávky, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/42/ES zo 17. mája 2006 o strojových zariadeniach.

³² BUITEN, M., DE STREEL, A., PEITZ, M. The law and economics of AI liability, *Computer Law & Security Review* 48 (2023) 105794 s 19.

³³ LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L. C.T., Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive, *International Journal of Law and Information Technology*, Volume 32, 2024, dostupné na <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaee021>.

³⁴ GREDKA-LIGARSKA, I. Employer as an AI System Operator and Tortious Liability for Damage Caused by AI Systems: European and US Perspectives *The Chinese Journal of Comparative Law*, 2024, 12, 1–23 <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxae015>, s. 7.

vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa (IMCO), ktorý bol poverený vypracovaním stanoviska k návrhu, zverejnil svoje stanovisko v máji 2025.³⁵ Výbor IMCO považoval prijatie návrhu AILD v tejto fáze za predčasné a zbytočné, poukázal pritom na novo prijatú smernicu o zodpovednosti za výrobky³⁶ (ďalej len „PDL“), ktorá už rozšírila pravidlá zodpovednosti za softvér a aplikácie umelej inteligencie. IMCO poukázal na to, že PDL ukladá prísnejšie požiadavky na dodržiavanie predpisov, čím sa jednotlivcom uľahčuje uplatňovanie nárokov na náhradu škody spôsobenej umelou inteligenciou. Okrem toho vnútroštátne deliktne právo v členských štátoch poskytuje ďalšie možnosti uplatňovania nárokov na náhradu škody.

IMCO, na rozdiel od vyššie prezentovaných názorov vo vedeckých kruhoch, považoval zodpovednosť podľa návrhu AILD za nadmernú alebo skôr ako rámec procesného práva, ktorý môže odradiť od inovácií a zvýšiť administratívnu záťaž, najmä pre MSP. Ako uviedol v svojom stanovisku, Komisia EÚ a vedci neposkytli žiadne údaje o trhu, ani analýzu skutočného vplyvu návrhu. V dôsledku toho súvisiace dokumenty predstavujú skôr teoretický, akademický pohľad ako vyvážené posúdenie založené na realite a podložené komplexným zvážením relevantných údajov. Argument harmonizácie pritom považoval IMCO za špekulatívny a návrh AILD ako potenciálne zbytočne zložitú legislatívu s ohľadom na nepreukázané ťažkosti pri uplatňovaní existujúcich pravidiel zodpovednosti na digitálne technológie. IMCO tak nesledoval dosiahnutie harmonizácie, ale prezentoval snahu o vyhnutie sa nadmernej regulácii. Na základe opísaného prístupu vyzval IMCO Výbor Európskeho parlamentu pre právne veci (JURI), aby navrhol zamietnutie návrhu.³⁷

³⁵ OPINION of the Committee on the Internal Market and Consumer Protection for the Committee on Legal Affairs on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on adapting non-contractual civil liability rules to artificial intelligence (AI Liability Directive) (COM(2022)0496 – C9-0320/2022 – 2022/0303(COD)), dostupné na : https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/IMCO-AD-768056_EN.pdf.

³⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2853 z 23. októbra 2024 o zodpovednosti za chybné výrobky a o zrušení smernice Rady 85/374/EHS.

³⁷ DE LUCA, S., Members' Research Service, dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/carriage/ai-liability-directive/report?sid=9801>.

Návrh AIDL v skutočnosti nepredstavuje premárnenú šancu na harmonizáciu deliktneho práva. Nedostatky, ktoré návrh vykazoval a ktoré uvádzali aj vedecké komentáre kritizujúce primárne menej prísnu (subjektívnu) zodpovednosť, z návrhu nerobili skutočný harmonizujúci nástroj. Paradoxne IMCO návrh odmietlo z iných ako uvedených dôvodov. IMCO považoval opačne - zodpovednosť podľa návrhu AILD za nadmernú a samotnú harmonizáciu za prehnanú reguláciu.

Uplatňovanie nárokov na náhradu škody zo zodpovednosti za umelú inteligenciu a hospodárska súťaž

Právnym základom návrhu AILD bol čl. 114 ZFEÚ, ktorý stanovuje prijímanie opatrení na zabezpečenie vytvorenia a fungovania vnútorného trhu, ktorého rozvoj je bez pochyb podmienený fungujúcou hospodárskou súťažou.³⁸ Návrh AILD bol zdôvodňovaný aj snahou o odstránenie významných prekážok vnútorného trhu, ktoré by pri fragmentácii právnej úpravy a rozdielnych vnútroštátnych pravidlách týkajúcich sa nárokov na náhradu škody spôsobenej umelou inteligenciou predstavovali (i) ďalšie náklady na právne zastupovanie a interné riadenie rizík, ako aj ušlé príjmy najmä pre spoločnosti pôsobiace cezhranične, (ii) zvýšené transakčné náklady podnikov najmä pri cezhraničnom obchode, (iii) negatívny dopad na startupy a MSP, ktoré tvoria väčšinu a najväčšiu časť investícií na relevantných trhoch.³⁹ Dôvodová správa návrhu AILD poukazovala na štúdiu spoločnosti PricewaterhouseCoopers, podľa ktorej by umelá inteligencia mohla v roku 2030 prispieť k svetovej ekonomike sumou 15,7 bilióna amerických dolárov, čo z nej robí najvýznamnejšiu komerčnú príležitosť v dnešnej ekonomike. Návrh AILD tak bol prezentovaný ako podporujúci hospodársku súťaž.

Zavádzanie umelej inteligencie je nepochybne spojené s konkurencieschopnosťou⁴⁰, ako sa však neskôr ukázalo, argumenty pre zavedenie regulácie náhrady škody, ktoré sa pri predkladaní návrhu AILD

³⁸ BLAŽO, O., KOVÁČIKOVÁ, H. Právna klinika súťažného práva, 1. vydanie, Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019, s. 5.

³⁹ Dôvodová správa návrhu AILD.

⁴⁰ LUKÁČKA, P., NGUYEN, G. Artificial intelligence and the legal profession: challenges and risks in the area of personal data protection and lawyers' duty of confidentiality In Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.). Bratislava : Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 374.

uvádzali ako prospešné pre hospodársku súťaž, neboli nakoniec v legislatívnom procese relevantné. IMCO práve z dôvodu zavádzania inovácií a konkurencieschopnosti návrh AILD odmietol. Pridanie ďalšej regulácie v podobe AILD by podľa IMCO odradilo podniky v oblasti umelej inteligencie, pričom EÚ zaostáva a prehráva boj s globálnymi hráčmi. Vo svojej správe o stave digitálnej dekády 2024, v ktorej sleduje ročný pokrok v plnení cieľov stanovených na rok 2030 v politickom programe digitálnej dekády, Európska komisia uviedla, že „*podiel podnikov využívajúcich umelú inteligenciu sa za dva roky zvýšil iba o 0,4 percentuálneho bodu, z 7,6 % v roku 2021 na 8,0 % v roku 2023*“. V tej istej správe sa konštatuje, že pri tomto tempe bude do roku 2030 umelú inteligenciu využívať *len 16,8 % podnikov, pričom cieľ EÚ je 75 %*.⁴¹ IMCO tak považoval za nevyhnutné prijať opatrenia podporujúce inovácie a ich zavádzanie, namiesto zvyšovania zodpovednosti spojenej s používaním umelej inteligencie. IMCO sa odvolával na to, že pri posudzovaní vplyvu AILD neboli zohľadnené zvýšené náklady na poistné a neexistujú štatistické údaje o škodách spôsobenými výrobkami a službami umelej inteligencie.

V porovnaní s USA je potrebné doplniť, že podstatná časť sporov, ku ktorým sme sa dopracovali, sa týka o. i. nárokov uplatených z porušovania pravidiel hospodárskej súťaže pri vývoji nástrojov umelej inteligencie a ich učení sa.⁴² Je možné pripustiť, že je to práve koncentráciou gigantov v oblasti umelej inteligencie a v tomto smere EÚ skutočne zaostáva. IMCO si súčasne vyžiadal čas na implementáciu AIA a PDL a následne na vyhodnotenie ich vplyvu na vnútorný trh a prijatie prípadných opatrení. V rámci súťaže tak dostala nateraz prednosť politika podporujúca inovácie pred reguláciou AILD.

⁴¹ OPINION of the Committee on the Internal Market and Consumer Protection for the Committee on Legal Affairs on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on adapting non-contractual civil liability rules to artificial intelligence (AI Liability Directive) (COM(2022)0496 – C9-0320/2022 – 2022/0303(COD)), dostupné na : https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/IMCO-AD-768056_EN.pdf.

⁴² DURAČINSKÁ, J. Prístup k spravodlivosti a rozhodovacia prax súdov pri uplatňovaní nárokov z použitia umelej inteligencie IN Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.). Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 423.

Otázka mimozmluvnej zodpovednosti za škodu nie je len témou na úrovni EÚ. Aj v Spojenom kráľovstve (UK) sú otázky mimozmluvnej zodpovednosti za škodu predmetom diskusií⁴³, a to vo vzťahu k dostatočnosti regulácie podľa súkromného práva Anglicka a Walesu. Iniciatíva *The UK Jurisdiction Taskforce (UKJT)* začala konzultácie s cieľom objasniť, za akých okolností a na akom právnom základe bude anglické právo ukladať zodpovednosť za škody vyplývajúce z používania umelej inteligencie, pričom sa zameriava predovšetkým na neúmyselné škody spôsobené umelou inteligenciou.⁴⁴ Zamerala sa na okruh otázok, (i) či sa zodpovednosť za iného (pomocníka) (*the principle of vicarious liability*) uplatňuje pri škode spôsobenej umelou inteligenciou, (ii) za akých podmienok môže byť profesionál (osoba s povinnosťou odbornej starostlivosti) zodpovedný za použitie alebo nepoužitie umelej inteligencie pri poskytovaní svojich služieb a či je zodpovedný za škodu spôsobenú chybným výstupom umelej inteligencie, (iii) či môže byť osoba zodpovedná za škodu spôsobenú umelou inteligenciou, ak na jej strane k porušeniu povinnosti nedošlo (pozn. táto otázka sa netýka škody spôsobenej vadným výrobkom), (iv) či vzniká zodpovednosť za nepravdivé informácie vytvorené chatbotom.

Je viac ako pravdepodobné, že EÚ sa bude musieť skôr či neskôr k danej téme vrátiť a vysporiadať sa s otázkou regulácie mimozmluvnej zodpovednosti za škodu a prípadnej harmonizácii deliktneho práva, a to o to viac, že umelá inteligencia prekračuje geografické hranice jednotlivých štátov s dopadom na oblasť vymožitelnosti nárokov zo zodpovednosti za škodu.⁴⁵

⁴³ UKJT consultation: Liability for AI harms under English private law, dostupné na <https://cms-lawnow.com/en/ealerts/2026/01/ukjt-consultation-liability-for-ai-harms-under-english-private-law>.

⁴⁴ Otázky trestného práva, hospodárskej súťaže, daní, duševného vlastníctva, uzatvárania zmlúv, regulačného práva a verejného práva nie sú predmetom konzultácie.

⁴⁵ DORNIS, T. W. Künstliche Intelligenz und internationaler Vertragsschluss Source: *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Mai 2023, Bd. 87, H. 2 (Mai 2023), pp. 306-325 Published by: Mohr Siebeck GmbH & Co. KG dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/48762133>.

PLD ako náplasť za neprijatie návrhu AILD?

Návrh AILD sa týkal pravidiel mimozmluvnej subjektívnej zodpovednosti, a bol prezentovaný ako odlišná politická iniciatíva od úpravy zodpovednosti výrobcu za chybné výrobky podľa návrhu smernice o zodpovednosti za výrobky (PLD)⁴⁶, ktorý sa týkal objektívnej zodpovednosti. Odlišnosť návrhov uvedených smerníc bol aj v osobe oprávnenej uplatniť si nárok na náhradu škody. Podľa návrhu AILD mohla byť takou oprávnenou osobou fyzická ako aj právnická osoba, podľa návrhu PLD len fyzická osoba, pričom však bola vylúčená náhrada škody, ktorá sa týka jej majetku používanom výlučne na profesijné účely. Obe úpravy zodpovednosti mali podľa dôvodovej správy k AILD tvoriť jeden balík a mali byť úzko prepojené, keďže sa týkajú odlišných druhov zodpovednosti.⁴⁷

Prezentovaný „jeden balík“ však nakoniec legislatívny proces neustál, keďže schválený bol len návrh PLD. PLD má byť transponovaná do vnútroštátnych predpisov do 9.12.2026 a vzťahuje sa na výrobky uvedené na trh alebo do prevádzky od 9.12.2026, pri výrobkoch umiestnených na trh EÚ pred uvedeným dátumom sa bude naďalej uplatňovať smernica 85/374/EHS.⁴⁸ PLD upravuje vymedzenie slova „výrobok“ tak, že zahŕňa aj softvér a systémy umelej inteligencie. Výrobca nesie zodpovednosť za chyby, ktoré by mohli vzniknúť po aktualizácii alebo modernizácii softvéru, ktoré boli vykonané pod jeho kontrolou, ako aj za chyby, ktoré by mohli nastať v dôsledku kontinuálneho učenia sa systému umelej inteligencie, ak systém umelej inteligencie zostáva pod kontrolou výrobcu.

V PLD sa zabezpečuje, aby v rámci EÚ vždy existovala zodpovedná osoba, od ktorej si obeť môže žiadať náhradu škody v prípade, že je výrobca usadený mimo EÚ. Za škodu spôsobenú chybným výrobkom môžu niesť zodpovednosť aj dovozcovia a splnomocnení zástupcovia a ak nie je v EÚ usadený žiadny dovozca alebo splnomocnený zástupca,

⁴⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2853 z 23. októbra 2024 o zodpovednosti za chybné výrobky a o zrušení smernice Rady 85/374/EHS.

⁴⁷ návrh AILD sa tiež netýkal práva EÚ upravujúceho zodpovednosť prevádzkovateľov dopravy.

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/SK/legal-content/summary/defective-products-liability.html>.

zodpovednosť za chybný výrobok môže niešť poskytovateľ logistických služieb.⁴⁹

Právo na náhradu škody podľa PLD vzniká, ak vplyvom chybného výrobku vznikol jeden z nasledujúcich typov škody: (i) smrť alebo zranenie (vrátane lekárske uznaného poškodenia psychického zdravia), (ii) poškodenie majetku, alebo zničenie alebo poškodenie údajov, ktoré sa nepoužívajú na profesionálne účely.⁵⁰

Práve s ohľadom na novoprijatú PLD, ktorá rozšírila pravidlá zodpovednosti za softvér a aplikácie umelej inteligencie, považoval IMCO prijatie návrhu AILD za predčasné a zbytočné. Treba však zdôrazniť, že PLD síce zavádza prísnejší režim zodpovednosti ako návrh AILD, avšak pokrýva len ohraničené vymedzenie škôd, ktorých náhrada môže byť na jej základe uplatnená a tieto nároky môžu byť uplatnené len zo strany fyzických osôb (spotrebiteľov).

Záver

Pri harmonizácii sa poukazuje na zásadu subsidiarity podľa práva EÚ, podľa ktorej by sa mali opatrenia na úrovni EÚ prijímať len vtedy, keď opatrenia prijaté členskými štátmi nie sú dostatočné. Komplexná harmonizácia pravidiel zodpovednosti za škody spôsobené umelou inteligenciou je tak podmienená zistením, že vnútroštátne právne systémy nie sú dostatočné na to, aby primerane riešili náhradu škôd súvisiacich s umelou inteligenciou. Motiváciou odstránenia vnútroštátnych prekážok môže byť aj potreba vytvoriť skutočný jednotný vnútorný trh.⁵¹ Mimo zmluvná zodpovednosť by mala predstavovať stimul pre všetky zainteresované strany pri navrhovaní, testovaní a používaní umelej inteligencie⁵² a potreba jej harmonizácie bola pri návrhu AILD avizovaná ako potrebná na odstránenie rozdielov medzi vnútroštátnymi úpravami pre podporu jednotného trhu a stimuláciu hospodárskej súťaže. V EÚ však nakoniec prevládli obavy

⁴⁹ Tamtiež.

⁵⁰ Tamtiež.

⁵¹ HAVU, K., SALEEV, R., POLAD, D., PFAU, D., HEYDARI, T., MÄKELÄ, A. Regulating Liability for AI-Induced Harm: Developments in EU Law and Insights from a Research Project, LEGAL STUDIES RESEARCH PAPER SERIES Paper No 87, University of Helsinki Faculty of Law.

⁵² BUITEN, M., DE STREEL, A., PEITZ, M. The law and economics of AI liability, Computer Law & Security Review 48 (2023) 105794 s 19.

z prílišnej regulácie, čo viedlo k neprijatiu návrhu AILD, ktorá mala regulovať subjektívnu zodpovednosť. Na druhej strane sa prijala PLD, ktorá pri vadných výrobkoch zavádza prísnejšiu – objektívnu zodpovednosť, bude sa však aplikovať len vo vzťahu k vymedzenému okruhu škôd spôsobených fyzickým osobám (spotrebiteľom). Súčasne však chráni ich práva ako slabšej (neprofesionálnej) strany v porovnaní s profesionálnymi prevádzkovateľmi systémov umelej inteligencie. EÚ tak zatiaľ pristúpila k regulácii mimozmluvnej zodpovednosti pri používaní umelej inteligencie a harmonizácii deliktneho práva opatrne, s cieľom nezbrzďovať rozvoj technológií umelej inteligencie.⁵³ To bol aj dôvod neprijatia návrh AILD - obava z nadmernej regulácie brániaca inováciám.

Neprijatie návrhu AILD nepovažujeme za premárnenú príležitosť, nie však z dôvodov, ktoré uviedol IMCO (EÚ), ale preto, že návrh nebol propocionálne vyvážený a nebol ani harmonizačným nástrojom, ktorý by bol schopný odstrániť rozdiely medzi vnútroštátnymi predpismi v oblasti zodpovednosti.⁵⁴

Na úrovni EÚ je pri regulácii zodpovednosti pri používaní umelej inteligencie tendencia zamerať sa na konkrétne oblasti (PLD, zdravotníctvo/ zdravotnícke pomôcky, doprava), EÚ sa však raz bude musieť vysporiadať s takým komplexom predpisov regulujúcich parciálne oblasti, a to aj vo vzťahu k harmonizácii deliktneho práva.

Zoznam použitej literatúry

1. BLAŽO, O., KOVÁČIKOVÁ, H. Právna klinika súťažného práva, 1. vydanie, Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019.
2. BUITEN, M., DE STREEL, A., PEITZ, M. The law and economics of AI liability, *Computer Law & Security Review* 48 (2023) 105794.

⁵³ GREDKA-LIGARSKA, I. Employer as an AI System Operator and Tortious Liability for Damage Caused by AI Systems: European and US Perspectives *The Chinese Journal of Comparative Law*, 2024, 12, 1–23 <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxae015>, s. 20

⁵⁴ HAVU, K., SALEEV, R., POLAD, D., PFAU, D., HEYDARI, T., MÄKELÄ, A. Regulating Liability for AI-Induced Harm: Developments in EU Law and Insights from a Research Project, *LEGAL STUDIES RESEARCH PAPER SERIES Paper No 87*, University of Helsinki Faculty of Law.

3. DE LUCA, S., Members' Research Service, dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/carriage/ai-liability-directive/report?sid=9801>.
4. DORNIS, T. W. Künstliche Intelligenz und internationaler Vertragsschluss, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Bd. 87, H. 2 (Mai 2023), Mohr Siebeck GmbH & Co. KG, pp. 306-325, <https://www.jstor.org/stable/10.2307/48762133>.
5. PINTÉROVÁ, D.: Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy). *Právny obzor*, 107, 2024, č. 4, s. 361 – 383. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2024.4.02>.
6. DURČINSKÁ, J. Prístup k spravodlivosti a rozhodovacia prax súdov pri uplatňovaní nárokov z použitia umelej inteligencie IN Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.). Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025.
7. GREDKA-LIGARSKA, I. Employer as an AI System Operator and Tortious Liability for Damage Caused by AI Systems: European and US Perspectives *The Chinese Journal of Comparative Law*, 2024, 12, 1–23 <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxae015>.
8. HAVU, K., SALEEV, R., POLAD, D., PFAU, D., HEYDARI, T., MÄKELÄ, A. Regulating Liability for AI-Induced Harm: Developments in EU Law and Insights from a Research Project, *LEGAL STUDIES RESEARCH PAPER SERIES Paper No 87*, University of Helsinki Faculty of Law
9. LA DIEGA, G. N., BEZERRA, L., C. T. Can there be responsible AI without AI liability? Incentivizing generative AI safety through ex-post tort liability under the EU AI liability directive. *International Journal of Law and Information Technology*, 2024, 32, eaae021 <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaae021>.
10. LUKÁČKA, P., NGUYEN, G. Artificial intelligence and the legal profession: challenges and risks in the area of personal data protection and lawyers' duty of confidentiality In *Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.)*. Bratislava : Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025.
11. PINTÉROVÁ, D.: Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy). *Právny obzor*, 107, 2024, č. 4, s. 361 – 383. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2024.4.02>, s. 365.

12. ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. §1 – 450. 2. vydanie. Komentár, Praha: C. H. Beck, 2019
13. WACHTER, S., *Limitations and Loopholes in the EU AI Act and AI Liability Directives: What This Means for the European Union, the United States, and Beyond*. *Yale Journal of Law & Technology*, Volume 26, Issue 3 *Yale Information Society Project Digital Public Sphere Series*.
14. WHITTAM, S. Mind the compensation gap: towards a new European regime addressing civil liability in the age of AI, *International Journal of Law and Information Technology*, 2022, 30, 249–265 <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaaco13>, Advance access publication 8 September 2022.

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Jana Duračinská, PhD.

jana.duracinska@uniba.sk

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

ZÁKONNÉ MOŽNOSTI A LIMITY VYUŽITIA UMELEJ INTELIGENCIE PRI RIADENÍ KAPITÁLOVÝCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ¹

LEGAL POSSIBILITIES AND LIMITS OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE CORPORATE GOVERNANCE OF COMPANIES

Angelika Mašurová²

Abstrakt: Predmetný článok sa venuje zákonným možnostiam a limitom využitia umelej inteligencie, ktorá spĺňa kritéria tzv. *black box*, pri rozhodovacích procesoch štatutárnych a dozorných orgánov kapitálových obchodných spoločností. Ide o systémy, ktorých vlastnosťou je netransparentnosť pri prijímaní rozhodovania, pretože ich fungovanie a logika rozhodovania sú pre používateľa nezriedka ťažko pochopiteľné. V danej súvislosti osobitnú problematiku predstavuje zákonná požiadavka, aby si členovia štatutárnych a dozorných orgánov pri prijímaní svojich rozhodnutí zaobstarali všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia. To zároveň znamená riziko, že členovia štatutárneho resp. dozorného orgánu neunesú dôkazné bremeno, že postupovali pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že konali v záujme spoločnosti, keďže v zmysle doktríny a aktuálnej judikatúry sa v prípade spôsobenia škody vo vzťahu k spoločnosti porušenie povinnosti prezumuje. Z uvedeného dôvodu hrozí, že sa v ich prospech neuplatní pravidlo podnikateľského úsudku. Súčasná korporáčna právna úprava zodpovednosti štatutárnych a dozorných orgánov totiž v dostatočnej miere nezohľadňuje využitie umelej inteligencie pri riadení obchodných spoločností, napriek skutočnosti, že nevyužitie umelej inteligencie môže predstavovať v situáciách, ktoré si vyžadujú spracovanie veľkého množstva dát, zároveň

¹ Tento príspevok je financovaný z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09105-03-V02-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

porušenie zákonnej povinnosti konať s odbornou (náležitou) starostlivosťou.

Kľúčové slová: Umelá inteligencia, kapitálové obchodné spoločnosti, správa a riadenie obchodných spoločností, zodpovednosť členov štatutárnych a dozorných orgánov, pravidlo podnikateľského úsudku, black box.

Abstract: This article deals with the legal possibilities and limitations of using artificial intelligence that meets the criteria of a so-called black box in the decision-making processes of statutory and supervisory bodies of companies. These are systems that are characterized by a lack of transparency in decision-making, as their functioning and process of decision-making are often difficult for users to understand. In this context, a particular problem is the legal requirement that members of statutory and supervisory bodies obtain all available information relating to the subject matter of the decision when making their decisions. This also means that there is a risk that members of statutory or supervisory bodies will not be able to bear the burden of proof that they acted with professional care and in good faith in the interests of the company when exercising their powers, since, according to doctrine and current case law, a breach of duty is presumed in the event of causing damage to the company. For this reason, there is a risk that the business judgment rule will not apply in their favour. The current corporate legal regulation of the liability of statutory and supervisory bodies does not sufficiently take into account the use of artificial intelligence in the corporate governance of companies, despite the fact that the non-use of artificial intelligence may constitute, in situations requiring the processing of large amounts of data, a violation of the legal obligation to act with professional (due) care.

Key words: Artificial intelligence, companies, corporate governance, liability of members of statutory and supervisory board, business judgement rule, black box.

Úvod

Je nesporné, že za posledné roky sa využívanie rôznych foriem umelej inteligencie stalo realitou pri riadení mnohých obchodných spoločností.³ Cieľom príspevku je preskúmať, v akých oblastiach kapitálových obchodných spoločností je v rámci rozhodovacích procesov členov štatutárnych a dozorných orgánov z právneho hľadiska použitie umelej inteligencie možné resp. žiadúce a aké právne možnosti a zároveň riziká pre členov týchto orgánov z toho vyplývajú. Ďalej chceme preskúmať, či zodpovednostný režim štatutárnych a dozorných orgánov aktuálne v dostatočnej miere reflektuje stále rastúcu potrebu využívania umelej inteligencie, ktorej rozhodovacie procesy nie sú dostatočne overiteľné, pretože ide o tzv. *black box*. V danej súvislosti analyzujeme predovšetkým to, či je v súlade s povinnosťou konať s odbornou (náležitou) starostlivosťou zo strany členov štatutárnych a dozorných orgánov, ak pri plnení svojich riadiacich a dozorných povinností používajú systémy umelej inteligencie, ktoré dosahujú výsledky, ktoré nie sú priamo odvoditeľné z ich pôvodného naprogramovania. Napokon sa vysporiadame s otázkou, či aktuálne platné právo obchodných spoločností, predovšetkým zodpovednostný režim členov štatutárnych a dozorných orgánov, poskytuje primeraný právny rámec na využívanie umelej inteligencie pri riadení kapitálových obchodných spoločností.

Kategorizácia umelej inteligencie

V kontexte aktuálnych technických možností sa pri riadení obchodných spoločností vynára zásadná otázka, za akých podmienok môže byť umelá inteligencia zapojená do rozhodovacích procesoch štatutárnych a dozorných orgánov kapitálových spoločností bez toho, aby ich členom hrozila sankcia v podobe zodpovednosti za prípadnú škodu vzniknutú v dôsledku použitia umelej inteligencie a spoľahnutia sa na jej rozhodnutia. Ešte predtým, ako budeme túto problematiku analyzovať v kontexte aktuálnej právnej úpravy, považujeme za dôležité vymedziť, na aký druh umelej inteligencie sa budeme sústrediť. Z technického hľadiska

³ Pozri napr. MERTENS, Floris: The use of artificial intelligence in corporate decision-making at board level: a preliminary legal analysis. WP 2023-01. Financial Law Institute, Ghent University, 2023, s. 2 a nasl.; PFAHL, Kilian: Die unternehmerische Sorgfaltspflicht beim KI-Einsatz. In: Börsen-Zeitung (<https://www.boersen-zeitung.de/recht-kapitalmarkt/die-unternehmerische-sorgfaltspflicht-beim-ki-einsatz> 31.01.2026).

v korporačných vzťahoch⁴ totiž možno rozlíšiť rôzne stupne autonómie umelej inteligencie a teda aj rôzne koncepty interakcie medzi človekom a umelou inteligenciou. Vychádzame pritom z kategorizácie umelej inteligencie podľa stupňa autonómie, ako ju vo svojom príspevku spracoval *Heribert Anzinger*:⁵

Human in Command (HIC)

Ide o nástroje na spracovanie informácií a na podporu pre rozhodovanie, pričom rozhodovaciu právomoc pri ich nasadení má človek, ktorý ich kriticky vyhodnocuje. Základným predpokladom tak je, že človek im rozumie a vie ich vyhodnotiť. Ako príklad možno uviesť analytické nástroje, ktoré štruktúrujú a vizualizujú údaje alebo vytvárajú prognózy na základe historických údajov.

Human in the Loop (HIL)

V tomto prípade umelá inteligencia robí vlastné analýzy a vyhodnocovania, predkladá návrhy rozhodnutí a môže autonómne vykonávať určité čiastkové kroky. Človek pritom zostáva zapojený do rozhodovacieho procesu tým, že stanovuje kľúčové parametre, kontroluje priebežné výsledky a prijíma alebo potvrdzuje konečné rozhodnutia; aktívne schválenie človekom je tak nevyhnutné. Ako príklad možno uviesť *compliance*-systém dodržiavania predpisov podporovaný umelou inteligenciou, ktorý identifikuje podozrivé transakcie, ktoré následne preverujú ľudia na pracoviskách určených na tento účel v rámci organizácie spoločnosti.

Human on the Loop (HOTL)

Tu systém umelej inteligencie pracuje samostatne na základe parametrov stanovených človekom. Človek aktívne nezasahuje do

⁴ Z uvedeného dôvodu nie sú pre nás smerodajné definície podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii); Ú. v. EÚ L, 2024/1689, 12.7.2024.

⁵ ANZINGER, Heribert: Künstliche Intelligenz und Gesellschaftsrecht. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 2 (2025), s. 130 a nasl.

každého kroku a najmä už nemá výhradu schválenia, ale poskytuje len predbežné návrhy a dohliada na celý proces. Systém umelej inteligencie tak koná samostatne v rámci definovaných limitov a dokáže sám implementovať svoje výsledky, pričom človek si zachováva možnosť dohľadu a intervencie. Ako príklad možno uviesť kontroly úverovej bonity podporované umelou inteligenciou v online obchodoch, ktoré nezávisle vykonávajú hodnotenia a prijímajú rozhodnutia na základe vopred definovaných kritérií, zatiaľ čo ľudia neustále monitorujú procesy a môžu zasiahnuť v prípade potreby alebo ak sa vyskytnú anomálie.

Human out of the Loop (HOOL)

Tu už systém umelej inteligencie robí nezávislé rozhodnutia v rámci vopred definovaných parametrov bez priameho zapojenia človeka do samotného rozhodovacieho procesu. Človek už nešpecifikuje konkrétne kritériá, ale len definuje rámec, ciele a limity systému, monitoruje jeho celkový výkon a zasahuje iba v prípade anomálií alebo z dôvodu úpravy základných nastavení. Ako príklad možno uviesť algoritmické obchodovanie, ktoré nezávisle rozhoduje o nákupe a predaji cenných papierov v rámci stanovených limitov rizika. V kontexte riadenia obchodných spoločností od tejto úrovne ide zároveň o problematiku delegovania rozhodovania zo strany príslušného člena štatutárneho orgánu, s čím súvisí aj problematika vhodných kontrolných mechanizmov.

Human off the Loop (Full autonomy)

Ide o úroveň autonómie, pri ktorej systém umelej inteligencie dokáže samostatne prispôbovať svoj rámec činnosti, vyvíjať stratégie a robiť zložité rozhodnutia. Ľudský vplyv je obmedzený na základné stanovenie cieľov a následné hodnotenie bez akéhokoľvek priameho zasahovania do rozhodovacích procesov počas prevádzky. V tomto prípade systémy umelej inteligencie napr. vykonávajúce strategické úpravy v plánovaní výroby na základe vývoja trhových cien bez toho, aby každé jednotlivé rozhodnutie muselo byť vopred definované alebo schvaľované človekom

Goal autonom/Self Governing

Ide o samoučiace sa systémy, ktoré nielen sledujú vopred stanovené ciele, ale dokážu ich aj samostatne definovať, uprednostňovať a prispôbovať; majú schopnosť samooptimalizácie a dokážu robiť

zásadné strategické rozhodnutia s cieľom sledovať záujmy obchodnej spoločnosti. Z právneho hľadiska je s nimi spojený osobitný právny problém, a to otázka pričítania konania a vedomostí týchto systémov konkrétnym subjektom.

Problematika používania tzv. *black box* pri rozhodovaní štatutárnych a dozorných orgánov

Osobitná právna problematika zodpovednosti za využívanie umelej inteligencie ako aj problematika pričítania konania a vedomostí systémov umelej inteligencie jednotlivým členom štatutárnych a dozorných orgánov vzniká v súvislosti so systémami umelej inteligencie, ktoré *„nekódujú vedomosti prostredníctvom pevne naprogramovaných pravidiel, ale prostredníctvom matematických váh a štruktúr, ktoré sa v priebehu procesu učenia trénujú na základe údajov“* (tzv. subsymbolické systémy).⁶ S tým súvisí aj problematika tzv. *black box*, kedy rozhodovacie procesy umelej inteligencie s vyššou autonómiou nie sú intuitívne zrozumiteľné ani pre používateľov a ani pre tretie osoby, a to osobitne vtedy, keď systém umelej inteligencie používa metódy tzv. *„deep learning“* alebo sám seba kontinuálne trénuje. Neustály vývoj samoučiacich sa systémov totiž vedie k tomu, že ich logika rozhodovania sa neustále mení, s čím súvisí aj nedostatok ich transparentnosti. Ide napr. o používanie *Large Language Models* (ďalej len „LLMs“) ako ChatGPT, ktorých pozitívny aspekt možno badať v rýchlom spracovaní veľkého množstva údajov, čo vedie k urýchľovaniu *due-diligence* procesov v rámci M&A transakcií (identifikácia potencionálne neplatných klauzúl a rizík a návrhy zmien). LLMs sú veľmi užitočné aj v oblasti manažmentu zmlúv, v súvislosti s rozpoznaním potenciálne neplatných ustanovení a navrhnutím potrebných úprav. Ďalšia oblasť, v ktorej môžu byť prínosné, je *compliance-monitoring*, keďže v rýchlo sa meniacich právnych oblastiach, ako je ochrana údajov alebo finančná regulácia, umožňujú podnikateľom sledovať zmeny v právnych predpisoch a včas implementovať potrebné úpravy. Tu si však treba uvedomiť, že *„LLMs s vyššou mierou autonómie sú predovšetkým sofistikované generátory textu, ktoré sú vyškolené na predpovedanie ďalšej pravdepodobnej postupnosti slov na základe obrovského množstva údajov. Simulujú inteligenciu tak, že slovo po slove*

⁶ ANZINGER, Heribert: Künstliche Intelligenz und Gesellschaftsrecht. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 2 (2025), s. 136.

vypočítavajú, ktoré slovo s najväčšou pravdepodobnosťou nasleduje po predchádzajúcej voľbe. To vedie k odpovediam, ktoré sa často zdajú byť pravdepodobné, ale nemusia byť nevyhnutne správne. ... Ich silnou stránkou je schopnosť rozpoznať štatistické vzťahy medzi slovami a preložiť ich do súvislého textu. Výsledok je však vždy len výsledkom pravdepodobnostných výpočtov, bez záruky presnosti. Treba zohľadniť aj skutočnosť, že systémy umelej inteligencie s vyššou autonómiou sú zriedka statické, ale môžu neustále meniť svoje vlastnosti, ide o tzv. samoučiace sa systémy.”⁷

Zodpovednosť členov štatutárnych orgánov pri používaní tzv. *black box* pri rozhodovaní

S používaním *black box* však nevyhnutne súvisia právne a operatívne riziká v súvislosti s odbornou resp. náležitou starostlivosťou štatutárnych orgánov v prípade, že pri svojom rozhodovaní si zvolia nástroj umelej inteligencie, na základe ktorého spôsobia spoločnosti škodu. Ako sme spomínali už vyššie, základným problémom „*blackbox*“ je totiž netransparentnosť pri prijímaní ich rozhodovania, keďže ich fungovanie a logika rozhodovania sú pre používateľa nezriedka ťažko pochopiteľné. Členovia štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností – či už ide o spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť alebo jednoduchú spoločnosť na akcie – sú však zo zákona povinní robiť rozhodnutia na základe zrozumiteľných a transparentných informácií. To vyplýva pri spoločnosti s ručením obmedzením predovšetkým z § 135a ods. 1 OBZ, ktorý stanovuje, že povinnosť vykonávať pôsobnosť konateľov s „*odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov*“, znamená najmä povinnosť „***zaobstarat' si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.***“ Obdobne upravuje § 194 ods. 5 OBZ pre akciovú spoločnosť

⁷ PFAHL, Kilian: Die unternehmerische Sorgfaltspflicht beim KI-Einsatz. In: Börsen-Zeitung (<https://www.boersen-zeitung.de/recht-kapitalmarkt/die-unternehmerische-sorgfaltspflicht-beim-ki-einsatz> 31.01.2026).

a v spojení s § 220h ods. 4 OBZ aj pre jednoduchú spoločnosť na akcie, že: „Členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou,⁸ ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej akcionárov. **Najmä sú povinní zaobstarat' si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej akcionárov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.**“

Zaobstaranie si všetkých dostupných informácií tak predstavuje jeden zo základných predpokladov, aby nedošlo k porušeniu povinnosti vykonávať pôsobnosť členov štatutárnych orgánov s odbornou (náležitou) starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov, pričom v prípade vzniku škody spôsobenej štatutárnym

⁸ Napriek tomu, že v akciovom práve sa okrem pojmu „odborná starostlivosť“ nachádza aj pojem „náležitá starostlivosť“, ktorý len na základe gramaticko-systematického výkladu by mal predstavovať „širší pojem, ktorý je súčtom množiny povinností odbornej starostlivosti a povinností lojality ku spoločnosti a akcionárom“, súhlasíme s názorom Jablonku, že pojem „náležitá starostlivosť“ nemá žiadne racionálneho odôvodnenia a jeho zakotvenie v § 194 ods. 5 OBZ má zrejme len historické vysvetlenie: „Zákonodarca zrejme zachoval pojem „náležitá starostlivosť“ v ustanovení § 194 ods. 5 ObchZ z dôvodu, že spôsob ako sa majú správať štatutári pri výkone funkcie bol v Obchodnom zákonníku v znení účinnom do 31.12.2001 (t. j. do účinnosti zákona č. 500/2001 Z. z.) právne regulovaný len pri akciovej spoločnosti, v ktorom sa uvádzala explicitne len povinnosť konať pri výkone funkcie s „náležitou starostlivosťou“. Pozri k tomu podrobne: JABLONKA, Branislav: Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie. In: Bratislavské právnické fórum 2016: Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2016. s. 16. Zároveň nevidíme rovnako ako Petrek a Katkovčín dôvod, prečo by mal byť v prípade predstavenstva akciovej spoločnosti nastavený iný štandard zodpovednosti. Pozri PETREK, Filip, KATKOVČÍN, Maroš: Pravidlo podnikateľského úsudku v kontexte slovenského práva. In: Acta Facultatis iuridicae Universitatis Comenianae, č. 2 (2018), s. 232 a nasl.

orgánom sa v zmysle doktríny⁹ a aktuálne aj judikatúry¹⁰ protiprávnosť prezumuje. Ide o objektívnu zodpovednosť, ak však konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným preukáže, že postupoval pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme spoločnosti, tak na základe § 135a ods. 3 prvá veta OBZ za škodu spôsobenú spoločnosti¹¹ nezodpovedá. Rovnako v zmysle § 194 ods. 7 prvá veta OBZ platí pre členov predstavenstva akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie, že nezodpovedajú za škodu, ak preukážu, že postupovali pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že konajú v záujme spoločnosti. V doktríne nepanuje jednotný názor na to, či ide o liberačný dôvod,¹²

⁹ CSACH, Kristián: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: *Súkromné právo*, č. 5 (2019), s. 185; LUKÁČKA, Peter In: LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha : C.H.Beck, 2025, s. 861 a nasl.; PALA, Radovan, PALOVÁ, Ivana, ŽITŇANSKÁ, Lucia In: OVEČKOVÁ, Oľga a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§ 1 až 260)*. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2022, s. 1586 a nasl.; PATAKYOVÁ, Mária In: PATAKYOVÁ, Mária a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2022, s. 886.

¹⁰ Pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Obdo/7/2023, vo vzťahu ku konateľovi spoločnosti s ručením obmedzeným: „*Za situácie preukázaného vzniku škody na strane obchodnej spoločnosti, žalovanú ako (bývalú) konateľku spoločnosti podľa § 135a ods. 3 Obchodného zákonníka zaťažuje dôkazné bremeno preukázania, akým spôsobom peniaze ňou vybrané z účtu spoločnosti spotrebovala, a že s nimi naložila s odbornou starostlivosťou a v záujme spoločnosti.*“ K nejednotnému prístupu judikatúry k danej problematike v minulosti pozri bližšie ŠIKULÍNEC, Peter: Interakcia medzi doktrínálnou spisbou a aplikačnou praxou v relácii k vybraným predpokladom zodpovednosti štatutárneho orgánu za škodu. In: *Míľniky práva v stredoeurópskom priestore 2025 (zväzok 2)*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2025, s. 915.

¹¹ Zodpovednostný režim podľa § 135a OBZ ako aj podľa § 194 OBZ sa týka zodpovednosti za škodu, ktorú konateľ resp. člen predstavenstva spôsobil spoločnosti. Predmetné ustanovenia neupravujú priame nároky spoločníkov a veriteľov zo zodpovednosti za škodu.

¹² V tomto zmysle BLAHA, Milan, GRAMBLIČKOVÁ, Barbora, BARKOCI, Stanislav In: Mária In: PATAKYOVÁ, Mária a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. Bratislava : C.H.Beck, 2022, s. 676; CSACH, Kristián: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: *Súkromné právo*, č. 5 (2019), s. 183; LYSINA, Tomáš, ZELENÁKOVÁ, Mirka In: MAMOJKA, Mojmir a kol.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. 1. zväzok. § 1 – 260. Bratislava : Eurokódex, 2016, s. 766; MRÁZOVÁ, Žofia In: LUKÁČKA, Peter In: LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha : C.H.Beck, 2025, s. 868; PALA, Radovan, PALOVÁ, Ivana, ŽITŇANSKÁ, Lucia In: OVEČKOVÁ, Oľga. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§ 1 až 260)*. 2. vydanie. Bratislava :

alebo či unesením dôkazného bremena zo strany člena štatutárneho orgánu, že konal s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme spoločnosti, tento zároveň preukáže absenciu porušenia povinnosti ako jedného z predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, t. j. ide nie len o dôvod vylučujúci zodpovednosť, ale aj o dôvod vylučujúci protiprávnosť.¹³

Ustanovenia § 135a ods. 3 prvá veta OBZ a § 194 ods. 7 prvá veta OBZ sú zároveň vyjadrením pravidla podnikateľského úsudku (*business judgement rule*),¹⁴ ktoré definoval Najvyšší súd SR vo svojom uznesení, sp. zn. 4Obdo/106/2020, nasledovným spôsobom: „Ak sú obe podmienky (konanie s odbornou starostlivosťou a konanie v dobrej viere) splnené súčasne (pričom dôkazné bremeno spočíva na konateľovi), zodpovednosť konateľa za škodu nevznikne. Išlo by v takom prípade totiž o konanie v rámci "riadneho obchodného úsudku", ktoré vylučuje zodpovednosť za škodu, ak štatutárny orgán pri podnikateľskom rozhodovaní mohol mať rozumne za to, že na základe náležitých informácií koná v prospech spoločnosti.“

Členovi štatutárneho orgánu, ktorý je pri odvolávaní sa na pravidlo podnikateľského úsudku povinný o. i. preukázať, že pred rozhodnutím, ktoré viedlo ku škode spoločnosti, si zaobstaral a zohľadnil všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, tak v prípade

Wolters Kluwer, 2022, s. 1269; PETREK, Filip., KATKOVČIN, Maroš: Pravidlo podnikateľského úsudku v kontexte slovenského práva. In: Acta Facultatis iuridicae Universitatis Comenianae, č. 2 (2018), s. 233.

¹³ ŽITŇANSKÁ, Lucia: Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. Obdo 7/2023, R 10/2024 (zodpovednosť konateľa za škodu voči spoločnosti – dôkazné bremeno). In: Súkromné právo, č. 3 (2024), s. 90. Pozri aj OVEČKOVÁ, Oľga, CSACH, Kristián, ŽITŇANSKÁ, Lucia: Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo. Bratislava : Wolters Kluwer, 2020, s. 282; PATAKYOVÁ, Mária In: PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022, s. 886.

¹⁴ BLAHA, Milan, GRAMBLIČKOVÁ, Barbora, BARKOCI, Stanislav In: PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022, s. 676; LYSINA, Tomáš, ZELENÁKOVÁ, Mirka In: MAMOJKA, Mojmír a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1 – 260. Bratislava : Eurokódex, 2016, s. 767; PALA, Radovan, PALOVÁ, Ivana, ŽITŇANSKÁ, LUCIA In: OVEČKOVÁ, Oľga a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§ 1 až 260). 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2022, s. 1269. V právnej spisbe sa možno v danej súvislosti stretnúť aj s pojmom „právo na omyl“: CSACH, Kristián: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, č. 5 (2019), s. 183; DURAČINSKÁ, Jana: Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky. In: Dny práva 2012. Brno : Masarykova univerzita, 2013, s. 1797.

použitia umelej inteligencie vo forme *black box* hrozí, že nebude úspešný. Otázne je, či ide o obdobnú situáciu, ako keď člen štatutárneho orgánu nedisponuje dostatočným penzom znalosti a potrebuje odborné posúdenie od tretích osôb (konzultanta, advokáta, daňového poradcu a iných), výsledkom činnosti ktorých z odborného hľadiska nerozumie, resp. nerozumie dostatočne. V právnej spisbe sa možno stretnúť s názorom, že: „*Odborná starostlivosť musí byť naplnená tak pri výbere tejto osoby, ako aj pri vyhodnotení záverov/odporúčaní predložených touto osobou.*“¹⁵ Z toho vyplýva, že samotné využitie znalca v danom odbore a priori nezbavuje konateľa zodpovednosti. Možno sa stretnúť aj s názorom, že „*štatutár nezodpovedá za škodu v prípade, ak síce odbornými znalosťami v určitej oblasti nedisponuje, avšak koná tak, že požiadava o odbornú pomoc iný špeciálne kvalifikovaný subjekt (napríklad advokát)*“, pričom rozhodujúce je to, či člen štatutárneho orgánu pri správe cudzieho majetku (majetku korporácie) konal rovnako, ako by konal aj pri správe majetku majúceho vo svojom vlastníctve.¹⁶ S uvedeným názorom si dovoľíme nesúhlasiť; prikláňame sa k názoru, že požiadavky na vyžadovanú starostlivosť člena štatutárneho orgánu majú objektívny charakter.¹⁷

Podľa nášho názoru pri využití umelej inteligencie spĺňajúcej kritériá *black box* nejde o totožnú situáciu ako keď sa člen štatutárneho orgánu obráti na znalca v danom odbore, pretože výstupy znalcov, ak boli vyhotovené podľa znaleckých štandardov a bez použitia umelej inteligencie na úrovni *black box*, by mali byť verifikovateľné inými znalcami, čo pri výstupoch umelej inteligencii, pokiaľ spĺňa kritériá *black box*, nie je ten prípad. Taktiež podľa nášho názoru nemožno porovnávať procesy v *black box*

¹⁵ BLAHA, Milan, GRAMBLIČKOVÁ, Barbora, BARKOCI, Stanislav In: Mária In: PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022, s. 674.

¹⁶ JABLONKA, Branislav: Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie. In: Bratislavské právnické fórum 2016: Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2016. s. 18 s odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 03.05.2007, sp. zn.: 5 Tdo 433/2007 a na uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27.03.2008, sp. zn.: 5 Tdo 1412/2007.

¹⁷ CSACH, Kristián: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, č. 5 (2019), s. 183.

a vnútorné pohnútky človeka-znalca, ktoré pre vonkajší svet taktiež nie sú rozpoznateľné.¹⁸

Pokiaľ by sme vychádzali z toho, že výstup umelej inteligencie musí byť *overiteľný* členom štatutárneho orgánu alebo osobitným znalcom („*napr. z akých zdrojov závery analýzy vychádzajú a čo bolo vo vzťahu k prijatiu rozhodnutia relevantné a čo sa posudzovalo*“),¹⁹ pri použití umelej inteligencie, ktorá zároveň spĺňa definičné znaky *black box*, by člen štatutárneho orgánu zrejme vždy konal na vlastné riziko.

Základná otázka v súvislosti so zbavením sa zodpovednosti štatutárov kapitálových spoločností tak znie: Musí byť analýza alebo prognóza vygenerovaná umelou inteligenciou zrozumiteľná, musí sa zdať vierohodná,²⁰ alebo stačí poznať riziko chyby a kompenzovať nedostatok vysvetliteľnosti inými opatreniami, čím sa zabezpečí interpretovateľnosť tvrdení? Prikláňame sa k názoru, že štatutár nemusí nevyhnutne rozumieť všetkým rozhodovacím procesom systému umelej inteligencie; stačí, ak dokáže posúdiť riziko chyby a zahrnúť ho do hodnotenia a kompenzovať nedostatočnú vysvetliteľnosť inými opatreniami.²¹ S tým potom súvisí povinnosť permanentného monitorovania.²² Zároveň možno súhlasiť s názorom, že absencia špecifických korporačných pravidiel pre umelú inteligenciu využívanú pri riadení obchodných spoločností vytvára právnu neistotu ohľadom toho, do akej miery je vôbec v súlade so zákonom, ak sa ľudské rozhodnutia týkajúce sa riadenia obchodných spoločností „vylepšujú“ s pomocou umelej inteligencie a aké nastanú právne následky v oblasti zodpovednosti v prípade, ak na

¹⁸ Pozri však LINARDATOS, Dimitros: Künstliche Intelligenz und Verantwortung. In: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2019), s. 507 a nasl.; NICOLUSSI, Julia: Digitalisierungsperspektiven im GmbH-Recht. In: Der Gesellschafter – Zeitschrift für Gesellschafts- und Unternehmensrecht, č. 5 (2021), s. 305 a nasl.

¹⁹ V tomto zmysle LUKÁČKA, Peter In: LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Praha : C.H.Beck, 2025, s. 659.

²⁰ V tomto zmysle DUBOVITSKAYA, Elena: KI-Compliance aus Betreibersicht. In: Aktiengesellschaft, č. 12 (2024), s. 888.

²¹ EWERZ, Simon, PEINTNER, Andreas: Unternehmensleitung in der Aktiengesellschaft und Künstliche Intelligenz. In: Wirtschaftsrechtliche Blätter, č. 12 (2024), s. 710; LANGENBUCHER, Katja: KI und Aktienrecht. In: Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, č. 18 (2024), s. 856.

²² Porovnaj KALSS, Susanne: Verdrängen Algorithmen die Entscheidungen von Vorstand und Aufsichtsrat? In: Der Gesellschafter – Zeitschrift für Gesellschafts- und Unternehmensrecht, č. 1 (2022), s. 11.

základe rozhodnutia založeného na výstupe umelej inteligencie bude spôsobená škoda.²³

Na druhej strane, povinnosť odbornej starostlivosti vyžaduje, aby štatutári využívali všetky vhodné prostriedky na zvýšenie efektívnosti a zlepšenie kvality svojho rozhodovania. Povinnosť používať LLMs by preto mohla vzniknúť v prípadoch, keď sa preukáže, že používanie tejto technológie zlepšuje efektívnosť a kvalitu rozhodovania.²⁴ Možno však konštatovať, že ide o výnimočné situácie, najmä pokiaľ členovia štatutárneho orgánu nedisponujú dostatočnými technickými vedomosťami.²⁵

Zodpovednosť členov dozorných orgánov pri používaní tzv. *black box* pri rozhodovaní

Hore uvedené ustanovenia týkajúce sa zodpovednosti členov štatutárnych orgánov sa v prípade akciovej spoločnosti primerane použijú aj na členov dozornej rady.²⁶ V prípade spoločnosti s ručením obmedzeným²⁷ a jednoduchej spoločnosti na akcie²⁸ sa uvedené ustanovenia použijú vtedy, ak je dozorná rada zriadená.

Používanie umelej inteligencie vo vzťahu k členom dozornej rady možno riešiť v dvoch rovinách. Jednak do akej miery a s akými zodpovednosťnými rizikami sú členovia dozorných orgánov oprávnení využívať umelú inteligenciu pri svojej kontrolnej činnosti, ako sú vyhodnocovania správ štatutárnych orgánov a účtovných závierok. Tu platia rovnaké závery ako v prípade členov štatutárnych orgánov.

Nad rámec uvedeného však úloha dozornej rady zahŕňa aj kontrolu a dohľad nad využívaním umelej inteligencie zo strany členov štatutárneho

²³ MERTENS, Floris: The use of artificial intelligence in corporate decision-making at board level: a preliminary legal analysis. WP 2023-01. Financial Law Institute, Ghent University, 2023, s. 15.

²⁴ PFAHL, Kilian: Die unternehmerische Sorgfaltspflicht beim KI-Einsatz. In: Börsen-Zeitung (<https://www.boersen-zeitung.de/recht-kapitalmarkt/die-unternehmerische-sorgfaltspflicht-beim-ki-einsatz> 31.01.2026).

²⁵ ANZINGER, Heribert: Künstliche Intelligenz und Gesellschaftsrecht. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 2 (2025), s. 155 a nasl.

²⁶ § 200 ods. 3 OBZ.

²⁷ § 139 ods. 4 OBZ.

²⁸ § 200 ods. 3 OBZ v spojení s § 220h ods. 4 OBZ

orgánu obchodnej spoločnosti.²⁹ Dozorná rada musí vedieť nezávisle posúdiť, či členovia štatutárneho orgánu sú schopní vyhodnotiť riziká chýb a ich dosah v systémoch umelej inteligencie, správne interpretovať vysvetlenia týkajúce sa rozhodovania a správne vyhodnotiť aj autonómne správanie samoučiacich sa systémov umelej inteligencie. Pokiaľ túto kompetenciu nemajú, sú ako aj v iných oblastiach povinní obrátiť sa na znalcov.³⁰

Zodpovednostný režim *de lege ferenda*

Napokon by sme sa chceli vysporiadať s otázkou, či je aktuálny zodpovednostný režim členov štatutárnych a dozorných orgánov kapitálových obchodných spoločností, vrátane úpravy pravidla podnikateľského úsudku, v súlade so stále sa vyvíjajúcou technológiou a či poskytuje dostatočnú právnu istotu pre využívanie systémov umelej inteligencie.

Tu chceme predovšetkým poukázať na to, že využívanie umelej inteligencie, ktorá zároveň spĺňa charakteristiku *black box*, je v slovenskom právnom prostredí spojená s rizikom, že člen štatutárneho resp. dozorného orgánu neunesie dôkazné bremeno ohľadom toho, že pri svojom rozhodovaní zohľadnil všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu svojho rozhodnutia a teda že konal s odbornou starostlivosťou, keďže podľa aktuálnej judikatúry ako aj doktríny sa pri vzniku škody spôsobenej členom štatutárneho orgánu kapitálovej spoločnosti porušenie povinnosti zo strany člena štatutárneho orgánu prezumuje. Uvedené primerane platí pre člena dozorného orgánu. To predstavuje osobitný problém v oblastiach, kde sa by sa nevyužitie umelej inteligencie pri spracovaní väčšieho množstva dát mohlo práve naopak považovať za nesplnenie povinnosti člena orgánu vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou (náležitou) starostlivosťou.³¹ Aj pre slovenskú právnu úpravu tak platí, že aktuálna úprava korporačného práva nie je

²⁹ ANZINGER, Heribert: Künstliche Intelligenz und Gesellschaftsrecht. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 2 (2025), s. 165.

³⁰ STROHN, Lutz: Die Rolle des Aufsichtsrats beim Einsatz von Künstlicher Intelligenz. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 4 (2018), s. 374.

³¹ Porovnaj EWERZ, Simon, PEINTNER, Andreas: Unternehmensleitung in der Aktiengesellschaft und Künstliche Intelligenz. In: Wirtschaftsrechtliche Blätter, č. 12 (2024), s. 707 ako aj ďalšie zdroje tam uvedené.

vyhovujúca na využívanie *corporate governance* s vyššou mierou autonómie.³²

Záver

Právo obchodných spoločností neobsahuje žiadne osobitné ustanovenia týkajúce sa používania systémov umelej inteligencie. Pre zodpovednostný režim členov štatutárnych a dozorných orgánov kapitálových spoločností sa preto uplatnia všeobecné ustanovenia upravujúce ich zodpovednosť pri jednotlivých formách obchodných spoločností. V danom kontexte predstavuje osobitný problém právna úprava, ktorá ako jedno z kritérií dodržania odbornej resp. náležitej starostlivosti vyžaduje povinnosť zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia. Na druhej strane, pri spracovaní rozsiahlych dát, môže nevyužitie umelej inteligencie predstavovať porušenie odbornej (náležitej) starostlivosti zo strany členov štatutárnych a dozorných orgánov.

V prípade použitia umelej inteligencie, ktorá napĺňa kritériá *black box*, však podľa nášho názoru členovia štatutárnych a dozorných orgánov, ktorí spôsobia spoločnosti škodu na základe nedostatočne zdokumentovaného rozhodnutia, budú mať zásadný problém uniesť dôkazné bremeno, že postupovali pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou, pretože podľa slovenskej doktríny a aktuálnej judikatúry sa v prípade spôsobenia škody spoločnosti z ich strany protiprávnosť prezumuje. Prijatím nedostatočne zdokumentovaného rozhodnutia sa tak môžu ocitnúť mimo tzv. bezpečného prístavu, ktorý im poskytuje pravidlo podnikateľského úsudku (*safe harbour of business judgement rule*), ktoré podľa judikatúry ako aj prevládajúcej mienke v doktríne možno odvodiť z § 135a ods. 3 prvá veta OBZ, ako aj § 194 ods. 7 prvá veta OBZ. V danej súvislosti nesú členovia dozorného orgánu osobitné riziko, lebo títo budú mať povinnosť preukázať, že konali informovane nie len vo vzťahu k svojim vlastným rozhodnutiam prijatým s podporou umelej inteligencie v podobe *black box*, ale aj vo vzťahu k takýmto rozhodnutiam členov štatutárnych orgánov, na ktoré sa vzťahuje ich kontrolná povinnosť.

³² Vo všeobecnosti k tomu pozri MERTENS, Floris: The use of artificial intelligence in corporate decision-making at board level: a preliminary legal analysis. WP 2023-01. Financial Law Institute, Ghent University, 2023, s. 15 ako aj ďalšie zdroje tam uvedené.

Aby členovia štatutárnych a dozorných orgánov predišli zodpovednosti za nimi spôsobenú škodu, sú podľa nášho názoru povinní osobitne starostlivo a kontinuálne overovať údaje poskytnuté umelou inteligenciou. Zastávame totiž názor, že samotná skutočnosť, že umelá inteligencia spĺňa kritériá *black box*, nie je v prípade jej použitia *a priori* dôvodom porušenia odbornej (náležitej) starostlivosti. Na druhej strane, súčasná právna úprava a jej výklad zo strany doktríny a judikatúry predstavuje zásadnú právnu neistotu, ktorú by mal podľa nášho názoru zákonodarca reflektovať *de lege ferenda*, keďže v budúcnosti možno rátať so stále častejším využitím umelej inteligencie pri riadení obchodných spoločností.

Zoznam použitej literatúry

1. ANZINGER, Heribert: Künstliche Intelligenz und Gesellschaftsrecht. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 2 (2025), s. 124 – 184.
2. CSACH, Kristián: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, č. 5 (2019), s. 182 – 198.
3. DUBOVITSKAYA, Elena: KI-Compliance aus Betreibersicht. In: Aktiengesellschaft, č. 12 (2024), s. 877 – 891.
4. DURČINSKÁ, Jana: Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky. In: Dny práva 2012. Brno : Masarykova univerzita, 2013, s. 1791 – 1804.
5. EWERZ, Simon, PEINTNER, Andreas: Unternehmensleitung in der Aktiengesellschaft und Künstliche Intelligenz. In: Wirtschaftsrechtliche Blätter, č. 12 (2024), s. 697 – 710.
6. JABLONKA, Branislav: Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie. In: Bratislavské právnické fórum 2016: Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2016. s. 15 – 19.
7. KALSS, Susanne: Verdrängen Algorithmen die Entscheidungen von Vorstand und Aufsichtsrat? In: Der Gesellschafter – Zeitschrift für Gesellschafts- und Unternehmensrecht, č. 1 (2022), s. 7 – 13.
8. LANGENBUCHER, Katja: KI und Aktienrecht. In: Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, č. 18 (2024), s. 854 – 861.

9. LINARDATOS, Dimitros: Künstliche Intelligenz und Verantwortung. In: Künstliche Intelligenz und Verantwortung. In: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2019), s. 504 – 509.
10. LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Praha : C.H.Beck, 2025.
11. MAMOJKA; Mojmir a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1 – 260. Bratislava : Eurokódex, 2016.
12. MERTENS, Floris: The use of artificial intelligence in corporate decision-making at board level: a preliminary legal analysis. WP 2023-01. Financial Law Institute, Ghent University, 2023.
13. NICOLUSSI, Julia: Digitalisierungsperspektiven im GmbH-Recht. In: Der Gesellschafter – Zeitschrift für Gesellschafts- und Unternehmensrecht, č. 5 (2021), s. 304 – 309.
14. PETREK, Filip, KATKOVČIN, Maroš: Pravidlo podnikateľského úsudku v kontexte slovenského práva. In: Acta Facultatis iuridicae Universitatis Comenianae, č. 2 (2018), s. 224 – 237.
15. PFAHL, Kilian: Die unternehmerische Sorgfaltspflicht beim KI-Einsatz. In: Börsen-Zeitung (<https://www.boersen-zeitung.de/recht-kapitalmarkt/die-unternehmerische-sorgfaltspflicht-beim-ki-einsatz> 31.01.2026).
16. OVEČKOVÁ, Oľga. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§ 1 až 260). 2. vydanie. Bratislava : Wolter Kluwer, 2022.
17. OVEČKOVÁ, Oľga, CSACH, Kristián, ŽITŇANSKÁ, Lucia: Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo. Bratislava : Wolters Kluwer, 2020.
18. PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022.
19. STROHN, Lutz: Die Rolle des Aufsichtsrats beim Einsatz von Künstlicher Intelligenz. In: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht, č. 4 (2018), s. 371 – 377.
20. ŠIKULÍNEC, Peter: Interakcia medzi doktrínou spisbou a aplikačnou praxou v relácii k vybraným predpokladom zodpovednosti štatutárneho orgánu za škodu. In: Míľniky práva v stredoeurópskom priestore 2025 (zväzok 2). Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2025, s. 910 – 923.
21. ŽITŇANSKÁ, Lucia: Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. Obdo 7/2023, R 10/2024 (zodpovednosť konateľa za škodu voči spoločnosti – dôkazné bremeno). Súkromné právo, č. 3 (2024), s. 89 – 91.

Kontaktné údaje

doc. Dr. Iur. Angelika Mašurová, MLE

angelika.masurova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

VÝZVY SÚŤAŽNÉHO PRÁVA V KONTEXTE UMELEJ INTELIGENCIE¹

CHALLENGES OF COMPETITION LAW IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Jana Strémy²

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá výzvami, ktoré prináša využívanie umelej inteligencie v oblasti hospodárskej súťaže. Autorka sa v príspevku zameriava na selektívne verejnoprávne aj súkromnoprávne aspekty, v kontexte digitálnej ekonomiky a regulácie digitálnych trhov. Vo verejnoprávnej rovine je náležitá pozornosť venovaná problematike tzv. hyperscalerov a prípadu Google a Alphabet v. Komisia (C-48/22 P). V súkromnoprávnej problematike *dark patterns* a očakávanej európskej právnej úprave *Digital Fairness Act*. Autorka použila štandardné metódy v spoločenských vedách.

Kľúčové slová: hospodárska súťaž, hyperscaler, dark patterns, nekalé obchodné praktiky, Digital Fairness Act

Abstract: The article addresses the challenges posed by the integration of artificial intelligence within the domain of economic competition. The author's focus is on particular aspects of public and private law in the context of the digital economy and the regulation of digital markets. At the public law level, particular attention is paid to the issue of so-called hyperscalers and the case of Google and Alphabet v. Commission (C-48/22 P). In the context of private law, the author expounds upon the subject of dark patterns and the anticipated European legislation, namely the Digital Fairness Act. The author employed conventional methodologies commonly utilised within the domain of the social sciences.

¹ This contribution is funded by the EU NextGenerationEU through the Slovak Republic's Recovery and Resilience Plan as part of the Artificial Intelligence for Legal Professions (AILE) project No. 09105-03-V02-00038.

² Právnická Fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Key words: economic competition, hypescaler, dark patterns, unfair commercial practices, Digital Fairness Act

Úvod

Digitalizácia hospodárstva v posledných rokoch zásadne mení štruktúru trhov a vplýva aj na postavenie tradičných podnikateľských subjektov. Nástroje umelej inteligencie sa stali neoddeliteľnou súčasťou moderného trhu a ich rastúce využívanie zásadným spôsobom mení aj povahu obchodných praktík vo vzťahoch medzi obchodníkmi a spotrebiteľmi. Algoritmické rozhodovanie, personalizovaná reklama, automatizované odporúčacie systémy, či generatívna umelá inteligencia umožňujú obchodníkom efektívnejšie ovplyvňovať spotrebiteľské správanie, avšak zároveň vytvárajú nové riziká pre autonómiu spotrebiteľa a jeho schopnosť prijímať informované ekonomické rozhodnutia. Využívanie týchto nástrojov v súťažnom práve prináša viaceré pozitíva, najmä efektívnejší skríning na odhaľovanie kartelových dohôd a samo-učiacich algoritmov analyzuje spätnú väzbu spotrebiteľov a pomáha zlepšovať kvalitu služieb a produktov. Na druhej strane umelá inteligencia vytvára nové, doposiaľ neregulované právne výzvy a riziká, ktoré môžu ohroziť spravodlivú hospodársku súťaž. Autorka sa v príspevku zaoberá aktuálnymi výzvami regulácie súťažného práva prizmou aktérov digitálnej ekonomiky a načrtáva ich reguláciu vo verejnoprávnej a súkromnoprávnej rovine.

1. Verejnoprávne aspekty súťažného práva

Nástroje umelej inteligencie umožňujú obchodným spoločnostiam analyzovať veľké množstvo dát, optimalizovať ceny, predajné stratégie a marketingové kampane. Význam algoritmov spočíva *inter alia* v predikcii spotrebiteľského správania a prispôbovaní ponúk v reálnom čase. Generatívna umelá inteligencia a samo-učiace sa algoritmy umožňujú automatizovanú koordináciu cien alebo produktových stratégií medzi konkurentmi, čo môže byť problémom pre hospodársku súťaž. Jednou z dôležitých otázok pri ochrane hospodárskej súťaže, ktorú evokoval nástup umelej inteligencie, je úloha cenových algoritmov pri uľahčovaní kolúzie, a to, *in concreto*, či existujúce súťažné právo alebo regulácie potrebujú úpravu, aby bolo možné tieto algoritmy účinne riešiť.

Využívanie AI pri hospodárskej súťaži značne podporuje aj dominantné postavenie určitých poskytovateľov AI služieb – v ostatnom čase najmä hyperscalerov. Prizmou práva hospodárskej súťaže vyvoláva činnosť hyperscalerov viacero otázok. V prvom rade ide o koncentráciu trhov, keďže globálny svetový trh cloudovej infraštruktúry je ovládaný obmedzeným počtom týchto „veľkých hráčov“. Vysoké investičné náklady, technologická náročnosť a potreba globálneho dosahu vytvárajú výrazné bariéry vstupu pre nových konkurentov. Ďalším načrtnutým problémom je závislosť podnikateľov od hyperscalerov (vendor lock - in). Podniky, ktoré raz vybudujú svoje IT systémy na infraštruktúre konkrétneho hyperscalera, často čelia vysokým nákladom pri zmene poskytovateľa. Táto závislosť môže viesť k nerovnováhe zmluvných vzťahov a k oslabeniu vyjednávacjej pozície menších subjektov.

Z hľadiska článku 102 ZFEÚ možno v budúcnosti uvažovať aj o otázkach zneužitia dominantného postavenia, najmä ak hyperscaleri zvyhodňujú vlastné služby, diskriminujú konkurentov alebo viažu prístup k infraštruktúre na používanie ďalších produktov. Jedným z fenoménov súčasnej digitálnej ekonomiky za ostatné roky je etablovanie a rýchly rozvoj tzv. hyperscalerov³, celosvetových poskytovateľov cloudovej infraštruktúry⁴, ktorí prevádzkujú tzv. *hyperscale* dátové centrá a poskytujú prakticky neobmedzené výpočtové kapacity ako službu. Prizmou súťažného práva považujeme za dôležité poznamenať, že hyperscaleri v súčasnosti predstavujú bazálnu infraštruktúru fungovania digitálnych služieb, umelej inteligencie, elektronického obchodu, či online reklamy, teda oblasti, ktoré sú intenzívne pertraktované a stoja v centre záujmu nielen európskeho zákonodarcu. Simplifikovane sa *cloud computing* označuje za základnú infraštruktúru digitálnej ekonomiky, ktorá je nevyhnutná pre fungovanie digitálnych služieb a aj samotný vývoj umelej inteligencie. Podľa Kirwooda sa cloudová infraštruktúra

³ Typickými príkladmi hyperscalerov sú Amazon Web Services (AWS), Microsoft Azure, Google Cloud Platform, Alibaba Cloud či IBM Cloud.

⁴ Cloudová infraštruktúra ako technická základňa cloudu, ktorá sa skladá zo serverov, úložísk, sietí a virtualizačných softvérov, ktoré cloudový poskytovateľ prevádzkuje v dátových centrách a sprístupňuje ich používateľom na diaľku. Pozri bližšie: <<https://aws.amazon.com/what-is/cloud-infrastructure/>

dostáva do centra pozornosti európskej súťažnej a digitálnej regulácie. Ide o významný signál možného posunu od regulácie platforiem k regulácii digitálnych infraštruktúr.⁵ Európske nariadenie o digitálnych trhoch (v texte ďalej ako „Digital Markets Act“ alebo „DMA“) nadobudlo účinnosť 1. novembra 2022. Nariadenie zakazuje spoločnostiam, ktoré poskytujú služby digitálnych platforiem a pôsobia ako takzvaní gatekeepers, aby sa zapájali do určitých praktík, ktoré poškodzujú hospodársku súťaž. Gatekeepers sú digitálne platformy, ktoré poskytujú dôležitú bránu medzi podnikateľskými používateľmi a spotrebiteľmi a ktorých postavenie im umožňuje vytvárať si vlastné pravidlá, čím môžu vytvárať potenciálne prekážky v digitálnej ekonomike. DMA definuje penzum povinností⁶ pre gatekeepers a zákazov s cieľom eliminovať uskutočňovanie určitých činností.⁷ Digital Markets Act *expressis verbis* v čl. 2 ods. 2 písm. j) subsumuje cloud computing services medzi tzv. core platform services.⁸ Čl. 3 ods. 1 DMA ďalej definuje kritériá, za ktorých subjekt poskytujúci core platform services môže byť označený za tzv. gatekeepera, hoci nespĺňa prahovú hodnotu, ale má e.g. významný vplyv na európsky vnútorný trh a je dôležitou vstupnou bránou pre podnikateľov s eminentným vplyvom na vnútorný trh, s trvalým postavením alebo možno prezumovať, že ho čoskoro získa.⁹ Tri hlavné

⁵ Kirkwood, M. Cloud Services Face Scrutiny Under the Digital Markets Act, [online], 2025, [otvorené dňa: 20.02.2026], Dostupné online: <<https://www.techpolicy.press/cloud-services-face-scrutiny-under-the-digital-markets-act/>>

⁶ e.g. umožniť svojim podnikateľským používateľom prístup k údajom, ktoré generujú pri používaní platformy gatekeepera, poskytovať im prístup k marketingovým alebo reklamným údajom platformy, umožniť im propagovať svoju ponuku a uzatvárať zmluvy so svojimi zákazníkmi mimo platformy gatekeepera, informovať Európsku komisiu o akvizíciách a fúziách, ktoré realizujú, zabezpečiť, aby odhlásenie sa z platformy bolo rovnako jednoduché ako prihlásenie sa, etc.

⁷ e.g. nesmú uprednostňovať svoje vlastné produkty a služby pred produktmi a službami ponúkanými inými účastníkmi trhu, využívať osobné údaje zhromaždené pri používaní jednej služby na účely inej služby požadovať, aby vývojári aplikácií používali určité služby (napr. platobné systémy), aby mohli byť zaradení do obchodu s aplikáciami

⁸ Pozri bližšie: Grand Thornton, Determining gatekeepers under the Digital Markets Act, [online], 2025, [otvorené dňa: 01.03.2026], Dostupné online: <<https://www.grantthornton.ie/insights/factsheets/determining-gatekeepers-under-the-digital-markets-act/>>

⁹ Kirkwood, M. Cloud Services Face Scrutiny Under the Digital Markets Act, [online], 2025, [otvorené dňa: 20.02.2026], Dostupné online:

kvalitatívne kritériá pre uplatnenie DMA sú upravené v článku 3 ods. 1, ktorý viaže označenie podniku za gatekeepera na významný vplyv na vnútorný trh, poskytuje základnú platformovú službu predstavujúcu dôležitú vstupnú bránu pre podnikateľov ku koncovým používateľom a má pevné a trvalé (*entrenched*) postavenie, prípadne je predvídateľné, že ho v blízkej budúcnosti nadobudne.¹⁰ Článok 3 ods. 2 DMA zavádza vyvrátiteľné domnienky, že kritériá z ods. 1 sú splnené, ak podnik dosiahne určité kvantitatívne ukazovatele. Ide o podniky dosahujúce určitý ročný obrat v Európskom hospodárskom priestore¹¹ a poskytujúce základnú platformovú službu najmenej v troch členských štátoch EÚ a to viac ako 45 miliónom aktívnych konečných používateľov mesačne, ktorí sú usadení alebo sa nachádzajú v EÚ, a viac ako 10 000 aktívnym podnikateľským používateľom ročne, ktorí sú usadení v EÚ. Podmienka upevnenej a trvalej pozície je splnená, keď spoločnosť spĺňa druhé kritérium za posledné tri roky. Článok 3 ods. 8 DMA umožňuje Komisii označiť podnik za gatekeepera aj bez splnenia kvantitatívnych ukazovateľov, ak sú splnené kvalitatívne kritériá vrátane veľkosti podniku, počtu jeho používateľov a schopnosti viazať používateľov, akýchkoľvek vplyvov siete/konglomerátu/rozsahu a pôsobnosti, ako aj potenciálnych ďalších štrukturálnych charakteristík podniku alebo služby. Na základe trhového vyšetrovania a zohľadní aj predvídateľný vývoj, ako napríklad plánované koncentrácie, etc.¹² *De lege lata* sa cloudová infraštruktúra teda nepovažuje len za neutrálne technické zázemie, ale za potenciálnu vstupnú bránu na digitálne trhy. Hoci legálny pojem gatekeeper bol výslovne zavedený až prijatím Digital Markets

<<https://www.techpolicy.press/cloud-services-face-scrutiny-under-the-digital-markets-act/>

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1925, Ú. v. EÚ L 265, 12.10.2022, slovenské znenie

EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32022R1925> [eur-lex.europa.eu]

¹¹ Podnik dosahuje ročný obrat v Únii vo výške najmenej 7,5 miliardy EUR v každom z posledných troch finančných rokov alebo ak jeho priemerná trhovú kapitalizácia alebo jej ekvivalentná reálna trhovú hodnota dosiahla v poslednom finančnom roku najmenej 75 miliárd EUR a poskytuje tú istú základnú platformovú službu najmenej v troch členských štátoch.

¹² Pozri bližšie: Van Doorne, The Digital Markets Act (DMA): rules for digital gatekeepers to ensure open markets, [online], 2023, [otvorené dňa 29.01.2026], Dostupné online: <<https://www.vandoorne.com/en/artikelen/the-digital-markets-act-dma-rules-for-digital-gatekeepers-to-ensure-open-markets-localized-en/>

Act, je potrebné poznamenať, že súdny dvor EÚ už najmä v judikatúre k čl. 102 ZFEÚ operoval/ruje s pojmom *intermediation power* ako funkciou sprostredkovania prístupu k trhu a pojmom *gateway* ako kontrolou prístupu medzi podnikateľmi a používateľmi. *Ad exemplum* poukazujeme na prípad Google a Alphabet v. Komisia (C-48/22 P), v ktorom súdny dvor potvrdil, že dominantný podnik môže zneužiť svoje postavenie tým, že využíva svoju sprostredkovateľskú pozíciu medzi podnikmi a používateľmi na zvýhodňovanie vlastných služieb. Považujeme za potrebné poznamenať, že Alphabet (Google) bol spolu s Amazon, Apple, ByteDance (TikTok), Meta(Facebook) a Microsoft oficiálne označený za gatekeepera pre Google Search, Google Shopping, Google Maps a YouTube na základe Rozhodnutia Komisie zo dňa 6. 9. 2023.¹³ Viacerí z týchto gatekeepers poskytujú e.g. online sprostredkovateľské služby, ako sú obchody s aplikáciami, online vyhľadávače, služby sociálnych sietí, určité služby zasielania správ, služby platforiem na zdieľanie videí, virtuálni asistenti, webové prehliadače, služby cloud computingu, operačné systémy, online trhoviská a reklamné služby. Podstatnou skutočnosťou bolo, že spoločnosť Google na svojich stránkach s všeobecnými výsledkami vyhľadávania uprednostňovala výsledky vlastnej porovnávacej služby cien pred výsledkami konkurenčných porovnávacích služieb cien. K uprednostňovaniu dochádzalo tak, že spoločnosť Google prezentovala výsledky vyhľadávania zo svojej vlastnej porovnávacej služby na primárnej pozícii a propagovala ich v „rámčekoch“ sprevádzajúc atraktívnymi obrázkami a textovými informáciami. Oproti tomu výsledky vyhľadávania konkurenčných porovnávacích služieb sa zobrazovali ako jednoduché generické výsledky (zobrazované len vo forme modrých odkazov), a preto boli na rozdiel od výsledkov z porovnávacej služby spoločnosti Google náchylné na to, že ich algoritmy úprav znižovali na stránkach so všeobecnými výsledkami spoločnosti Google.¹⁴ Súdny dvor uviedol, že Google ako vyhľadávač predstavuje nevyhnutnú sprostredkovateľskú infraštruktúru, ktorej kontrola umožňuje ovplyvňovať tok používateľov a

¹³ European Commission, Gatekeepers, [online], [otvorené dňa: 14.02.2026], Dostupné online: <https://digital-markets-act.ec.europa.eu/gatekeepers_en

¹⁴ Judgment of the Court in Case C-48/22 P | Google and Alphabet v Commission (Google Shopping), [online], 2024, [otvorené dňa: 12.02.2026], Dostupné online: <<https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-09/cp240135en.pdf>

trhový prístup konkurentov.¹⁵ Súdny dvor skonštatoval, že takéto správanie predstavuje aktívne diskriminačné využitie gateway postavenia, ktoré nepatrí k súťaži na základe zásluh ang. *competition on the merits*, a to bez potreby aplikácie prísnych „Brunner conditions“ alebo tzv. „Brunner testu“.¹⁶ Keďže nešlo o *refusal to supply*, ale o *access restriction abuse* tzn. (zneužitie prostredníctvom obmedzenia prístupu). Súdny dvor ďalej konštatoval, že došlo k zneužitiu dominantného postavenia prostredníctvom praktiky tzv. self - preferencingu.

V inom prípade Alphabet a i. (C-233/23) súdny dvor rozhodol, že odmietnutie zabezpečiť interoperabilitu platformy Android Auto s aplikáciou tretej strany môže predstavovať zneužitie dominantného postavenia, aj keď platforma nie je nevyhnutná (indispensable) v zmysle tradičnej doktríny *essential facilities* a nebola v tomto prípade ani nevyhnutná pre komerčné fungovanie aplikácie. Rozhodujúce bolo, že platforma bola vytvorená ako otvorená sprostredkovateľská infraštruktúra a že odmietnutie interoperability obmedzovalo atraktivnosť aplikácie pre *spotrebiteľov*.¹⁷ Súdny dvor konštatoval, že došlo k zneužitiu dominantného postavenia prostredníctvom odmietnutia interoperability. Ani v tomto prípade nešlo o *refusal to supply*, ale o *access restriction abuse* tzn. (zneužitie prostredníctvom obmedzenia prístupu). V oboch prípadoch Google Shopping a Android Auto sa jednalo o posudzovanie situácie, kedy bol prístup poskytnutý, ale za diskriminačných alebo obmedzujúcich podmienok, infraštruktúra bola otvorená tretím stranám a dominantný podnik zvýhodňoval vlastné služby (self - preferencing), alebo odmietal interoperabilitu-, alebo vytvára technické bariéry prístupu. *Môžeme konštatovať, že gatekeeperi tak porušujú právo hospodárskej súťaže najmä vtedy, ak prostredníctvom svojej sprostredkovateľskej moci (gateway, intermediation power) aktívne diskriminujú konkurentov alebo odmietajú interoperabilitu, čím*

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ V rozhodnutí Brunner C-7/97 súdny dvor konštatoval, že odmietnutie prístupu k infraštruktúre je zneužitím dominantného postavenia len výnimočne, za kumulatívne splnených prísnych podmienok, a to prístup k infraštruktúre je nevyhnutný (indispensable) – neexistuje reálna alternatíva, odmietnutie vedie k vylúčeniu účinnej hospodárskej súťaže na nadväzujúcom trhu a odmietnutie nie je objektívne odôvodnené. Test kladie vysokú dôkaznú záťaž na orgány dohľadu.

¹⁷ Judgment of the Court in Case C-48/22 P | Google and Alphabet v Commission (Google Shopping), [online], 2024, [otvorené dňa: 12.02.2026], Dostupné online: <<https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-09/cp240135en.pdf>

narúšajú súťaž na základe zásluh. Vychádzajúc *de lege lata* z DMA a z premisy, že kontrola vyhľadávania = kontrola trhového prístupu možno konštatovať, že digitálne platformy v postavení gatekeeperov disponujú infraštruktúrnou mocou, ktorá im umožňuje kontrolovať prístup na trh, ovplyvňovať viditeľnosť hospodárskych aktérov a usmerňovať toky používateľov v digitálnych ekosystémoch. Táto kontrola umožňuje platformám ovplyvňovať štruktúru trhu nad rámec súťaže na základe zásluh, čo je rozhodujúce pre posúdenie zneužitia dominantného postavenia podľa čl. 102 ZFEÚ. Zatiaľ čo doktrína „Bronner testu“ obmedzuje povinnosť dominantného podniku poskytovať prístup k infraštruktúre len na výnimočné prípady možno konštatovať, že judikatúra SDEÚ v oblasti digitálnych platforiem a článok 6 Digital Markets Act¹⁸ vychádzajú z predpokladu, že gatekeeper ako sprostredkovateľská vstupná brána podlieha *ex ante* regulácii, t. j. povinnostiam nediskriminácie, interoperability a zákazu *self-preferencing* bez potreby preukazovania nevyhnutnosti prístupu. Pragmatický postoj k tejto problematike zaujali Kalesná a Patakyová, ktoré poukazujú na limity *ex post* antitrustu v prostredí digitálnych platforiem, čím akcentujú potrebu *ex ante* nástrojov.¹⁹ Doktrína toto rozhodnutie však podrobila aj kritike, napr. podľa Bejčka predstavuje rozhodnutie v kauze *Google Shopping* akceleráciu súťažného práva smerom k ochrane konkurentov namiesto ochrany súťaže ako fenoménu, pričom dochádza k oslabeniu ekonomickej analýzy a kauzálneho testu zneužitia dominantného postavenia.²⁰ V inej publikácii Bejček uvádza, že kategoricky deklarovaným cieľom DMA je prevenovať nekalým praktikám veľkých digitálnych platforiem a zvýšiť konkurencieschopnosť na súvisiacich trhoch, čo sa približuje k právu na ochranu hospodárskej súťaže. Podotýka, že nejde o v zásade plošnú a všeobecnú reguláciu ochrany hospodárskej súťaže, ale táto úprava má črty sektorovo špecifického

¹⁸ Ide *in concreto* o zákaz *self-preferencingu* zakotvený v čl. 6 ods. 5 DMA, povinnosť interoperability – čl. 6 ods. 7 DMA a zákaz diskriminačných podmienok prístupu – čl. 6 ods. 12 DMA.

¹⁹ KALESNÁ, K., PATAKYOVÁ, M. T. Digitálne platformy: súťažné právo verzus regulácia *ex ante*. *Právny obzor – teoretický časopis pre otázky štátu a práva*, 2021, roč. 104, č. 1, s. 26–38. ISSN 0032-6984

²⁰ Pozri aj: BEJČEK, J. Filipika na ochranu ochrany. In: *Antitrust – revue soutěžního práva*, 2024, č. 1, s. 5–11. alebo BEJČEK, Josef. Soukromoprávní a veřejnoprávní hranice sebezvýhodňování v obchodních vztazích. In: *Právo, obchod, ekonomika 2024*. Košice: UPJŠ, 2024, s. 8–32. ISBN 978-80-574-0389-0.

prístupu a naviac sa hybridne prelína s reguláciou nekalých obchodných praktík, či problematiky nekalej súťaže.²¹

Z aktuálnych prípadov poukážeme na to, že Európska komisia v novembri 2025 otvorila trhové vyšetrovania podľa Digital Markets Act, ktorých cieľom je posúdiť postavenie cloudových služieb ako potenciálnych gatekeeperov. Hoci v oblasti cloudových služieb, vrátane Microsoft Azure, zatiaľ nebolo prijaté meritórne rozhodnutie orgánov EÚ, ktoré by konštatovalo porušenie súťažného práva, prebiehajúce posudzovanie cloudových licenčných praktík Microsoftu (Azure), založené na sťažnosti Google z roku 2024, testuje aplikáciu čl. 102 ZFEÚ na vylučujúce správanie v multi-cloud prostredí, paralelne s trhovými vyšetrovaniami Komisie podľa DMA. Gatekeeper umožňuje okamžité škálovanie výkonu podľa potreby, znižuje náklady prostredníctvom *pay-as-you-go* modelov a koncentruje technologickú moc u hyperscalerov. Ich dominantný rast však zároveň evokuje nové právne otázky, najmä v oblasti hospodárskej súťaže, regulácie digitálnych trhov a ochrany spotrebiteľa. Nariadenie (EÚ) 2024/1689 (ďalej v texte len ako „Akt o umelej inteligencii“ alebo „AI Act“) definíciu cloudovej infraštruktúry *expressis verbis* neupravuje, ale ich existenciu prezumuje ako technickú bázu regulovaných foriem umelej inteligencie. V súlade so znením čl. 3 bodu 63 nariadenia AI Act je general-purpose AI model definovaný ako model určený na všeobecné použitie a integráciu do širokého spektra tzv. downstream AI systémov. Takto koncipovaná definícia nepriamo vychádza z existencie vysokovýkonnej a škálovateľnej výpočtovej infraštruktúry, ktorá je dnes v praxi zabezpečovaná cloudovými poskytovateľmi.²² Článok 53 AI Actu ukladá poskytovateľom general-purpose AI modelov povinnosti, ktoré sa týkajú najmä vypracovania a aktualizácie technickej dokumentácie, transparentného opisu tréningového a testovacieho procesu, sprístupnenia relevantných informácií downstream poskytovateľom AI systémov. *In concreto*, tieto povinnosti sa dnes *de lege lata* viažu na modely, ktorých vývoj, tréning a

²¹ BEJČEK, J. Má DMA regulatóní a/nebo soutěžní „DNA“? In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2024, č. 3, s. 455 a nasl. [otvorené dňa 20.02.2026], Dostupné online: <https://is.muni.cz/publication/2447312>

²² Podľa Recitálu 112 AI Actu „...*training of general-purpose AI models takes considerable planning which includes the upfront allocation of compute resources...*“ Dostupné online: <https://ai-act-service-desk.ec.europa.eu/en/ai-act/recital-112>

prevádzka sú reálne uskutočniteľné len prostredníctvom cloudu a jeho infraštruktúry. Hoci AI Act cloud *expressis verbis* nereguluje, normatívne predpokladá jeho existenciu ako technický substrát general-purpose AI. Vzhľadom na vyššie uvedené môžeme extrahovať, že z platného práva Európskej únie vyplýva, že cloudová infraštruktúra je v režime Digital Markets Act výslovne kvalifikovaná ako core platform service a môže plniť funkciu dôležitej vstupnej brány na digitálne trhy, zatiaľ čo v režime Artificial Intelligence Act vystupuje ako implicitný technický predpoklad regulácie general-purpose AI modelov, čím sa stáva spoločným objektom súťažnoprávnej a modernej *ex ante* digitálnej regulácie bez potreby jej samostatnej sektorovej úpravy. Porušenie súťažného práva v kontexte AI sa môže dotýkať najmä automatizovanej koordinácie správania firiem, ktorá nemusí byť priamo dohodnutá, ale môže viesť k rovnakým efektom ako protisúťažná dohoda. Ide o tzv. algoritmickú koordináciu správania podnikov. Rastúce využívanie algoritmov a AI pri obchodných rozhodnutiach (najmä pri cenotvorbe) mení podmienky konkurencie v digitálnych aj tradičných trhoch. Európska komisia už v rámci sektorového šetrenia e-commerce poukázala na zvýšenú transparentnosť cien a schopnosť podnikov monitorovať ceny v reálnom čase, pričom významná časť subjektov dnes už využíva automatizované nástroje na úpravu cien. Tieto charakteristiky zvyšujú predpoklady koordinovaného správania, keďže algoritmy dokážu rýchlo identifikovať odchýlky, reagovať na ne a stabilizovať očakávania účastníkov trhu.²³ OECD v tejto súvislosti akcentuje, že algoritmy môžu uľahčovať dosahovanie a udržiavanie koordinovaných výsledkov bez formálnej dohody alebo dokonca bez priamej ľudskej interakcie, čím sa otvára otázka adekvátnosti tradičných kategórií „dohody“ a „tichej koordinácie“ pre účely súťažného práva²⁴.

Z hľadiska právnej kvalifikácie podľa čl. 101 ZFEÚ je rozhodujúce, že jednotlivé formy algoritmickej koordinácie sa navzájom diferencujú mierou ľudského zásahu do fungovania algoritmu, existenciou alebo

²³European Commission, Report from the commission to the council and the european parliament, Final report on the E-commerce Sector Inquiry, [online], 2017, [otvorené dňa 21.02.2026], Dostupné online: <https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-10/2017_ecommerce_SI_final_report_en.pdf

²⁴ OECD, Algorithms and Collusion: Competition Policy in the Digital Age, [online], 2017, [otvorené dňa: 21.02.2026], Dostupné online: <https://www.oecd.org/en/publications/algorithms-and-collusion-competition-policy-in-the-digital-age_258dcb14-en.html

absenciou právne relevantného komunikačného momentu medzi podnikmi a napokon možnosťou pripísať výsledné protisúťažné správanie samotnému podniku. Tieto rozdiely majú zásadný význam pre posúdenie, či ide o dohodu alebo zosúladenú prax v zmysle práva hospodárskej súťaže, alebo len o paralelné správanie vyplývajúce z trhovej interdependencie.²⁵ Z jednotlivých foriem uvádzame napr. tzv. „computer as messenger“, kedy sa koordinácia realizuje cez digitálny nástroj a algoritmus ako nosič koordinácie – napríklad cez platformové oznámenie pravidla správania. Doktrína uvažuje aj o domnienke účasti pri neodstúpení od koordinujúceho signálu.²⁶ Ďalej môže ísť o tzv. „hub-and-spoke“, kedy sa koordinácia realizuje cez spoločného poskytovateľa/softvér.²⁷ Viacerí konkurenti používajú rovnakého poskytovateľa algoritmického nástroja (napr. cenového softvéru), ktorý funguje ako „hub“ a nepriamo synchronizuje správanie „spokes“

²⁵ K požiadavke komunikácie ako nevyhnutnému prvku kolúzie pozri bližšie: Jedličková B., *Do Algorithms Communicate With Each Other and What Does This Mean for the Application of Competition Law?*, CPI Antitrust Chronicle, [online], 2021, [otvorené dňa: 27.02.2026], Dostupné online:

<<https://www.competitionpolicyinternational.com/wp-content/uploads/2021/03/4-Do-Algorithms-Communicate-With-Each-Other-and-What-Does-This-Mean-for-the-Application-of-CompetitionAntitrust-Law-By-Barbora-Jedlickova.pdf>, kde autorka analyzuje, za akých okolností možno interakcie algoritmov považovať za „komunikáciu“ v právnom zmysle. K diferenciacii algoritmických scenárov podľa miery ľudského vkladu pozri bližšie: A. P. Mikrouleou A. P., *Algorithms and Collusion: Bridging the Gap with Alternative Tools*, IIC 2025, najmä nadväznosť na typológiu Ezrachi–Stucke (Messenger, Hub-and-Spoke, Predictable Agent, Digital Eye). Dostupné online: <<https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-025-01578-5>. K otázke atribúcie správania algoritmu podniku pozri bližšie: M. Giacalone, *Algorithmic Collusion: Corporate Accountability and the Application of Art. 101 TFEU*, European Papers, 2024/2025, kde sa rozlišuje medzi atribúciou pri ľudsky kontrolovaných algoritmoch a problematickou zodpovednosťou pri autonómnych systémoch. Dostupné online: <https://www.europeanpapers.eu/system/files/pdf_version/EP_EF_2024_I_020_Maria_Giacalone_00798.pdf

²⁶ Patsa A., Benmayor A., *Competition and antitrust in the digital age*, In: *International Law Office*, [online], 2017, [otvorené dňa: 27.02.2026], Dostupné online: <https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2017/10/ar_antitrust_digitalage_oct17.pdf

²⁷ OECD, *Hub-and-spoke arrangements – Note by the European Union* [online], 2019, [otvorené dňa 07.03.2026], Dostupné online: <https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD%282019%2989/en/pdf>

(konkurentov). Algoritmické nastavenie môže viesť k efektu ekvivalentnému dohode, hoci absentuje priama komunikácia medzi konkurentmi.²⁸ Forma „predictable agent“ tzv. predvídateľný autonómny agent spočíva v tom, že podnik jednostranne nasadí algoritmus, ktorý monitoruje konkurentov, reaguje na odchýlky a vynucuje disciplináciu (napr. cenové „tresty“) tak, aby sa trh stabilizoval na vyšších cenách.²⁹ Poslednou formou je tzv. „autonomous machine“ (autonómne učenie → emergentná koordinácia). Najproblematickejší model z hľadiska „dohody“ je situácia, keď samoučiace algoritmy (napr. reinforcement learning) bez existencie explicitnej inštrukcie „koordinovať“ dosiahnu koordinované výsledky (vyššie ceny) ako profitovo výhodnú stratégiu. Experimentálne výsledky ukazujú, že AI cenové algoritmy môžu *de facto* konsistentne dosahovať suprakonkurenčné ceny aj bez vzájomnej komunikácie, a tak rezonuje otázka, či právny rámec založený na pojmach dohody a zosúladeného postupu zachytí aj tento typ správania.³⁰

2. Súkromnoprávne aspekty súťažného práva

Kombinácia umelej inteligencie a dát ponúka obchodníkom penzum príležitostí vo vzťahu so spotrebiteľmi. Považujeme za potrebné uviesť, že AI v spotrebiteľskom práve nevystupuje primárne ako subjekt, ale ako

²⁸ OECD, Directorate for financial and enterprise affairs competition committee, [online], 2017, [otvorené dňa 18.02.2026], Dostupné online: <<https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD%282017%2925/en/pdf> a [Data Center Knowledge](#), U.S. tech giants still top the charts, but hyperscalers in China are not far behind, [online], 2023, [otvorené dňa: 18.02.2026], Dostupné online: <<https://www.datacenterknowledge.com/hyperscalers/2023-these-are-the-world-s-12-largest-hyperscalers>

²⁹ CMA, Pricing algorithms Economic working paper on the use of algorithms to facilitate collusion and personalised pricing, [online], 2018, [otvorené dňa 18.02.2026], Dostupné online: <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/746353/Algorithms_econ_report.pdf

³⁰ Calvano E., Calzolari G., Denicolo V., Pastorello S., Artificial intelligence, algorithmic pricing and collusion, In: *American economic review* [vol. 110, no. 10, october 2020](#), pp. 3267–3297, [online], 2020, [otvorené dňa: 16.02.2026], Dostupné online: <https://www.ftc.gov/system/files/documents/public_events/1494697/calzolaricalvanodenicolopastorello.pdf

prostriedok, ktorým môže obchodník realizovať nekalú praktiku, najmä voči spotrebiteľom. Typickým príkladom môže byť napr. klamlivé konanie a klamlivé opomenutie prostredníctvom tzv. *deepfake* obsahu, syntetických recenzií tovarov a služieb, odporúčaní generovaných AI alebo falošných vizuálov tovarov, ktoré môžu obsahovať nepravdivé informácie alebo naopak neuvádzať a zamlčovať tie podstatné skutočnosti. V takom prípade sa môže jednať o prienik s čl. 6 a 7 Smernice o nekalých obchodných praktikách, kedy AI intenzifikuje klamlivosť praktiky, ale nemení jej právnu kvalifikáciu. K agresívnym praktikám a manipulácii zaradujeme hyperpersonalizované rozhrania, alebo „*dark patterns*“, rôzne nátlakové notifikácie, či časovo limitované ponuky generované AI, ktoré môžu mať vplyv na spotrebiteľa pri uskutočňovaní rozhodnutia o obchodnej transakcii.³¹ Obchodníci môžu okrem iného siahnuť po *machine learning* algoritmoch, *in concreto* na analýzu veľkých súborov údajov. Tieto algoritmy spracovávajú rozsiahle príklady požadovaného a zaujímavého správania, známe ako *training data*, na generovanie *data-learned knowledge*. Tieto znalosti sa potom dajú použiť na optimalizáciu rôznych procesov. Personálne údaje spotrebiteľov sa tak stávajú cenným zdrojom informácií pre obchodníkov.³² *Inter alia* spotrebiteľia sú konfrontovaní aj s fenoménom tzv. „black box-u“ v súvislosti s umelou inteligenciou založenou na dátach, ktorých fungovanie im nie je známe a nevedia, čo presne viedlo ku konečnému *profil-based* rozhodnutiu prezentovanému spotrebiteľovi.³³ Spotrebiteľia si často neuvedomujú, že im zobrazené ceny na webových stránkach

³¹ Pozri bližšie: Pappalardo, Ch., Harmful Manipulation, Deception and Exploitation between AI Prohibited Practices and Unfair Commercial Practices, [online], 2025, [otvorené dňa 10.02.2026], Dostupné online: <<https://www.aippi.org/news/harmful-manipulation-deception-and-exploitation-between-ai-prohibited-practices-and-unfair-commercial-practices/>>

³² Terryn, E. and Marquez, S. M., AI and Consumer Protection: An Introduction, In: *The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence*, N. A. Smuha, Ed. Cambridge: Cambridge University Press, [online], 2025, pp. 192–210, Dostupné online: <<https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-the-law-ethics-and-policy-of-artificial-intelligence/ai-and-consumer-protection/F5FoBBC5ABCo318DD902417Co7482F6B>>

³³ Sartor, G. Artificial intelligence: Challenges for EU citizens and consumers, [online], 2019, [otvorené dňa: 22.02.2026], Dostupné online: <[www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/631043/IPOL_BRI\(2019\)631043_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/631043/IPOL_BRI(2019)631043_EN.pdf)>

alebo internetová reklama boli prispôsobené ich údajným preferenciám, čím sa vytvára obrovský potenciál na zneužitie inherentnej slabiny v schopnosti spotrebiteľov pochopiť, že sú presviedčaní.³⁴ Terry a Marquez ďalej upozorňujú, že obrovskou výzvou, popri neschopnosti spotrebiteľa pochopiť správanie obchodníka, je to, že automatizované rozhodnutia algoritmického rozhodovania môžu viesť k neautentickým alebo diskriminačným výsledkom, pretože tréningové dáta nemusia byť neutrálne, môžu tiež obsahovať zastaralé údaje, údaje odrážajúce behaviorálne predsudky spotrebiteľov alebo existujúce sociálne predsudky voči menšine (môžu mať diskriminačný charakter).³⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá pre umelú inteligenciu (ďalej len „Akt o umelej inteligencii“) limity pre určité praktiky umelej inteligencie v Európe. Niektoré z nich sa prelínajú so zákazmi, ktoré už jestvovali aj v úprave nekalých obchodných praktík. Ako tieto pravidlá vzájomne interagujú v záujme lepšej ochrany spotrebiteľa? Čl. 5 Aktu o umelej inteligencii zakazuje tie praktiky umelej inteligencie, ktoré sa považujú za obzvlášť škodlivé a zneužívajúce pretože sú v rozpore so základnými hodnotami EÚ, ktorými sú ľudská dôstojnosť, sloboda, rovnosť, demokracia a právny štát a základné práva. Prvé dve kategórie praktík umelej inteligencie zakázané čl. 5 sú *ad primum* manipulatívne techniky s využitím umelej inteligencie, ide o AI systémy, ktoré nevedome alebo účelovo manipulujú správanie ľudí tak, že im oslabujú schopnosť urobiť informované rozhodnutie a spôsobujú (alebo pravdepodobne spôsobia) značnú ujmu, *ad secundum* systémy umelej inteligencie, ktoré zneužívajú zraniteľnosť osoby alebo konkrétnej skupiny ľudí z dôvodu ich veku, zdravotného postihnutia alebo konkrétnej sociálnej, či ekonomickej situácie s rizikom značnej ujmy. Pappalardo upozorňuje, že dve vyššie uvedené kategórie majú spoločný prvok: technika umelej inteligencie musí mať „cieľ alebo následok podstatnú manipuláciu správania“ osoby alebo skupiny osôb. Požiadavkou na

³⁴ Terry, E. and Marquez, S. M. „AI and Consumer Protection: An Introduction, In: *The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence*, N. A. Smuha, Ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2025, [online], pp. 192–210. Dostupné online: <<https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-the-law-ethics-and-policy-of-artificial-intelligence/ai-and-consumer-protection/F5FoBBC5ABCo318DD902417C07482F6B>

³⁵ Ibidem.

ovplyvnenie správania ako praktiky je viesť osobu k prijatiu rozhodnutia, ktoré by inak neurobila, t.j. oslabiť jej schopnosť urobiť informované rozhodnutie, čo možno pripodobniť úprave nekalých obchodných praktík v Smernici o nekalých obchodných praktikách.³⁶ Článok 6 Smernice o nekalých obchodných praktikách zakazuje praktiku, ktorá uvádza priemerného spotrebiteľa do omylu a „spôsobuje alebo môže spôsobiť, že uskutoční rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neuskutočnil“, zatiaľ čo článok 8 obsahuje zákaz agresívnej praktiky, ktorá výrazne zhoršuje alebo je spôsobilá výrazne zhoršiť slobodu voľby alebo správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu a spôsobí alebo je spôsobilá spôsobiť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil. Článok 8 chráni slobodu rozhodovania spotrebiteľa a jeho ekonomickú autonómiu. Preukázanie skutočnej ujmy sa nevyžaduje, postačuje, že praktika je spôsobilá podstatne narušiť, ovplyvniť rozhodnutie spotrebiteľa. Kľúčové pre pochopenie vzťahu medzi zakázanými AI praktikami a nekalými obchodnými praktikami je Recitál 29 Aktu o umelej inteligencii, hoci pojem „nekalé obchodné praktiky“ výslovne nepoužíva. Recitál 29 Aktu o umelej inteligencii rozširuje koncept nekalých obchodných praktík do oblasti zakázaných AI systémov tým, že zakazuje AI, ktorá manipulatívne alebo zneužívajúcim spôsobom narúša autonómiu rozhodovania osôb a spôsobuje alebo môže spôsobiť značnú ujmu.³⁷ Z hľadiska pôsobnosti sa článok 2 ods. 10 Aktu o umelej inteligencii vzťahuje univerzálnejšie na akékoľvek použitie systému umelej inteligencie, s výnimkou použitia vykonávaného „prevádzkovateľmi, ktorí sú fyzickými osobami používajúcimi systémy umelej inteligencie v rámci čisto osobnej neprofesionálnej činnosti“. Z Recitálu 29 Aktu o umelej inteligencii vyplýva, že zákaz manipulatívnych praktík umelej inteligencie je koncipovaný komplementárne k ochrane pred nekalými obchodnými praktikami. Recitál 29 Aktu o umelej inteligencii síce neformuluje výslovný vzťah k Smernici o nekalých obchodných praktikách, ale jeho argumentačná štruktúra a účinkový test

³⁶ Pappalardo, Ch., Harmful Manipulation, Deception and Exploitation between AI Prohibited Practices and Unfair Commercial Practices, [online], 2025, [otvorené dňa 10.02.2026], Dostupné online: <<https://www.aippi.org/news/harmful-manipulation-deception-and-exploitation-between-ai-prohibited-practices-and-unfair-commercial-practices/>

³⁷ Recitál 29 Aktu o umelej inteligencii [online], 2025, [otvorené dňa 15.02.2026], Dostupné online: <https://artificialintelligenceact.eu/recital/29/>

jednoznačne preberajú a rozširujú ochrannú logiku UCPD. Pappalardo tiež upozorňuje na aplikačné problémy súbehu právnych noriem v prípade nekalých obchodných praktík realizovaných prostredníctvom systémov umelej inteligencie, ktoré spôsobujú značnú ujmu.³⁸ Právna úprava nekalých obchodných praktík podľa smernice o nekalých obchodných praktikách a zákaz určitých systémov umelej inteligencie podľa čl. 5 AI Actu sledujú obdobný účel, avšak prostredníctvom odlišnej regulácie. Kým sa Smernica o nekalých obchodných praktikách koncentruje na ochranu ekonomického rozhodovania spotrebiteľa v rámci B2C vzťahov a postihuje klamlivé či agresívne správanie obchodníka ako relatívne zakázané, AI Act smeruje k ochrane autonómie osôb a základných práv všeobecne a pri dosiahnutí hranice značnej ujmy zavádza rezolútny a absolútny zákaz samotného AI systému. Rozdielna je aj požadovaná intenzita zásahu, keďže smernica o nekalých obchodných praktikách nevyžaduje preukázanie značnej ujmy, zatiaľ čo táto ujma predstavuje imanentný prvok zákazu podľa Aktu o umelej inteligencii. V aplikačnej rovine sa tak stretáva spotrebiteľský režim, sankcionujúci nekalosť správania s technologickou reguláciou zakazujúcou prostriedok, čo vytvára tenzie. Mali by sa aplikovať uplatniť sankcie ustanovené v článku 99 Aktu o umelej inteligencii, alebo sankcie ustanovené v článku 13 Smernice o nekalých obchodných praktikách? Pappalardo argumentuje, že pokiaľ je dôsledkom použitia praktiky iba to, že spotrebiteľ prijal rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neprijal, aplikuje sa smernica o nekalých obchodných praktikách, pretože absentuje jeden z bazálnych prvkov zákazu uvedeného v článku 5 ods. 1 písm. a) Aktu o umelej inteligencii, a to značná ujma.³⁹ *Ad oppositum*, pokiaľ táto praktika spôsobuje významnú ujmu, ktorá nemusí mať nevyhnutne ekonomický charakter, uplatní sa Akt o umelej inteligencii. Je potrebné dodať, že môže dôjsť k súbehu, najmä v prípade, pokiaľ by boli ekonomicky škodlivé dôsledky mierne, ale významné z hľadiska fyzického alebo psychického zdravia.

³⁸ Pappalardo, Ch., Harmful Manipulation, Deception and Exploitation between AI Prohibited Practices and Unfair Commercial Practices, [online], 2025, [otvorené dňa 10.02.2026], Dostupné online: <<https://www.aippi.org/news/harmful-manipulation-deception-and-exploitation-between-ai-prohibited-practices-and-unfair-commercial-practices/>>

³⁹ Ibidem.

Hoci spotrebiteľské právo Európskej únie vychádza z princípu technologickej neutrality, jeho aplikačná prax čoraz častejšie poukazuje na jeho obmedzenú schopnosť riešiť špecifiká digitálneho prostredia. Ide najmä o nové formy nekalých obchodných praktík, ktoré vznikajú v dôsledku rozšíreného využívania personalizácie, algoritmického rozhodovania a behaviorálne orientovaného dizajnu používateľských rozhraní.⁴⁰ Medzi tieto praktiky patrí tzv. *dark patterns*, návykový dizajn digitálnych rozhraní, netransparentná personalizácia cien a obsahu, zavádzajúce a manipulatívne formy marketingovej komunikácie vrátane influencer marketingu. Tieto praktiky môžu významným spôsobom narušiť autonómiu spotrebiteľa a jeho schopnosť prijímať informované a slobodné rozhodnutia, a to aj v prípade, že nedochádza k explicitnému zavádzaniu v zmysle existujúcich právnych predpisov. Výsledkom aktuálnej legislatívnej iniciatívy Európskej únie, ktorej primárnym cieľom je posilniť ochranu spotrebiteľa a zabezpečiť spravodlivé a férové digitálne obchodné praktiky je Digital Fairness Act (ďalej aj ako „DFA“), ktorého znenie by mal byť zverejnené v polovici roka 2026.⁴¹ DFA je súčasťou 2030 Consumer Policy Strategy, ktorú Komisia predstavila 19. novembra 2025, a strategicky dopĺňa legislatívne iniciatívy týkajúce sa digitálnych služieb, elektronických komunikácií, Audiovizuálnej mediálnej smernice, geo-blokovania, spotrebiteľských finančných služieb, produktovej bezpečnosti a cirkulárnej ekonomiky.⁴² Reflektuje aj doterajšie skúsenosti s *enforcement* - om Digital Services Act, Digital Markets Act a GDPR.⁴³ DFA sa tak stane kľúčovým nástrojom Európskej únie na zabezpečenie spravodlivosti a férovosti digitálneho trhu v

⁴⁰ European Commission, Commission launches open consultation on the forthcoming Digital Fairness Act, [online], 2025, [otvorené dňa 05.02.2026], Dostupné online: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/consultations/commission-launches-open-consultation-forthcoming-digital-fairness-act>

⁴¹ Ibidem.

⁴² European Commission, 2030 Consumer Agenda, [online], 2025, [otvorené dňa 06.02.2026], Dostupné online: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/2030-consumer-agenda_en

⁴³ OBERSCHELP DE MENSES A. S., PINTHO J., MOLYNEUX C. G., COOPER D., European Commission Announces 2030 Consumer Policy Strategy, In: *Consumer Protection European Union*, [online], 2025, [otvorené dňa 06.02.2026], Dostupné online: <<https://www.insideprivacy.com/consumer-protection/european-commission-announces-2030-consumer-policy-strategy/>

kontexte rastúcej digitalizácie a personalizácie spotrebiteľských služieb. Z právneho hľadiska možno Digital Fairness Act kvalifikovať ako osobitný nástroj spotrebiteľského práva s horizontálnym dosahom na digitálne služby. DFA sa koncipuje ako *lex specialis* vo vzťahu k všeobecným normám ochrany spotrebiteľa a zároveň ako doplnok k existujúcej digitálnej regulácii Európskej únie. Svojím obsahom nadväzuje najmä na Digital Services Act, Digital Markets Act, Všeobecné nariadenie o ochrane osobných údajov (GDPR) a AI Act. Z dostupných dokumentov Európskej komisie a výstupov verejných konzultácií vyplýva, že DFA sa zameriava na niekoľko kategórií problematických praktík. Ide predovšetkým o manipulujúce dizajnové techniky (*dark patterns*), návykový dizajn digitálnych rozhraní, netransparentnú personalizáciu cien a obsahu, zavádzajúce alebo skryté obchodné komunikácie vrátane influencer marketingu a problematické zmluvné mechanizmy v digitálnych službách, osobitne v oblasti predplatného.⁴⁴ Právna relevancia týchto praktík spočíva v ich potenciáli systematicky narušiť spotrebiteľské rozhodovanie a oslabiť postavenie spotrebiteľa, čo odôvodňuje potrebu ich osobitnej regulácie na európskej úrovni. DFA týmto reaguje na identifikované medzery v súčasnom právnom rámci, ktoré vznikajú pri využívaní digitálnych technológií na personalizáciu, algoritmické odporúčania a behaviorálnu manipuláciu, pričom zohľadňuje potrebu ochrany zraniteľných skupín, vrátane maloletých.⁴⁵ *Stakeholder engagement* zohral kľúčovú úlohu pri formovaní DFA. Dňa 20. novembra 2025 zorganizovala Computer & Communications Industry Association Europe okrúhly stôl v Bruseli, kde sa analyzovali skúsenosti spotrebiteľov s online personalizáciou a dark patterns, ako aj perspektívy poskytovateľov online služieb a odborníkov z priemyslu.⁴⁶ Po uzavretí

⁴⁴ TAMIN J., Digital Fairness Act Public Consultation, [online], 2025, [otvorené dňa 05.02.2026], Dostupné online: <<https://digitalfairnessact.com/public-consultation>

⁴⁵ OBERSCHELP DE MENSES A. S., PINTHO J., MOLYNEUX C. G., COOPER D., European Commission Announces 2030 Consumer Policy Strategy, In: *Consumer Protection European Union*, [online], 2025, [otvorené dňa 06.02.2026], Dostupné online: <
<https://www.insideprivacy.com/consumer-protection/european-commission-announces-2030-consumer-policy-strategy/>

⁴⁶ Diskutovalo sa o hodnote online personalizácie v rôznych sektoroch – od online trhovísk a video-on-demand služieb po ride-hailing aplikácie a sociálne siete – a o rozsahu, do akého existujúce právne predpisy Európskej únie už pokrývajú tieto oblasti a posilňujú dôveru spotrebiteľov. QUARONI C., In Pictures – Online Personalisation and Consumer Experience Take Centre Stage at CCIA Europe Roundtable, [online], 2025,

verejnej konzultácie a vyhodnotení podkladov Komisia pripravuje dopadovú štúdiu a legislatívny návrh na predloženie v roku 2026, z tohto hľadiska DFA prechádza z koncepcnej fázy do fázy normotvornej. Kľúčové otvorené otázky zahŕňajú voľbu právnej formy – samostatné nariadenie, smernicu alebo kombinovaný balíček.⁴⁷

V máji 2025 The European Consumer Organisation (ďalej aj „BEUC“) prostredníctvom Európskej komisie informovala spoločnosť Shein o možnom porušení spotrebiteľského práva v súvislosti s používaním tzv. *dark patterns*, ktoré manipulujú zákazníkov a podporujú impulzívne nákupy.⁴⁸ Následne 5. júna 2025 podala BEUC spolu s 25 členskými spotrebiteľskými organizáciami z 21 krajín formálnu sťažnosť proti Shein na Európsku komisiu a vnútroštátne orgány ochrany spotrebiteľa.⁴⁹ Vo svojej sťažnosti BEUC konkrétne poukázala na upozornenia na nízke zásoby, odpočítavacie časovače a push notifikácie, ktoré udržiavajú zákazníkov v interakcii s platformou a podporujú nadmernú spotrebu.⁵⁰ Prostredníctvom Európskej komisie sa BEUC v sťažnosti domáha najmä väčšej transparentnosti a zverejnenia údajov, na základe ktorých spoločnosť stavia svoje zavádzajúce marketingové tvrdenia, ako sú napríklad hlásenia o „nízkych zásobách“ alebo odpočítavanie času do konca výpredaja. Sťažnosť bola podaná štyri mesiace po tom, ako Európska komisia a sieť pre spoluprácu v oblasti ochrany spotrebiteľa (CPC) začali vyšetrowanie súladu spoločnosti s európskou spotrebiteľskou

[otvorené dňa 05.02.2026], Dostupné online: <<https://ccianet.org/articles/online-personalisation-and-consumer-experience-take-centre-stage-at-ccia-europe-roundtable/>>

⁴⁷ TAMIN J., Digital Fairness Act Public Consultation, [online], 2025, [otvorené dňa 05.02.2026], Dostupné na: <<https://digitalfairnessact.com/public-consultation>>

⁴⁸ Problematike dark patterns v prípade Shein sme sa venovali bližšie v článku STRÉMY J., Challenges of Consumer Protection in the AI Era, In: Law in Business of Selected Member States of the European Union: Conference proceedings 16th International Scientific Conference, 2025, 57-66 s.

⁴⁹ BEUC, Consumer groups file complaint against SHEIN for dark patterns fuelling over-consumption, [online], 2025, [otvorené dňa 17.02.2026], Dostupné online: <<https://www.beuc.eu/press-release/consumer-groups-file-complaint-against-shein-dark-patterns-fuelling-over-consumption>>

⁵⁰ BEUC, Click to buy (more), How fast fashion giant SHEIN uses dark patterns to push overconsumption, [online], 2025, [otvorené dňa 17.02.2026], p. 3 Dostupné online: <https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2025-051_How_fast_fashion_giant_SHEIN_uses_dark_patterns.pdf>

legislatívou.⁵¹ Tri mesiace pred podaním sťažnosti EÚ a sieť CPC informovali Shein, že porušuje právo Európskej únie vo viacerých oblastiach vrátane falošných zliav, vytvárania tlaku na predaj a zavádzajúceho označovania výrobkov, ktoré naznačovalo, že produkt ponúka niečo výnimočné, hoci daná vlastnosť bola vyžadovaná zákonom.

BEUC uviedla, že jej sťažnosť dopĺňa kroky Európskej únie a obsahuje ďalšie dôkazy o používaní dark patterns a rozsiahly výskum spotrebiteľských organizácií z celej Európy. Spoločnosť Shein následne zverejnila vyhlásenie, že už konštruktívne spolupracuje s vnútroštátnymi orgánmi ochrany spotrebiteľa a Európskou komisiou s cieľom preukázať svoj záväzok dodržiavať legislatívu EÚ. Medzi sporné praktiky, na ktoré BEUC poukázala, patrili údajne falošné odpočítavacie časovače, upozornenia na nízke zásoby, rušivé notifikácie, taktiky FOMO (fear of missing out – strach zo zmeškania príležitosti) a nútená registrácia na webovej stránke alebo v aplikácii. Organizácia tiež upozornila na používanie tzv. „confirm shaming“, teda techniky, ktorá u spotrebiteľov vyvoláva pocit viny, ak nevyužijú ponuku na nákup produktu. Značka Shein, ktorá je mimoriadne populárna najmä medzi mladými zákazníkmi, už v minulosti čelila sankciám. Konkrétne 3. júla 2025 francúzsky orgán na ochranu hospodárskej súťaže Autorité de la Concurrence (DGCCRF) uložil spoločnosti Shein pokutu vo výške 40 miliónov eur za zavádzajúce zľavy.⁵² Vyšetrovanie odhalilo, že spoločnosť Infinite Style E-commerce LTD, zodpovedná za predaj produktov Shein vo Francúzsku, uplatňovala voči spotrebiteľom klamlivé obchodné praktiky týkajúce sa reálnosti ponúkaných. Podľa zistení DGCCRF až 57 % zobrazovaných zliav nezodpovedalo skutočne najnižšej cene za posledných 30 dní, 19 % zliav bolo nižších, než bolo deklarované, a pri 11 % výrobkov bola cena umelo navýšená pred uplatnením zľavy.⁵³ Na základe týchto zistení bola spoločnosti uložená sankcia za porušenie pravidiel týkajúcich sa zliav a používania manipulatívnych obchodných praktík. Situácia týkajúca sa spoločnosti Shein naďalej eskaluje. Dňa 17. februára 2026 začala Európska komisia formálne konanie podľa nariadenia Digital Services

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ministère de l'économie, des finances et de la souveraineté industrielle et numérique, Communiqué de [online], 2025, [otvorené dňa 17.02.2026], Dostupné online: < https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/dgccrf/media-document/cp-dgccrf-SHEIN-sanctionne-amende-40millions.pdf

⁵³ Ibidem.

Act (ďalej len „DSA“), ktorého cieľom je preskúmať súlad fungovania platformy s požiadavkami práva Európskej únie v oblasti ochrany spotrebiteľa a regulácie digitálnych služieb.⁵⁴ Ide o významný krok v aplikačnej praxi DSA, keďže predmetom konania sú otázky, ktoré sa nachádzajú na rozhraní technologického dizajnu, algoritmickkej transparentnosti a ochrany používateľov v online prostredí. Komisia sa vo svojom vyšetrowaní zameriava predovšetkým na využívanie tzv. návykového dizajnu - *addictive design*.⁵⁵ Ide o dizajnové a funkčné prvky platformy, ktoré môžu systematicky podporovať nadmernú interakciu používateľov so službou, napríklad prostredníctvom udeľovania bodov, odmiern alebo iných benefitov za aktivitu, vrátane recenzovania produktov. Takéto mechanizmy môžu mať potenciálne negatívny dopad na autonómiu rozhodovania spotrebiteľa, keďže vytvárajú behaviorálne stimuly ovplyvňujúce jeho nákupné správanie. V kontexte digitálnej regulácie EÚ sú tieto praktiky často spájané s konceptom tzv. „*dark patterns*“, teda manipulatívnych rozhraní, ktoré môžu oslabovať schopnosť používateľa prijímať slobodné a informované rozhodnutia. Druhou zásadnou oblasťou skúmania je transparentnosť odporúčacích systémov využívaných platformou na personalizáciu obsahu a ponuky produktov.⁵⁶ DSA ukladá poskytovateľom online platforiem povinnosť zverejniť hlavné parametre, na ktorých sú ich odporúčacie systémy založené, a zabezpečiť, aby boli tieto informácie prezentované jasne a zrozumiteľne. Zároveň musia používateľom poskytnúť aspoň jednu ľahko dostupnú alternatívu odporúčacieho systému, ktorá nie je založená na profilovaní.⁵⁷ Cieľom tejto úpravy je posilniť transparentnosť algoritmických procesov a umožniť používateľom väčšiu kontrolu nad tým, akým spôsobom sú im zobrazované produkty a obsah. Začiatu konania na úrovni Európskej komisie predchádzala iniciatíva francúzskej vlády, ktorá sa pokúsila pozastaviť prístup k platforme Shein na území

⁵⁴ European Commission, Commission launches investigation into Shein under the Digital Services Act, [online], 2026, [otvorené dňa 20.02.2026], Dostupné online: < https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_420

⁵⁵ Ibidem.

⁵⁶ HALLAM, M., Shein faces EU investigation over products, design features, [online], 2026, [otvorené dňa: 20.02.2026], Dostupné online: < <https://www.dw.com/en/shein-faces-eu-investigation-over-products-design-features/a-76011964>

⁵⁷ Článok 27, Nariadenie európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách)

Francúzska. Tento krok bol však vnútroštátnym súdom zablokováný, pričom súd zároveň poukázal na potrebu využitia mechanizmov DSA na úrovni Únie.⁵⁸ Uvedený vývoj poukazuje na postupné formovanie aplikačnej praxe DSA a na koordinovaný prístup medzi vnútroštátnymi orgánmi a inštitúciami EÚ. V širšom regulačnom kontexte je predmetné konanie významné aj z hľadiska prepojenia DSA s ďalšími nástrojmi digitálnej regulácie, ako je vyššie spomínaný DFA akt. Spoločné pôsobenie týchto právnych rámcov vytvára komplexný systém ochrany spotrebiteľa a férového fungovania digitálneho trhu, pričom osobitnú pozornosť venuje práve obmedzovaniu manipulatívnych praktík a zvyšovaniu transparentnosti algoritmických systémov. Predmetné konanie tak predstavuje ďalší krok v posilňovaní regulačného dohľadu nad veľkými online platformami a nadväzuje na širšiu diskusiu o hraniciach prípustného digitálneho dizajnu v prostredí jednotného trhu EÚ.

Na uvedené skutočnosti týkajúce sa Shein nadväzuje aj situácia v oblasti online cestovných služieb, kde sa obdobné otázky manipulatívneho dizajnu otvorili v súvislosti s rezervačnou platformou Booking.com. Aj v tomto prípade ide o podozrenia z používania tzv. *dark patterns*, teda dizajnových prvkov, ktoré môžu ovplyvňovať správanie spotrebiteľov prostredníctvom psychologického tlaku alebo neúplnej prezentácie informácií. Holandské spotrebiteľské združenie - Consumentenbond podalo proti Booking.com hromadnú žalobu, v ktorej namieta najmä vytváranie *fake urgency* a zavádzajúce cenové praktiky.⁵⁹ Podľa Consumentenbond mala spoločnosť Booking.com získať približne 1 miliardu eur v dôsledku používania dark patterns.⁶⁰ Medzi sporné mechanizmy patria napríklad upozornenia typu „posledná dostupná izba“, informácie o vysokom počte aktuálnych záujemcov: „tento objekt si práve

⁵⁸ HALLAM, M., Shein faces EU investigation over products, design features, [online], 2026, [otvorené dňa: 20.02.2026], Dostupné online: < <https://www.dw.com/en/shein-faces-eu-investigation-over-products-design-features/a-76011964>

⁵⁹ NOS Nieuws, 'Nepkorting en verzonnen schaarste': Massaclaim Consumentenbond tegen Booking, [online] 2025, [otvorené dňa 12.02.2026], Dostupné online: < <https://nos.nl/artikel/2572541-nepkorting-en-verzonnen-schaarste-massaclaim-consumentenbond-tegen-booking>

⁶⁰ DutchNews, Booking faces mass claim over influencing consumer choice, [online], 2025, [otvorené dňa: 12.02.2026], Dostupné online: < <https://www.dutchnews.nl/2025/06/booking-faces-mass-claim-over-influencing-consumer-choice>

pozerá XY ľudí", či zvýrazňovanie zliav bez jednoznačného vysvetlenia referenčnej ceny. Kritika smeruje aj k postupnému zobrazovaniu konečnej ceny až v neskorších fázach rezervačného procesu, čo môže spotrebiteľa viesť k zotrvaní v procese nákupu napriek postupnému navyšovaniu sumy. Spolu s organizáciou Consumenten Competition Claims vyzýva Consumentenbond aj poškodených zákazníkov, aby sa k žalobe pripojili. Ide o osoby, ktoré od 1. januára 2013 uskutočnili aspoň jednu rezerváciu prostredníctvom tejto platformy. Prihlásiť sa môžu aj zákazníci iných portálov, ako napríklad Expedia či Trivago, alebo priamo hotelových webových stránok.⁶¹ Okrem terajšej žaloby smerovanej voči Booking.com Európsky súd dokonca už v roku 2024 rozhodol, že platforma Booking.com porušila pravidlá, okrem Európskeho súdu aj Španielsky súd uložil tejto pôvodne holandskej spoločnosti pokutu vo výške 413 miliónov eur za podobné praktiky.⁶² Podobne ako v prípade Shein, aj tu argumentácia spočíva v tom, že nejde len o otázku pravdivosti jednotlivých tvrdení, ale aj o spôsob ich prezentácie. Práve dizajn rozhrania a kontext, v ktorom sú informácie zobrazované, môžu významne ovplyvniť rozhodovanie používateľa. Prípady Booking.com tak zapadá do širšieho európskeho trendu posilňovania dohľadu nad digitálnymi platformami. Problematika *dark patterns* sa už neobmedzuje len na sektor fast fashion, ale zasahuje aj oblasť cestovného ruchu, online trhovísk či digitálnych služieb vo všeobecnosti. Spoločným menovateľom oboch prípadov je otázka, kde sa končí legitímna optimalizácia predaja a začína manipulácia spotrebiteľa. Výsledky prebiehajúcich konaní môžu mať zásadný vplyv na budúcu podobu digitálneho marketingu a dizajnu používateľských rozhraní v rámci Európskej únie.

⁶¹ NL TIMES, Consumer assoc. starts mass claim against Booking.com for keeping hotel prices high, [online], 2025, [otvorené dňa: 12.02.2026], Dostupné online: <<https://nltimes.nl/2025/06/26/consumer-assoc-starts-mass-claim-booking-com-keeping-hotel-prices-high>

⁶² NOS Nieuws, 'Nepkorting en verzonnen schaarste': Massaclaim Consumentenbond tegen Booking, [online] 2025, [otvorené dňa 12.02.2026], Dostupné online: <<https://nos.nl/artikel/2572541-nepkorting-en-verzonnen-schaarste-massaclaim-consumentenbond-tegen-booking>

Záver

Digitalizácia hospodárstva a využívanie umelej inteligencie zásadne menia podmienky fungovania hospodárskej súťaže aj spotrebiteľských trhov. Môžeme konštatovať, že umelá inteligencia dnes nevystupuje len ako neutrálny technologický nástroj, ale ako štrukturálny faktor, ktorý dokáže ovplyvňovať trhovú dynamiku, rozloženie moci medzi aktérmi trhu a autonómiu ekonomického rozhodovania spotrebiteľov. Práve v tomto zmysle sa AI stáva výzvou nielen pre tradičné antitrustové nástroje, ale aj pre spotrebiteľské právo.

Vo verejnoprávnej rovine sme poukázali na posun od klasického ex post vynucovania súťažného práva k ex ante regulácii digitálnych trhov, stelesnenej najmä v Digital Markets Act. Cloudová infraštruktúra a hyperscaleri sa v tomto kontexte ukazujú ako nová forma sprostredkovateľskej moci, ktorá umožňuje kontrolu prístupu na trh, viditeľnosti hospodárskych aktérov a tokov používateľov. Judikatúra Súdneho dvora EÚ, najmä v prípadoch Google Shopping a Android Auto, potvrdzuje, že zneužitie dominantného postavenia v digitálnych ekosystémoch sa čoraz častejšie prejavuje nie odmietnutím samotného prístupu, ale diskriminačným a technicky podmieneným obmedzením prístupu, ktoré narúša súťaž na základe zásluh. DMA na tento vývoj reaguje tým, že bez potreby aplikácie prísneho „Bronner testu“ ukladá gatekeeperom povinnosti interoperability, zákazu self-preferencingu a nediskriminácie. Umelá inteligencia nepochybne predstavuje katalyzátor nových foriem koordinácie správania podnikov, vrátane algoritmickej kolízie, ktoré tradičné kategórie dohody a zosúladeného postupu zachytávajú len s ťažkosťami. Typológia algoritmických scenárov (hub-and-spoke, predictable agent, autonomous machine) poukazuje na to, že hranica medzi nezávislým paralelným správaním a právne relevantnou koordináciou sa v prostredí AI stáva čoraz menej zreteľnou, čo kladie zvýšené nároky na atribúciu správania algoritmov samotným podnikom.

Tradičné nástroje spotrebiteľského práva boli koncipované pre klasické formy reklamy a predaja; dnes však obchodné praktiky často využívajú sofistikované psychologické mechanizmy, ktoré existujúca legislatíva postihuje len nepriamo alebo nedostatočne. V súkromnoprávnej rovine v článku demonštrujeme, že umelá inteligencia výrazne zosilňuje účinky nekalých obchodných praktík, najmä prostredníctvom dark patterns, hyperpersonalizácie a behaviorálne orientovaného dizajnu digitálnych

rozhraní. Prípady Shein a Booking.com ukazujú, že nejde o izolované excesy, ale o systémový jav digitálnej ekonomiky, v ktorej sa dizajn rozhrania stáva integrálnou súčasťou obchodnej stratégie. Súčasná úprava nekalých obchodných praktík síce poskytuje základnú ochranu ekonomickej autonómie spotrebiteľa, avšak jej technologická neutralita naráža na limity pri zachytávaní sofistikovaných manipulatívnych techník založených na dátach a algoritmoch. V naznačenom kontexte nadobúda osobitný význam súbeh AI Actu a smernice o nekalých obchodných praktikách. Ako bolo preukázané, zákaz manipulatívnych AI praktík podľa článku 5 AI Actu sleduje komplementárny, no prísnejší cieľ než spotrebiteľské právo, keď pri dosiahnutí prahu značnej ujmy zakazuje samotný technologický prostriedok, a nie len nekalosť správania obchodníka. Tento súbeh však zároveň vytvára aplikačné napätia, najmä pri voľbe sankčného režimu a určení hranice medzi „bežnou“ nekalosťou a zakázanou AI praktikou. Pripravovaný Digital Fairness Act možno v tomto svetle vnímať ako logické vyústenie vývoja európskej digitálnej regulácie. Jeho ambíciou nie je len sankcionovanie jednotlivých porušení, ale vytvorenie preventívneho rámca, ktorý explicitne pomenuje a obmedzí manipulatívne dizajnové techniky, zvýši transparentnosť personalizácie a posilní autonómiu spotrebiteľa v digitálnom prostredí. DFA predstavuje reakciu na realitu digitálneho trhu, kde sa rozhodovanie spotrebiteľa odohráva v prostredí algoritmov, personalizácie a behaviorálneho dizajnu.⁶³ V tomto kontexte možno prijatie DFA vnímať ako logický a nevyhnutný krok v evolúcii európskej regulácie digitálnej ekonomiky. Pripravovaný rámec má ambíciu explicitne definovať a obmedziť manipulatívne dizajnové techniky, posilniť transparentnosť cenotvorby a zobrazovania zliav, zabezpečiť, aby digitálne rozhrania nenarúšali schopnosť spotrebiteľa robiť slobodné a informované rozhodnutia.⁶⁴ DFA tak zaplňa identifikované medzery medzi súťažným právom, spotrebiteľskou ochranou a reguláciou umelej inteligencie a smeruje k systematickej ochrane férovosti digitálneho trhu. Záverom

⁶³ European Commission, Review of EU consumer law, [online], [otvorené dňa 17.02.2026], Dostupné online: < https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/review-eu-consumer-law_en

⁶⁴ European Commission, Commission launches open consultation on the forthcoming Digital Fairness Act, [online], 2025, [otvorené dňa 05.02.2026], Dostupné online: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/consultations/commission-launches-open-consultation-forthcoming-digital-fairness-act>

možno konštatovať, že výzvy umelej inteligencie pre súťažné právo a ochranu spotrebiteľa nemožno riešiť izolovane v rámci jednotlivých právnych odvetví. Súčasný vývoj potvrdzuje potrebu komplexnej integrovanej regulácie, ktorá reflektuje infraštruktúrnú moc digitálnych aktérov, algoritmickú povahu trhového správania a zvýšenú zraniteľnosť spotrebiteľa v prostredí personalizácie a behaviorálneho dizajnu. Práve kombinácia ex ante regulácie (DMA, AI Act, DFA) a ex post vynucovania súťažného ako aj dynamická aktualizácia spotrebiteľského práva predstavuje kľúčový predpoklad zachovania férovej hospodárskej súťaže a autonómie spotrebiteľského rozhodovania v digitálnej dobe.

Zoznam použitej literatúry

AMAZON WEB SERVICES. What is Cloud Infrastructure? [online]. Dostupné online: <https://aws.amazon.com/what-is/cloud-infrastructure/> [cit. 8. 3. 2026].

BEJČEK, J. Filipika na ochranu ochrany. In: Antitrust – revue soutěžního práva, 2024, č. 1, s. 5 – 11.

BEJČEK, J. Má DMA regulatorní a/nebo soutěžní „DNA“? In: Časopis pro právní vědu a praxi, 2024, č. 3, s. 455 a nasl. [online]. [cit. 20. 02. 2026]. Dostupné online: <https://is.muni.cz/publication/2447312>.

BEJČEK, J. Soukromoprávní a veřejnoprávní hranice sebezvýhodňování v obchodních vztazích. In: Právo, obchod, ekonomika 2024. Košice: UPJŠ, 2024, s. 8 – 32. ISBN 978-80-574-0389-0.

BEUC. Click to Buy (More): How fast fashion giant SHEIN uses dark patterns to push overconsumption [online]. June 2025. Dostupné online: https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2025-051_How_fast_fashion_giant_SHEIN_uses_dark_patterns.pdf [cit. 17. 2. 2026].

BEUC. Consumer groups file complaint against SHEIN for dark patterns fuelling over-consumption [online]. 5. 6. 2025. Dostupné

online: <https://www.beuc.eu/press-release/consumer-groups-file-complaint-against-shein-dark-patterns-fuelling-over-consumption> [cit. 17. 2. 2026].

CALVANO, Emilio – CALZOLARI, Giacomo – DENICOLÒ, Vincenzo – PASTORELLO, Sergio. Artificial Intelligence, Algorithmic Pricing, and Collusion. In: American Economic Review [online]. 2020, roč. 110, č. 10, s. 3267–3297. Dostupné online: https://www.ftc.gov/system/files/documents/public_events/1494697/calzolaricalvanodenicolopastorello.pdf [cit. 16. 2. 2026].

CANELLES QUARONI, Claudia. In Pictures – Online Personalisation and Consumer Experience Take Centre Stage at CCIA Europe Roundtable [online]. 24. 11. 2025. Dostupné online: <https://ccianet.org/articles/online-personalisation-and-consumer-experience-take-centre-stage-at-ccia-europe-roundtable/> [cit. 5. 2. 2026].

DATA CENTER KNOWLEDGE. 2023: These Are the World's 12 Largest Hyperscalers [online]. 7. 2. 2023. Dostupné online: <https://www.datacenterknowledge.com/hyperscalers/2023-these-are-the-world-s-12-largest-hyperscalers> [cit. 18. 2. 2026].

DUTCHNEWS. Booking faces mass claim over influencing consumer choice [online]. 26. 6. 2025. Dostupné online: <https://www.dutchnews.nl/2025/06/booking-faces-mass-claim-over-influencing-consumer-choice/> [cit. 12. 2. 2026].

EUROPEAN COMMISSION. 2030 Consumer Agenda [online]. 19. 11. 2025. Dostupné online: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/2030-consumer-agenda_en [cit. 6. 2. 2026].

EUROPEAN COMMISSION. Commission launches open consultation on the forthcoming Digital Fairness Act [online]. 17. 7. 2025. Dostupné online: <https://digitalstrategy.ec.europa.eu/en/consultations/commission-launches-open-consultation-forthcoming-digital-fairness-act> [cit. 5. 2. 2026].

EUROPEAN COMMISSION. Commission launches investigation into Shein under the Digital Services Act [online]. 17. 2. 2026. Dostupné online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_420 [cit. 20. 2. 2026].

EUROPEAN COMMISSION. DMA designated Gatekeepers [online]. Dostupné online: https://digital-markets-act.ec.europa.eu/gatekeepers_en [cit. 14. 2. 2026].

EUROPEAN COMMISSION. Report from the Commission to the Council and the European Parliament: Final report on the E-commerce Sector Inquiry [online]. Brussels, 10. 5. 2017, COM(2017) 229 final. Dostupné online: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-10/2017_ecommerce_SI_final_report_en.pdf [cit. 21. 2. 2026].

EUROPEAN COMMISSION. Review of EU consumer law [online]. Dostupné online: https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/review-eu-consumer-law_en [cit. 17. 2. 2026].

GIACALONE, Maria. Algorithmic Collusion: Corporate Accountability and the Application of Art. 101 TFEU. In: European Papers [online]. 2024, roč. 9, č. 3, s. 1048–1061. Dostupné online: https://www.europeanpapers.eu/system/files/pdf_version/EP_EF_20_24_I_020_Maria_Giacalone_00798.pdf [cit. 8. 3. 2026].

GOOGLE LLC a ALPHABET INC. v EUROPEAN COMMISSION. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 10 September 2024. Case C-48/22 P [online]. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/SUM/?uri=CELEX:62022CJ0048> [cit. 8. 3. 2026].

GRANT THORNTON. Determining gatekeepers under the Digital Markets Act [online]. 22. 10. 2024. Dostupné online: <https://www.grantthornton.ie/insights/factsheets/determining-gatekeepers-under-the-digital-markets-act/> [cit. 1. 3. 2026].

HALLAM, Mark. Shein faces EU investigation over products, design features [online]. 18. 2. 2026. Dostupné online: <https://www.dw.com/en/shein-faces-eu-investigation-over-products-design-features/a-76011964> [cit. 20. 2. 2026].

IAB EUROPE. IAB Europe Submits Response to the European Commission's Public Consultation on the Digital Fairness Act [online]. 27. 10. 2025. Dostupné online: <https://iab europe.eu/iab-europe-submits-response-to-the-european-commissions-public-consultation-on-the-digital-fairness-act/> [cit. 5. 2. 2026].

JEDLIČKOVÁ, Barbora. Do Algorithms Communicate With Each Other and What Does This Mean for the Application of Competition/Antitrust Law? In: CPI Antitrust Chronicle [online]. 19. 3. 2021. Dostupné online: <https://www.competitionpolicyinternational.com/wp-content/uploads/2021/03/4-Do-Algorithms-Communicate-With-Each-Other-and-What-Does-This-Mean-for-the-Application-of-CompetitionAntitrust-Law-By-Barbora-Jedlickova.pdf> [cit. 8. 3. 2026].

JUDGMENT OF THE COURT in Case C-48/22 P | Google and Alphabet v Commission (Google Shopping) [online]. 10. 9. 2024. Dostupné online: <https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-09/cp240135en.pdf> [cit. 12. 2. 2026].

KALESNÁ, K. – PATAKYOVÁ, M. T. Digitálne platformy: súťažné právo verzus regulácia ex ante. Právny obzor – teoretický časopis pre otázky štátu a práva, 2021, roč. 104, č. 1, s. 26 – 38. ISSN 0032-6984

KIRKWOOD, Megan. Cloud Services Face Scrutiny Under the Digital Markets Act [online]. 18. 11. 2025. Dostupné online: <https://www.techpolicy.press/cloud-services-face-scrutiny-under-the-digital-markets-act/> [cit. 20. 2. 2026].

MIKROULEA, Alexandra P. Algorithms and Collusion: Bridging the Gap with Alternative Tools. In: IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law [online]. 2025, roč. 56, s. 463–469.

Dostupné online: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-025-01578-5> [cit. 8. 3. 2026].

MINISTÈRE DE L'ÉCONOMIE, DES FINANCES ET DE LA SOUVERAINETÉ INDUSTRIELLE ET NUMÉRIQUE – DGCCRF. Communiqué de presse: Fast fashion : SHEIN sanctionné d'une amende de 40 millions d'euros à la suite d'une enquête de la DGCCRF [online]. Paris, 3. 7. 2025. Dostupné online: https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/dgccrf/media-document/cp-dgccrf-SHEIN-sanctionne-amende-40millions.pdf [cit. 17. 2. 2026].

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2022/1925 zo 14. septembra 2022 o súťažeschopných a spravodlivých trhoch v digitálnom sektore a o zmene smerníc (EÚ) 2019/1937 a (EÚ) 2020/1828 (akt o digitálnych trhoch). Ú. v. EÚ L 265, 12. 10. 2022. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32022R1925>

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách). Ú. v. EÚ L 277, 27. 10. 2022. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32022R2065>

NL TIMES. Consumer assoc. starts mass claim against Booking.com for keeping hotel prices high [online]. 26. 6. 2025. Dostupné online: <https://nltimes.nl/2025/06/26/consumer-assoc-starts-mass-claim-bookingcom-keeping-hotel-prices-high> [cit. 12. 2. 2026].

NOS NIEUWS. 'Nepkorting en verzonnen schaarste': Massaclaam Consumentenbond tegen Booking [online]. 26. 6. 2025. Dostupné online: <https://nos.nl/artikel/2572541-nepkorting-en-verzonnen-schaarste-massaclaim-consumentenbond-tegen-booking> [cit. 12. 2. 2026].

OBERSCHHELP DE MENESES, Anna Sophia – PINHO, Jane – GARCÍA MOLYNEUX, Cándido – COOPER, Dan. European Commission

Announces 2030 Consumer Policy Strategy [online]. 2. 12. 2025. Dostupné online: <https://www.insideprivacy.com/consumer-protection/european-commission-announces-2030-consumer-policy-strategy/> [cit. 6. 2. 2026].

OECD. Algorithms and Collusion: Competition Policy in the Digital Age [online]. 17. 5. 2017. OECD Roundtables on Competition Policy Papers, č. 206. Paris: OECD Publishing. Dostupné online: https://www.oecd.org/en/publications/algorithms-and-collusion-competition-policy-in-the-digital-age_258dcb14-en.html [cit. 21. 2. 2026].

OECD. Algorithmic Collusion: Problems and Counter-Measures – Note by A. Ezrachi & M. E. Stucke [online]. 31. 5. 2017. DAF/COMP/WD(2017)25. Dostupné online: <https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD%282017%2925/en/pdf> [cit. 18. 2. 2026].

PAPPALARDO, Chiara. Harmful Manipulation, Deception and Exploitation between AI Prohibited Practices and Unfair Commercial Practices [online]. 25. 7. 2025. Dostupné online: <https://www.aippi.org/news/harmful-manipulation-deception-and-exploitation-between-ai-prohibited-practices-and-unfair-commercial-practices/> [cit. 10. 2. 2026].

PATSA, Agapi – BENMAYOR, Alik. Competition and antitrust in the digital age [online]. 20. 7. 2017. Dostupné online: https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2017/10/ar_antitrust_digitalage_oct_17.pdf [cit. 27. 2. 2026].

ROZSUĐOK SÚDNEHO DVORA z 26. novembra 1998 vo veci C-7/97, Oscar Bronner GmbH & Co. KG proti Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH & Co. KG, Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH & Co. KG a Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH & Co. KG.

SARTOR, Giovanni. Artificial Intelligence: Challenges for EU Citizens and Consumers [online]. Brussels: European Parliament, Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies, 2019. PE 631.043. Dostupné online: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/631043/I_POL_BRI\(2019\)631043_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/631043/I_POL_BRI(2019)631043_EN.pdf) [cit. 22. 2. 2026].

STRÉMY, Jana. Challenges of Consumer Protection in the AI Era, In: Law in Business of Selected Member States of the European Union: Conference proceedings 16th International Scientific Conference, Praha 2025, s. 57-66, ISBN 978-80-245-2570-9

TAMIM, James. Digital Fairness Act Public Consultation [online]. Naposledy aktualizované 20. 11. 2025. Dostupné online: <https://digitalfairnessact.com/public-consultation> [cit. 5. 2. 2026].

TERRY, Evelyne – MARTOS MARQUEZ, Sylvia. AI and Consumer Protection: An Introduction. In: SMUHA, Nathalie A. (ed.). The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2025, s. 192–210. Dostupné online: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-the-law-ethics-and-policy-of-artificial-intelligence/ai-and-consumer-protection/F5FoBBC5ABC0318DD902417C07482F6B> [cit. 8. 3. 2026].

VAN DOORNE. The Digital Markets Act (DMA): rules for digital gatekeepers to ensure open markets [online]. 10. 5. 2023. Dostupné online: <https://www.vandoorne.com/en/artikelen/the-digital-markets-act-dma-rules-for-digital-gatekeepers-to-ensure-open-markets-localized-en/> [cit. 8. 3. 2026].

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Jana Strémy, PhD.

jana.stremy@flaw.uniba.sk

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Právnická fakulta, Univerzity Komenského v Bratislave

OCHRANA DÔVERNÝCH INFORMÁCIÍ A OSOBNÝCH ÚDAJOV PRI TVORBE OBCHODNOPRÁVNÝCH ZMLÚV PROSTREDNÍCTVOM GENERATÍVNEJ UMELEJ INTELIGENCIE¹

PROTECTION OF CONFIDENTIAL INFORMATION AND PERSONAL DATA IN THE CREATION OF COMMERCIAL CONTRACTS THROUGH GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Peter Lukáčka, Dominika Pintérová²

Abstrakt: Generatívna umelá inteligencia zásadným spôsobom mení proces tvorby obchodnoprávných dokumentov a zároveň otvára nové právne a etické výzvy. Vzhľadom na tieto skutočnosti je potrebné realizovať výskum, ktorý sa bude detailným spôsobom venovať týmto otázkam, a to najmä z hľadiska ich dopadov na zaužívané postupy v danej oblasti. Príspevok sa preto zameriava na identifikáciu rizík, právnych povinností a následkov ich porušenia, ktoré vznikajú pri používaní nástrojov generatívnej umelej inteligencie pri príprave zmlúv, vnútorných smerníc a iných právnych textov. Analyzuje sa prienik ochrany osobných údajov podľa GDPR, povinnosti mlčanlivosti v advokácii a ochrany dôverných informácií, so zreteľom na špecifiká, ktoré prináša technologická povaha systémov založených na umelej inteligencii (ďalej aj ako „UI“). Pozornosť sa venuje aj požiadavkám vyplývajúcim z AI Act, najmä povinnostiam transparentnosti, dôvernosti a kategorizácii rizík. Príspevok predstavuje praktické, technické, zmluvné a organizačné opatrenia od pseudonymizácie údajov až po návrhy zmluvných klauzúl, ktoré umožňujú zodpovedné a súladné využívanie UI v právnej praxi. Cieľom je poskytnúť právnikom, advokátom aj korporáciám ucelený

¹ Táto práca je financovaná z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09105-03-V02-00038

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

prehľad o tom, ako využívať generatívnu UI bez narušenia povinnosti mlčanlivosti, ochrany osobných údajov, dôverných informácií a dôvery klienta.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, generatívna umelá inteligencia, mlčanlivosť, ochrana osobných údajov, ochrana dôverných informácií

Abstract: Generative artificial intelligence is fundamentally transforming the process of drafting commercial legal documents while also raising new legal and ethical challenges. In light of these developments, there is a need for research that examines these issues in detail, particularly with regard to their impact on established practices in this field. This paper therefore focuses on identifying the risks, legal obligations, and consequences of their violation that arise from the use of generative artificial intelligence tools in the preparation of contracts, internal guidelines, and other legal texts. It analyzes the intersection of personal data protection under the GDPR, attorney-client privilege, and the protection of confidential information, taking into account the specific challenges posed by the technological nature of AI-based systems. Attention is also given to the requirements arising from the AI Act, particularly obligations regarding transparency, confidentiality, and risk categorization. The paper presents practical, technical, contractual, and organizational measures ranging from data pseudonymization to draft contractual clauses that enable the responsible and compliant use of AI in legal practice. The aim is to provide lawyers, attorneys, and corporations with a comprehensive overview of how to use generative AI without compromising confidentiality obligations, personal data protection, the protection of confidential information, and client trust.

Key words: artificial intelligence, generative artificial intelligence, confidentiality, personal data protection, protection of confidential informations

Úvod

Rozmach generatívnych jazykových modelov³ predstavuje zásadnú zmenu v spôsobe, akým sa pripravujú právne dokumenty. Nástroje ako ChatGPT,⁴ Copilot⁵ či Gemini⁶ umožňujú rýchlu tvorbu návrhov obchodnoprávných zmlúv, vnútorných smerníc a korporačných dokumentov, čím výrazne zvyšujú efektivitu práce právnikov aj podnikových tímov. Ich schopnosť spracovať veľké množstvo textu, navrhovať právne formulácie či analyzovať existujúce dokumenty však prináša nielen nové možnosti, ale aj nové riziká.

Napriek nepochybným prínosom z hľadiska rýchlosti, nákladov a dostupnosti právnej tvorby vyvoláva využívanie generatívnej UI závažné otázky ochrany dôverných informácií a osobných údajov. Údaje vložené do modelu môžu byť počas interakcie spracované, dočasne uchovávané alebo dokonca neúmyselne sprístupnené tretím stranám.⁷ Právna prax tak stojí pred výzvou, ako zabezpečiť, aby tieto technológie neohrozili

³ K tomu bližšie pozri NOVELLI, C. – CASOLARI, F. – HACKER, P. – SPEDICATO, G. *Generative AI in EU law: Liability, privacy, intellectual property, and cybersecurity*, *Computer Law & Security Review*, Volume 55, 2024, p. 1 – 2. [cit. 2026-01-10]. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106066>

⁴ ChatGPT využíva algoritmus hlbokého učenia založený na transformátore. Algoritmus využíva rozsiahly predtrénovaný jazykový model, ktorý sa učí z obrovského množstva textových údajov, aby generoval reakcie podobné ľuďom.

⁵ Copilot je umelá inteligencia integrovaná do Windows 11, ktorá využíva technológie od Microsoftu a OpenAI, vrátane GPT-5. Je navrhnutý tak, aby poskytoval podporu pri rôznych úlohách, od jednoduchých úprav nastavení až po komplexné úlohy, ako je písanie textov, analyzovanie údajov alebo hľadanie informácií. Copilot v podstate funguje ako osobný asistent, ktorý reaguje na príkazy/prompty používateľa a dokáže sa prispôbiť rôznym potrebám.

⁶ Gemini (pôvodný názov Bard) je nástroj umelej inteligencie od Googlu, ktorý funguje na jazykovom modeli LaMDA. Tento model bol základným kameňom aj pri vývoji ChatGPT 3.5 a ďalších AI nástrojov. Používateľ s ním pracuje pomocou tzv. „promptov“ (výziev). Gemini pri písaní odpovedí využíva kombináciu spracovania prirodzeného jazyka a strojového učenia, pričom vám odpovedá na vaše otázky. Gemini je konkurenčným nástrojom Googlu pre ChatGPT.

⁷ K tomu bližšie pozri NOVELLI, C. – CASOLARI, F. – HACKER, P. – SPEDICATO, G. *Generative AI in EU law: Liability, privacy, intellectual property, and cybersecurity*, *Computer Law & Security Review*, Volume 55, 2024, p. 7 - 8. [cit. 2026-01-10]. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106066>

povinnosť mlčanlivosti advokátov, ochrany dôverných informácií, obchodné tajomstvo a ani práva dotknutých osôb podľa GDPR⁸.

Ide o prierezovú a mimoriadne komplexnú problematiku zasahujúcu do viacerých oblastí – ochrany osobných údajov podľa GDPR, povinnosť mlčanlivosti advokátov podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (zákon o advokácii), ochrany obchodného tajomstva a dôverných informácií podľa vnútroštátneho práva, ale aj do rámca európskej regulácie umelej inteligencie (AI Act⁹). Práve kombinácia týchto právnych režimov vytvára nový regulačný kontext, v ktorom sa zrejme bude musieť tvoriť zmlúvy a právnych dokumentov prispôbiť technologickým možnostiam, ale zároveň bude nevyhnutné rešpektovať právnu reguláciu ochrany osobných údajov, resp. iných informácií, ktoré sú podľa príslušnej legislatívy alebo z vôle dotknutých subjektov chránené.

Kategorizácia UI pre účely obchodnoprávnych zmlúv

UI zahŕňajú širokú škálu techník¹⁰ zameraných na vytváranie inteligentných systémov, napríklad *strojové učenie* (*machine learning*, *deep learning*) sa špecializuje na vývoj algoritmov, ktoré sa učia z údajov vytvárať predpovede alebo rozhodnutia, *generatívna UI* (napr. *ChatGPT*, *Copilot*, *Gemini*) využíva strojové učenie na generovanie originálneho a realistického obsahu. Proces používania tejto technológie a jej algoritmov sa využíva na analýzu údajov, zisťovanie vzorov alebo generovanie odporúčaní. UI použiteľná na účely obchodnoprávnych

⁸ Nariadenie (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR)

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii)

¹⁰ SMUHA, A. N. *From a 'race to AI' to a 'race to AI regulation': regulatory competition for artificial intelligence*, Law, Innovation and Technology, Vol. 13, No. 1, 2021, p. 63. „Malo by sa tiež objasniť, že neexistuje nič také ako „AI“, ale že pod tento jednotný zastrešujúci pojem sa pripisuje mnoho rôznych techník a aplikácií..“ [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/17579961.2021.1898300?needAccess=true> alebo <https://doi.org/10.1080/17579961.2021.1898300>

zmlúv predstavuje dátovo orientované systémy *strojového učenia*, ktoré fungujú spôsobom podobným ľudskej inteligencii, v dôsledku čoho takéto systémy prostredníctvom analýzy rozumejú ľudskej reči, a sú schopné riešiť problémy a prijímať rozhodnutia, učiť sa z nadobudnutých skúseností, adaptovať sa a zlepšovať. Súčasná vlna úspešných aplikácií využiteľných pri zmluvách je založená na poznatkoch získaných z údajov, pri plnení konkrétnych úloh, umožňujú algoritmy strojového učenia počítačom učiť sa z „*tréninových údajov*“ a skúseností.¹¹

Systémy generatívnej UI dnes disponujú schopnosťami, ktoré priamo zasahujú do jadra zmluvného procesu a ktoré boli doteraz výlučne ľudskou doménou, napríklad:

- **Autonómne navrhovanie zmlúv:** UI dokáže na základe stručného zadania (príkazu) vytvoriť komplexný zmluvný text, pričom autonómne volí štruktúru, klauzuly a formulácie. UI môže analyzovať historické dáta uzavretých zmlúv a predikovať optimálne podmienky zmluvy, prípadne priamo navrhovať kompromisné riešenia na základe preferencií strán.
- **Analýza a úprava zmluvných podmienok:** Algoritmy sú schopné analyzovať návrhy zmlúv, identifikovať právne riziká a autonómne navrhnúť alebo vykonať zmeny v prospech používateľa.
- **Autonómne vyjednávanie:** Najpokročilejšie systémy dokážu v mene podnikateľa viesť rokovania s druhou zmluvnou stranou (alebo jej UI agentom) a autonómne prijímať rozhodnutia o finálnom znení zmluvy.¹²

¹¹ EBERS, M. *Artificial Intelligence, Contracting and Contract Law: An Introduction*. In: Martin Ebers - Cristina Poncibò - Mimi Zou. *Contracting and Contract Law in the Age of Artificial Intelligence*, 2022, p. 19 – 20.

¹² Spoločnosť zameraná na umelú inteligenciu so sídlom v Spojenom kráľovstve, Luminance, predstavila 7.11.2023 prvú technológiu AI na svete s názvom Luminance Autopilot, ktorá úplne zautomatizuje vyjednávanie zmluvy bez ľudského zásahu medzi dvoma protichodnými stranami. Využíva pritom jedinečný právny model veľkého jazyka (LLM). Vďaka viac ako 150 miliónom právnych dokumentov v kombinácii s vlastnou umelou inteligenciou a hlbokými znalosťami právneho odvetvia z nej robí dnes najpokročilejšiu právnu LLM, ktorá pôsobí pre viac ako 500 zákazníkov na celom svete. Luminance Autopilot umožňuje zvládnuť každodenné rokovania o bežných zmluvách, ako sú dohody o mlčanlivosti. Umelá inteligencia môže analyzovať zmluvu, upraviť rizikové klauzuly a reagovať na akékoľvek zmeny vykonané umelou inteligenciou protistrany. To všetko sa deje automaticky, pričom UI využíva znalosti z predchádzajúcich zmlúv konkrétneho používateľa.

V tejto súvislosti je však potrebné rozlišovať medzi tzv. otvorenými systémami, ktoré pracujú s voľne dostupnými a nijak nerevidovanými zdrojmi v rámci databázy internetu, bez nejakých obmedzení a bez toho, aby boli tieto špecificky zamerané, resp. trénované na tvorbu zmlúv a tie systémy, ktoré sú založené na zdrojoch, resp. dátach (napr. zmluvy, súdne rozhodnutia a pod.), ktoré sú už vyselektované odborníkom pre potreby konkrétnej aplikácie a trénované so špecifickým zameraním na tvorbu zmlúv - osobitne tých obchodnoprávných. Práve tento aspekt, t.j. tvorba relatívne uzatvoreného systému, ktorý je trénovaný na špecifický účel môže podľa nášho názoru významne prispieť k zvyšovaniu efektivity a najmä kvality výstupov, ktoré daný systém produkuje.¹³ Rovnako je potrebné pri práci s nástrojmi UI brať významný zreteľ na skutočnosť, že výstupy UI v oblasti tvorby zmlúv v značnej miere pôsobia po formálnej ako aj systematickej stránke odborne a správne, čo však nie vždy musí po materiálnej stránke zodpovedať realite. Obzvlášť pri tvorbe právnických dokumentov predstavujú tieto aspekty nanajvýš rizikovú oblasť, keďže od ich obsahovej perfektnosti a právnej bezchybnosti závisia často krát významné materiálne ako aj nemateriálne hodnoty jednotlivcov, či celej spoločnosti.

Európsky právny rámec pre ochranu osobných údajov a dôverných informácií pri tvorbe zmluvy pomocou generatívnej UI

1. GDPR a zásady spracovania osobných údajov¹⁴

V prípade, že pri tvorbe zmluvy pomocou generatívnej UI dochádza k zadávaniu alebo generovaniu údajov, ktoré sa týkajú identifikovateľnej fyzickej osoby (napr. kontaktné údaje, identifikátory, e-mailové adresy,

Bližšie pozri:

https://www.luminance.com/news/press/20231107_luminance_showcases.html alebo <https://www.youtube.com/watch?v=gPKRfnstXfk> [cit. 2025-12-20].

¹³ LUKÁČKA, P. – PINTÉROVÁ, D. – DAŇKO, M. *Nové horizonty kontraktácie: využitie umelej inteligencie pri tvorbe obchodnoprávných zmlúv*. In: Nehmotné statky interdisciplinárne - výzvy na rok 2025. – 1. vyd. – Bratislava (Slovensko) : Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2025. – s. 145.

¹⁴ Vo všeobecnosti k ochrane dát pri využívaní generatívnej umelej inteligencie pozri RUSCHEMEIER H. *Generative AI and data protection*. Cambridge Forum on AI: Law and Governance. Volume 1, 2025, e6, p. 1 - 16 [cit. 2026-01-11]. Available at: <https://doi.org/10.1017/cfl.2024.2>

údaje o zamestnancoch), ide o **spracovanie osobných údajov** v zmysle čl. 4 ods. 1 GDPR.¹⁵ Prevádzkovateľ (napr. advokát, korporácia alebo iný subjekt pripravujúci zmluvu) musí preto zabezpečiť právny titul spracovania podľa čl. 6 GDPR, a zároveň dodržať zásady zákonnosti, minimalizácie a integrácie bezpečnosti.¹⁶¹⁷

Najväčším praktickým problémom je, že generatívne modely UI často fungujú ako **externé cloudové služby**, pri ktorých používateľ nemá priamu kontrolu nad tým, ako sa s vloženými údajmi nakladá. Ak teda právnik alebo podnikateľ zadá do systému UI znenie obsahujúce osobné alebo dôverné údaje, tieto môžu byť spracované mimo EÚ a mimo jeho kontroly, čo predstavuje riziko porušenia čl. 44 a nasl. GDPR o prenosoch údajov do tretích krajín.¹⁸ Samozrejme uvedené závisí od konkrétnych parametrov licenčných podmienok, resp. osobitných dohôd medzi zúčastnenými subjektami, vďaka ktorým sa môže takýto režim nakladania s osobnými údajmi viac či menej približovať alebo vzdďalovať požiadavkám na nakladanie s týmito údajmi a to v závislosti od ochrany, ktorá im je poskytovaná.

2. AI Act a jeho význam pre obchodnoprávnu prax

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 o harmonizovaných pravidlách pre umelú inteligenciu („AI Act“) predstavuje prvý komplexný právny rámec pre UI systémy v EÚ.¹⁹ Z pohľadu zmluvnej praxe sú relevantné najmä ustanovenia o

¹⁵ Čl. 4 ods. 1 Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).

¹⁶ Čl. 6 Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).

¹⁷ Rovnako NOVELLI, C. – CASOLARI, F. – HACKER, P. – SPEDICATO, G. *Generative AI in EU law: Liability, privacy, intellectual property, and cybersecurity*, *Computer Law & Security Review*, Volume 55, 2024, p. 8. [cit. 2026-01-10]. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106066>

¹⁸ Čl. 44 a nasl. Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).

¹⁹ Ku vzťahu medzi AI Act a inými predpismi ako GDPR bližšie pozri: GRAUX, H. – GARSTKA, K. – MURALI, N. – CAVE, J. – BOTTERMAN, M. *Interplay between the AI Act and the EU Digital Legislative Framework*. European Parliament, 2025. p 11 – 86. [cit. 2026-01-11]. Available at:

https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/778575/ECTI_STU%282025%29778575_EN.pdf

transparentnosti generatívnych modelov, ktoré ukladajú povinnosť informovať používateľov o tom, že obsah bol vytvorený UI, a o rizikách spojených s používaním takéhoto obsahu.²⁰

Kľúčový je článok 78, ktorý ukladá **povinnosť zachovávať dôvernosť všetkým subjektom** a nariaďuje im, aby rešpektovali dôvernosť informácií a chránili najmä *"dôverné obchodné informácie alebo obchodné tajomstvá"* a aby zaviedli *"primerané a účinné kybernetické bezpečnostné opatrenia"* na ochranu získaných informácií a dát.²¹

AI Act zároveň zavádza kategórie rizík (minimálne, obmedzené, vysoké a zakázané). Generatívna UI použitá na tvorbu zmlúv patrí pritom medzi **systémy s obmedzeným rizikom**, no ak by zasahovala do rozhodovania o právach a povinnostiach osôb (napr. automatické vyhodnocovanie bonity partnera), mohla by byť kvalifikovaná ako *"vysokoriziková"*.²²

Pre právnu prax to znamená potrebu dokumentovať spôsob používania UI a prijímať interné **compliance opatrenia**, ktoré zabránia neprimeranému zásahu do práv zmluvných strán.

3. Stanoviská Európskeho výboru pre ochranu údajov („EDPB“) a európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov („EDPS“)

Európsky výbor pre ochranu údajov (EDPB) spoločne s európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov (EDPS) v roku 2024 i 2025 vydali **stanoviská k spracovaniu osobných údajov v kontexte generatívnej UI**, v ktorých zdôrazňujú povinnosť prevádzkovateľov vykonať **posúdenie vplyvu na ochranu údajov („DPIA“)**, ak sa UI používa na spracovanie väčšieho rozsahu osobných údajov. EDPB a EDPS tiež upozorňujú, že údaje použité pri trénovaní modelov môžu obsahovať osobné informácie, a preto ich poskytovateľ musí byť schopný preukázať

²⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 o harmonizovaných pravidlách pre umelú inteligenciu (AI Act).

²¹ Čl. 78 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 o harmonizovaných pravidlách pre umelú inteligenciu (AI Act).

²² Ku kategorizácii rizík bližšie pozri PINTÉROVÁ, D. *Limity využitia umelej inteligencie v obchodnom práve optikou aktu o umelej inteligencii*. In: Bratislavské právnické fórum 2024 [elektronický dokument]: aktuálne otázky obchodného práva, finančného práva a ekonomických vied v kontexte vplyvu európskeho práva na národné právne poriadky – 1. vyd. – Bratislava (Slovensko): Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2024. s. 29 – 35.

zákonnosť ich získania.²³ Tieto požiadavky sa priamo dotýkajú advokátov, korporácií a in-house právnikov, ktorí využívajú komerčné UI nástroje pri zmluvnej tvorbe.

Slovenský právny rámec pre ochranu osobných údajov a dôverných informácií pri tvorbe zmluvy pomocou generatívnej UI

Slovenská legislatíva v rámci ochrany osobných údajov, dôverných informácií a obchodného tajomstva zahŕňa najmä nasledovné právne predpisy:

- Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov (implementácia GDPR),
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (zabezpečenie ochrany dôverných informácií a obchodného tajomstva),
- Zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti (bezpečnostné opatrenia pri používaní IT systémov).

V ďalšom texte sa však zameriame najmä na ochranu dôverných informácií a obchodného tajomstva prostredníctvom Obchodného zákonníka (ďalej zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník len ako „ObZ“).

A. Vymedzenie pojmu dôverná informácia v obchodnom práve

ObZ ako súkromnoprávny kódex **neobsahuje legálnu definíciu pojmu dôverná informácia**. Dôverná informácia je tak v kontexte ObZ interpretovaná v rámci doktríny prostredníctvom extenzívneho výkladu v kontexte naplnenia základnej myšlienky o ochrane dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch „Čo nie je dôverné, je verejné.“²⁴ V tomto kontexte tak limitujúcim východiskovým atribútom a definičným pojmovým znakom dôvernej informácie bude

²³ Európsky výbor pre ochranu údajov (EDPB) - Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov (EDPS). *Stanoviská k spracovaniu osobných údajov v kontexte generatívnej AI*. 2024, 2025. Available at:

https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-12/edpb_opinion_202428_ai-models_en.pdf and https://www.edps.europa.eu/system/files/2024-06/24-06-03_genai_orientations_en.pdf

²⁴ PINTÉROVÁ, D. *Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii*. In: Justičná revue, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 604

predovšetkým skutočnosť, že informácia považovaná za dôvernú sa musí týkať podnikateľskej činnosti a nesmie byť informáciou verejnou.²⁵ Súhlasíme s názorom podľa ktorého „dôverné informácie“ predstavujú širší pojem ako „obchodné tajomstvo“. Pretože nie je možné priznať ochranu obchodného tajomstva skutočnostiam, ktoré kumulatívne nenapĺňajú znaky obchodného tajomstva, v rámci zmluvnej voľnosti je možné vymedziť, ktoré skutočnosti strany zmluvy považujú za dôverné a aké následky sa budú spájať s ich vyzradením tretej strane (či už priamym alebo nepriamym spôsobom).²⁶ Zároveň je potrebné dodať, že nie všetky informácie poskytnuté v rámci obchodných rokovaní automaticky požívajú ochranu ako dôverné a tiež to, že na vznik povinnosti mlčanlivosti príjemcu (strana, ktorej sa informácie poskytli) je potrebné, aby poskytovateľ dôverné informácie za dôverné označil.²⁷ Spravidla, nie však výhradne pôjde o informácie výrobnnej, technickej alebo obchodnej povahy, ktoré majú pre zmluvnú stranu určitú informačnú hodnotu a mohli by byť využité proti záujmom podnikateľa, a to tým, že sa sprístupnia iným osobám, prípadne sa použijú na iné ciele než tie, na ktoré boli poskytnuté, čím by mohlo dôjsť k vážnej ujme na právom chránených záujmoch podnikateľa.²⁸

B. Právny rámec dôvernej informácie v kontexte § 271 ObZ

Právny rámec inštitútu dôvernej informácie je *de lege lata* zakotvený v kogentnom ustanovení § 271 ObZ ods. 1, v zmysle ktorého: „**Ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytnú informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytnú, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto**

²⁵ Podobne konštatuje ĎURICA, M. - STRÉMY, J. § 271 [Ochrana informácií]. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1224 nasledovne: „S obchodným tajomstvom, aj keď to zákon výslovne neustanovuje, dôverné informácie majú spoločné to, že nemôžu byť bežne dostupné.“

²⁶ RUDOHRADESKÁ, S. In: LUKÁČKA, P. - HUČKOVÁ, R. - KUBINEC, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2025, s. 240

²⁷ ROSTÁŠ, D. In: LUKÁČKA, P. - HUČKOVÁ, R. - KUBINEC, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2025, s. 1087

²⁸ PINTÉROVÁ, D. *Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii*. In: *Justičná revue*, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 604 - 605

poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody, obdobne podľa ustanovení § 373 a nasl."²⁹

Z gramatického a logického výkladu predmetného paragrafového znenia teda nepochybne vyplýva záver, že dané ustanovenie sa vzťahuje iba **na ochranu dôverných informácií poskytnutých v rámci predzmluvných rokovaní o uzavretí zmluvy**. Zneužitie takýchto informácií dôvernej povahy zakladá vznik určitého druhu deliktuálnej objektívnej zodpovednosti s povinnosťou náhrady škody s charakterom predzmluvnej zodpovednosti, ktorej vznik nie je viazaný na uzavretie zmluvy. Pre vznik danej objektívnej zodpovednosti sa vyžaduje, aby strana dala pri výmene informácií vhodným spôsobom najavo, že ide o informácie dôvernej povahy. Vyžaduje sa teda aktívny prístup podnikateľa, a to v takom kontexte, aby bolo druhej zmluvnej strane bez pochyb jasné, ktoré informácie majú byť považované za dôverné. Takéto označenie informácií za dôverné je v dispozícii zmluvnej strany, ktorá tieto informácie poskytuje a záleží na jej subjektívnom rozhodnutí, ktoré informácie za dôverné označí a akou formou tak urobí.³⁰ Na určenie dôverného charakteru konkrétnej informácie stačí jednostranné prehlásenie, na ktorého formu zákon nedefinuje osobitné požiadavky, musí však ísť o právny úkon, ktorý nevzbudzuje žiadne pochybnosti o jeho obsahu.³¹ Zároveň je dôležité konštatovať, že na to, aby určité informácie požívali ochranu ako informácie dôverné, nie je rozhodujúce, či predzmluvné rokovania, pri ktorých boli tieto informácie použité, viedli k uzavretiu zmluvy alebo sa skončili bez jej uzavretia. Povinnosť nahradiť

²⁹ Obdobnú úpravu legislatívneho rámca dôvernej informácie obsahuje aj právny poriadok Českej republiky, ktorý je však po rekodifikácii súkromného práva obsiahnutý v § 1730 Občianskeho zákonníka, a to v nasledovnom znení: „Získá-li strana při jednání o smlouvě o druhé straně důvěrný údaj nebo sdělení, dbá, aby nebyly zneužity, nebo aby nedošlo k jejich prozrazení bez zákonného důvodu. Poruší-li tuto povinnost a obohatí-li se tím, vydá druhé straně to, oč se obohatila. Porušení zásad poctivého jednání při jednání o uzavření smlouvy pak v tomto případě vede k povinnosti nahradit škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení.“

³⁰ PINTÉROVÁ, D. Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii. In: Justičná revue, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 605

³¹ MAMOJKA, M. § 271. In: MAMOJKA, M. a kol. Obchodný zákonník - Veľký komentár. 2. zväzok - Bratislava: Vydavateľstvo Eurokódex, 2016. s. 15

škodu sa spravuje všeobecnou úpravou náhrady škody (§ 373 a nasl. ObZ).³²

C. Vzťah medzi dôvernou informáciou a obchodným tajomstvom

Na tomto mieste je dôležité vymedziť vzťah medzi dôvernými informáciami a obchodným tajomstvom, nakoľko normatívna podoba týchto právnych inštitútov, ako aj ich doktrínálna interpretácia vykazujú zásadné odlišnosti. Na to, aby boli určité informácie považované za obchodné tajomstvo v zmysle § 17 ObZ musia spĺňať kumulatívne všetky vymedzené pojmové znaky:

- Ide o informácie obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom,
- Majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu,
- Nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné,
- Majú byť podľa vôle majiteľa obchodného tajomstva utajené,
- Majiteľ obchodného tajomstva zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje.³³

Pokiaľ chýba, čo i len jediný z týchto atribútov, nejde o obchodné tajomstvo v zmysle ustanovenia § 17 ObZ. K obsahovo totožnému záveru dospel aj Najvyšší súd SR, ktorý v rozsudku, sp. zn. 5 Obo 98/99 vyslovil: „*Dojednanie zmluvných strán o tom, že určité náležitosti zmluvy tvoria predmet obchodného tajomstva, nepostačuje na to, aby sa tieto skutočnosti stali obchodným tajomstvom, pokiaľ nenapĺňajú pojmové znaky vymedzené ust. § 17 Obchodného zákonníka.*“³⁴

Dôverné informácie tak predstavujú v rámci obchodnoprávnych vzťahov v podmienkach Slovenskej republiky osobitnú kategóriu informácií vyžadujúcich špeciálnu ochranu, ktoré súčasne nenapĺňajú podmienky potrebné pre vznik obchodného tajomstva podniku v zmysle § 17 ods. 1 ObZ. Podobne konštatoval aj Najvyšší súd SR, ktorý v rozsudku, sp. zn. 5

³² PINTÉROVÁ, D. *Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávnych vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii*. In: Justičná revue, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 605

³³ K tomu bližšie pozri § 17 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

³⁴ K tomu bližšie pozri: Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obo 98/99

Obo 98/99 vyslovil: „Za obchodné tajomstvo nemožno považovať akékoľvek informácie, ak majú byť utajované, ale len kvalifikované, také, ktoré jednoznačne napĺňajú všetky pojmové znaky uvedené v § 17 Obchodného zákonníka. Tým sa obchodné tajomstvo odlišuje od dôverných informácií a skutočností, ktorých prezradením by mohla byť spoločnosti spôsobená škoda.“³⁵

Rozsah dôverných informácií je širší, nakoľko dôverné informácie nemusia spĺňať všetky pojmové znaky ako v prípade obchodného tajomstva, hoci nemožno vylúčiť, že v určitých prípadoch sa budú celkom alebo len sčasti s obchodným tajomstvom prekrývať.³⁶ Ochrana, ktorú zákon poskytuje obchodnému tajomstvu podľa § 17 – 20 a § 55a – 55d ObZ, je väčšia a prísnejšia než ochrana poskytovaná dôverným informáciám, ktorú ponúka § 271 ObZ.³⁷

D. Zmluva o zachovaní mlčanlivosti o dôverných informáciách ako legislatívny nástroj ochrany dôverných informácií

V nadväznosti na vyššie uvedené na zabezpečenie rozšírenia legislatívneho rámca ochrany dôverných informácií slúži zmluva o zachovaní mlčanlivosti o dôverných informáciách, prostredníctvom ktorej sa aspoň jedna zmluvná strana zaväzuje nešíriť a nezverejňovať dôverné informácie, na ktoré sa táto zmluva vzťahuje. Význam predmetného kontraktu spočíva v tom, že pokiaľ k označeniu informácií za dôverné dôjde písomne, tak v kontexte zmluvnej autonómie a extenzívneho výkladu môže byť dôvernou informáciou akákoľvek informácia týkajúca sa podnikateľskej činnosti, na ktorej sa zmluvné strany dohodnú s výnimkou informácií, ktoré sú verejné. Súčasne ako dôverné informácie môžu byť chránené iba informácie o tých skutočnostiach, ktoré sú v súlade s právnym poriadkom SR a neodporujú dobrým mravom ani poctivému obchodnému styku.³⁸ Zmluva o

³⁵ K tomu bližšie pozri: Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obo 98/99

³⁶ ĎURICA, M. - STRÉMY, J. § 271 [Ochrana informácií]. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1224

³⁷ PINTÉROVÁ, D. *Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii*. In: *Justičná revue*, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 606

³⁸ „Skutečnosťmi tvóricími obchodní tajemství nejsou skutečnosti, jejichž ochrana by byla v rozporu s dobrými mravy či se zásadami poctivého obchodního styku.“ (Vid' Eliáš, K. *Kurs*

zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii (ďalej len ako „zmluva“) je v slovenskom právnom poriadku koncipovaná ako **inominátny typ zmluvy**, ktorý sa uzatvára podľa § 269 ods. 2 ObZ v spojení s § 271 ObZ, pričom jedinou obligatórnou požiadavkou na vznik daného kontraktu sa vyžaduje dostatočné určenie predmetu zmluvy.³⁹ ObZ neobsahuje osobitné ustanovenia o obsahu predmetnej zmluvy, pričom vzhľadom na zásadu zmluvnej autonómie si účastníci kontraktu môžu upraviť jeho obsah podľa svojich osobitných podmienok. Jednotlivé dojednania zmluvy však nemôžu byť v rozpore s kogentnými ustanoveniami ObZ.⁴⁰

Riziká pri tvorbe obchodnoprávných zmlúv pomocou UI

Používanie generatívnej UI pri tvorbe obchodnoprávných zmlúv prináša niekoľko právnych a bezpečnostných rizík:

- 1. Neúmyselný únik dôverných informácií a osobných údajov.** Pri zadávaní údajov do generatívneho modelu UI môže dôjsť k zverejneniu interných informácií (napr. zmluvné podmienky, know-how, údaje o klientoch, obchodné tajomstvá, interné vyjednávacie stratégie alebo iné dôverné údaje, ktoré model môže neskôr reemitovať v iných výstupoch alebo k nim môže mať prístup tretia strana). Vzhľadom na to, že používatelia často nemajú záruku, že tieto údaje nebudú uchovávané na serveroch poskytovateľa, vzniká aj riziko porušenia povinnosti mlčanlivosti. Uvedený rozmer vystupuje do popredia osobitne vo vzťahu k výkonu advokátskeho povolania, kedy sú advokáti povinní (okrem obvyklých požiadaviek kladených na nakladanie s osobnými informáciami podľa GDPR), dodržiavať osobitnú povinnosť mlčanlivosti, ktorá je v podmienkach Slovenskej republiky vymedzená v § 23 zákona o advokácii⁴¹ a ktorá je

obchodního práva. Úvodní a obecná část. Soutěžní právo. První vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 131).

³⁹ K tomu bližšie pozri § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

⁴⁰ PINTÉROVÁ, D. *Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii.* In: Justičná revue, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 607

⁴¹ § 23 ods. 1 zákona 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov : „Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa

formulovaná pomerne prísne s tým, že zákon stanovuje len niektoré výnimky (pozbavenie mlčanlivosti zo strany klienta, zákonom uložená povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu a pod.) na základe ktorých advokát nie je viazaný plnením danej povinnosti. Z uvedeného vyplýva, že samotný zákon fakticky vymedzuje prípady, resp. okruhy subjektov, ktoré sa môžu oboznamovať s informáciami, ktoré sú predmetom povinnosti mlčanlivosti advokátov s tým, že samotní advokáti by mali tieto skutočnosti vyhodnotiť v ich vzájomnej súvislosti a prijať k tomu primerané opatrenia, ktoré budú reflektovať na požiadavky spojené s splnením tejto povinnosti.⁴² V tejto súvislosti je preto na každom advokátovi, aby detailne preskúmal podmienky nakladania s údajmi, ktoré daný nástroj UI, resp. jeho licencia poskytuje a vyhodnotil ich v kontexte plnenia povinnosti zachovávať mlčanlivosť.

2. **Nezákonné spracovanie osobných údajov (bez právneho titulu).** Ak sú do systému vkladane osobné údaje zamestnancov či obchodných partnerov bez ich súhlasu alebo iného právneho titulu, dochádza k porušeniu GDPR.
3. **Nedostatok kontroly nad výstupom.** Generatívna UI môže vytvárať tzv. *halucinácie*, teda texty obsahujúce nepresné alebo nepravdivé informácie. Ak by takýto text bol bez overenia vložený do zmluvy, môže to viesť k neplatnosti alebo k sporom o interpretáciu.
4. **Otázka autorských práv a dôkaznej hodnoty.** Výstupy UI nie sú autorskými dielami, ak chýba ľudská tvorivá činnosť. Ak teda UI vytvorí návrh zmluvy, zodpovednosť za jej obsah nesie osoba, ktorá text skontrolovala a prijala.
5. **Prenos údajov mimo EÚ.** Väčšina veľkých jazykových modelov je prevádzkovaná mimo Európskeho hospodárskeho priestoru. To

dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak."

⁴² LUKÁČKA, P. – NGUYEN THU, G. *Artificial intelligence and legal profession: challenges and risks in the area of personal data protection and lawyer's duty of confidentiality* In. Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.). Bratislava : Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s.381 - 382

vyvoláva otázky z pohľadu čl. 45 a 46 GDPR o primeranosti ochrany údajov v tretích krajinách.⁴³

Praktické technické a organizačné opatrenia - interné politiky

Na zníženie uvedených rizík možno odporučiť tieto opatrenia:

- 1. Interné smernice pre používanie UI.** Organizácie by mali prijať interný predpis, ktorý vymedzí prípustné použitie UI pri tvorbe právnych dokumentov, zakáže zadávanie dôverných údajov a určí zodpovedné osoby za kontrolu výstupov.
- 2. Pseudonymizácia a anonymizácia údajov.** Pred vložením údajov do modelu alebo promptu treba odstrániť alebo nahradiť identifikátory osôb, citlivé údaje, dôverné informácie; viesť záznamy o tom, ktoré údaje boli pseudonymizované.
- 3. Auditovanie a uchovávanie záznamov.** Každé použitie UI by malo byť zaznamenané (kto, kedy, s akým účelom a akým promptom) s cieľom preukázať súlad s internými pravidlami a GDPR (dôležité aj pre prípadné preukazovanie práv subjektov údajov).
- 4. Proces ľudského overenia (human-in-the-loop).**
 - a) Právna kontrola: každý UI-vytvorený návrh musí byť validovaný kvalifikovaným právnikom, ktorý prevezme konečnú odbornú zodpovednosť; jasné určenie, že UI slúži ako asistenčný nástroj.
 - b) Testovanie a validácia modelu: interné testy na vzorkách dát, overovanie, že model neprodukuje personalizované informácie z tréningových zdrojov a že nedochádza k „*halucináciám*“ uvádzajúcim faktické chyby.
- 5. Posúdenie vplyvu na ochranu údajov (DPIA) pre právne služby.** Pri rozsiahlejšom spracovaní údajov - vyššom riziku (napr. veľké množstvo osobných údajov, citlivé kategórie) by právnické kancelárie, obchodné spoločnosti mali vypracovať posúdenie vplyvu podľa čl. 35 GDPR.⁴⁴

⁴³ Čl. 45,46 Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).

⁴⁴ Čl. 35 Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).

6. **Zmluvná úprava spracovania osobných údajov (DPA).** Ak sa využíva externý model UI, musí byť uzavretá *data processing agreement (DPA)* podľa čl. 28 GDPR, vrátane záväzku poskytovateľa chrániť vložené dáta a nepoužívať ich na tréning modelu,⁴⁵ so stanovením účelu, právneho titulu, technických a organizačných opatrení, subdodávateľov, auditných práv, doby uchovávania a záruk anonymizácie/pseudonymizácie.

Praktické zmluvné opatrenia - interné politiky

Okrem vyššie uvedených technických a organizačných opatrení môžu na zníženie rizík slúžiť i vzorové zmluvné klauzuly, ktoré môžu byť prispôbené pre obchodnoprávne zmluvy, pri ktorých sa využíva generatívna UI:

1. Klausula o dôvernosti:

- 1.1 *Zmluvné strany sa zaväzujú, že počas trvania tejto zmluvy ani po jej ukončení nebudú bez predchádzajúceho písomného súhlasu druhej strany sprístupňovať, zverejňovať ani inak využívať dôverné informácie, ktoré získali pri plnení tejto zmluvy. Za porušenie ochrany dôverných informácií sa považuje aj ich vloženie (nahratie) alebo iné spracovanie prostredníctvom systémov umelej inteligencie.*
- 1.2 *Na získanie súhlasu strany:*
- i. *Identifikujú konkrétne nástroje UI, ktoré zamýšľajú použiť, a poskytnú podmienky používania nástrojov, zásady spracovania údajov a všetky ostatné relevantné informácie.*
 - ii. *Preukážu, že použitie nástrojov UI je nevyhnutné a primerané potrebám zmluvnej strany.*
 - iii. *Potvrdia, že budú prijaté primerané opatrenia na ochranu dôvernosti informácií predložených do nástrojov UI.*

2. Klausula o použití umelej inteligencie:

Zmluvné strany berú na vedomie, že pri tvorbe návrhov dokumentov mohla byť použitá generatívna umelá inteligencia. Výstupy z týchto systémov majú iba asistenčný charakter a nepredstavujú právne poradenstvo. Konečnú zodpovednosť za obsah dokumentov nesie oprávnená osoba, ktorá výstupy preverila.

⁴⁵ Čl. 28 Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).

3. Klausula o spracovaní osobných údajov (DPA):

Poskytovateľ služby spracúva osobné údaje v súlade s nariadením (EÚ) 2016/679 (GDPR) výlučne na účely plnenia tejto zmluvy, v rozsahu nevyhnutnom pre jej realizáciu. Zmluvné strany sa dohodli, že osobné údaje nebudú použité na tréning modelov umelej inteligencie ani sprístupnené tretím osobám.

4. Klausula o audite a kontrole:

Objednávateľ je oprávnený vykonať audit informačných systémov a procesov poskytovateľa s cieľom overiť plnenie povinností týkajúcich sa ochrany osobných údajov a dôverných informácií. Poskytovateľ je povinný umožniť výkon auditu a poskytnúť potrebnú súčinnosť.

Praktické odporúčania pre advokátov a korporácie (check-list)

1. Pred nasadením UI vykonať interný právny audit DPIA.
2. Implementovať DPA s poskytovateľom UI (ak dochádza k spracovaniu osobných údajov u tretích strán).
3. Zvoliť politiky „no-sensitive-data-in-prompts“ a systém pseudonymizácie.
4. Špecifikovať zodpovednostné vzťahy: určenie, že výstupy UI sú podrobené ľudskému preskúmaniu a konečné právne stanovisko dáva vždy oprávnený advokát/právnik; poskytovateľ právnych služieb nesie zodpovednosť za dôslednú kontrolu výstupov. UI ako nástroj → zodpovedná osoba preberá konečnú zodpovednosť.
5. Uchovávať auditné stopy: kto zmenil čo a prečo.
6. Aktualizovať zmluvné vzory/zmluvy :
 - klauzula o dôvernosti - záväzok o mlčanlivosti o dôverných informáciách a obchodnom tajomstve: osobitné klauzuly zakazujúce vkladať dôverné informácie do externých promptov bez predchádzajúceho dôkladného prehodnotenia a pseudonymizácie; špecifikácia „dôverných informácií“ zahrňujúca údaje, ktoré by mohli byť považované za dôverné informácie podľa vnútroštátnej legislatívy.
 - klauzula o použití umelej inteligencie - vyhlásenie o použití UI: explicitné uvedenie, že návrh zmluvy (alebo jeho časť) bol vypracovaný za pomoci generatívnej UI, s popisom použitej technológie (transparentnosť podľa AI Act a EDPB).

Záver

Používanie nástrojov UI pôsobí na prvý pohľad nanajvýš lákavo, keďže výstupy sú spravidla uhladené a formálne v poriadku. Uvedené platí osobitne v rámci činností právnických povolání, kde je formálna stránka častokrát najmä v laickej verejnosti spájaná s odbornosťou. Z tohto dôvodu predstavujú právne výstupy oblasť, v rámci ktorej sa nástroje UI etablovali a rozvíjajú rýchlym tempom. Na strane druhej takýto postup zahŕňa mnoho rizík, ktoré sú celkom nové a ktoré by mala právna prax a právnické povolania pri svojej práci brať na zreteľ. Je potrebné realizovať také opatrenia, ktoré zamedzia porušovaniu povinností, ktoré sú s používaním nástrojov UI bezprostredne spojené a ktoré ešte v relatívne krátkej minulosti neboli vôbec relevantné. Generatívna UI by nemala byť chápaná ako autonómny subjekt, ale ako nástroj, za ktorý vždy nesie zodpovednosť človek – právnik alebo korporácia. Právne prostredie sa musí adaptovať tak, aby umožnilo inovácie bez ohrozenia základných práv a dôvery medzi zmluvnými partnermi.

Ochrana dôverných informácií a osobných údajov pri tvorbe obchodnoprávných zmlúv prostredníctvom generatívnej UI tak vyžaduje prepojenie tradičných zmluvnoprávných zásad s moderným režimom dátovej bezpečnosti. GDPR, AI Act a stanoviská EDPB vytvárajú dostatočný rámec, avšak prax musí doplniť tieto normy o konkrétne zmluvné ustanovenia, technické opatrenia a organizačné pravidlá.

Praktickým dôsledkom je, že právnici a korporácie musia rozšíriť svoj pohľad na mlčanlivosť a dôvernosť — nejde už len o to, čo obsahuje zmluva, ale aj o to, kde a akým spôsobom bola vytvorená. Zmluvné klauzuly a interné politiky by preto mali reflektovať digitálny pôvod dokumentov a zabezpečiť, aby sa práca s UI riadila princípmi transparentnosti, proporcionality a kontroly nad údajmi.

Zoznam použitej literatúry

Monografie a učebnice:

1. EBERS, M. *Artificial Intelligence, Contracting and Contract Law: An Introduction*. In: Martin Ebers - Cristina Poncibò - Mimi Zou. *Contracting and Contract Law in the Age of Artificial Intelligence*, 2022, p. 19 – 20. ISBN 978-1-50995-070-6.
2. ELIÁŠ, K. *Kurs obchodního práva: Úvodní a obecná část: Soutěžní právo*. První vydání. Praha: C. H. Beck. 1995. 316 s. ISBN: 8071790125.

3. LUKÁČKA, P., HUČKOVÁ, R., KUBINEC, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2025, s. 1903, ISBN 978-80-7699-013-5.
4. MAMOJKA, M. a kol. *Obchodný zákonník - Veľký komentár*. 2. zväzok - Bratislava: Vydavateľstvo Eurokódex, 2016. 651 s. ISBN 978-80-81550-67-6.
5. PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022. s. 1792. ISBN 978-80-8232-018-6.

Internetové zdroje a články:

1. GRAUX, H. – GARSTKA, K. – MURALI, N. – CAVE, J. – BOTTERMAN, M. *Interplay between the AI Act and the EU Digital Legislative Framework*. European Parliament, 2025. p 11 – 86. [cit. 2026-01-11]. Available at:
https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/778575/ECTI_STU%282025%29778575_EN.pdf
2. LUKÁČKA, P. – NGUYEN THU, G. *Artificial intelligence and legal profession: challenges and risks in the area of personal data protection and lawyer's duty of confidentiality* In. Comenius : Bratislava legal forum / Eduard Burda, Lukáš Turay (eds.). Bratislava : Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025. 848 p. ISBN 978-80-7160-779-3
3. LUKÁČKA, P. – PINTÉROVÁ, D. – DAŇKO, M. *Nové horizonty kontraktácie: využitie umelej inteligencie pri tvorbe obchodnoprávných zmlúv*. In. Nehmotné statky interdisciplinárne - výzvy na rok 2025. – 1. vyd. – Bratislava (Slovensko) : Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2025. – s. 143-157. ISBN: 978-80-7160-774-8.
4. LUMINANCE AUTOPILOT – *How it Works*:
https://www.luminance.com/news/press/20231107_luminance_show_cases.html alebo <https://www.youtube.com/watch?v=9PKRfnstXfk>. [cit. 2025-12-20].
5. NOVELLI, C. – CASOLARI, F. – HACKER, P. – SPEDICATO, G. *Generative AI in EU law: Liability, privacy, intellectual property, and cybersecurity*, Computer Law & Security Review, Volume 55, 2024, p. 1 – 2, 7 – 8. [cit. 2026-01-10]. Available at:
<https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106066>
6. PINTÉROVÁ, D. *Limity využitia umelej inteligencie v obchodnom práve optikou aktu o umelej inteligencii*. In: Bratislavské právnické fórum

2024 [elektronický dokument] : aktuálne otázky obchodného práva, finančného práva a ekonomických vied v kontexte vplyvu európskeho práva na národné právne poriadky – 1. vyd. – Bratislava (Slovensko) : Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2024. ISBN (elektronické) 978-80-7160-731-1, s. 28-39 [online]

7. PINTÉROVÁ, D. *Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii*. In: Justičná revue, 2020, Roč. 72, č. 5, s. 602 – 616.
8. RUSCHEMEIER H. *Generative AI and data protection*. Cambridge Forum on AI: Law and Governance. Volume 1, 2025, e6, p. 1 - 16 [cit. 2026-01-11]. Available at: <https://doi.org/10.1017/cfl.2024.2>
9. SMUHA, A. N. *From a 'race to AI' to a 'race to AI regulation': regulatory competition for artificial intelligence*, Law, Innovation and Technology, Vol. 13, No. 1, 2021, p. 63. [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/17579961.2021.1898300?needAccess=true> alebo <https://doi.org/10.1080/17579961.2021.1898300>

Zákony, stanoviská a súdne rozhodnutia:

1. Európsky výbor pre ochranu údajov (EDPB) - Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov (EDPS). Stanoviská k spracovaniu osobných údajov v kontexte generatívnej AI. 2024, 2025. Available at: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-12/edpb_opinion_202428_ai-models_en.pdf and https://www.edps.europa.eu/system/files/2024-06/24-06-03_genai_orientations_en.pdf
2. Nariadenie (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov (GDPR).
3. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obo 98/99.
4. Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov (implementácia GDPR) v znení neskorších predpisov.
5. Zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti v znení neskorších predpisov.
6. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
7. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník v znení neskorších predpisov.

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Peter Lukáčka, PhD.

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Univerzita Komenského

Právnická fakulta

Šafárikovo námestie č. 6

P. O. BOX 313

810 00 Bratislava

peter.lukacka@flaw.uniba.sk

JUDr. Mgr. Dominika Pintérová, PhD.

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Univerzita Komenského

Právnická fakulta

Šafárikovo námestie č. 6

P. O. BOX 313

810 00 Bratislava

dominika.pinterova@flaw.uniba.sk

VYBRANÉ ASPEKTY ZODPOVEDNOSTI PRI VYTÝVÁRANÍ A POUŽÍVANÍ NÁSTROJOV UMELEJ INTELIGENCIE NA ÚČELY ZISTOVANIA PRÁVNO-EKONOMICKÉHO VÝVOJA SPOLOČNOSTÍ S RUČENÍM OBMEDZENÝM¹

SELECTED ASPECTS OF LIABILITY IN THE CREATION AND USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS FOR THE PURPOSES OF DETERMINING THE LEGAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF LIMITED LIABILITY COMPANIES

Mojmír Mamojka²

Abstrakt: Príspevok prezentuje predbežné vedecké zistenia vyplývajúce z prebiehajúceho projektu AILE, ktorý (okrem iného) skúma možnosti vytvorenia a využívania nástrojov umelej inteligencie na účely predikcie právno-ekonomického vývoja spoločností s ručením obmedzeným. V tejto súvislosti autor interpretuje vybrané aspekty zodpovednosti s dôrazom na zodpovednosť pri výbere relevantných dát, zodpovednosť pri vedeckom kvantifikovaní a sprístupnení predikcie právno-ekonomického vývoja spoločností s ručením obmedzeným a napokon zodpovednosť vyplývajúcu z tzv. odbornej starostlivosti, ktorou je *ex lege* viazaný každý konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

Kľúčové slová: obchodná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, zisk, tržby, právno-ekonomická predikcia

Abstract: The paper presents preliminary scientific findings resulting from the ongoing AILE project, which (among other things) explores the

¹ Financované EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09105-03-V02-00038. Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09105-03-V02-00038.

² Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

possibilities of creating and using artificial intelligence tools for the purpose of predicting the legal and economic development of limited liability companies. In this context, the author interprets selected aspects of responsibility with an emphasis on responsibility in selecting relevant data, responsibility in scientifically quantifying and making available the prediction of the legal and economic development of limited liability companies, and finally, responsibility resulting from the so-called professional care, which is binding ex lege on every manager of a limited liability company.

Key words: business company, limited liability company, profit, sales, legal and economic prediction

Úvod

Úvodné riadky možno budú mať jemný patetický nádych, ale som presvedčený, že povaha tohto príspevku mi takýto prístup dovolí... Múdry človek by mal hodnotiť *de facto* všetky aspekty života na dostatočne dlhej časovej osi – každé úsilie je nevyhnutne spojené s lepšími aj horšími dňami, aj preto predpokladom úspechu je to, aby jednotlivé fragmenty tohto snaženia vytvárali dlhodobú a preukázateľne stúpajúcu krivku (hoci v podobe sínusoidy „vzletov“ a „pádov“). Vyššie uvedené je platné aj vo vysokoškolskom vzdelávaní a vo vedeckej práci, pretože všetko na svete má určitý vývoj. Nie nadarmo sa aj v mimo-akademickej komunikácii používa nadčasová múdrosť Isaaca Newtona³ (žiaľ zvlášť v spoločensko-politických vzťahoch je často citovaný vykalkulovane a povrchno bez znalosti hlbšieho významu jeho myšlienok), ktorý akcentuje význam predchádzajúceho úsilia ako nevyhnutnej podmienky akejkoľvek pozitívnej genézy. Podľa Newtona – a pokorne si dovoľím doplniť, že to platí aj v práve – „*ak som videl ďalej, bolo to tým, že som stál na ramenách veľikánov*“.⁴ Táto vedecká nevyhnutnosť sa odráža aj v našom prebiehajúcom projekte s názvom „Umelá inteligencia pre právnické profesie“ (v ďalšom texte aj „AILE“), v ktorom (okrem iného) skúmame možnosti používania nástrojov umelej inteligencie v právnej praxi, pričom jedným z cieľov je vytvorenie takého nástroja umelej inteligencie, ktorý by adresátom umožňoval posúdenie budúceho vývoja

³ anglický matematik a fyzik (1643 – 1727)

⁴ „If I have seen further, it is by standing on the shoulders of giants.“

„právo-ekonomickej dôveryhodnosti“ potenciálneho zmluvného partnera v obchodno-právnych vzťahoch s dôrazom na spoločnosti s ručením obmedzeným. Zameranie projektu a s tým spojené doterajšie výsledky by však – parafrázujúc Newtona – nebolo možné nielen bez našich predchádzajúcich pedagogických, vedeckých a praktických skúseností s korporačným právom, ale ani bez znalostí základných mechanizmov vedeckých projektov našich predchodcov na prelome milénií, t. z. pomerne dávno predtým, než členovia nášho tímu pôsobili na akademickej pôde. V minulosti sa projekty v odbore „právo“ sústredili na kombináciu deskripcie a interpretácie, až neskôr po vytváraní rôznych právnych databáz (ASPI, epi.sk., judikaty.info a pod.) a ich kontinuálnom dopĺňaní o špecializovanú literatúru (napr. databáza vydavateľstva C. H. Beck), bolo možné tieto vedecké projekty (resp. aspoň ich časti) stavať na merateľnejších ukazovateľoch, t. z. nielen na často subjektívnych – hoci vyargumentovaných – právnych názoroch. Táto evolúcia nám umožnila posunúť projektovú činnosť na ďalšiu úroveň tak, že v rámci AILE analyzujeme dôveryhodné a merateľné dáta týkajúce sa obchodných korporácií, pričom túto vedeckú prácu realizujeme v plnohodnotnej a extrémne podnetnej synergii s vysokoškolskou entitou, ktorá by na prvý pohľad nemohla byť vzdialenejšia študijnému odboru „právo“ – je to Fakulta informatiky a informačných technológií Slovenskej technickej univerzity (v ďalšom texte aj „FIT“). Práve táto interakcia, ktorá je založená na starostlivo vyvážených vedeckých vkladoch v rámci práva obchodných spoločností na jednej strane a prácou s dátami prostredníctvom nástrojov umelej inteligencie na strane druhej, je možná len pri rešpektovaní všetkých aspektov vedeckej, technickej a právnej zodpovednosti s tým, že niektoré z týchto fragmentov vysvetlíme nižšie.

I. Vedecká zodpovednosť v rámci výberu relevantných dát

Údaje, ktoré sa v minulosti (zvlášť v druhej a tretej dekáde účinnosti Obchodného zákonníka, t. j. zák. č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, v ďalšom texte aj „ObZ“) používali na účely preverovania kredibility potenciálnych zmluvných partnerov, boli koncentrované v obchodnom registri. Obchodný register v rovine právnej teórie bol (a v zásade stále je) oprávnené vyzdvihovaný pre jeho verejný charakter a dostupnosť údajov prostredníctvom internetu, v právnej praxi však tieto údaje strácajú na výpovednej hodnote, pretože v podstatnej časti sú

len „konštatáciou minulosti“, t. z. v plynutí času sa väčšina týchto údajov nemení resp. tie, ktoré sa menia, neposkytujú obraz o právno-ekonomickom stave spoločnosti. Aj preto sa v právnej praxi začali používať iné databázy, ktoré sprostredkujú informácie o vybraných peňažných dlhoch obchodných spoločností (t. j. najmä zoznam dlžníkov na zdravotnom poistení, zoznam daňových dlžníkov a pod.) a o ich hospodárskych výsledkoch založených (okrem iného) na účtovných závierkach (napr. finstat.sk). V nadväznosti na to sme v úvodnej fáze projektu vyselekovali také údaje, ktoré možno odôvodnene spájať s *ekonomicko-právnym úspechom* resp. *neúspechom* obchodnej spoločnosti ako prirodzenej podmienky toho, či obchodná spoločnosť zostane aktívna, alebo sa jej činnosť bude kvantitatívne aj kvalitatívne oslabovať a vyústi do formálno-právneho zániku (t. j. do výmazu z obchodného registra). Za takéto údaje sme určili najmä *tržby* spoločnosti, a to napriek tomu, že v praxi aj v prednáškovej činnosti sa ako hlavné kritérium frekventovane presadzuje informácia o *zisku* resp. o *čistom zisku*. Bližšie dôvody, pre ktoré sú údaje o *tržbách* objektívnejšie, sme formulovali v predchádzajúcej vedeckej spisbe, aj preto sa na tomto mieste obmedzíme iba na kľúčovú konštatáciu: zatiaľ čo *zisk* môže byť významne nižší (v porovnaní z predchádzajúcimi hospodárskymi rokmi) resp. spoločnosť môže byť aj v strate v dôsledku prirodzených nákladov vyvolaných (napr.) rekonštrukciou výrobných a skladových priestorov, vyhotovením nových prevádzok, marketingovými aktivitami, zvýšením miezd, zvýšením cien energií a pod., tak výška *tržieb* (t. j. ich pokles, konzistentnosť alebo zvýšenie) ukazuje reálny záujem o tovar/služby, ktoré posudzovaná spoločnosť ponúka. Vyššie uvedené sme na viacerých platformách (publikačných aj prednáškových) ilustrovali rôznymi štatistikami a vizualizáciami, na účely tohto príspevku však použijeme inú tabuľku – porovnáme údaje o výške *tržieb* a *ziskov* obchodnej spoločnosti Continental Tires Slovakia, s.r.o. Na tejto komparácii je viditeľné, že pomerne široká percentuálna škála výšky *ziskov* za jednotlivé hospodárske obdobia (napr. *zníženie* zisku o takmer 1/3 v roku 2022) nemusí mať negatívny vplyv na výšku *tržieb* spoločnosti a tým na jej právno-ekonomickú kondíciu „dnes ani v blízkej budúcnosti“ (pozn.: skúmaná obchodná spoločnosť zaznamenávala v dotknutom období konzistentný nárast tržieb od 3,7 % až po takmer 30 %).

	obchodné meno			
	Continental Tires Slovakia, s.r.o.			
rok	tržby v eur	pokles/ zvýšenie	zisk v eur	pokles/ zvýšenie
2020	902 mil.		149 mil.	
2021	1,04 mld.	15,3 %	150 mil.	0,67 %
2022	1,35 mld.	29,8 %	103 mil.	mínus 31,3 %
2023	1,4 mld.	3,7 %	238 mil.	131 %
2024	1,75 mld.	25 %	215 mil.	mínus 9,6 %

zdroj údajov o výške tržieb a zisku: finstat.sk

II. Vedecká zodpovednosť v rámci kvantifikovania a sprístupnenia predikcie právno-ekonomického vývoja obchodnej spoločnosti

Spôsob, akým sme pristúpili k realizácii jednotlivých fáz projektu AILE a aké priebežné výstupy naša vedecká práca priniesla, sme prezentovali na viacerých platformách – jednou z prvých bola konferencia „IIT.SRC 2025“ na pôde FIIT⁵, ďalšou „Bratislavské právnické fórum v septembri 2025“⁶, a napokon vedecká konferencia v Tatrách v októbri 2025⁷. Tieto podujatia uvádzame preto, lebo každé z nich prinieslo do nášho projektu hodnotný pohľad našich kolegov a kolegýň z iných fakúlt, pričom viacerí nás inšpirovali a pomohli nám vnímať predmet

⁵ Konferencia „IIT.SRC 2025“ sa konala na pôde FIIT dňa 23. 4. 2025 so zameraním na „Informatics, Information Security, Intelligent Software Systems and Applied Informatics“, pričom ako jeden z výstupov projektu AILE som predniesol tzv. „Invited talk“ na tému „Selected theoretical and application aspects of the AI Act and their impact on the use of AI tools in legal practice“.

⁶ Konferencia „Bratislavské právnické fórum 2025“ sa konala na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v dňoch 17. a 18. 9. 2025, pričom v sekcii „Obchodné a hospodárske právo“ som ako jeden z výstupov projektu AILE predniesol príspevok s názvom „Využitie nástrojov umelej inteligencie pri určovaní dôveryhodnosti potenciálnych zmluvných partnerov v obchodnoprávných vzťahoch“ („Using Artificial Intelligence Tools to Determine the Credibility of Potential Contractual Partners in Commercial Relationships“).

⁷ Konferencia „Umelá inteligencia a právo: regulácia, prax a etické výzvy“ sa konala na Štrbskom plese dňa 23. 10. 2025, pričom ako jeden z výstupov projektu AILE som predniesol príspevok s názvom „Používanie nástrojov umelej inteligencie pri získavaní údajov na účely predikcie právno-ekonomickej dôveryhodnosti spoločností s ručením obmedzeným“.

nášho vedeckého projektu v širšom kontexte. Jedným z týchto podnetov, ktorý sa opakoval najmä v komunikácii s právnikmi, bola otázka právnej zodpovednosti v situácii, keď aplikácia resp. program schopný vedecky predikovať vývoj obchodnej spoločnosti, ktorý bude jedným z výsledkov nášho projektu, vytvorí odôvodnený negatívny predpoklad jej právno-ekonomického vývoja. V tejto súvislosti musíme doplniť jedno z kľúčových predbežných zistení vyplývajúcich z projektu AILE: v rámci spoločností s ručením obmedzeným, ktoré sa nachádzajú v likvidácii, sme ako prvé kritérium skúmali rozsah poklesu tržieb a následne sme sa medzi takýmito subjektmi snažili určiť kvantifikovateľný prienik, t. z. zistiť, či napr. pokles v tržbách o viac než 50% je bodom, v ktorom sa zvyšuje pravdepodobnosť, že v určitom časovom úseku nastane zrušenie spoločnosti a jej vstup do likvidácie. Po skúmaní tejto vzorky obchodných spoločností sme zistili, že ak spoločnosť s ručením obmedzeným zaznamená pokles tržieb o viac než 50%, tak u približne 1/3 týchto obchodných spoločností sa ukázal anticipovaný spoločný ukazovateľ – t. j. zrušenie obchodnej spoločnosti a vstup do likvidácie s tým, že zrušenie spoločnosti nastalo do 1 až 2 rokov od hospodárskeho roka, keď spoločnosť vykázala spomínaný pokles v tržbách⁸. Na tomto mieste spojíme výkladový oblúk smerujúci k právnej zodpovednosti v rámci vedeckého kvantifikovania a sprístupnenia predikcie právno-ekonomického vývoja obchodnej spoločnosti voči externému prostrediu – od počiatku realizácie projektu sme si vedomí, že prípadný negatívny predpoklad právno-ekonomického vývoja obchodnej spoločnosti je niečo, čo pre posudzovanú obchodnú spoločnosť bude v kontraktačnom procese znamenať komparatívnu nevýhodu, pričom niektorí z našich kolegov počas vyššie uvedených podujatí formulovali otázku, či by takáto informácia nemohla naplniť pojmové znaky *zľahčovania* v zmysle § 50 ObZ. Právny názor nášho vedeckého tímu k tomuto podnetu sa primárne neopiera o výklad spomínaného paragrafu, ale o pojmové znaky tzv. *generálnej klauzuly* nekalej súťaže v zmysle § 44 ods. 1 ObZ, podľa ktorého pre to, aby akékoľvek konanie mohlo byť posudzované ako

⁸ V dotknutej fáze projektu AILE sme pracovali s pomerne malými vzorkami, napriek tomu však dovtedy získané vedecké výsledky v zásade potvrdzovali predpoklady založené na našej právnej praxi. V poslednej fáze projektu budeme prostredníctvom spolupráce s FIIT a nástrojov umelej inteligencie zhromažďovať a vyhodnocovať vzorky s podstatne vyšším počtom subjektov.

nekalosúťažné, musí kumulatívne (t. j. súčasne) spĺňať tri podmienky⁹. Výkladovo sme presvedčení o tom, že akékoľvek potenciálne riziko naplnenia pojmových znakov nekalej súťaže je v aktuálnej fáze, t. j. keď na projekte a s tým spojenej aplikácii pracujú vedecké tímy dvoch vysokých škôl, nemožno naplniť už kvôli *prvému* pojmovému znaku, pretože vysoká škola *nie je* podnikateľský subjekt a preto neparticipuje na hospodárskej súťaži. Istá miera interpretačného rizika by mohla byť reálna vtedy, ak by predmetná „predikujúca aplikácia“ bola prevádzkovaná zo strany podnikateľského subjektu, čím by – na rozdiel od aktuálnej fázy projektu – mohol byť naplnený spomínaný prvý pojmový znak generálnej klauzuly. Keďže naše vedecké úsilie je v čase vyhotovovania tohto príspevku súčasťou zatiaľ neukončeného vedeckého projektu, nepovažujeme za potrebné tento hypotetický skutkový stav skúmať bližšie, v zásade sa však aj *pro futuro* prikláňame k tomu, že aj keby predmetná aplikácia bola prevádzkovaná podnikateľským subjektom, tak ani v prípade negatívnej predikcie by nešlo o nekalosúťažné konanie a v rámci neho o *zľahčovanie*, pretože aplikácia by neoznačila posudzovanú spoločnosť ako *nedôveryhodnú*, ale uviedla by, že v prípade rovnakých vstupných údajov o iných spoločnostiach (napr. v predchádzajúcom texte uvádzaný pokles v tržbách o viac než 50%), sa ukázalo, že približne 30% takýchto subjektov do dvoch rokov zrušili a vstúpili do likvidácie. Inými slovami, výrokom bude vedecky transparentne kvantifikovateľná a formulovateľná percentuálna pravdepodobnosť, že posudzovaná spoločnosť sa dostane do stavu, do ktorého sa v minulosti dostali iné spoločnosti, ktoré v určitom čase ich fungovania vykazovali rovnaké (alebo obdobné) právno-ekonomické výsledky.

III. Právna zodpovednosť štatutárneho orgánu spoločnosti v kontexte povinnosti konať s odbornou starostlivosťou

Podstatou zmysluplnej vedy je to, aby jej výstupy boli objektívne prínosné pre teóriu aj prax (bez ohľadu na to, o aký študijný odbor ide). V tejto

⁹ Ustanovenie § 44 ods. 1 OBZ:

Nekalou súťažou je konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa zakazuje.

súvislosti ma ako každého vedca úprimne teší, že aj v rámci projektu AILE bolo už v úvode druhého roka nášho úsilia očividné, že predbežné zistenia, ktoré sme predniesli zvlášť ohľadom možností zisťovania a predikovania právno-ekonomického vývoja obchodných spoločností, hmatateľne rozšíria povinnosti, ktorými sú pri vykonávaní svojej funkcie viazaní konatelia spoločností s ručením obmedzeným. Inými slovami, synergia vedeckých projektov a komerčných aplikácií, sa pomerne rýchlo prejavuje v interpretácii tradičných právnych inštitútov. Príhodnou ilustráciou je práve povinnosť konateľa konať v súlade s požiadavkami *odbornej starostlivosti* – tento inštitút je na jednej strane podrobovaný kritike kvôli jeho domnелеj normatívnej vágnosti, na strane druhej však práve jeho koncepcné vymedzenie umožňuje to, aby *odborná starostlivosť* mohla byť interpretovaná v súlade s fázou, v ktorej sa ku dňu posudzovania nachádza právna teória, judikatúra a prax, čo je – aspoň podľa môjho názoru – znakom nadčasovej právnej úpravy. V mojej predchádzajúcej spisbe som v tejto súvislosti uviedol, že odbornou starostlivosťou je *„očakávaná miera informovanosti a odbornosti konateľa, na základe ktorej je povinný vykonávať svoju funkciu odo dňa jej vzniku až do dňa jej zániku“*, pričom *„informovanosť a odbornosť sa nespája s individuálnymi vlastnosťami konkrétneho konateľa, ale ide o objektívne osobné kvality, ktoré má vo všeobecnosti spĺňať každá osoba pôsobiaca v pozícii štatutárneho orgánu. To znamená, že ak sa konkrétny konateľ snažil konať s najvyššou odbornou starostlivosťou, akej je subjektívne schopný (napr. ide o osobu, ktorá má v príslušnom podnikateľskom sektore iba limitované skúsenosti), ale z objektívneho hľadiska táto odborná starostlivosť nebola dostatočná, tak konateľ konal v rozpore s § 135a ods. 1 OBZ. Rozhodovanie konateľa teda bude vždy posudzované podľa toho, ako by sa v konkrétnej situácii mala zachovať osoba známa relevantného trhu a príslušných ekonomicko-právnych mechanizmov“*.¹⁰ Na tomto mieste výkladu možno identifikovať kľúčový aspekt spočívajúci v spomínanej synergii vedeckej práce, publikačných výstupov a prirodzenej reflexie v korporačnej praxi – keďže konateľ si v zmysle § 135a ObZ (druhá veta) musí zaobstarať a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodovania, tak aj v rámci tejto požiadavky platí, že musí ísť o objektívne úsilie konateľa. To znamená, že *„konateľ je povinný vykonať*

¹⁰ Mamojka, M. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1 - § 260. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o., 2016, s. 538 - 544

úkony smerujúce k tomu, aby mal k dispozícii všetky „dostupné informácie“ (t. j. napr. informácie z verejných registrov, informácie z príslušných súdov o prebiehajúcich súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom potenciálny zmluvný partner spoločnosti – v nadväznosti na to by mal konateľ využiť všetky spôsoby získavania informácií vrátane využitia zákona o slobodnom prístupe k informáciám). Ak by konateľ subjektívne predpokladal, že si zaobstaral všetky dostupné informácie viažuce sa k príslušnému rozhodnutiu, ale jeho domnienka by bola mylná (napr. konateľ si nezaobstaral a teda ani nezohľadnil údaje v zozname dlžníkov na sociálnom poistení), tak nesplnil požiadavky § 135a ods. 1 ObZ¹¹. Výklad právneho rámca *odbornej starostlivosti* som pertraktoval aj v novších publikáciách, než akú uvádzam pod čiarou, svoj komentárový výstup som však zvolil preto, aby som demonštroval *statickú stránku* spočívajúcu v kontinuálnej povinnosti konateľa byť informovaný, t. z. ide o fragment fiduciárnej zodpovednosti, ktorý je normatívne konštantný. Plynutím času a rozvojom technológií sa však mení *dynamická stránka*, ktorou sú spôsoby a nástroje, prostredníctvom ktorých je konateľ povinný realizovať svoje úsilie „byť informovaný“, čo je zároveň bod, v ktorom sa stretávajú predbežné zistenia projektu AILE a interpretácia § 135a OBZ. Inými slovami, výklad *odbornej starostlivosti* bude čoraz hmatateľnejšie smerovať k tomu, že povinnosťou každého konateľa je aj primerané úsilie smerujúce k vytvoreniu predpokladu aspoň krátkodobého právno-ekonomického vývoja potenciálneho zmluvného partnera, pričom na splnenie tejto povinnosti už nebude postačovať izolovaná revízia verejných zoznamov dlžníkov, ale aj účelné použitie nástrojov umelej inteligencie, ktoré sú schopné posúdiť stav skúmaného subjektu nielen „ku konkrétnemu dňu“, ale aj s istou mieru predpokladu *pro futuro*. Projekt AILE – ako sme uviedli vyššie – ponúkne na účely vedeckej práce aj korporačnej praxe „predikčnú nadstavbu“ vďaka zrozumiteľnej metodike, transparentnej kvantifikácii a zrozumiteľnému výroku ohľadom zdôvodnenia toho, prečo okolnosti, v ktorých sa skúmaný subjekt nachádza, možno považovať za rizikové.

¹¹ Mamojka, M. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1 - § 260. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o., 2016, s. 538 - 544

Záver

Cieľom tohto príspevku bolo sprístupniť a interpretovať predbežné vedecké zistenia v rámci projektu AILE a to v nadväznosti na vybrané aspekty zodpovednosti pri výbere relevantných dát, zodpovednosti pri vedeckom kvantifikovaní a sprístupnení predikcie právno-ekonomického vývoja spoločností s ručením obmedzeným a napokon zodpovednosti vyplývajúcej z *odbornej starostlivosti* štatutárnych orgánov spoločností s ručením obmedzeným. V týchto súvislostiach si dovoľujeme akcentovať nasledujúce:

1. Na účely predikcie právno-ekonomického vývoja spoločností s ručením obmedzeným náš vedecký tím pracuje primárne s údajmi o výške *tržieb*, a to napriek tomu, že v praxi aj v prednáškovej činnosti sa ako hlavné kritérium frekventovane presadzuje informácia o *zisku* resp. o *čistom zisku*. Zatiaľ čo *zisk* môže byť významne nižší (v porovnaní z predchádzajúcimi hospodárskymi rokmi) resp. spoločnosť môže byť aj v strate, tak výška *tržieb* (t. j. ich pokles, konzistentnosť alebo zvýšenie) ukazuje reálny záujem o tovar/služby, ktoré posudzovaná spoločnosť ponúka, čo indikuje aj kvantifikovateľnú pravdepodobnosť zotrvania v hospodárskej súťaži *pro futuro*.

2. Prípadný negatívny predpoklad právno-ekonomického vývoja obchodnej spoločnosti vygenerovaný nástrojom umelej inteligencie môže pre posudzovaný subjekt znamenať v kontraktačnom procese komparatívnu nevýhodu, podľa nášho právneho názoru však v aktuálnej fáze projektu ani po jeho úspešnom skončení nebude táto predikcia napĺňať pojmové znaky *generálnej klauzuly* v zmysle § 44 ObZ ani pojmové znaky *zľahčovania* v zmysle § 50 ObZ. Tento predpoklad formulujeme bez ohľadu na to, či nástroj umelej inteligencie bude generovať predikcie počas trvania projektu alebo v čase jeho prípadného komerčného využívania zo strany podnikateľského subjektu, a to najmä z toho dôvodu, že nástroj umelej inteligencie nebude označovať spoločnosti s ručením obmedzeným ako *dôveryhodné* alebo *nedôveryhodné*, ale uvedie, že v určitom percente subjektov s rovnakými alebo podobnými vstupnými údajmi nastali určitom časovom úseku právne aj ekonomicky pomenovateľné konzekvencie (t. j. najmä zrušenie a zánik spoločnosti).

3. Výklad inštitútu *odbornej starostlivosti*, ktorou sú *ex lege* viazaní konatelia spoločností s ručením obmedzeným, bude čoraz hmatateľnejšie smerovať k tomu, že povinnosťou každého člena štatutárneho orgánu je aj primerané úsilie smerujúce k predikcii právno-ekonomického vývoja potenciálneho zmluvného partnera, pričom na splnenie tejto povinnosti už nebude postačovať izolovaná revízia verejných zoznamov dlžníkov, ale aj účelné použitie nástroje umelej inteligencie.

Zoznam použitej literatúry

1. Lukáčka, P., Hučková, R., Kubinec, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2025, 1903 strán
2. Mamojka, M. a kol. Obchodné právo I – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva. Bratislava : C. H. Beck, 2021, 832 strán
3. Mamojka, M. a kol. Obchodné právo I – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2025, 918 strán
4. Mamojka, M. a kol. Obchodné právo II – Obchodné záväzkové vzťahy. Bratislava : C. H. Beck, 2023, 744 strán
5. Mamojka, M. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1 - § 260. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o., 2016, 1087 strán

Kontaktné údaje

prof. JUDr. Mojmir Mamojka, PhD.

mojmir.mamojka@uniba.sk

mojmir.mamojka@gmail.com

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

SMART KONTRAKTY AKO FENOMÉN LEX CRYPTOGRAPHICA: VÝZVY PRE ZÁVÄZKOVÉ PRÁVO A PRÁVNU ISTOTU V OBCHODNOPRÁVNÝCH VZŤAHOCH¹

SMART CONTRACTS AS A LEX CRYPTOGRAPHIC PHENOMENON: CHALLENGES TO THE LAW OF OBLIGATIONS AND LEGAL CERTAINTY IN COMMERCIAL RELATIONS

Dominika Pintérová, Daniel Zigo²

Abstrakt: Smart kontrakty, ako formálne kódované a automaticky vykonateľné podmienky na blockchainových platformách, predstavujú výrazný technologický posun v oblasti uzatvárania a plnenia záväzkových vzťahov. Ich fungovanie je postavené na samovykonateľnosti (self-execution) bez nutnosti zásahu súdu či iného autoritatívneho orgánu. V tomto prostredí sa čoraz častejšie skloňuje pojem *lex cryptographica* – súbor pravidiel a štandardov vznikajúcich v decentralizovanom digitálnom priestore mimo tradičných právnych rámcov. Príspevok sa sústreďuje na právnu povahu smart kontraktov z hľadiska záväzkového práva, najmä ich vzťah k tradičnému chápaniu zmluvy, právneho úkonu a súhlasu strán. Kriticky analyzuje, do akej miery môžu byť tieto technicky determinované systémy zlučiteľné so základnými princípmi súkromného práva, ako sú autonómia vôle, právna istota a predvídateľnosť dôsledkov. Osobitná pozornosť je venovaná otázkam zodpovednosti v prípade chýb smart kontraktu, absencie alebo nejednoznačnosti konsenzu a možnostiam právnej ochrany v sporových situáciách. Cieľom príspevku je ponúknuť teoreticky ukotvený, no prakticky orientovaný pohľad na

¹ Táto práca je financovaná z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09105-03-V02-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Ústav klinického právneho vzdelávania.

výzvy, ktoré smart kontrakty kladú na obchodné záväzkové vzťahy v ére technologickej transformácie.

Kľúčové slová: zmluva, smart kontrakt, obchodnoprávne záväzky, lex cryptographica, právny úkon, umelá inteligencia

Abstract: Smart contracts, as formally coded and automatically executable terms on blockchain platforms, represent a significant technological shift in the field of concluding and fulfilling contractual relationships. Their functioning is based on self-execution without the need for the intervention of a court or other authoritative body. In this environment, the term *lex cryptographica* is increasingly being used – a set of rules and standards emerging in a decentralized digital space outside traditional legal frameworks. The paper focuses on the legal nature of smart contracts from the point of view of the law of obligations, especially their relationship to the traditional understanding of the contract, legal act and consent of the parties. It critically analyses the extent to which these technically determined systems can be compatible with the basic principles of private law, such as autonomy of will, legal certainty and predictability of consequences. Particular attention is paid to the issues of liability in the event of smart contract errors, the absence or ambiguity of consensus, and the possibilities of legal protection in disputed situations. The aim of the paper is to offer a theoretically grounded yet practice-oriented view of the challenges that smart contracts pose to business commitments in the era of technological transformation.

Key words: contract, smart contract, commercial law obligations, *lex cryptographica*, legal act, artificial intelligence

Úvod

Rozvoj digitálnych technológií a prudký nástup decentralizovaných systémov priniesol do právnej diskusie nové koncepty, ktoré zásadným spôsobom spochybňujú tradičné chápanie záväzkových vzťahov. Jedným z najvýraznejších fenoménov je smart kontrakt – automatizovaný, na kóde založený mechanizmus plnenia záväzkov, ktorý sa postupne stáva súčasťou bežných obchodnoprávnych transakcií.

Smart kontrakty ako súčasť širšieho ekosystému *lex cryptographica* predstavujú paralelnú normatívnu realitu, v ktorej kód vykonáva funkciu pravidiel a autonómna technológia čiastočne nahrádza tradičné právne mechanizmy. Aj keď smart kontrakty ponúkajú zvýšenú efektivitu, transparentnosť a elimináciu potreby niektorých sprostredkovateľov, zároveň prinášajú celý rad výziev pre záväzkové právo, jeho základné pojmy a garancie právnej istoty. Právna úprava totiž stojí pred otázkou, do akej miery sú tieto technologické inovácie kompatibilné s tradičnými koncepciami platnosti právnych úkonov, možnosti nápravy chýb, zodpovednosti, ochrany slabšej strany či flexibility zmluvných vzťahov.

Cieľom tohto článku je preskúmať smart kontrakty ako fenomén *lex cryptographica* a analyzovať ich vplyv na záväzkové právo v obchodnoprávných vzťahoch, najmä z pohľadu zachovania právnej istoty. Pozornosť bude venovaná aj otázke, či súčasný právny rámec dokáže na tieto výzvy adekvátne reagovať, alebo či si technologický vývoj vyžiada nové normatívne prístupy.

Kategorizácia AI pre účely obchodnoprávných zmlúv

AI zahŕňajú širokú škálu techník³ zameraných na vytváranie inteligentných systémov, napríklad *strojové učenie* (*machine learning*, *deep learning*) sa špecializuje na vývoj algoritmov, ktoré sa učia z údajov vytvárať predpovede alebo rozhodnutia, *generatívna AI* (napr. *ChatGPT*⁴) využíva strojové učenie na generovanie originálneho a realistického obsahu. Proces používania tejto technológie a jej algoritmov sa využíva na analýzu údajov, zisťovanie vzorov alebo generovanie odporúčaní. AI použiteľná na účely obchodnoprávných zmlúv predstavuje dátovo orientované systémy strojového učenia, ktoré fungujú spôsobom podobným ľudskej inteligencii, v dôsledku čoho takéto systémy

³ SMUHA, A. N. *From a 'race to AI' to a 'race to AI regulation': regulatory competition for artificial intelligence*, Law, Innovation and Technology, Vol. 13, No. 1, 2021, p. 63. „Malo by sa tiež objasniť, že neexistuje nič také ako „AI“, ale že pod tento jednotný zastrešujúci pojem sa pripisuje mnoho rôznych techník a aplikácií..“ [cit. 2025-10-30]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/17579961.2021.1898300?needAccess=true> alebo <https://doi.org/10.1080/17579961.2021.1898300>

⁴ ChatGPT využíva algoritmus hlbokého učenia založený na transformátore. Algoritmus využíva rozsiahly predtrénovaný jazykový model, ktorý sa učí z obrovského množstva textových údajov, aby generoval reakcie podobné ľuďom.

prostredníctvom analýzy rozumejú ľudskej reči, a sú schopné riešiť problémy a prijímať rozhodnutia, učiť sa z nadobudnutých skúseností, adaptovať sa a zlepšovať. Súčasná vlna úspešných aplikácií využiteľných pri zmluvách je založená na poznatkoch získaných z údajov, pri plnení konkrétnych úloh umožňujú algoritmy strojového učenia počítačom učiť sa z „tréningových údajov“ a skúseností.⁵ Obchodnoprávne zmluvy mnohokrát obsahujú štandardné klauzuly, ktorých účinok a často aj samotné znenie sú vo väčšine zmlúv rovnakého typu identické. Práve pri týchto štandardných klauzulách si vieme predstaviť využitie AI, povedzme sa bude jednať o zmluvný softvér, ktorý dokáže identifikovať rozdiely medzi zmluvami, pričom bude mať databázu X vzorov štandardných zmlúv, a bude schopný identifikovať štandardné ustanovenia prípadne chyby v nich. Takýto nástroj AI môže byť dokonca schopný navrhnúť zmeny a doplnenia na odchýlenie sa od štandardných klauzúl v dôsledku predošlých skúseností z kontraktačných procesov.

Strategický význam pochopenia reálnych schopností umelej inteligencie je pre právnu prax kľúčový. Už dávno nejde len o pasívny nástroj na úrovni textového editora. Kľúčový posun nastáva vo chvíli, keď AI prechádza od roly asistenta,⁶ ktorý pomáha človeku, k úlohe autonómneho agenta, ktorý ho nahrádza a vykonáva právne relevantné úkony bez priameho ľudského dohľadu v reálnom čase. Tento kvalitatívny skok je jadrom celej právnej problematiky. Systémy generatívnej AI dnes disponujú schopnosťami, ktoré priamo zasahujú do jadra zmluvného procesu a ktoré boli doteraz výlučne ľudskou doménou, napríklad:

- **Autonómne navrhovanie zmlúv:** AI dokáže na základe stručného zadania (príkazu) vytvoriť komplexný zmluvný text, pričom autonómne volí štruktúru, klauzuly a formulácie. AI môže analyzovať historické dáta uzavretých zmlúv a predikovať optimálne podmienky zmluvy, prípadne priamo navrhovať kompromisné riešenia na základe preferencií strán.

⁵ EBERS, M. *Artificial Intelligence, Contracting and Contract Law: An Introduction*. In: Martin Ebers - Cristina Poncibò - Mimi Zou. *Contracting and Contract Law in the Age of Artificial Intelligence*, 2022, p. 19 – 20.

⁶ Rola asistenta môže mať za úlohu napr. generovanie návrhov zmlúv – Vďaka umelej inteligencii je možné generovať zmluvy na základe preddefinovaných šablón vychádzajúc z predchádzajúcich zmlúv alebo špecifických požiadaviek, pričom inteligentné systémy môžu vytvárať napríklad personalizované zmluvné návrhy - oferty.

- **Analýza a úprava zmluvných podmienok:** Algoritmy sú schopné analyzovať návrhy zmlúv, identifikovať právne riziká a autonómne navrhnúť alebo vykonať zmeny v prospech používateľa.
- **Autonómne vyjednávanie:** Najpokročilejšie systémy dokážu v mene podnikateľa viesť rokovania s druhou zmluvnou stranou (alebo jej AI agentom) a autonómne prijímať rozhodnutia o finálnom znení zmluvy.⁷

Na základe vyššie uvedeného vymedzenia je potrebné odlišiť zmluvy využívajúce systémy AI a tzv. smart kontrakty.

1. Smart kontrakty

Podľa Nicka Szaba je smart kontrakt „počítačový transakčný protokol, ktorý vykonáva podmienky zmluvy. Všeobecnými cieľmi návrhu smart kontraktov sú splniť bežné zmluvné podmienky (ako napríklad: platobné podmienky, záložné práva, dôvernosť a vymáhateľnosť a pod.), minimalizovať výnimky – či už úmyselné alebo náhodné – a znížiť potrebu dôveryhodných sprostredkovateľov, ako sú banky alebo iní zástupcovia.“⁸

Smart kontrakty využívajú blockchainové technológie, ktorých cieľom je realizovať vyjednávanie alebo plnenie zmluvy sledovateľným a nezvratným spôsobom bez zasahovania tretích strán. Ide teda o samovykonateľné zmluvy, ktorých plnenie sa realizuje automaticky po splnení dohodnutých podmienok. Základným mechanizmom smart

⁷ Spoločnosť zameraná na umelú inteligenciu so sídlom v Spojenom kráľovstve, Luminance, predstavila 7.11.2023 prvú technológiu AI na svete s názvom Luminance Autopilot, ktorá úplne zautomatizuje vyjednávanie zmluvy bez ľudského zásahu medzi dvoma protichodnými stranami. Využíva pritom jedinečný právny model veľkého jazyka (LLM). Vďaka viac ako 150 miliónom právnych dokumentov v kombinácii s vlastnou umelou inteligenciou a hlbokými znalosťami právneho odvetvia z nej robí dnes najpokročilejšiu právnu LLM, ktorá pôsobí pre viac ako 500 zákazníkov na celom svete. Luminance Autopilot umožňuje zvládnuť každodenné rokovania o bežných zmluvách, ako sú dohody o mlčanlivosti. Umelá inteligencia môže analyzovať zmluvu, upraviť rizikové klauzuly a reagovať na akékoľvek zmeny vykonané umelou inteligenciou protistrany. To všetko sa deje automaticky, pričom AI využíva znalosti z predchádzajúcich zmlúv konkrétneho používateľa.

Bližšie pozri:

https://www.luminance.com/news/press/20231107_luminance_showcases.html alebo <https://www.youtube.com/watch?v=qPKRfnstXfk> [cit. 2025-12-20].

⁸ SZABO, N. Smart Contracts. [cit. 2025-12-22]. Available at: www.fon.hum.uva.nl/rob/Courses/InformationInSpeech/CDROM/Literature/LOTwintetrschool2006/szabo.best.vwh.net/smart.contracts.html.

kontraktov je princíp „if-then“ (ak-potom). Ak je splnená určitá podmienka (napríklad prijatie platby, dosiahnutie určitého dátumu, potvrdenie dodávky), potom sa automaticky vykoná vopred definovaná akcia (napríklad uvoľnenie prostriedkov, zápis do registra, odoslanie oznámenia).⁹ Celý proces je transparentný a zaznamenaný na decentralizovanej knihe. Vďaka tomu sú automatizované dohody spoľahlivé a dôveryhodné. Kľúčovou vlastnosťou smart kontraktu je jeho nemennosť v tom zmysle, že raz nasadený smart kontrakt na blockchaine už nemôže byť zmenený.¹⁰ To zaručuje, že podmienky zostanú platné presne tak, ako boli dohodnuté. Bezpečnosť a spoľahlivosť sú posilnené kryptografickými metódami, ktoré chránia dáta a transakcie. Tieto vlastnosti robia zo smart kontraktov ideálny nástroj pre blockchain aplikácie, kde je dôvera a automatizácia kľúčová.

Charakteristické vlastnosti smart kontraktov sú nasledovné:

1. vykonateľnosť je uskutočnená bez vôle zmluvných strán prostredníctvom podmienok a mechanizmov algoritmu;
2. nezmeniteľnosť zapísaného kódu je zabezpečená *per-to-per* decentralizovanou databázou blockchain;¹¹
3. digitálna existencia zmluvného záväzku v podobe počítačového programu (algoritmu) je vyjadrená v programovacom jazyku v kóde.¹²

⁹ Podobne SIRENA, P. - PATTI, F. P. *Smart Contracts and Automation of Private Relationships* (July 28, 2020). Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3662402, p. 4 [cit. 2026-01-10]. Available at SSRN:

<https://ssrn.com/abstract=3662402> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3662402>

¹⁰ HUČKOVÁ, R. - TOMAN, M. *Application of Smart Contracts in Private Law*. In: *Evolution of private law: new challenges*. Katowice: Instytut Prawa Gospodarczego Sp. z o.o., 2020, p. 86.

¹¹ Bližšie pozri SIRENA, P. - PATTI, F. P. *Smart Contracts and Automation of Private Relationships* (July 28, 2020). Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3662402, p. 5 - 6 [cit. 2026-01-10]. Available at SSRN:

<https://ssrn.com/abstract=3662402> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3662402>

¹² SCHOLZ, L. *Algorithmic Contracts* (October 1, 2016). *Stanford Technology Law Review*, Vol. 20, 2017, p. 147 [cit. 2026-01-11]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2747701>

2. Inteligentné zmluvy poháňané umelou inteligenciou

Ďalšou kategóriou smart kontraktov sú inteligentné zmluvy, ktoré sú založené na iných technológiách ako blockchaine.¹³ Inteligentné zmluvy sú poháňané umelou inteligenciou a integrujú umelú inteligenciu so smart kontraktmi založenými na blockchaine. Tieto zmluvy využívajú strojové učenie (ML) a spracovanie prirodzeného jazyka (NLP) na analýzu údajov, predpovedanie výsledkov a prijímanie dynamických rozhodnutí. Na rozdiel od tradičných smart kontraktov, ktoré sa riadia prísnyimi pravidlami, inteligentné zmluvy poháňané umelou inteligenciou dokážu:

- **Učiť sa z údajov:** Zlepšovať rozhodovanie v priebehu času analýzou historických transakcií.
- **Prispôbovať sa zmenám:** Upravovať zmluvné podmienky na základe vstupov v reálnom čase.
- **Predpovedať riziká:** Používať prediktívnu analytiku na identifikáciu a zmiernenie potenciálnych problémov.¹⁴

Tieto schopnosti zásadne menia tradičný model uzatvárania zmlúv, ktorý je postavený na predpoklade priameho ľudského konania a vedomého prejavu vôle. Práve tieto nové technologické možnosti, kde algoritmus koná s vysokou mierou samostatnosti, narážajú na limity existujúceho právneho rámca.

Lex cryptographica

Ide o pojem, ktorý sa používa v právnej teórii a technológiách blockchainu na označenie „*pravidiel kódovaných v softvéri*“, ktoré fungujú ako alternatíva či doplnok ku klasickému právu. Vychádza z myšlienky, že:

- kód (code) = zákon (law), teda že technické riešenia môžu nahrádzať alebo obchádzať právnu reguláciu,
- pravidlá sú nastavené v smart kontrakte a sú vykonateľné automaticky

¹³ EBERS, M. *Artificial Intelligence, Contracting and Contract Law: An Introduction*. In: Martin Ebers - Cristina Poncibò - Mimi Zou. *Contracting and Contract Law in the Age of Artificial Intelligence*, 2022, p. 20.

¹⁴ Napríklad v oblasti riadenia dodávateľského reťazca môžu inteligentné zmluvy poháňané umelou inteligenciou optimalizovať logistiku analýzou dodacích lehôt, poveternostných podmienok a dopytu na trhu a následne automaticky upravovať objednávky.

- ide o „právny poriadok“ vyplývajúci zo samotnej architektúry blockchainu a jeho konsenzuálnych mechanizmov.

Pojem zaviedol právnik Aaron Wright, ktorý označil *lex cryptographica* ako „novú formu transnacionálneho práva“, podobne ako predtým existovalo *lex mercatoria* (obchodné obyčaje medzi kupcami) alebo *lex informatica* (pravidlá internetu vyplývajúce z jeho architektúry).¹⁵

Charakteristické črty *lex cryptographica* sú nasledovné:

- univerzálnosť – platí bez ohľadu na štátne hranice,
- automatická vymožitelnosť – vykonáva sa prostredníctvom algoritmov,
- decentralizácia – nevytvára ho parlament, ale komunita používateľov a vývojárov,
- rigidnosť – „čo je zakódované, to platí“, hoci to môže byť v rozpore s právom štátu.

Niektorí autori upozorňujú, že *lex cryptographica* nepredstavuje iba technický spôsob vynucovania pravidiel, ale prináša aj zásadnú premenu toho, ako sa právo v spoločnosti odôvodňuje a prečo ho považujeme za legitímne. V prostredí blockchainu sa totiž normatívny rámec tvorí a uplatňuje tak, že právny základ, tvorba pravidiel aj ich presadenie splývajú v jednom technologickom mechanizme: zmluvné strany aplikujú právo tým, že naprogramujú podmienky a následky a systém ich následne automaticky vykoná bez potreby tradičných inštitúcií.¹⁶

Z tohto pohľadu je *lex cryptographica* právom, ktoré sa do veľkej miery emancipuje od troch tradičných dimenzií práva. Po prvé, oslabuje väzbu práva na jazyk a interpretáciu, keďže smart kontrakt je postavený na formálnej logike podmienok typu „ak - tak“; tým sa redukuje priestor pre výklad, hodnotové vyvažovanie a korekcie, ktoré sú typické pre právne rozhodovanie. Po druhé, oslabuje väzbu práva na územie, pretože pravidlá sa uplatňujú transnacionálne v rámci siete, bez priamej opory v

¹⁵ WRIGHT, A. - DE FILIPPI, P. *Decentralized Blockchain Technology and the Rise of Lex Cryptographia*. SSRN Electronic Journal [online]. 2015 [cit. 2026-01-25]. p. 44. Available at: doi:10.2139/ssrn.2580664.

¹⁶ BECKER, K. *Blockchain Matters—Lex Cryptographia and the Displacement of Legal Symbolics and Imaginaries*. Law and Critique [online]. Vol. 33, 2022, p. 128. [cit. 2026-01-25]. Available at: doi:10.1007/s10978-021-09317-8.

konkrétnej jurisdikcii a bez klasickej teritoriálnej kotvy suverenity. Po tretie, problematizuje väzbu práva na telo a tradičnú právnu subjektivitu, keďže v blockchainovom prostredí je subjekt často redukovaný na dátovú identitu a na splnenie technických podmienok účasti; v dôsledku toho sa môže meniť aj spôsob, akým sa právo vzťahuje k zraniteľnosti a materiálnosti ľudskej existencie.¹⁷

Takto chápaný *lex cryptographica* preto nie je len alternatívny súbor pravidiel, ale aj normatívny poriadok s odlišnou symbolikou legitimacy, v ktorom je dôvera presúvaná z inštitúcií a procedúr do správnosti a konzistentnosti kódu a konsenzu sieťových mechanizmov.¹⁸

Smart kontrakty v práve Európskej únie

V európskom právnom priestore sa pojem smart kontrakt postupne presúva z roviny doktrínálnej a technologickej do roviny pozitívnoprávnej. Osobitne významné je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2854 o harmonizovaných pravidlách spravodlivého prístupu k údajom a ich používania (ďalej len „Akt o údajoch“). Doposiaľ sa EÚ venovala tejto oblasti najmä v súvislosti s blockchainom a jeho možným zneužitím v kontexte boja proti organizovanému zločinu, predovšetkým v otázkach financovania terorizmu a prevencie v boji proti praniu špinavých peňazí.¹⁹

Akt o údajoch zavádza technologicky neutrálne vymedzenie inteligentnej zmluvy ako počítačového programu používaného na automatizované plnenie dohody (alebo jej časti), ktorý využíva sekvenciu záznamov elektronických údajov a zabezpečuje integritu a presnosť ich chronologického usporiadania.²⁰ Ide o prvý komplexnejší zásah práva EÚ do oblasti smart kontraktov, hoci v užšom rámci, a to v kontexte dohôd o sprístupnení/zdieľaní údajov. Už samotné normatívne uznanie je

¹⁷ Id.

¹⁸ KULYK, O. I. *Lex Cryptographica as a Source of Law Governing Relationships in the Virtual Assets Market*. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine [online]. Vol. 32(1), 2025, p. 160. [cit. 2026-01-25]. Available at: doi:10.31359/1993-0909-2025-32-1-150.

¹⁹ DAŇKO, M. *Skončila doba „cashu“?* In: Bratislavské právnické fórum 2021: Aktuálne výzvy pre finančné právo. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2021, p. 82.

²⁰ Čl. 2, bod 39 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2854 o harmonizovaných pravidlách spravodlivého prístupu k údajom a ich používania

významné z hľadiska právnej istoty keďže právo EÚ tým implicitne potvrdzuje, že automatizované vykonávanie dohodnutých pravidiel môže byť legitímnym technickým prostriedkom realizácie záväzku, pričom zároveň ponecháva nedotknutú aplikáciu relevantných noriem súkromného práva (najmä zmluvného práva a ochrany spotrebiteľa). Kľúčový, aj v kontexte diskusie o *lex cryptographica*, je však jeho článok 36, ktorý reaguje na typický rigidný charakter záväzku zapísaného v smart kontrakte tým, že do EÚ rámca vnáša požiadavku jeho kontrolovateľnosti a bezpečného ukončenia. Článok 36 ukladá predajcovi aplikácie využívajúcej inteligentné zmluvy (resp. osobe, ktorá ich profesionálne implementuje pre iných) povinnosť zabezpečiť, aby smart kontrakty spĺňali základné požiadavky, a to najmä:

- a) robustnosť a kontrolu prístupu (minimalizácia funkčných chýb a odolnosť voči manipulácii),
- b) bezpečné ukončenie a prerušenie (existencia mechanizmu na zastavenie alebo prerušenie vykonávania, vrátane interných funkcií, ktoré môžu zmluvu reštartovať alebo dať pokyn na zastavenie alebo prerušenie operácie, najmä s cieľom zabrániť budúcim náhodným vykonaniam (tzv. *kill switch*),
- c) archiváciu a kontinuitu (uchovanie údajov o transakciách, logiky a kódu pre kontrolovateľnosť),
- d) a následne aj mechanizmy posúdenia zhody a EÚ vyhlásenie o zhode, čím sa posilňuje *ex ante* zodpovednosť subjektu, ktorý smart kontrakt (resp. aplikáciu so smart kontraktmi) uvádza do praxe.²¹

Z hľadiska právnej teórie je tento prístup zaujímavý preto, že na jednej strane reflektuje základnú ideu smart kontraktov ako automaticky vymožiteľných pravidiel, no na druhej strane normatívne vyžaduje vnútorné korekčné a brzdné mechanizmy, ktoré majú predchádzať neprimeraným následkom rigidnosti kódu. EÚ právo tu teda neprijíma tézu „*code = law*“ bez výhrad, ale vnáša do nej požiadavku minimálnych štandardov bezpečnosti, kontrolovateľnosti a možnosti ukončenia

²¹ Čl. 36 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2854 o harmonizovaných pravidlách spravodlivého prístupu k údajom a ich používania

vykonávania, čím sa približuje tradičným požiadavkám právnej istoty a predvídateľnosti záväzkových vzťahov.

Právne aspekty a výzvy pre smart kontrakty z hľadiska právnej istoty

Praktické problémy z hľadiska právnej istoty zahŕňajú otázky platnosti a právnej záväznosti smart kontraktov, určenia zodpovednosti za nevýhodné alebo chybné zmluvné podmienky a v konečnom dôsledku aj vymožitelnosti práv a povinností. Hĺbková analýza najpálčivejších otázok je preto nevyhnutná.²²

1. Automatizácia zmluvných procesov - pripísateľnosť právnych úkonov vykonaných AI, či budú obchodnoprávne zmluvy uzatvorené AI bez ľudského pričinenia uznané za platné a právne záväzné?

Otázkou je, či smart kontrakt predstavuje právne záväznú zmluvu, nakoľko právna záväznosť kódu, ktorý sa automaticky vykonáva na blockchaine, je stále predmetom diskusií. Slovenská republika, zatiaľ nemá špecifickú legislatívu priamo riešiacu smart kontrakty, čo otvára priestor pre interpretáciu existujúcich zákonov, najmä Nariadenie eIDAS (č. 910/2014) a zákon o e-Governmente (č. 305/2013 Z. z.) či Obchodný zákonník (č. 513/1991 Zb.).

Z pohľadu OBZ (najmä § 269 a 272 OBZ) je predovšetkým potrebné, aby sa podstatné náležitosti určitého zmluvného typu, resp. dostatočne určený predmet zmluvy stali súčasťou počítačového kódu a aby sa zmluvné strany zhodli na obsahu zmluvy. S ohľadom na zásadu bezformálnosti právnych úkonov slovenské právo umožňuje spísať zmluvu pomocou algoritmu zachyteného určitým programovacím jazykom, a nemalo by tak v tomto ohľade klásť prekážky z hľadiska formy zmluvy.

Naskytá sa nám však ak ďalšia dôležitá právna otázka či **môže byť v SR zmluvnou stranou technológia AI?** Súčasná slovenská legislatíva

²² SCHOLZ, L. *Algorithmic Contracts* (October 1, 2016). Stanford Technology Law Review, Vol. 20, 2017, p. 160 - 162 [cit. 2026-01-11]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2747701>

stanovuje, že zmluvnou stranou môžu byť len fyzické prípadne právnické osoby disponujúce spôsobilosťou na práva a povinnosti a spôsobilosťou na právne úkony. AI nie je ani fyzická ani právnická osoba, a v súčasnosti nemá právnu subjektivitu konať ako fyzická alebo právnická osoba. **Na túto otázku teda musíme odpovedať záporne, že v súčasnej dobe nemôže byť technológia AI zmluvnou stranou kontraktu. To znamená, že systém AI nemôže v súčasnosti legálne vykonávať všetky činnosti smerujúce k uzavretiu zmluvy, ktoré môže vykonávať fyzická alebo právnická osoba. To platí vo všeobecnosti a teda stroj alebo systém AI nemôže platne podpísať zmluvy.** Umelá inteligencia však môže byť použitá ako pomocný nástroj, ktorý pomáha ľuďom pri vykonávaní určitej úlohy, formulovaní zmluvných klauzúl a pod. V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti sa v právnom diskurze čoraz častejšie diskutujú dva teoretické prístupy k jej právnemu postaveniu, a to:

1. **AI ako „nástroj/tool“:** Tento prístup by ponechal AI v pozícii sofistikovaného nástroja. Všetky právne úkony „vykonané“ prostredníctvom AI by tak boli plne a bezvýhradne pripísateľné človeku (používateľovi), ktorý ju aktivoval.²³ Toto riešenie je jednoduché a nevyžaduje zmeny v teórii právnej subjektivity, no naráža na svoje limity pri vysoko autonómnych systémoch, kde používateľ má len minimálnu kontrolu nad finálnym výstupom.²⁴
2. **AI ako „zástupca/agent“:** Druhou možnosťou je vytvorenie špeciálneho právneho statusu pre autonómne systémy AI, napríklad vo forme tzv. kvázi-subjektu. Tento koncept by nepriznával AI práva ako fyzickej osobe, ale etabloval by ju ako samostatný kvázi-subjekt pre pripísanie určitých právnych povinností a zodpovedností. V tomto prístupe je základnou otázkou, či je možné vnímať AI ako nástroj alebo špecifickú formu „elektronického zástupcu“, prostredníctvom

²³ K tomu bližšie pozri BECKERS, A. – TEUBNER, G. *Three Liability Regimes for Artificial Intelligence: Algorithmic Actants, Hybrids, Crowds*. Publisher: Hart Publishing, 2022, p. 51 - 54.

²⁴ K tomu bližšie pozri HERBOSCH, M. *Contracting with Artificial Intelligence: A Comparative Analysis of the Intent to Contract* (January 01, 2023). *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, volume 88, issue NIX, 2024 [10.1628/rabelsz-2023-0076], p. 23 - 25 [cit. 2026-01-09]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5168121>

ktorého podnikateľ koná.²⁵ Konanie prostredníctvom AI, ktorej rozhodovacie procesy môžu byť netransparentné („*black box*“ efekt), zásadným spôsobom komplikuje právne posúdenie predvídateľnosti a úmyslu, ktoré sú kritické pre pripísateľnosť konania zastúpenému. Tento ambicióznejší prístup by musel stanoviť, za akých podmienok sa výstup AI považuje za záväzný prejav vôle podnikateľa, a zaviedol by povinnosti pre prevádzkovateľov (napr. transparentnosť, vysvetliteľnosť rozhodnutí AI).²⁶

V oboch vyššie definovaných prístupoch však možno konštatovať, že ak zmluvu vytvorí alebo vyjedná AI je potrebné pripustiť, že ide o **distribúovaný prejav vôle** – výsledok súčinnosti viacerých aktérov. Právny poriadok musí určiť, ako sa tento prejav vôle pripíše konkrétnemu subjektu. Tento prejav je v skutočnosti amalgamom:

- *Zámeru vývojára*, ktorý určil architektúru, ciele a obmedzenia algoritmu.
- *Konfigurácie prevádzkovateľa*, ktorý systém implementoval, trénoval na špecifických dátach a sprístupnil na použitie.
- *Príkazu používateľa*, ktorý zadal konkrétnu inštrukciu – prompt a inicioval proces generovania.

Právna úprava musí stanoviť jasné a predvídateľné pravidlá, ktorá z týchto zložiek je rozhodujúca pre pripísanie právnych následkov, prípadne ako sa bude posudzovať ich súčinnosť.

Prípad Quoine Pte Ltd v. B2C2 Ltd

Vzhľadom na dynamický vývoj blockchainových technológií a osobitne na samovykonateľnú povahu smart kontraktov, ktoré sú navrhované tak, aby minimalizovali potrebu *ex post* zásahov zo strany súdov, sa nám v slovenskom (ani širšom európskom) priestore nepodarilo identifikovať rozhodnutie, ktoré by sa priamo zaoberalo právnymi dôsledkami ich chybného alebo neprimeraného vykonania, v právnej literatúre a medzi

²⁵ K tomu bližšie pozri BECKERS, A. – TEUBNER, G. *Three Liability Regimes for Artificial Intelligence: Algorithmic Actants, Hybrids, Crowds*. Publisher: Hart Publishing, 2022, p. 54 - 57.

²⁶ K tomu bližšie pozri HERBOSCH, M. *Contracting with Artificial Intelligence: A Comparative Analysis of the Intent to Contract* (January 01, 2023). *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, volume 88, issue NIX, 2024 [10.1628/rabelsz-2023-0076], p. 25 - 26 [cit. 2026-01-09]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5168121>

odbornou verejnou je však často citovaný prípad zo Singapuru, ktorý poskytuje cenné východisko pre analýzu právnej istoty v prostredí algoritmicky realizovaných transakcií. Rozhodnutie singapurského odvolacieho súdu vo veci Quoine Pte Ltd v. B2C2 Ltd (Singapur, 2020), patrí medzi skoršie precedensy riešiace otázku, do akej miery možno spätne rušiť účinky transakcií vykonaných algoritmami v dôsledku systémovej chyby.²⁷

Skutkový základ sporu spočíval v tom, že algoritmus spoločnosti B2C2 využil chybu v cenníkovom programe kryptoburzy Quoine, v dôsledku čoho došlo k realizácii obchodov za cenu výrazne odchylnú od trhovej (v prezentovanom zhrnutí ide o približne 250-násobok), čo viedlo k významnému ekonomickému efektu v prospech B2C2. Burza následne pristúpila k vyhláseniu zmluvy za neplatnú a svoju obranu oprela jednak o zmluvné ustanovenia o tzv. *aberrant value* (extrémnu/abnormálnu hodnotu), a tiež o doktrínu omylu ako dôvodu spochybnenia platnosti právneho úkonu. Odvolací súd však v jadre veci zdôraznil, že ani v prostredí algoritmického obchodovania neabsentujú požiadavky zmluvného práva na predvídateľnosť a záväznosť zmluvných pravidiel:

- (i) zmluvný rámec nedával platforme dostatočne jasné oprávnenie jednostranne rušiť transakcie,
- (ii) príslušné ustanovenia zmluvy boli formulované úzko (tiež neboli používateľom komunikované spôsobom, ktorý by odôvodňoval ich uplatnenie v danej situácii) a
- (iii) tvrdený omyl sa netýkal samotných podstatných náležitostí právneho úkonu v rozhodujúcom právnom zmysle.²⁸

Význam tohto rozhodnutia spočíva v dvoch aspektoch. Po prvé, ukazuje, že automatické a kódové vykonanie transakcie ešte samo osebe neznamena vylúčenie tradičných inštitútov súkromného práva, naopak pri sporoch sa rozhodovanie spravidla vracia k tomu, čo bolo predmetom dohody strán a aké oprávnenia si platforma platne vyhradila. Druhým aspektom je, že tento spor poukazuje na napätie medzi technologickou rigiditou smart kontraktov, vyplývajúcou z ich automatického a v zásade nezvratného vykonania, a potrebou právnych korektívov schopných

²⁷ SENG, D. *Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd: A Commentary*. SSRN Electronic Journal [online]. 2020. [cit. 2026-01-09]. ISSN 1556-5068. Available at: doi:10.2139/ssrn.3960007.

²⁸ Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd, Court of Appeal, 24 February 2020, 81/2019 (Singapore). Available at: https://www.elitigation.sg/gd/s/2020_SGCAI_2.

reagovať na extrémne alebo nepredvídané následky algoritmického správania, čím sa posilňuje argument, že mechanizmy bezpečného prerušenia alebo ukončenia vykonávania majú nielen technický, ale aj významný právno-preventívny rozmer.²⁹

2. Zodpovednosť za chybný kód zmluvy

Otázka zodpovednosti sa týka situácie, ak AI pri negociácii, uzatváraní zmluvy zlyhá (napr. nesprávne stanoví cenu, zmluvnú pokutu, úroky z omeškania, rozpor s kogentnými ustanoveniami OBZ), kto bude zodpovedný? Do úvahy pritom prichádzajú nasledovné scenáre ohľadom chýb pri tvorbe zmlúv:

1. *Nesprávne pochopené prompty*: Nástroj nesprávne interpretuje prompt, ktorý by bol pre človeka zrozumiteľný, ale pre jeho model mätúci (napr. používateľ prostredníctvom promptu zadá: „Kúp dve krabice prémiového krmiva 101 dalmatíncov“ a AI nástroj objedná 101 balení krmiva pre psov určené pre dalmatíncov).
2. *AI halucinácie*: Používateľ žiada niečo, čo nástroj nemôže poskytnúť alebo nerozumie, čo vyvolá halucináciu v modeli s neúmyselnými dôsledkami (napr. používateľ požiada model, aby kúpil akcie súkromnej akciovej spoločnosti, keďže však ide o súkromnú spoločnosť, model by mal odpovedať, že nákup nie je možný, pretože spoločnosť nie je verejne obchodovaná. Namiesto nákupu akcií súkromnej spoločnosti, ktoré nie je možné obchodovať na burze, AI zrealizuje transakciu úplne nesprávnej spoločnosti — no s ticker symbolom, ktorý si „domyslela“ alebo priradila podľa podobnosti obchodného mena, ktoré zadal používateľ).
3. *Porušenie limitov*: Nástroj prekračuje vopred určený rozpočet alebo finančný parameter nastavený používateľom (napr. prompt používateľa hovorí: „Kúp tovar pod 100 dolárov“ a AI nástroj nakupuje tovar z Veľkej Británie za 250 libier, čím prekročí používateľský limit).
4. *Nesprávna interpretácia preferencií používateľa*: Nástroj nesprávne interpretuje prompt kvôli nedostatku kontextu alebo nepochopeniu používateľských preferencií (napr. prompt používateľa hovorí: „Rezervuj hotelovú izbu v New Yorku pre služobnú cestu,“ s úmyslom

²⁹ OOI, V. - SOH, K. P. *Rethinking Mistake in the Age of Algorithms: Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd*. King's Law Journal [online]. 2020, 31(3), 367–372. [cit. 2026-01-09]. p. Available at: doi:10.1080/09615768.2020.1815939.

zostať blízko miesta rokovania v dolnom Manhattane, a AI nástroj rezervuje izbu v Queens, pretože uprednostňuje cenu pred blízkosťou bez objasnenia preferencie používateľa).³⁰

Spory ako tieto začínajú konfliktom – používateľ môže mať za takto uzavretú chybnú zmluvu právnu zodpovednosť, mohol by však potom žiadať odškodnenie alebo podobné práva voči prevádzkovateľovi či dokonca vývojárovi AI nástroja. Samozrejme, väčšina prevádzkovateľov a vývojárov sa bude snažiť týmto situáciám vyhnúť tým, že pred dokončením nákupov vyžadujú schválenie konkrétneho úkonu od používateľov. Avšak ako rastie túžba po efektivite a rýchlosti (a AI nástroje sa stávajú autonómnejšími voči svojim používateľom), tieto zabudované ochrany môžu začať slabnúť a používatelia, ktorí si na svoj nástroj zvyknú, môžu začať schvaľovať transakcie bez ich dôkladného overenia. To by mohlo viesť k scenárom ako vyššie uvedené, kde by používateľ mohol usilovať o zrušenie transakcie alebo, ak to zlyhá, dokonca sa pokúsiť vyhnúť zodpovednosti tým, že by svoju zodpovednosť presunul na prevádzkovateľa či vývojára AI nástroja. Mohlo by to niekedy fungovať? Kto je zodpovedný za chybné záväzky súvisiace s transakciami vykonanými agentickým AI nástrojom?³¹

Domnievame sa, že v súčasnej dobe sa zdôrazňuje nutnosť ľudského dohľadu používateľa nad technológiou AI, a to v nasledovných smeroch:

- a) *Zodpovednosť za výber* – pri výbere vhodnej technológie AI musí postupovať s odbornou/náležitou starostlivosťou a uskutočniť výber aspoň na takej úrovni, ako by výber uskutočnila iná rozumne starostlivá osoba;
- b) *Zodpovednosť za zadanie, vedenie a súčinnosť* – musí vybranej technológii AI zadefinovať zadanie jasne a zrozumiteľne, poskytnúť všetku potrebnú súčinnosť a dávať jej pokyny resp. informácie/dáta;
- c) *Zodpovednosť za kontrolu* – musí byť schopný dodaný výsledok primerane kontrolovať a rozumne vyhodnocovať, a to nielen osobne, ale aj za pomoci riadne nastavených kontrolných mechanizmov.³²

³⁰ PROSKAUER. *Contract Law in the Age of Agentic AI: Who's Really Clicking "Accept"?* [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://www.proskauer.com/blog/contract-law-in-the-age-of-agentic-ai-whos-really-clicking-accept>

³¹ PROSKAUER. *Contract Law in the Age of Agentic AI: Who's Really Clicking "Accept"?* [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://www.proskauer.com/blog/contract-law-in-the-age-of-agentic-ai-whos-really-clicking-accept>

³² Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019

Právna teória a prax budú musieť *de lege ferenda* jasne definovať, či zodpovednosť nesie prevádzkovateľ AI, programátor/vývojár AI, používateľ, prípadne sa zavedie nový právny režim pre AI systémy.³³ Popri štandardných modeloch je potrebné zvážiť najmä:

- **Objektívnu zodpovednosť prevádzkovateľa:** V prípade tohto modelu by zodpovedal prevádzkovateľ bez ohľadu na zavinenie. Takýto prístup má oporu v slovenskom právnom poriadku, konkrétne v princípoch zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou (§ 420a Občianskeho zákonníka). Prevádzku vysoko autonómnej AI, ktorej správanie nie je plne predvídateľné, možno koncepčne prirovnať k takejto prevádzkovej činnosti, čo by odôvodňovalo zavedenie prísnejšej, objektívnej zodpovednosti s možnosťou liberácie, ak preukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním používateľa AI.³⁴
- **Zodpovednosť výrobcu (vývojára):** Podobne ako pri zodpovednosti za chybný výrobok by mohol vývojár zodpovedať za škodu spôsobenú chybou v návrhu alebo fungovaní algoritmu.
- **Pomernú zodpovednosť:** V komplexných prípadoch by sa zodpovednosť mohla deliť medzi používateľa, prevádzkovateľa a prípadne aj vývojára podľa miery ich príspevia k vzniku škody.

3. Vplyv na tradičné princípy a zásady súkromného (najmä obchodného) práva – zásada zmluvnej slobody, interpretácie prejavu vôle, poctivého obchodného styku

Zásada zmluvnej slobody

Historicky je zmluvné právo založené na princípe zmluvnej slobody a autonómie zmluvných strán. Fyzická a právnická osoba by sa spravidla mala slobodne rozhodnúť či uzavrieť zmluvu, s kým uzavrieť zmluvu a slobodne sa dohodnúť na podmienkach kreovanej zmluvy. Automatizované generovanie a vyjednávanie zmlúv môže znížiť skutočnú slobodu strán pri rozhodovaní, najmä ak sú návrhy algoritmom

³³ K tomu bližšie pozri: Expert Group on Liability and New Technologies. *Report on Liability for Artificial Intelligence and other emerging digital technologies*, 2019, p. 15 – 62 [cit. 2026-01-05]. Available at:

https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/JURI/DV/2020/01-09/AI-report_EN.pdf

³⁴ § 420a zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

prednastavené alebo optimalizované pre konkrétne riešenia. Tu bude v budúcnosti otázkou ako AI ovplyvní interpretáciu tejto zásady v doktríne obchodnoprávných zmlúv, kreovaných s pomocou alebo automaticky umelou inteligenciou.³⁵

Interpretácia prejavu vôle

Otázka je aj interpretácia prejavu vôle v § 266 OBZ, ktorý vychádza z nasledujúcich princípov:

1. Prvoradým je význam vôle, ktorý OBZ uprednostňuje pred jazykovým prejavom, požaduje sa aby **prejav vôle vykladal podľa úmyslu konajúcej osoby – ide o subjektívne kritérium** spočívajúce v úmysle konajúceho. Pritom sa vyžaduje aby úmysel bol strane, ktorej je určený známy alebo jej musel byť známy.
2. Ak obsah nemožno zistiť na základe subjektívneho kritéria (úmysel konajúcej strany), prejav vôle treba vykladať podľa významu, kt. mu spravidla prikladá osoba v postavení osoby, kt. prejav vôle bol určený (§ 266 ods. 2 OBZ) – **ide o objektivizáciu interpretačného hľadiska** v tom, že sa berie do úvahy abstraktná osoba v rovnakom postavení ako osoba, kt. bol prejav vôle určený.

OBZ teda vychádza z kombinácie a z vyváženosti subjektívnej a objektívnej metódy interpretácie prejavu vôle. OBZ predovšetkým prikazuje, pokiaľ to pripúšťa povaha veci, brať náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle a na správanie účastníkov právneho úkonu. Definuje aj tri skutočnosti, kt. priznáva právny význam pri interpretácii právneho úkonu, a to: rokovania o uzavretí zmluvy, prax, kt. strany medzi sebou zaviedli, následné správanie strán.³⁶

Tu prichádzajú do budúcnosti nasledovné otázky:

1. *Kto vlastne prejavuje vôľu?*³⁷

³⁵ Rovnako SIRENA, P. - PATTI, F. P. *Smart Contracts and Automation of Private Relationships* (July 28, 2020). Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3662402, p. 1 - 2 [cit. 2026-01-10]. Available at SSRN:

<https://ssrn.com/abstract=3662402> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3662402>

³⁶ § 266 ods. 1 - 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

³⁷ K tomu bližšie pozri: HERBOSCH, M. *Contracting with Artificial Intelligence: A Comparative Analysis of the Intent to Contract* (January 01, 2023). *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, volume 88, issue NIX, 2024 [10.1628/rabelsz-2023-0076], p. 10 – 11 [cit. 2026-01-09]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5168121>

Ak zmluvu uzatvára nástroj AI (napr. automatizovaný chatbot, zmluvný generátor, smart kontrakt), vzniká otázka:

- Je vôľa generovaná AI prejavom človeka (napr. podnikateľa, ktorý AI nastavil)?
- Alebo ide o „*autonómny*“ výstup bez ľudskej intervencie?

Táto vôľa je v našom právnom poriadku chápaná ako psychický stav, vnútorný postoj konajúcej osoby. Algoritmus však nekoná na základe vôle v tomto psychologickom zmysle. Jeho činnosť je výsledkom optimalizačných funkcií, pravdepodobnostných modelov a dát, na ktorých bol trébovaný. Právna výzva tak spočíva v preklenutí priepasti medzi *inštrukčným zámerom človeka* (napr. príkaz - prompt zadaný AI) a *pravdepodobnostným výstupom algoritmu* (vygenerovaný text zmluvy), ktorý nemusí byť v plnom súlade s pôvodným zámerom a ktorého detaily používateľ nemohol predvídať. V praxi sa bude musieť vôľa odvodiť od osoby, ktorá AI používa – teda v prípade sporu sa podľa nášho názoru bude skúmať, či daná osoba vedela alebo mohla vedieť, čo AI robí, a či sa s tým stotožnila.

2. Ako sa bude interpretovať nejasný prejav vôle AI?

Pri využití AI je „*skutočný úmysel*“ komplikovaný, pretože AI nemá úmysel. Bude treba skúmať nastavenie algoritmu, predikcie, inštrukcie, ktoré boli dané AI nástroju, keďže algoritmus nie je osoba, nemá právny záujem ani úmysel uzatvárať zmluvu vo svojom mene.³⁸

Problematika interpretácie prejavu vôle a úmyslu je nazývaná aj **problémom čiernych skriniek**, pri ktorom sa rozlišujú:

1. **Silné čierne skrinky:** Silné čierne skrinky sú systémy umelej inteligencie, ktorých rozhodovacie procesy sú pre ľudí úplne neprehľadné. Nie je možné pritom určiť ako umelá inteligencia dospela k danému rozhodnutiu alebo predikcii, ktoré informácie boli pre výstup rozhodujúce, ani získať poradie premenných spracovaných umelou inteligenciou podľa ich dôležitosti. Tento typ čiernej skrinky nie je možné analyzovať ani dodatočne spätnou analýzou výstupov umelej inteligencie.
2. **Slabé čierne skrinky:** Rozhodovací proces slabej čiernej skrinky je taktiež neprehľadný pre ľudí. Na rozdiel od silnej čiernej skrinky je však možné spätnou analýzou alebo testovaním do určitej miery

³⁸ Bližšie pozri SCHOLZ, L. *Algorithmic Contracts* (October 1, 2016). Stanford Technology Law Review, Vol. 20, 2017, p. 164 [cit. 2026-01-11]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2747701>

určiť približné poradie dôležitosti premenných, ktoré AI zohľadňuje. To môže umožniť obmedzenú a nepresnú schopnosť predpovedať, ako bude model prijímať svoje rozhodnutia.³⁹

Ako uvádza Dr. Lauren Henry Scholz na podporu vymožitelnosti algoritmických zmlúv, ktoré sú tzv. čiernymi skrinkami by súčasné zmluvné právo muselo prijať aspoň jednu z dvoch právnych fikcií:

1. algoritmické zmluvy, ktoré sú tzv. čiernymi skrinkami sú *len nástroje* a
2. korporácie *môžu predvídať správanie algoritmov*, ktoré sú tzv. čiernymi skrinkami.⁴⁰

Zásada poctivého obchodného styku⁴¹

Technologický pokrok nastoľuje nové výzvy aj pre zásadu poctivého obchodného styku. AI operuje na báze algoritmickej logiky, nie však na báze ľudského etického uvažovania. V dôsledku toho môžu byť výstupy AI formálne v súlade s právom, no v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku.⁴² Ide pritom o kľúčovú zásadu obchodného práva, ktorá sa musí prispôbovať vývoju spoločenských podmienok, nakoľko poskytuje hodnotové východiská pre výklad a aplikáciu právnych noriem. Zásada poctivého obchodného styku sa musí adaptovať na nové technologické prostredie, čo zahŕňa aj schopnosť súdov a regulátorov reinterpretovať obsah tejto zásady v digitálnom kontexte.

³⁹ Bližšie pozri BATHAEE, Y. *The Artificial Intelligence Black Box and the Failure of Intent and Causation*. Harvard Journal of Law & Technology, Vol. 31, 2018, p. 889 - 931 [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://jolt.law.harvard.edu/assets/articlePDFs/v31/The-Artificial-Intelligence-Black-Box-and-the-Failure-of-Intent-and-Causation-Yavar-Bathae.pdf>

⁴⁰ Bližšie pozri SCHOLZ, L. *Algorithmic Contracts* (October 1, 2016). Stanford Technology Law Review, Vol. 20, 2017, p. 150 [cit. 2026-01-11]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2747701>

⁴¹ § 265 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov „Výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.“

⁴² Podobne SIRENA, P. - PATTI, F. P. *Smart Contracts and Automation of Private Relationships* (July 28, 2020). Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3662402, p. 10 [cit. 2026-01-10]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3662402> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3662402>

Odporúčania *de lege ferenda*

Súčasný slovenský súkromný právny poriadok, ktorého základy boli položené v dobe pred digitálnou revolúciou, nereflexuje reguláciu zmluvných vzťahov vytváraných s využitím autonómnej umelej inteligencie. Jeho tradičné princípy sa ukazujú ako neflexibilné a často aj neaplikovateľné na situácie, kde do procesu vstupuje algoritmus. Pripravovaná rekodifikácia súkromného práva je ideálnou príležitosťou na riešenie týchto páliacich otázok.

V nadväznosti na vyššie uvedené § 75 ods. 1 nOZ upravuje nasledovné: „*Písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon uskutočnený elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie jeho obsahu a určenie osoby, ktorá právny úkon uskutočnila; vlastnoručný podpis konajúcej osoby sa v takom prípade nevyžaduje.*“⁴³

Význam tohto ustanovenia tkvie v rozšírení tradičného chápania písomnej formy na právne úkony uskutočnené prostredníctvom elektronických prostriedkov (napr. e-mail, elektronický formulár, elektronický dokument v systéme e-government, interný podnikový systém a pod.), bez potreby vlastnoručného podpisu. Zachovanie písomnej formy nastane, ak sú splnené **dve kumulatívne podmienky**:

1. **Možnosť zachytiť obsah právneho úkonu** – teda, aby bolo možné objektívne overiť, čo bolo vyhlásené (napr. text e-mailu, elektronický dokument, správa v systéme).
2. **Možnosť určiť osobu, ktorá úkon uskutočnila** – teda, aby bolo možné *identifikovať konajúci subjekt* (napr. podľa e-mailovej adresy, prihlásenia do systému, elektronického podpisu, identity v eID, autentifikácie v informačnom systéme atď.).⁴⁴

Ak sú tieto podmienky splnené, **písomná forma sa považuje za zachovanú**, aj keď dokument nie je podpísaný vlastnoručne ani elektronickým kvalifikovaným podpisom. To znamená, že vlastnoručný (či kvalifikovaný elektronický) podpis sa nevyžaduje ako forma, ale len

⁴³ § 75 návrhu zákona Občiansky zákonník:

<https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2025/09/Navrh-Obcianskeho-zakonnika.pdf>

⁴⁴ Ilustrácia:

- Ak zmluvu o dielo dohodnú strany e-mailom, v ktorom je jasne vyjadrená vôľa uzavrieť zmluvu, je zrejmé, kto e-mail poslal a čo obsahuje → písomná forma je zachovaná.
- Ak však ide o anonymnú správu bez možnosti identifikovať odosielateľa, písomná forma zachovaná nie je.

ako dôkazný prostriedok, ak by vznikli pochybnosti o autorstve alebo obsahu.

Vznikajú tu však zásadné otázky. Zatiaľ čo rekodifikácia modernizuje právny rámec pre éru komunikácie medzi ľuďmi sprostredkovanou technológiou – rieši teda formu prejavu vôle, nástup AI predstavuje paradigmatickú zmenu, ktorá sa týka autonómneho pôvodu obsahu.⁴⁵

Problémom už nie je len to, ako bezpečne elektronicky prejsť vôľu, ale či môže byť za prejav vôle považovaný text, ktorého obsah autonómne vygeneroval neľudský aktér. Ústrednou otázkou je, či a v akom rozsahu môže byť výstup AI považovaný za právny úkon. Tento problém zasahuje samotné základy teórie práva, ktorá spája právny úkon s prejavom ľudskej vôle. Navrhovaný kódex tak čelí výzve, či jeho modernizovaná koncepcia právneho úkonu, zameraná na ľudských aktérov, dokáže obsiahnuť aj prejavy, ktorých právnu podstatu generuje stroj.

Mnohé právne úkony sa dnes uskutočňujú elektronicky alebo dokonca automatizovane, bez priameho zásahu človeka v momente uzavretia. Interpretácia prejavu vôle sa do budúcnosti pri AI určite posunie, pričom podľa nášho názoru už teraz vzniká potreba nových výkladových pravidiel pre „digitálne prejavy vôle“ a dôkazy o úmysle – prejavu vôle používateľa AI. Isté odporúčania poskytuje vzorový zákon o automatizovanom uzatváraní zmlúv od UNCITRAL, najmä v Článku 5. s názvom *Právne uznanie automatizovaných zmlúv*, ktorý znie:

1. „Zmluva vytvorená pomocou automatizovaného systému nesmie byť vyhlásená za neplatnú alebo nevymáhateľnú na základe výlučného dôvodu, že žiadna fyzická osoba nepreskúmala alebo neurobila akúkoľvek činnosť vykonanú v súvislosti s uzatvorením zmluvy.
2. Zmluva vytvorená pomocou automatizovaného systému nesmie byť vyhlásená za neplatnú alebo nevymáhateľnú na základe výlučného dôvodu, že žiadna fyzická osoba nepreskúmala alebo neurobila akúkoľvek činnosť vykonanú v súvislosti s plnením zmluvy.
3. Akcii⁴⁶ vykonanej automatizovaným systémom v súvislosti s uzatvorením alebo plnením zmluvy nesmie byť odopretý právny

⁴⁵ K tomu bližšie pozri: European Parliament. *Study on Understanding algorithmic decision-making: Opportunities and challenges*, 2019, p. 1 - 79 [cit. 2026-01-08]. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2019\)624261](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)624261)

⁴⁶ UNCITRAL. *Model Law on Automated Contracting with Guide to Enactment*. 2025. p. 23 [cit. 2026-01-10]. Available at:

účinnok, platnosť alebo vymáhateľnosť len na základe toho, že žiadna fyzická osoba nepreskúmala ani nezasiahla do konania."⁴⁷

V dôsledku uvedeného by sme navrhovali zmenu § 75 nOZ, a to nasledovne:

1. „Písomná forma je zachovaná, ak sa právny úkon uskutoční elektronickými prostriedkami alebo prostredníctvom automatizovaného systému, ktorý umožňuje zachytiť obsah právneho úkonu a spoľahlivo určiť osobu, v mene ktorej bol právny úkon uskutočnený.
2. Elektronické právne úkony sa považujú za písomné, ak sú vykonané prostredníctvom technológií umožňujúcich identifikáciu a autentifikáciu osoby, ktorá ich uskutočnila.
3. Ak právny úkon uskutoční automatizovaný systém bez priameho ľudského zásahu, účinky právneho úkonu sa pripisujú osobe, ktorá systém nastavila alebo dala podnet na jeho činnosť, ak osobitný predpis neustanovuje inak.“

Ustanovenie rozširuje pojem „elektronické prostriedky“ aj na automatizované systémy – teda napríklad:

- online zmluvné platformy, ktoré uzatvárajú zmluvu po potvrdení tlačidlom („klik zmluva“),
- inteligentné zmluvy (smart kontrakty), ktoré sa spúšťajú automaticky po splnení podmienok,
- systémy využívajúce umelú inteligenciu (ako Luminance Autopilot), ktoré konajú na základe predchádzajúceho poverenia človeka.

Formulácia „v mene ktorej bol právny úkon uskutočnený“ zdôrazňuje, že právne účinky sa neprpisujú samotnému systému, ale osobe, ktorá ho poverila alebo nastavila. Ide o legislatívny prejav zásady pripísania

<https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/2424674e-mlautomatedcontracting-rev1-ebook.pdf>

Pojem „akcia“, ktorý je uvedený zahŕňa „komunikáciu“ v zmysle Dohovoru o elektronických komunikáciách (t. j. akékoľvek vyhlásenie, požiadavku, oznámenie alebo žiadosť, vrátane ponuky a prijatia ponuky) alebo iný výsledok rozhodovacieho procesu, pre ktorý automatizovaný systém môže byť použitý v zmluvnom prostredí. Konanie „v súvislosti“ s plnením zmluvy sa vzťahuje nielen na komunikáciu, ďalšie opatrenia stanovené zmluvou, ale aj výkon práv podľa zmluvy a nápravné prostriedky dohodnuté v zmluve.

⁴⁷ UNCITRAL. *Model Law on Automated Contracting with Guide to Enactment*. 2025. p. 21 - 23 [cit. 2026-01-10]. Available at:

<https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/2424674e-mlautomatedcontracting-rev1-ebook.pdf>

konania automatizovaného systému jeho používateľovi. Navrhované znenie tak nemení požiadavku, že právny úkon je prejavom vôle človeka alebo právnickej osoby. Len uznáva, že tento prejav môže byť sprostredkovaný technológiou, vrátane AI, ak sú zachované identifikačné a dôkazné podmienky.

Záver

Smart kontrakty predstavujú niekoľko výziev do budúcnosti z hľadiska právnej istoty, a to predovšetkým teoretickú otázku riešenia vopred nadefinovaného a automaticky vykonateľného záväzku, ktorý sa bude priečiť zákonu alebo zásade poctivého obchodného styku, a otázku vymáhateľnosti smart kontraktov pred súdom. Bude zaujímavé ďalej sledovať, či sa smart kontrakty v budúcnosti uplatnia v každodennej praxi popri klasických listinných zmluvách a ako sa súdna a právna prax vysporiada s vyššie načrtnutými výzvami.

Zoznam použitej literatúry

Monografie a učebnice:

1. BECKERS, A. – TEUBNER, G. *Three Liability Regimes for Artificial Intelligence: Algorithmic Actants, Hybrids, Crowds*. Publisher: Hart Publishing, 2022, p. 51 - 57. ISBN 978-1-50994-935-9.
2. EBERS, M. *Artificial Intelligence, Contracting and Contract Law: An Introduction*. In: Martin Ebers - Cristina Poncibò - Mimi Zou. *Contracting and Contract Law in the Age of Artificial Intelligence*, 2022, p. 19 – 20. ISBN 978-1-50995-070-6.

Periodiká a zborníky:

3. BATHAEE, Y. *The Artificial Intelligence Black Box and the Failure of Intent and Causation*. Harvard Journal of Law & Technology, Vol. 31, 2018, p. 889 - 931 [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://jolt.law.harvard.edu/assets/articlePDFs/v31/The-Artificial-Intelligence-Black-Box-and-the-Failure-of-Intent-and-Causation-Yavar-Bathae.pdf>
4. BECKER, K. Blockchain Matters—Lex Cryptographia and the Displacement of Legal Symbolics and Imaginaries. *Law and Critique* [online]. Vol. 33, 2022, p. 113–130. ISSN 1572-8617. [cit. 2026-01-25]. Available at: doi:10.1007/s10978-021-09317-8.
5. DAŇKO, M. *Skončila doba „cashu“?* In: Bratislavské právnické fórum 2021: Aktuálne výzvy pre finančné právo. Bratislava: Právnická

- fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2021, pp. 81–90. SBN 978-80-7160-606-2.
6. GAL, M. S. *Algorithmic Challenges to Autonomous Choice*, 25 Mich. Telecomm. & Tech. L. Rev. 59 (2018). p. 96 [cit. 2026-01-07]. Available at:
<https://repository.law.umich.edu/mttlr/vol25/iss1/3>
 7. HERBOSCH, M. *Contracting with Artificial Intelligence: A Comparative Analysis of the Intent to Contract* (January 01, 2023). *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, volume 88, issue NIX, 2024 [10.1628/rabelsz-2023-0076], p. 10 – 11, 23 - 26 [cit. 2026-01-09]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5168121>.
 8. HUČKOVÁ, R. - TOMAN, M. *Application of Smart Contracts in Private Law*. In: *Evolution of private law: new challenges*. Katowice: Instytut Prawa Gospodarczego Sp. z o.o., 2020, pp. 85–95. ISBN 9788395896873.
 9. KULYK, O. I. *Lex Cryptographica as a Source of Law Governing Relationships in the Virtual Assets Market*. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine* [online]. Vol. 32(1), 2025, pp. 150–163. ISSN 1993-0909. [cit. 2026-01-25]. Available at: doi:10.31359/1993-0909-2025-32-1-150.
 10. OOI, V. - SOH, K. P. *Rethinking Mistake in the Age of Algorithms: Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd*. *King's Law Journal* [online]. 2020, 31(3), 367–372. [cit. 2026-01-09]. ISSN 1757-8442. Available at: doi:10.1080/09615768.2020.1815939.
 11. SENG, D. *Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd: A Commentary*. *SSRN Electronic Journal* [online]. 2020 [cit. 2026-01-09]. ISSN 1556-5068. Available at: doi:10.2139/ssrn.3960007.
 12. SMUHA, A. N. *From a 'race to AI' to a 'race to AI regulation': regulatory competition for artificial intelligence*, *Law, Innovation and Technology*, Vol. 13, No. 1, 2021, p. 63. [cit. 2025-10-30]. Available at:
<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/17579961.2021.1898300?needAccess=true> alebo
<https://doi.org/10.1080/17579961.2021.1898300>.
 13. SCHOLZ, L. *Algorithmic Contracts* (October 1, 2016). *Stanford Technology Law Review*, Vol. 20, 2017, p. 147, 150 – 157, 160 -164 [cit. 2026-01-11]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2747701>

14. SIRENA, P. - PATTI, F. P. *Smart Contracts and Automation of Private Relationships* (July 28, 2020). Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3662402, p. 1 – 2, 4 – 6, 10 [cit. 2026-01-10]. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3662402> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3662402>.
15. WRIGHT, A., DE FILIPPI, P. *Decentralized Blockchain Technology and the Rise of Lex Cryptographia*. SSRN Electronic Journal [online]. 2015. ISSN 1556-5068. [cit. 2026-01-25]. Available at: doi:10.2139/ssrn.2580664.

Internetové zdroje:

16. EUROPEAN PARLIAMENT. *Study on Understanding algorithmic decision-making: Opportunities and challenges*, 2019, p. 1 - 79 [cit. 2026-01-08]. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2019\)624261](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)624261)
17. EXPET GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES. *Report on Liability for Artificial Intelligence and other emerging digital technologies*, 2019, p. 38 [cit. 2026-01-05]. Available at: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/JURI/DV/2020/01-09/AI-report_EN.pdf
18. LUMINANCE – *How it Works*: https://www.luminance.com/news/press/20231107_luminance_show_cases.html alebo <https://www.youtube.com/watch?v=9PKRfnstXfk>. [cit. 2025-12-20].
19. PROSKAUER. *Contract Law in the Age of Agentic AI: Who's Really Clicking "Accept"?* [cit. 2026-01-07]. Available at: <https://www.proskauer.com/blog/contract-law-in-the-age-of-agentic-ai-whos-really-clicking-accept>
20. SZABO, N. *Smart Contracts*. [cit. 2025-12-22]. Available at: www.fon.hum.uva.nl/rob/Courses/InformationInSpeech/CDROM/Literature/LOTwinterschool2006/szabo.best.vwh.net/smart.contracts.html.
21. UNCITRAL. *Model Law on Automated Contracting with Guide to Enactment*. 2025. p. 21 - 23 [cit. 2026-01-10]. Available at: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/2424674e-mlautomatedcontracting-rev1-ebook.pdf>

Zákony a súdne rozhodnutia:

22. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2854 z 13. decembra 2023 o harmonizovaných pravidlách týkajúcich sa spravodlivého prístupu k údajom a ich používania, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/2394 a smernica (EÚ) 2020/1828 (akt o údajoch).
23. Návrh zákona Občiansky zákonník:
<https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2025/09/Navrh-Obcianskeho-zakonnika.pdf>
24. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019.
25. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
26. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
27. Quoine Pte Ltd v B2C2 Ltd, Court of Appeal, 24 February 2020, 81/2019 (Singapore). Available at:
https://www.elitigation.sg/gd/s/2020_SGCAI_2.

Kontaktné údaje

JUDr. Mgr. Dominika Pintérová, PhD.

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva
Univerzita Komenského
Právnická fakulta
Šafárikovo námestie č. 6
P. O. BOX 313
810 00 Bratislava
dominika.pinterova@flaw.uniba.sk

Mgr. Daniel Zigo, PhD., LL.M.

Ústav klinického právneho vzdelávania
Univerzita Komenského
Právnická fakulta
Šafárikovo námestie č. 6
P. O. BOX 313
810 00 Bratislava
daniel.zigo@flaw.uniba.sk

FORMOVANIE PRINCÍPOV SPRÁVNEHO POUŽITIA AI PRI VÝKONE PRÁVNICKÝCH POVOLANÍ (SO ZAMERANÍM NA STAVOVSKÉ PREDPISY)¹

EMERGING PRINCIPLES FOR THE PROPER USE OF AI IN LEGAL PRACTICE (WITH PARTICULAR FOCUS ON BAR REGULATIONS)

Filip Petrek²

Abstrakt: Príspevok je zameraný na využívanie veľkých jazykových modelov (LLM) v advokátskej praxi a v tejto súvislosti sa formujúce princípy správneho používania nástrojov umelej inteligencie (AI) pri výkone právnických povolaní. Na základe analýzy relevantnej právnej úpravy, stavovských dokumentov a vybraných zahraničných prístupov skúmame niektoré vybrané základné riziká spojené s využívaním AI, a to najmä v advokácii — od nadmerného spoliehania sa na automatizované výstupy, cez aspekt odbornej starostlivosti, informačnej povinnosti voči klientovi a primeranosti odmeny, až po ochranu dôverných informácií. Osobitná pozornosť je venovaná príslušnému uzneseniu predsedníctva SAK a jeho prílohe (metodickému usmerneniu), ktoré predstavujú normatívnu reakciu advokátskej stavovskej samosprávy na výzvy spojené s využívaním AI v právnickej praxi na Slovensku, zavádzajúc trojrežimový systém nakladania s chránenými informáciami a rozhodovací test. Komparatívny pohľad na prístupy zo zahraničia a z prostredia medzinárodných stavovských organizácií zároveň umožňuje identifikovať spoločné tendencie vo vývoji *soft law* v tejto oblasti.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, AI, veľké jazykové modely, LLMs, advokácia, odborná starostlivosť

¹ Financované EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09l05-03-V02-00038. Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09l05-03-V02-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva.

Abstract: The article focuses on the use of large language models (LLMs) in legal practice and the principles of proper use of artificial intelligence (AI) tools in the exercise of legal professions that are emerging in this context. Drawing on an analysis of relevant legislation, bar association documents and selected foreign approaches, it examines the fundamental risks associated with the use of AI in legal practice — ranging from over-reliance on automated outputs, through questions of professional diligence, disclosure obligations towards clients and appropriate fee arrangements, to the protection of confidential client information. Special attention is devoted to Resolution No. 21/14/2025 of the Slovak Bar Association Presidium and its annex — a methodological guideline — which represent the bar self-governance's normative response to the challenges of AI use in Slovak legal practice, introducing a three-tier regime for handling protected information and a decision-making test. The article further draws on a comparative overview of approaches adopted in foreign jurisdictions and by international bar associations, enabling the identification of common tendencies in the development of soft law in this area.

Key words: artificial intelligence, AI, large language models, LLMs, legal practice, professional diligence

Úvod

Problematika využívania nástrojov umelej inteligencie (AI) – osobitne veľkých jazykových modelov (LLM) – v advokátskej praxi patrí v súčasnosti k oblastiam, o ktorých sa v právnickom prostredí vedú rozsiahle diskusie. V našom predchádzajúcom príspevku³ sme sa sústredili na zodpovednostné aspekty tohto fenoménu — konkrétne na zodpovedanie otázky, či a ako možno na situácie súvisiace s využívaním AI aplikovať tradičné zodpovednostné inštitúty a koncepty slovenského práva, ako je zodpovednosť za pomocníka podľa Občianskeho a Obchodného zákonníka, ako aj profesijná zodpovednosť advokáta zakotvená v § 26 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii (ďalej aj „ZoA“). Dospeli sme pritom k záveru, že platný normatívny rámec poskytuje dostatočné východiská pre riešenie väčšiny súvisiacich situácií — a to bez

³ PETREK, Filip: Zodpovednosť za AI ako za pomocníka alebo koncipienta? Staré pravidlá pre nové technológie. In: Bratislavské právnické fórum 2025, Právnická fakulta UK, 2025, s. 391–404.

potreby zásadnejšej legislatívnej úpravy predmetných zodpovednostných pravidiel.⁴

V tomto príspevku na uvedenú problematiku nadviažeme, keď sa zameriame na odlišnú, avšak súvisiacu tému: predmetom nášho záujmu bude, aké princípy a pravidlá správneho používania AI nástrojov sa v prostredí právnických povolání (najmä advokácie) v súčasnosti formujú na úrovni stavovských predpisov, *soft law* dokumentov a súvisiacej odbornej diskusie.

Záver o tom, že zodpovednostný rámec *de lege lata* je postačujúci totiž prirodzene neznamená, že by nemali existovať určité *soft law* pravidlá bližšie vymedzujúce štandardy správneho používania týchto nástrojov.

Osobitne sa budeme venovať najmä uzneseniu predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi. To bolo významným spôsobom novelizované neskorším uznesením predsedníctva SAK č. 21/14/2025, ktoré vo svojej prílohe zaviedlo aj metodické usmernenie (ďalej ako „Uznesenie SAK“ a „Metodické usmernenie SAK“).⁵ Porovnávame ho predovšetkým so stanoviskom Českej advokátskej komory k používaniu umelej inteligencie pre poskytovanie právnych služieb (ďalej ako „Stanovisko ČAK“).⁶ Z medzinárodného hľadiska predstavuje pozoruhodný a inšpiratívny materiál aj príručka Rady advokátskych komôr a právnických spoločností Európy (*Council of Bars and Law Societies of Europe*) k používaniu generatívnej AI advokátmi (ďalej ako „Príručka CCBE“).⁷

Z metodologického hľadiska sa príspevok opiera o analytický rozbor platnej právnej úpravy a stavovských dokumentov, komparatívny pohľad na vybrané zahraničné prístupy a kritické hodnotenie relevantných *soft law* nástrojov.

⁴ Tamtiež.

⁵ Dostupné online na: https://info.sak.sk/wp-content/uploads/2025/12/Uznesenie_12-4-2025_plne-znenie-k-25-11-2025.pdf.

⁶ Dostupné online na: https://www.cak.cz/cs/download/priloha_4_2023_09_-ai_stanovisko.pdf.

⁷ Dostupné online v preklade do českého jazyka na: <https://www.cak.cz/storage/files/mez-c-priloha-c.-1-ccbe-prirucka-k-pouzivani-genai-advokaty-002.pdf>

Nadužívanie verzus nevyužívanie

Diskusia o vhodnom používaní AI v právnej praxi musí nevyhnutne zohľadniť skutočnosť, že riziká existujú na oboch póloch možných prístupov. Na jednej strane hovoríme o rizikách plynúcich z nadmerného spoliehania sa na výstupy AI nástrojov, na druhej o rizikách súvisiacich s ich nedostatočným alebo žiadnym využívaním. V našom príspevku sa zameriavame predovšetkým na prvý okruh rizík, pričom druhý aspekt bude iba rámcovo naznačený. Na tomto mieste najskôr pristúpime k stručnému vymedzeniu fenoménov, o ktorých sa v súvislosti s používaním AI (nielen) v advokácii diskutuje.

Často citovaným rizikom je tzv. *automation bias* — psychologický jav, pri ktorom ľudia nekriticky akceptujú odporúčania automatizovaných systémov, pretože ich považujú za objektívne alebo spoľahlivejšie než svoj vlastný úsudok.⁸

V právnom kontexte sa táto tendencia prejavuje nekritickým prevzatím právnych záverov alebo argumentácie vygenerovanej jazykovým modelom. Osobitnou formou tohto problému je potvrdzovacie skreslenie (*confirmation bias*), keď advokát použije AI predovšetkým na potvrdenie stanoviska, ku ktorému už sám dospel či inklinoval, pričom ignoruje protichodné závery vyplývajúce z komplexnejšej analýzy.⁹ Oba javy sú nebezpečné práve preto, že výstupy LLM sú typicky štylisticky plynulé a formálne presvedčivé — bez ohľadu na ich faktickú správnosť.

Príručka CCBE v kontexte využívania generatívnej AI advokátmi pomenúva popri *automation bias* ďalší súvisiaci fenomén — a to servilnosť (*sycophancy*).¹⁰ Ide o tendenciu AI systémov prispôbovať odpovede vnímaným preferenciám alebo predsudkom používateľa, ponúkajúc nadmerný súhlas namiesto presných alebo kritických informácií.¹¹ V právnickom kontexte to konkrétne znamená, že AI môže potvrdzovať existujúcu právnu hypotézu advokáta namiesto toho, aby ju kriticky spochybnila. Servilnosť tak priamo umocňuje *confirmation bias* a v

⁸ LAUX, Johann, RUSCHEMEIER, Hannah: Automation Bias in the AI Act: On the Legal Implications of Attempting to De-Bias Human Oversight of AI. *European Journal of Risk Regulation*, 2025 [online]. Dostupné na: <https://arxiv.org/abs/2502.10036>.

⁹ ŠTÍPA, Martin. Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právních služeb. *Advokátní deník* [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligence-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/>.

¹⁰ Príručka CCBE, článok 3.3.3.

¹¹ Tamtiež.

konečnom dôsledku môže viesť k skreslenému výstupu — môže byť pritom ťažko rozpoznateľná, nakoľko AI síce často odpovedá na prompt vo forme položenej otázky, avšak posúva odpoveď smerom potvrdzujúcim pôvodné stanovisko.

Osobitným prejavom týchto rizík je problematika „halucinovania“ súdnych rozhodnutí a právnych noriem. Sú už známe zdokumentované prípady, keď súdy ukladali advokátom sankcie za predkladanie procesných podaní odvolávajúcich sa na neexistujúce súdne rozhodnutia.¹² Práve táto problematika nachádza odraz aj v Metodickom usmernení SAK, kde pojem „halucinácia“ dostáva normatívnu definíciu — ide o „jav, pri ktorom AI nástroj generuje fakticky nesprávne, zavádzajúce alebo úplne vymyslené informácie (napr. neexistujúce judikáty či citácie), ktoré sa však javia ako presvedčivé“.¹³

Na druhom póle spektra stojí riziko nevyužívania dostupných technologických nástrojov. Ak tieto nástroje dokážu zefektívniť prácu, zvýšiť efektívnosť napr. rešerší a v konečnom dôsledku znížiť cenu právnych služieb, ich systematické ignorovanie môže byť za určitých okolností v napätí s povinnosťou dbať na hospodárnosť a účelnosť poskytovania právnych služieb v zmysle § 18 ods. 2 ZoA. Táto otázka bude čoraz relevantnejšia s rastúcou dostupnosťou a spoľahlivosťou AI nástrojov osobitne určených pre advokátsku prax.

V tejto súvislosti nemožno obísť ani vzťah medzi AI, neoprávneným poskytovaním právnych služieb a dostupnosťou práva. Napríklad Stanovisko ČAK prezentuje postoj českej stavovskej organizácie, že nemá zásadné námietky voči využitiu AI na poskytovanie základných informácií o práve, pokiaľ ide o tzv. právne informácie v neaplikačnom rozsahu — „*jakási obdoba publikace odborných článků s právní tematikou na vlastních webových stránkách*“.¹⁴ Odlišuje ho od právneho poradenstva vzťahujúceho sa na konkrétnu situáciu klienta. Akékoľvek odpovedanie na otázky týkajúce sa riešenia konkrétného právneho problému je

¹² Prípacom, ktorý sa najčastejšie uvádza v medzinárodnom kontexte, je *Mata v. Avianca, Inc.* (S.D.N.Y. 2023), kde advokáti predložili podania odvolávajúce sa na fiktívnu judikatúru vygenerovanú jazykovým modelom. Obdobný prípad však nastal v decembri 2025 aj v českom právnom prostredí, keď Ústavný súd ČR uložil poriadkovú pokutu 25 000 CZK advokátovi, ktorého sťažnosť sa odvolávala na 12 rozhodnutí ÚS ČR a ESLP, pričom podstatná časť z nich vôbec neexistovala (pozri uznesenie sp. zn. I. ÚS 3004/25 zo dňa 1. decembra 2025).

¹³ Metodické usmernenie SAK, čl. 2 písm. f).

¹⁴ Stanovisko ČAK, bod 3.

potrebné už považovať za poradenstvo, ktoré je vyhradené len oprávneným osobám.¹⁵ Štípa v tejto súvislosti upozorňuje, že demokratizácia AI nástrojov prináša riziko proliferácie neoprávnených poskytovateľov právnych služieb — a neposkytnutie právnej rady vôbec môže byť často lepšie, než keď ju poskytne nekompetentná osoba.¹⁶ Na druhej strane, v niektorých špecifických oblastiach práva môže zodpovedne využívaná AI dramaticky výrazne zlepšiť dostupnosť právnych služieb, ktoré sú pre určité sociálne skupiny často ekonomicky nedostupné. Ilustratívnym príkladom je Garfield.Law, advokátska kancelária v Anglicku a Walese, ktorú anglický regulátor advokácie (SRA) v máji 2025 ako prvú autorizoval na poskytovanie regulovaných právnych služieb výlučne prostredníctvom systému umelej inteligencie.¹⁷ Táto advokátska kancelária sa zameriava na vymáhanie pohľadávok malej hodnoty (do 10 000 GBP) v konaní o sporoch s malou hodnotou, pričom jej cenník začína na £2 za úvodnú výzvu k plneniu.¹⁸ Tento prípad naznačuje, že v rutinných, procesne štandardizovaných oblastiach právnej praxe môže AI priniesť zásadné zníženie nákladov a sprístupniť právne služby skupinám, ktoré k nim doteraz nemali efektívny prístup — a práve tam je jej potenciál z hľadiska verejného záujmu najpresvedčivejší.

Štandard odbornej starostlivosti a mechanizmus kontroly

Kľúčovým normatívnym rámcom pre diskusiu o správnom použití AI v advokátskej praxi je povinnosť odbornej starostlivosti. Podľa § 18 ods. 2 ZoA advokát *„koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné“*. Zákon tiež ukladá dbať na *„účelnosť a hospodárnosť“* výkonu advokácie. Obsah tejto povinnosti nie je statický: vyvíja sa v súlade so stavom poznania, dostupnými nástrojmi a spoločensky akceptovanými štandardmi profesionálneho

¹⁵ Tamtiež, bod 4.

¹⁶ ŠTÍPA, Martin. Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právnických služeb. Advokátní deník [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligence-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnickich-sluzeb/>.

¹⁷ SOLICITORS REGULATION AUTHORITY: SRA approves first AI-driven law firm [online]. 6. mája 2025 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://www.sra.org.uk/news/news/press/2025-press-releases/garfield-ai-authorised/>.

¹⁸ Tamtiež.

správania. Mularčík napríklad zdôrazňuje, že odborná starostlivosť zahŕňa aj schopnosť voliť také formy a prostriedky, aby sa naplnili ciele a očakávania klienta.¹⁹ Aj tie sa menia a vyvíjajú v čase, keď klienti taktiež s predmetnými nástrojmi čoraz viac pracujú a tie ovplyvňujú aj ich spomínané očakávania.

Možno konštatovať, že naprieč jurisdikciami sa ako ústredná požiadavka odbornej starostlivosti v súvislosti s používaním umelej inteligencie presadzuje požiadavka *náležitej ľudskej kontroly výstupov AI*: advokát musí aktívne — nielen formálne — overiť vecnú správnosť, právnu presnosť a praktickú využiteľnosť každého výstupu pred jeho použitím, či už voči klientovi alebo pred orgánom verejnej moci. Zahraničná spisba zdôrazňuje, že každá zodpovedná právnická činnosť vyžaduje, aby právnik pred použitím AI zvážil vhodnosť technológie pre daný účel, overil spoľahlivosť výsledkov a bol schopný kriticky hodnotiť generované výstupy.²⁰ Túto požiadavku teda možno považovať za zásadu, na ktorej panuje najširší konsenzus spomedzi dostupných *soft law* dokumentov. V Metodickom usmernení SAK sa zrkadlí prostredníctvom vymedzenia povinnosti overenia, ktorá je definovaná nasledovne: „*je neprípustné spoliehať sa na výstupy AI bez ľudského preskúmania. Advokát musí aktívne overovať presnosť výstupov, najmä faktov, citácií literatúry, právnych predpisov a právnych záverov, aby sa predišlo použitiu „halucinácií“ [...]*“.²¹ V tomto kontexte možno ponúknuť porovnanie s oblasťou akademickej etiky, kde pri diskusii o prípustnom využívaní AI vo vedeckom výskume opakovane vyvstáva rozlíšenie medzi dvoma požiadavkami — okrem spomínanej ľudskej verifikácie a garantovania zodpovednosti za výstup (*human vetting and guaranteeing*) sa ako podmienka formuje aj substantívny a originálny ľudský príspevok k tvorbe obsahu (*substantial human contribution*).²² V prostredí poskytovania právnych služieb by prevzatie aj druhej požiadavky nedávalo zmysel. Stavovské predpisy sa

¹⁹ MULARČÍK, Ondrej. In: OLEJ, Jozef, KEREČMAN, Peter, KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 141–147.

²⁰ JOHNSON, Victoria: Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability. In: St. Mary's J. on Legal Malpractice & Ethics 55, 2024, s. 55 – 93. Dostupné na: <https://commons.stmarytx.edu/lmej/vol14/iss1/3>.

²¹ Metodické usmernenie SAK, čl. 3, bod (3).

²² Pozri napr.: YAMANE, Naomi: Artificial Intelligence in the Legal Field and the Indispensable Human Element Legal Ethics Demands. Georgetown Journal of Legal Ethics, 2020, vol. 33, s. 877–890.

správne sústreďujú na verifikáciu výstupov, nie na požiadavku originálneho ľudského autorstva právneho výstupu, čo je v súlade s povahou tejto činnosti. Značná časť každodennej praxe advokátov môže mať repetitívny charakter (napr. príprava štandardnej zmluvnej dokumentácie alebo korporátnych dokumentov) a v konečnom dôsledku sa nefinalizuje vo výstupe, ktorý je nevyhnutne originálny. Pri týchto úlohách by požiadavka originálneho ľudského príspevku k obsahu nebola zmysluplná. Rozhodujúce je, že advokát výstup kriticky posúdil vo vzťahu ku konkrétnej situácii klienta a prevzal zaň plnú zodpovednosť. Práve tento model — teda zodpovednú verifikáciu — razí aj Metodické usmernenie SAK.

Súčasťou povinnosti odbornej starostlivosti je aj určitá miera technologickej gramotnosti — schopnosť advokáta pochopiť základné princípy fungovania AI nástrojov vrátane ich limitov a rizík. Dokreslené jazykom Metodického usmernenia SAK, ktoré používa termín „AI gramotnosť“, *„odborná spôsobilosť advokáta (povinnosť podľa článku 5 uznesenia) zahŕňa povinnosť primerane rozumieť možnostiam, limitom a rizikám AI nástrojov, ktoré používa“*.²³ Nejde pritom o ovládanie technických parametrov jazykových modelov, ale o schopnosť adekvátne posúdiť, pre aké typy úloh je AI nástroj vhodný, kedy sú jeho výstupy osobitne nespoľahlivé (napr. pri citáciách judikatúry alebo vzatí do úvahy aktuálneho stavu legislatívy) a kde je potrebná osobitná ostražitosť.

Informačná povinnosť a primeranosť odmeny

ZoA neobsahuje explicitnú povinnosť advokáta informovať klienta o využití AI pri poskytovaní právnych služieb. Napriek tomu táto otázka má svoj normatívny základ: Advokátsky poriadok SAK zakladá vzťah advokáta a klienta na vzájomnej dôvere (§ 3), čo vytvára kontext, v rámci ktorého je potrebné túto otázku transparentnosti skúmať. Metodické usmernenie SAK pritom obsahuje v tejto veci konkrétne nadväzujúce pravidlá, ktorým sa venujeme ďalej.

V zahraničných jurisdikciách sa prístupy k tejto otázke líšia. V Spojených štátoch amerických viedli prípady, kde advokáti citovali halucinovanú judikatúru k tomu, že niektoré federálne súdy začali vo svojich procedurálnych pravidlách vyžadovať deklarovanie využitia generatívnej AI pri príprave súdnych podaní. Americká advokátska komora (ABA)

²³ Metodické usmernenie Predsedníctva SAK k Uzneseniu č. 21/14/2025, čl. 3 ods. 3.

vydala v roku 2024 etické usmernenia, podľa ktorých by právnici mali rozumieť výhodám a rizikám spojeným s používaním jazykových modelov.²⁴ Rozsah povinnosti deklarácie je pritom predmetom ďalších diskusií: ak advokát použije AI iba na formálne štylisticko-jazykové vylepšenie vlastného textu, ide už o povinne deklarované použitie? Štát Maryland pristúpil k proporcionálnejšiemu riešeniu, pri ktorom sa deklarácia viaže na materiálnosť použitia AI — deklaruje sa teda iba vtedy, ak má využitie AI materiálny vplyv na obsah podania.²⁵

Stanovisko ČAK sa k formálnej povinnosti informovania klienta o použití AI nevyjadruje; zdôrazňuje však, že advokát musí pri využívaní AI nástrojov dodržiavať všetky povinnosti vyplývajúce zo zákona a stavovských predpisov vrátane povinnosti mlčanlivosti a ochrany osobných údajov.²⁶ Pozoruhodným detailom je konkrétny obsah požadovaného informovaného súhlasu klienta: musí zahŕňať výslovné vyhlásenie, že klient si je vedomý nepredvídateľnosti AI, ako aj súhlas so zdieľaním informácií — hoci aj anonymizovaných — s bližšie neurčenými podobnými systémami.²⁷

Príručka CCBE formuluje štandard transparentnosti voči klientovi ako objektívny test: advokát by mal byť transparentný vždy, ak možno dôvodne predpokladať, že informovaný klient by mal voči použitiu AI námietky alebo by stanovil podmienky. Francúzsko zvolilo odlišný smer a pristúpilo k zákonnej regulácii zákazu spracovania judikatúry umožňujúceho profiláciu rozhodovania konkrétnych sudcov, čo naznačuje, že regulačné impulzy v tejto oblasti môžu smerovať aj mimo stavovskú samosprávu.²⁸

Metodické usmernenie SAK v článku 8. formuluje pravidlo informovania, ktoré sa svojou konštrukciou blíži marylandskému prístupu materiálneho

²⁴ American Bar Association: ABA Issues First Ethics Guidance for AI Tools. 2024. Dostupné na: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2024/07/aba-issues-first-ethics-guidance-ai-tools/>.

²⁵ MARYLAND STATE BAR ASSOCIATION: AI Basics. Navigating Ethical Concerns for Lawyers Using AI [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://www.msba.org/site/site/content/Resources-and-Tools-Content/AI-Resource-Hub-Tabs/AI-FAQs.aspx>.

²⁶ Stanovisko ČAK, bod 5.

²⁷ Tamtiež, bod 6.

²⁸ Conseil National des Barreaux: Utilisation des systèmes d'intelligence artificielle générative [online]. Septembre 2024. Dostupné na: <https://cnb.avocat.fr/medias/cnb-guidepratique-utilisation-systemes-iag-2024-68f7b1d86e4570.98487114.pdf>.

dopadu: advokát je povinný primerane informovať klienta o využívaní AI, „ak to môže mať materiálny vplyv na stratégiu, významné rozhodnutia alebo výšku odmeny“.²⁹ Aj Príručka CCBE, ako sme uviedli, viaže transparentnosť na objektívny test dôvodného očakávania námietok klienta. Tieto riešenia považujeme za primerané a proporcionálne: nepreťažujú advokátov formálnymi povinnosťami pri rutinnom využívaní AI, ale zachovávajú transparentnosť tam, kde je záujem klienta najvýraznejší.

S informačnou povinnosťou úzko súvisí aj otázka primeranosti odmeny. Hodinová odmena (*time billing*) je tradičným modelom odmeňovania v advokátskej praxi; ak AI nástroje výrazne zrýchlia určité práce, môže to viesť k tomu, že advokát odvedie danú prácu za zlomok kedysi potrebného času. Štípa v tejto súvislosti zdôrazňuje, že ak technologické nástroje umožňujú advokátom poskytovať právne služby rýchlejšie a s nižšími nákladmi, tieto výhody by mali — v súlade s etickými štandardmi — reálne pocítiť aj klienti.³⁰ Metodické usmernenie SAK tento aspekt čiastočne reflektuje, keď ustanovuje, že advokát nesmie účtovať klientovi čas strávený vlastným zaškoľovaním sa v AI nástroji.³¹ Z toho možno dovodiť širší princíp, že pri hodinovom modeli odmeňovania by mal byť účtovaný skutočne strávený čas — nie čas, ktorý by bol potrebný bez využitia AI. Ide teda o ďalší princíp, ktorý sa upevňuje ako štandard: transparentnosť a poctivosť pri účtovaní odmeny v kontexte časovej efektívnosti AI.

Metodické usmernenie SAK – podrobnejší pohľad

V našom predchádzajúcom príspevku sme Uznesenie SAK v jeho vtedajšom znení hodnotili ako dôležitý prvý krok a zároveň upozornili na niektoré jeho slabiny: príliš deklaratívne formulácie a nerealistický predpoklad, že advokáti budú schopní od globálnych poskytovateľov AI vyjednať individuálne zmluvné záruky.³² Jeho recentná novelizácia

²⁹ Metodické usmernenie SAK, čl. 8 ods. 1.

³⁰ ŠTÍPA, Martin. Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právních služeb. Advokátní deník [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligence-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/>.

³¹ Metodické usmernenie SAK, čl. 8 ods. 2.

³² PETREK, Filip: Zodpovednosť za AI ako za pomocníka alebo koncipienta? Staré pravidlá pre nové technológie. In: Bratislavské právnické fórum 2025, Právnická fakulta UK, 2025, s. 391–404

(prostredníctvom uznesenia predsedníctva SAK č. 21/14/2025), ktorá zaviedla aj Metodické usmernenie SAK tieto nedostatky do značnej miery napráva, keď prechádza od deklaratívnej roviny viac smerom k praktickej logike. Najzásadnejšou obsahovou zmenou je zavedenie jasného trojrežimového systému pre prípad, keď advokát chce využívať AI nástroje na spracovanie informácií chránených povinnosťou mlčanlivosti alebo osobných údajov. Rozlišujú sa: (a) lokálny nástroj, (b) súhlas klienta a (c) režim spracovateľa (DPA). Každý z týchto režimov je v Metodickom usmernení SAK podrobnejšie špecifikovaný vrátane podmienok, za ktorých ho možno využiť, čím sa celý systém stáva prakticky aplikovateľným.

Režim (a) — lokálny nástroj — je najprísnejší z hľadiska technických požiadaviek: AI nástroj musí technicky fungovať výlučne v infraštruktúre pod priamou kontrolou advokáta, pričom dáta neopúšťajú túto infraštruktúru.³³ Explicitne sa pritom konštatuje, že virtuálne servery v zdieľanom verejnom cloude tento režim nespĺňajú a takéto riešenie patrí pod režim (c). Toto spresnenie je dôležité, keďže pojmové rozlišovanie medzi „privátnym“ a „verejným“ cloudom nie je pre väčšinu advokátov technicky samozrejmé. Z praktického hľadiska treba dodať, že režim (a) predpokladá vlastný server alebo kolokačné riešenie — infraštruktúru, ktorú si spravidla ekonomicky môžu zabezpečiť len väčšie advokátske kancelárie. Pre väčšinu advokátov bude preto rozhodujúcim režimom režim (c).

Režim (c) — spracovateľ — je v praxi najrelevantnejší a zároveň technicky najdôslednejšie rozpracovaný. Spočíva v uzavretí spracovateľskej zmluvy s poskytovateľom AI podľa čl. 28 GDPR, ktorou sa poskytovateľ zaväzuje spracúvať dáta výlučne na pokyny advokáta.³⁴ Metodické usmernenie definuje kumulatívne minimálne požiadavky. Kľúčovou z nich je tzv. „*no-training policy*“ — zmluvný záväzok poskytovateľa nevyužívať spracúvané dáta na tréning ďalších verzií LLM či na iné vlastné obchodné účely. Táto požiadavka má svoje opodstatnenie: ako upozorňuje aj Príručka CCBE, dáta vkladané do AI nástrojov môžu byť bez výslovného zmluvného obmedzenia poskytovateľom ukladané a znovu použité na ďalší tréning modelu, čo predstavuje zásadné riziko pre povinnosť mlčanlivosti.³⁵ Popri *no-training policy* sa vyžaduje záväzok mlčanlivosti, transparentnosť

³³ Metodické usmernenie SAK, čl. 5.

³⁴ Tamtiež, čl. 6.

³⁵ Príručka CCBE, článok 3.3.1.

ďalších spracovateľov, šifrovanie dát, viacfaktorová autentifikácia (MFA), geografické umiestnenie dát preferenčne v EHP a jasné politiky uchovávaní a mazania dát. Toto riešenie reaguje na kritiku pôvodného uznesenia: namiesto požiadavky individuálnych zmluvných dojednaní — čo je pri adhéznych zmluvách s globálnymi poskytovateľmi AI prakticky nerealizovateľné — usmernenie zameriava pozornosť na štandardné podmienky, ktoré väčší poskytovatelia pri komerčných produktoch bežne ponúkajú. V praxi to znamená, že advokát využívajúci platené podnikové verzie kancelárskych balíkov s integrovanou AI (napr. Microsoft 365 Copilot alebo Google Workspace AI) môže byť v súlade s týmto režimom, pokiaľ poskytovateľ spĺňa uvedené minimálne záruky. Metodické usmernenie SAK tiež výslovne odporúča nepoužívať experimentálne beta verzie AI nástrojov na spracovanie chránených dát, pokiaľ advokát nemá explicitnú zmluvnú garanciu, že aj na ne sa vzťahujú rovnaké záruky.

Režim (b) — súhlas klienta — je riešením pre prípad, keď nie je možné zabezpečiť ani lokálny nástroj, ani vhodného spracovateľa, typicky pri verejných alebo bezplatných AI nástrojoch. Advokát musí klienta preukázateľne informovať o konkrétnom nástroji, súvisiacich rizikách (vrátane tréningu na dátach, možného prenosu do tretích krajín a rizika halucinácií) a získať výslovný a informovaný súhlas s formou zbavenia mlčanlivosti podľa § 23 ods. 2 ZoA.³⁶ Toto riešenie je normatívne konzistentné, avšak z praktického hľadiska menej vhodné: advokát preberá zodpovednosť za riziká, ktoré nedokáže sám kontrolovať, a zaťažuje klienta rozhodnutím, ku ktorému pravdepodobne nemá dostatočné technické vedomosti.

Metodické usmernenie zavádza aj tzv. rozhodovací test — sekvenciu troch otázok, ktoré si advokát musí položiť pred vložením akýchkoľvek chránených informácií do AI nástroja. Ich postupnosť je logická: najprv sa overuje lokálny nástroj, následne režim spracovateľa, a ak ani jedna z možností nie je splnená, prichádza do úvahy iba súhlas klienta. Limit tohto testu spočíva v tom, že sekvenčná logika predpokladá schopnosť advokáta samostatne posúdiť, či konkrétny poskytovateľ spĺňa podmienky režimu (c) — čo si vyžaduje určitý level technickej a IT gramotnosti. Okrem rozhodovacieho testu Metodické usmernenie SAK obsahuje vzorové zmluvné doložky pre oba relevantné varianty — informačnú doložku pre režim spracovateľa a doložku o informovanom

³⁶ Metodické usmernenie SAK, čl. 7.

súhlase klienta. Tieto nástroje zvyšujú použiteľnosť celého regulačného rámca a uľahčujú jeho implementáciu v každodennej praxi, čo možno hodnotiť pozitívne.

Metodické usmernenie SAK sa výslovne zaoberá aj spomínaným rizikom *automation bias* a jeho dopadom na nezávislosť advokáta. Konštatuje viac-menej nesporné, a síce, že nezávislosť advokáta je ohrozená aj vtedy, ak by nekriticky preberal závery AI alebo použil nástroj poskytnutý klientom či protistranou.³⁷ Usmernenie v neposlednom rade reflektuje riziko krížovej kontaminácie dát v kontexte konfliktu záujmov: použitie neauditovaného AI nástroja, ktorý sa „učí“ z dát, môže viesť ku konfliktu, ak sa informácie z prípadu jedného klienta nechtiac použijú pri generovaní výstupu pre iného klienta.³⁸ Príručka CCBE tento problém konkretizuje: ku konfliktu môže dôjsť aj vtedy, ak klient B v súčasnosti nie je klientom kancelárie, ale v minulosti ním bol — ak sú jeho dáta stále v systéme, môžu byť použité v konaní vedenom v prospech klienta A proti nemu.³⁹

Vyzdvihnúť možno aj odporúčanie vedenia interného záznamu (*AI-use register*) pri podstatných úkonoch, kde bol použitý AI nástroj — s uvedením príslušného nástroja, zvoleného režimu a potvrdenia o ľudskej verifikácii. Tento mechanizmus môže mať v prípadnom disciplinárnom alebo zodpovednostnom konaní dôkaznú funkciu a plní aj preventívnu funkciu voči budúcim disciplinárnym pochybeniam.⁴⁰

Uznesenie SAK spolu s Metodickým usmernením SAK podľa nášho názoru predstavujú dobrý krok vpred. Stavovské predpisy prešli k praktickému a operatívne prístupu, ktorý advokátom poskytuje uchopiteľné kritériá. Obzvlášť pozitívnym krokom je zavedenie trojrežimového systému, rozhodovacieho testu a vzorových doložiek. Určité rezervy resp. otvorené otázky zostávajú: usmernenie sa primárne sústreďuje na ochranu dôvernosti a mlčanlivosti, pričom rôzne ďalšie aspekty — podrobnejšie štandardy verifikácie výstupov, kognitívne dopady opakovaného spoliehania sa na AI alebo transparentnosť voči klientovi — sú ošetrované len rámcovo. Príručka CCBE tiež otvára aj systémovejšiu otázku, a to rastúcu závislosť advokátskej profesie od niekoľkých dominantných technologických poskytovateľov, ktorí

³⁷ Tamtiež, čl. 3 bod (1).

³⁸ Tamtiež.

³⁹ Príručka CCBE, článok 4.5.

⁴⁰ Metodické usmernenie SAK, čl. 9.

jednostranne určujú podmienky využívania svojich nástrojov — čo môže z dlhodobého hľadiska ohrozovať nezávislosť profesie ako celku.⁴¹ S tým úzko súvisí aj možný dopad na rozvoj profesijných zručností: automatizácia úloh tradične zverovaných mladým právnikom môže priniesť nové zásadné výzvy pre právnické vzdelávanie.

Netvrdíme však, že všetky predmetné otázky majú byť predmetom podrobnej kazuistickej internej regulácie, mnohé z nich by mali nájsť prepojenie predovšetkým vo vzdelávacej činnosti profesijných komôr, ktorá sa realizuje.

Záver

Na základe vykonanej analýzy možno identifikovať niekoľko tendencií, ktoré charakterizujú aktuálny vývoj *soft law* a stavovských predpisov v oblasti využívania AI v právnickej praxi. Prvou tendenciou je zreteľné presadzovanie princípu plnej zodpovednosti právnych profesionálov resp. advokátov za výstupy vzniknuté s využitím AI nástrojov. Toto pravidlo je spoločným menovateľom všetkých relevantných dokumentov — od Uznesenia SAK až po zahraničné etické kódexy. Klient sa nemôže ocitnúť bez ochrany z dôvodu, že advokát delegoval časti svojej práce na automatizovaný systém; rozsah zodpovednosti advokáta sa teda v súvislosti s AI nástrojmi nemení, iba sa transformuje jej obsah. Druhou tendenciou je požiadavka náležitej ľudskej kontroly výstupov AI ako základnej súčasti odbornej starostlivosti, na ktorej panuje relatívne široký konsenzus. Metodické usmernenie SAK ju konkretizuje povinnosťou aktívneho overovania presnosti výstupov, najmä faktov, citácií, právnych predpisov a právnych záverov.

Ďalšou tendenciou, ktorú identifikujeme, je konkretizácia požiadavky transparentnosti smerom k informovaniu klienta o materiálnom použití AI a jeho dôsledkoch. Rôzne jurisdikcie a stavovské organizácie sa pri formulácii tejto požiadavky líšia jej konkrétnou formou — od povinnej deklarácie v procesných podaniach (USA) cez objektívny test dôvodného očakávania námietok klienta (CCBE) až po materiálny dopad na stratégiu alebo odmenu (SAK). Spoločné však majú to, že klient má právo vedieť o použití AI všade tam, kde to má priamy dopad na jeho záujmy. S tým súvisí je nastupujúca regulácia primeranosti odmeny: princíp, podľa ktorého využitie časovo úspornej technológie neoprávňuje advokáta k

⁴¹ Príručka CCBE, článok 4.3.

ponechaniu pôvodnej výšky napr. hodinovej sadzby, sa upevňuje ako norma.

Celkovo možno konštatovať, že formovanie princípov správneho použitia AI pri výkone právnických povolání prebieha dynamicky a na viacerých úrovniach súčasne. Kľúčové princípy, ktoré sa v tomto procese presadzujú — plná zodpovednosť advokáta, aktívna verifikácia výstupov, technologická gramotnosť, transparentnosť voči klientovi a ochrana dôverných informácií — nie sú revolučné. Predstavujú skôr reflexiu existujúcich profesijných hodnôt v novom technologickom kontexte.

Zoznam použitej literatúry

Monografie a články

1. JOHNSON, Victoria: Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability. In: St. Mary's Journal on Legal Malpractice & Ethics, roč. 14, č. 1 (2024). s. 55–93. Dostupné na: <https://commons.stmarytx.edu/lmej/vol14/iss1/3>.
2. LAUX, J. – RUSCHEMEIER, H.: Automation Bias in the AI Act: On the Legal Implications of Attempting to De-Bias Human Oversight of AI. European Journal of Risk Regulation, 2025 [online]. Dostupné na: <https://arxiv.org/abs/2502.10036>.
3. MULARČÍK, Ondrej: § 18. In: OLEJ, Jozef – KEREČMAN, Peter – KALATA, Peter a kol.: Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013.
4. PETREK, F.: Zodpovednosť za AI ako za pomocníka alebo koncipienta? Staré pravidlá pre nové technológie. In: Bratislavské právnické fórum 2025. Právnická fakulta UK, 2025, s. 391–404.
5. ŠTÍPA, M.: Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právních služeb. Advokátní deník [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligence-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/>.
6. YAMANE, N.: Artificial Intelligence in the Legal Field and the Indispensable Human Element Legal Ethics Demands. Georgetown Journal of Legal Ethics, 2020, vol. 33, s. 877–890.

Stavovské dokumenty a *soft law*

7. AMERICAN BAR ASSOCIATION: ABA Issues First Ethics Guidance for AI Tools [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2024/07/aba-issues-first-ethics-guidance-ai-tools/>.
8. CCBE: Příručka k používání generativní AI advokáty [online]. 2025 [cit. 2026-01-31]. Dostupné v českém preklade na: <https://www.cak.cz/storage/files/mez-c-priloha-c.-1-ccbe-prirucka-k-pouzivani-genai-advokaty-002.pdf>.
9. CONSEIL NATIONAL DES BARREAUX: Utilisation des systèmes d'intelligence artificielle générative [online]. Septembre 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://cnb.avocat.fr/medias/cnb-guidepratique-utilisation-systemes-iag-2024-68f7b1d86e4570.98487114.pdf>.
10. MARYLAND STATE BAR ASSOCIATION: AI Basics. Navigating Ethical Concerns for Lawyers Using AI [online]. 2024 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://www.msba.org/site/site/content/Resources-and-Tools-Content/AI-Resource-Hub-Tabs/AI-FAQs.aspx>.
11. SOLICITORS REGULATION AUTHORITY: SRA approves first AI-driven law firm [online]. 6. mája 2025 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: <https://www.sra.org.uk/news/news/press/2025-press-releases/garfield-ai-authorised/>.
12. Stanovisko predstavenstva Českej advokátskej komory k využívaniu umelej inteligencie (AI) pri poskytovaní právnych služieb [online]. 2023 [cit. 2026-01-31]. Dostupné na: https://www.cak.cz/cs/download/priloha_4_2023_09_-_ai_stanovisko.pdf.
13. Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi. Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 21/14/2025 zo 6. novembra 2025 spolu s Metodickým usmernením. In: Vestník Slovenskej advokátskej komory, ročník 2025, čiastka 87.

Kontaktné údaje

Mgr. Filip Petrek, PhD.

filip.petrek@flaw.uniba.sk

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

LIMITY UMELEJ INTELIGENCIE PRI VYHLADÁVANÍ JUDIKATÚRY: PROBLEMATIKA “HALUCINÁCIÍ” A VERIFIKOVATEĽNOSTI VÝSTUPOV ¹

LIMITS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CASE LAW RESEARCH: THE ISSUE OF “HALLUCINATIONS” AND THE VERIFIABILITY OF OUTPUTS

Laura Fotopulosová²

Abstrakt: Rozvoj nástrojov umelej inteligencie zásadným spôsobom ovplyvňuje podobu právneho výskumu, a to vrátane vyhľadávania a spracovania judikatúry. Veľké jazykové modely (LLMs) sú schopné generovať texty, ktoré formálne zodpovedajú právnickému štýlu, používajú presnú terminológiu a imitujú štruktúru právnych citácií. Táto schopnosť však so sebou prináša aj významné riziká, predovšetkým fenomén tzv. „halucinácií“ umelej inteligencie, pri ktorých model generuje fakticky nepravdivé alebo právne nesprávne informácie. Cieľom príspevku je preskúmať limity spoľahlivosti nástrojov umelej inteligencie pri vyhľadávaní judikatúry a analyzovať najčastejšie typy halucinácií, ktoré sa v ich výstupoch vyskytujú. Príspevok prináša vlastnú typológiu halucinácií v právnom prostredí a poukazuje na riziká, ktoré nekritické používanie umelej inteligencie predstavuje pre právnu prax. Záverom sú formulované odporúčania *de lege ferenda*, zamerané na zodpovedné a metodicky ukotvené využívanie umelej inteligencie v právnických profesiách.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, judikatúra, halucinácie AI, právny výskum

Abstract: The rapid development of artificial intelligence tools significantly affects the nature of legal research, particularly in the field

¹ Táto práca je financovaná z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09l05-03-V02-00038.

² Ústav klinického právneho vzdelávania, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

of case law retrieval and analysis. Large language models (LLMs) are capable of generating texts that formally correspond to legal writing, use precise legal terminology, and imitate the structure of judicial citations. However, this ability also entails substantial risks, most notably the phenomenon of so-called AI “hallucinations,” in which the model produces factually incorrect or legally inaccurate information. The aim of this paper is to examine the limits of reliability of artificial intelligence tools in case law retrieval and to analyze the most common types of hallucinations occurring in their outputs. The paper proposes an original typology of AI hallucinations in the legal context and highlights the risks that uncritical reliance on artificial intelligence poses to legal practice. Finally, recommendations *de lege ferenda* are formulated, focusing on the responsible and methodologically grounded use of artificial intelligence in legal professions.

Key words: artificial intelligence, case law, AI hallucinations, legal research

Úvod

Digitalizácia práva a nástup umelej inteligencie zásadne menia spôsob práce s právnymi informáciami. Nástroje umelej inteligencie sa čoraz častejšie využívajú pri právnom výskume, spracovaní právnych textov, sumarizácii dokumentov či pri vyhľadávaní relevantnej judikatúry. Ich atraktivita spočíva najmä v rýchlosti, dostupnosti a schopnosti generovať výstupy, ktoré na prvý pohľad pôsobia odborne, presvedčivo a formálne správne. Práve táto vlastnosť však vytvára riziko nekritického preberania výstupov umelej inteligencie ako spoľahlivých právnych informácií.

Osobitným problémom v tomto kontexte je fenomén tzv. „halucinácií“ umelej inteligencie. Veľké jazykové modely (LLMs) môžu produkovať výstupy, ktoré nezodpovedajú platnej právnej doktríne ani ustálenej judikatúre. Ide teda o situácie, v ktorých jazykový model vytvára výstupy, ktoré sú jazykovo a štylisticky správne, no fakticky nepravdivé alebo právne nesprávne. V právnom prostredí, kde je rešpektovanie autoritatívnych prameňov nevyhnutné, môžu takéto nepresné či skreslené interpretácie viesť k chybným, zavádzajúcim alebo dokonca

škodlivým právnym záverom a odporúčaniam.³ Generovanie falošných alebo nesprávnych citácií môže viesť nielen k oslabeniu kvality právnych podaní, ale aj k procesným pochybeniam, disciplinárnej zodpovednosti či k strate dôvery v právnickú profesiu ako takú. V právnom prostredí sa tieto halucinácie často prejavujú vo forme neexistujúcich súdnych rozhodnutí, vymyslených spisových značiek, nesprávne interpretovaných právnych noriem alebo kombinovania prvkov z viacerých rozhodnutí bez ohľadu na ich kontext a závažnosť. Judikatúra však predstavuje jeden zo základných pilierov právnej argumentácie a presnosť citácie súdnych rozhodnutí, správne uvedenie spisových značiek, dátumov a právnych viet, sú nevyhnutnými predpokladmi odborných a etických výstupov.

Cieľom tohto príspevku je preskúmať, do akej miery sú nástroje umelej inteligencie schopné generovať fakticky správne a právne relevantné citácie judikatúry a aké typy halucinácií sa v ich výstupoch najčastejšie vyskytujú. Ambíciou príspevku je nielen systematizovať existujúce poznatky o halucináciách umelej inteligencie v právnom prostredí, ale aj metodologicky rozpracovať ich typológiu ako vlastný prínos k odbornej diskusii. Zároveň sa príspevok zameriava na kritickú reflexiu využívania umelej inteligencie v právnej praxi a na formulovanie odporúčaní *de lege ferenda*, ktoré by mohli prispieť k zodpovednému, transparentnému a bezpečnému využívaniu týchto nástrojov v právnických profesiách.

Fungovanie jazykových modelov umelej inteligencie a ich limity v právnej rešerši

Veľké jazykové modely (LLMs) umelej inteligencie predstavujú špecifickú kategóriu algoritmických systémov, ktorých primárnou funkciou je generovanie prirodzeného jazyka. V oblasti spracovania tohto prirodzeného jazyka sa ako účinná stratégia na zlepšenie výkonnosti jazykových modelov ukázalo tzv. prompt inžinierstvo (*prompt engineering*). Uvedením príkladov alebo dodatočných údajov do promptu, čo je technika známa ako vnútrokontextové učenie (*in-context learning*), môžu modely AI danému promptu lepšie porozumieť a tak

³ DALH, M., MAGESH, V., SUZGUN M., E HO, D.: *Large Legal Fictions: Profiling Legal Hallucinations in Large Language Models*. In: *Journal of Legal Analysis*, Volume 16, Issue 1, 2024, s. 64, <https://doi.org/10.1093/jla/laae003>.

lepšie vykonávať zadané špecifické úlohy.⁴ Systémy AI fungujú spôsobom podobným ľudskej inteligencii, v dôsledku čoho takéto systémy prostredníctvom analýzy okolitého prostredia rozumejú ľudskej reči a tiež sú schopné riešiť problémy, prijímať rozhodnutia, učiť sa z už nadobudnutých skúseností, adaptovať sa či sa zlepšovať.⁵ Ich základným princípom však nie je porozumenie obsahu textu v ľudskom zmysle slova, ale štatistické modelovanie jazyka prostredníctvom predikcie pravdepodobnosti nasledujúceho slova alebo sekvencie slov na základe predchádzajúceho kontextu. Tieto modely sú trénované na rozsiahlych množstvách textových dát, z ktorých si osvojujú jazykové vzorce, štylistické konvencie a štruktúru odborných diskurzov, vrátane právnického jazyka. Jednou zo zvláštnych vlastností dnešných jazykových modelov umelej inteligencie je, že často konajú spôsobmi, ktoré ich tvorcovia nepredpokladali, alebo nadobúdajú schopnosti, na ktoré neboli výslovne naprogramované, a teda tieto algoritmy môžu byť chybné.⁶ Mnohé algoritmy AI tak fungujú ako „čierne skrinky“, a teda je ťažké pochopiť, ako tieto algoritmy fungujú a dosahujú konkrétne rozhodnutia.⁷

Nástroje AI umožňujú rýchlu tvorbu textu a teda aj právnych dokumentov či podaní. Hoci sú bezpochyby vnímané ako významný pomocník pri zefektívňovaní práce, ich využívanie otvára aj viaceré zásadné otázky týkajúce sa napríklad otázky právnej zodpovednosti.⁸ Z hľadiska právneho výskumu je mimoriadne dôležité zdôrazniť, že

⁴ MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol.: *Právo a umelá inteligencia*. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 27.

⁵ PINTÉROVÁ, D.: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*. In: Právny obzor, roč. 107, 2024, č. 4, s. 367. DOI 10.31577/pravnyobzor.2024.4.02. [online]. Dostupné na: <https://www.pravnyobzor.sk/42024/po42024-pinterova-pravna-regulacia-umelej-inteligencie.pdf>.

⁶ JOHNSON, V.: *Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability*. In: St. Mary's Journal on Legal Malpractice & Ethics, roč. 14, č. 1 (2024), s. 60.

⁷ PINTÉROVÁ, D.: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*. In: Právny obzor, roč. 107, 2024, č. 4, s. 364. DOI 10.31577/pravnyobzor.2024.4.02. [online]. Dostupné na: <https://www.pravnyobzor.sk/42024/po42024-pinterova-pravna-regulacia-umelej-inteligencie.pdf>.

⁸ PETREK, F.: *ZODPOVEDNOSŤ ZA AI AKO ZA POMOCNÍKA ALEBO KONCIPIENTA? STARÉ PRAVIDLÁ PRE NOVÉ TECHNOLOGIE*. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): Comenius : Bratislava legal forum. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 391.

jazykové modely nepracujú s právnymi normami ako so záväznými pravidlami správania, ale ako s textovými artefaktmi. Model nerozlišuje medzi zákonom, judikatúrou, odborným článkom či fiktívnym textom na základe ich normatívnej sily alebo autority. Všetky tieto zdroje sú pre model len jazykovým materiálom, ktorý vstupuje do procesu pravdepodobnostného generovania odpovede. Tento aspekt zásadne odlišuje fungovanie umelej inteligencie od spôsobu, akým pristupuje k právnym informáciám človek. Osobitný problém predstavuje absencia porozumenia hierarchie právnych prameňov a záväznosti súdnych rozhodnutí. Jazykový model nie je schopný rozlíšiť, či ide o rozhodnutie ústavného súdu, najvyššieho súdu, súdov nižšej inštancie alebo o zahraničnú judikatúru bez právnej relevancie pre konkrétny právny poriadok. Rovnako nedokáže posúdiť aktuálnosť rozhodnutia, jeho precedenčný význam ani to, či bolo neskôr prekonané alebo zrušené. Všetky tieto úvahy, ktoré sú pre človeka prirodzenou súčasťou právneho uvažovania, zostávajú zatiaľ pre jazykový model nedostupné.

V právnej praxi sa čoraz častejšie využíva umelá inteligencia na rôzne účely - od vypracúvania zmlúv, cez analýzu dokumentov získaných v rámci dokazovania, až po právny výskum. Zavádzanie nástrojov umelej inteligencie však nie je bez rizika, keďže tieto nástroje prinášajú v právnom prostredí bezprecedentné etické výzvy, vrátane otázok ochrany osobných údajov klienta či otázok právnej zodpovednosti za výstupy umelej inteligencie.⁹ Limity jazykových modelov sa výrazne prejavujú najmä pri práci s judikatúrou. Vyhľadávanie súdnych rozhodnutí nie je len otázkou jazykovej podobnosti, ale aj presnej identifikácie konkrétneho rozhodnutia, jeho spisovej značky, dátumu vydania a právnej vety. Jazykový model je síce schopný presvedčivo imitovať formálnu štruktúru právnej citácie, avšak táto schopnosť neznamená, že citované rozhodnutie skutočne existuje. Naopak, model môže vytvoriť falošnú citáciu ako výsledok kombinovania jazykových vzorcov, ktoré sa v reálnych citáciách vyskytujú najčastejšie. Z metodologického hľadiska je dôležité poukázať aj na skutočnosť, že jazykové modely nemajú mechanizmus overovania pravdivosti vlastných výstupov. Model negeneruje odpoveď na základe vyhľadania konkrétneho rozhodnutia v

⁹ MAGESH, V., SURANI, F., DAHL, M., SUZGUN, M., MANNING, CH., E. HO., D: *Hallucination-Free? Assessing the Reliability of Leading AI Legal Research Tools*. arXiv:2405.20362 [cs.CL], s. 4 [online]. Dostupné na: <https://arxiv.org/pdf/2405.20362>.

databáze judikatúry, ale na základe pravdepodobnosti, že určitá odpoveď „zodpovedá“ položenej otázke z hľadiska jazykovej a štylistickej konzistencie. Ak je otázka formulovaná tak, že implicitne predpokladá existenciu určitého rozhodnutia, model sa bude snažiť tento predpoklad naplniť, aj za cenu vytvorenia nepravdivého výstupu.

Tieto limity sú v právnom kontexte obzvlášť problematické, pretože právo je normatívny systém, v ktorom má presnosť informácií zásadný význam. Zatiaľ čo v iných oblastiach môže byť nepresnosť výstupu umelej inteligencie len otázkou zníženej kvality informácie, v právnej praxi môže viesť k chybným právnym záverom, procesným pochybeniam alebo dokonca k porušeniu profesijných povinností. Používanie jazykových modelov ako autonómneho zdroja právnych informácií je preto z metodologického aj etického hľadiska v právnej praxi a aj v právnom výskume neudržateľné. Z uvedeného vyplýva, že limity jazykových modelov nie sú len technického charakteru, ale majú aj hlboký epistemologický rozmer. Umelá inteligencia nepracuje s právom ako s normatívnym systémom, ale ako s jazykovým korpusom. Tento rozdiel je kľúčový pre pochopenie vzniku halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí a tvorí východisko pre ich systematickú analýzu, ktorej sa príspevok venuje v nasledujúcich častiach. Jednou z výziev súčasnosti je porozumenie tomu, prečo jazykové modely pristupujú k vytváraniu vymyslených informácií. Druhou je vytvorenie mechanizmov, ktoré dokážu nepresné informácie vo výstupoch modelov nielen rýchlo odhaliť, ale aj zmierniť ich výskyt, prípadne im úplne predchádzať.¹⁰

Fenomén halucinácií AI a ich definícia v právnom kontexte

Jedným z najzávažnejších limitov využívania umelej inteligencie v právnom výskume a v právnej rešerši je fenomén tzv. halucinácií umelej inteligencie. V súčasnosti neexistuje jednotná a všeobecne akceptovaná citácia halucinácií AI.¹¹ Tento pojem v odbornej literatúre predstavujú prípady, v ktorých modely, najmä LLMs (ako napríklad GPT-3 či GPT-4),

¹⁰ AGRAWAL, A., SUZGUN, M., MACKEY, L., KALAI, A.: *Do Language Models Know When They're Hallucinating References?* In: Findings of the Association for Computational Linguistics: EACL 2024, s. 912, St. Julian's, Malta: Association for Computational Linguistics, <https://doi.org/10.18653/v1/2024.findings-eacl.62>.

¹¹ DALH, M., MAGESH, V., SUZGUN M., E HO, D.: *Large Legal Fictions: Profiling Legal Hallucinations in Large Language Models*. In: Journal of Legal Analysis, Volume 16, Issue 1, 2024, s. 67, <https://doi.org/10.1093/jla/laae003>.

vytvárajú výstupy, ktoré pôsobia ucelene a jazykovo správne, no po vecnej stránke sú nesprávne či nezmyselné alebo obsahujú zavádzajúce informácie. Príčiny týchto javov sú rôzne - môžu nimi byť limity trénovacích dát, ich skreslenie alebo samotná zložitosť prirodzeného jazyka. Halucinácie veľkých jazykových modelov sú obzvlášť problematické v oblastiach, kde sa vyžaduje vysoká miera presnosti a kde chyby môžu mať zásadný dopad na životy jednotlivcov, napríklad v zdravotníctve ale aj v práve. Mimoriadne výrazne sa negatívne následky halucinácií prejavili pri poskytovaní právnych služieb. Hoci veľké jazykové modely (LLMs) majú schopnosť zásadne ovplyvniť spôsob poskytovania právnych služieb, tento potenciál je výrazne oslabený existenciou halucinácií AI, teda odpovedí, ktoré nezodpovedajú právnej realite. Štúdia výskumníkov zo Stanford University z januára 2024 poukazuje na to, že právne halucinácie sa vyskytujú veľmi často: pri modeli ChatGPT 3.5 v 69 % prípadoch a pri modeli Llama 2 až v 88 % prípadoch, a to v prípade, ak sú týmto modelom kladené konkrétne a overiteľné otázky týkajúce sa náhodne vybraných rozhodnutí amerických federálnych súdov. Zároveň sa ukazuje, že tieto jazykové modely nie sú schopné spoľahlivo rozpoznať, kedy vytvárajú právne nepresné odpovede.¹²

Výstupy AI, ktoré sú na prvý pohľad jazykovo správne, štylisticky presvedčivé a formálne konzistentné, avšak z hľadiska faktickej pravdivosti alebo právnej relevancie nesprávne, v právnom prostredí predstavujú halucinácie osobitné riziko. Práca s právnymi informáciami musí byť vždy založená na presnosti, overiteľnosti a normatívnej autorite zdrojov. Na rozdiel od bežných nepresností alebo chýb v interpretácii nejde pri halucináciách umelej inteligencie o jednoduchý omyl, ale o systémový dôsledok spôsobu fungovania jazykových modelov. Halucinácia nevzniká náhodne, ale ako výsledok prediktívneho generovania textu v situácii, keď model nemá k dispozícii jednoznačný alebo overiteľný základ pre odpoveď. Namiesto priznania nevedomosti model vytvorí odpoveď, ktorá sa javí ako pravdepodobná z hľadiska jazykových vzorcov, no nie je ukotvená v reálnych právnych prameňoch.

Ako sme už uviedli, v právnom prostredí je možné halucinácie umelej inteligencie definovať ako výstupy, ktoré vytvárajú ilúziu právnej správnosti bez existencie reálneho normatívneho alebo judikatórneho

¹² MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol: *Právo a umelá inteligencia*. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 27 - 28.

základu. Takéto výstupy môžu zahŕňať neexistujúce súdne rozhodnutia, falošné spisové značky, vymyslené právne vety alebo nesprávne vyvodené právne závery. Halucinácie AI dokonca definuje aj Metodické usmernenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory k Uzneseniu Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 21/14/2025 zo dňa 6. novembra 2025, podľa ktorého je halucináciou AI *"jav, pri ktorom AI nástroj generuje fakticky nesprávne, zavádzajúce alebo úplne vymyslené informácie (napr. neexistujúce judikáty či citácie), ktoré sa však javia ako presvedčivé."*¹³ Metodické usmernenie Slovenskej advokátskej komory zároveň vo vzťahu k halucináciám AI uvádza, že:

- I. advokát má povinnosť overenia - podľa Metodického usmernenia *"je neprípustné spoliehať sa na výstupy AI bez ľudského preskúmania. Advokát musí aktívne overovať presnosť výstupov, najmä faktov, citácií literatúry, právnych predpisov a právnych záverov, aby sa predišlo použitiu „halucinácií."*
- II. advokát musí klienta preukázateľne informovať najmä a) o konkrétnom nástroji, ktorý bude použitý, b) o rizikách spojených s použitím, najmä o riziku nenávratnej straty kontroly nad údajmi, ich spracovaním na účely tréningu AI poskytovateľa a možnom prenose do tretích krajín, c) o riziku nepresností („halucinácií"),
- III. advokát zodpovedá za všetky výstupy z AI nástrojov, ktoré použije pri poskytovaní právnych služieb.

V súvislosti s využívaním umelej inteligencie v oblasti advokácie tak možno vyvodiť záver, že advokát bude zodpovedný za škodu aj vtedy, ak sa neprimerane spoľahne na AI nástroj, ktorý nie je vhodný alebo spoľahlivý pre daný účel.¹⁴ Jedným z najvýznamnejších rizík generatívnych modelov AI je práve ich halucinovanie pri vyhľadávaní judikatúry. Zodpovednosť advokáta však v takom prípade nemožno

¹³ Metodické usmernenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory k Uzneseniu Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 21/14/2025 zo 6. novembra 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025 ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.

¹⁴ PETREK, F.: ZODPOVEDNOSŤ ZA AI AKO ZA POMOCNÍKA ALEBO KONCIPIENTA? STARÉ PRAVIDLÁ PRE NOVÉ TECHNOLOGIE. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): Comenius : Bratislava legal forum. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 394.

preniesť na poskytovateľa AI a klient sa môže oprávnenne domáhať náhrady škody priamo od advokáta. Na základe prijatého uvedeného metodického usmernenia možno vnímať, že advokátska samospráva vníma technologické zmeny a usiluje sa predchádzať ich negatívnym dôsledkom.¹⁵

Z hľadiska právnej teórie je možné halucinácie umelej inteligencie vnímať aj ako problém epistemickej spoľahlivosti právneho poznania. Osobitným znakom halucinácií v právnom kontexte je ich formálna presvedčivosť. Jazykové modely sú schopné presne napodobniť štruktúru právnej citácie, vrátane označenia súdu, spisovej značky, dátumu vydania rozhodnutia či formulácie právnej vety. Táto schopnosť vedie k paradoxnej situácii, v ktorej čím je výstup umelej inteligencie formálne dokonalejší, tým je potenciálne nebezpečnejší. Ich nebezpečenstvo spočíva v tom, že používateľ AI, ktorý nekriticky dôveruje technológii, nemusí byť schopný okamžite rozpoznať ich nepravdivosť. Používateľ AI tak pri práci s judikatúrou predpokladá, že citovaný zdroj je reálny, overiteľný a právne relevantný. Ak je tento predpoklad narušený, dochádza k oslabeniu základných princípov právnej istoty a právnej argumentácie. Halucinácie umelej inteligencie tak nepredstavujú len technickú chybu, ale zásah do samotných základov právnej metodológie. Zvlášť problematické sú halucinácie v kontexte autoritatívnych právnych zdrojov, akými sú rozhodnutia najvyšších súdnych autorít. Vytváranie neexistujúcich rozhodnutí najvyšších súdov alebo ústavných súdov môže viesť k zásadným omylom v právnom uvažovaní, keďže tieto rozhodnutia zohrávajú kľúčovú úlohu pri výklade práva a zabezpečovaní jeho jednotného uplatňovania. Jazykový model však nie je schopný rozlíšiť medzi autoritatívnym a neautoritatívnym zdrojom, keďže pre neho ide len o rôzne textové vzorce s rozdielnou frekvenciou výskytu v tréningových dátach.

Z uvedeného vyplýva potreba precízneho pojmového vymedzenia halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí. Pre účely tohto príspevku sa halucinácia umelej inteligencie chápe ako **formálne presvedčivý, no fakticky alebo právne nepravdivý výstup jazykového**

¹⁵ PETREK, F.: *ZODPOVEDNOSŤ ZA AI AKO ZA POMOCNÍKA ALEBO KONCIPIENTA? STARÉ PRAVIDLÁ PRE NOVÉ TECHNOLOGIE*. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): *Comenius : Bratislava legal forum*. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 399 - 400.

modelu, ktorý vytvára zdanie existencie alebo správnosti právneho zdroja bez reálneho normatívneho základu. Toto vymedzenie umožňuje odlíšiť halucinácie od legitímnych rozdielov v právnej interpretácii a vytvára metodologický rámec pre ich ďalšiu systematickú analýzu. Táto definícia zároveň tvorí východisko pre typológiu halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí, ktorú príspevok rozpracúva v nasledujúcej časti.

Druhy halucinácie umelej inteligencie

Na základe kvalitatívnej analýzy výstupov jazykových modelov pri simulovaných úlohách vyhľadávania judikatúry možno identifikovať viacero typov halucinácií umelej inteligencie, ktoré sa odlišujú povahou pochybenia, jeho závažnosťou a potenciálnymi dôsledkami pre právnu prax. Pre účely tohto príspevku sa navrhuje trojčlenná typológia halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí, pozostávajúca z faktických, štruktúrnych a interpretačných halucinácií. Táto typológia umožňuje systematicky uchopiť rozdielne formy zlyhania jazykových modelov a zároveň poukazuje na špecifiká právneho diskurzu, v ktorom majú jednotlivé typy halucinácií odlišnú mieru rizikovosti. Typy halucinácií umelej inteligencie možno rozčleniť a definovať nasledovne:

A) Faktické halucinácie - predstavujú najzreteľnejší a zároveň najľahšie identifikovateľný typ halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí. Ide o situácie, v ktorých jazykový model generuje objektívne nepravdivý faktický údaj, ktorý nemá oporu v realite. V kontexte práce s judikatúrou sa faktické halucinácie najčastejšie prejavujú vytváraním neexistujúcich súdnych rozhodnutí, vymyslených spisových značiek, nesprávnych dátumov vydania rozhodnutí alebo falošných právnych viet. Typickým príkladom faktickej halucinácie je citácia rozsudku, ktorý sa na prvý pohľad javí ako autentický, avšak v skutočnosti neexistuje, napríklad „*rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.05.2022, sp. zn. 3 Cdo 127/2021*“. Takáto citácia môže pôsobiť presvedčivo, keďže rešpektuje formálne konvencie citovania judikatúry, avšak po overení v oficiálnych databázach sa ukáže, že ide o úplne fiktívny údaj. Nebezpečenstvo faktických halucinácií spočíva v ich potenciále priamo narušiť dôveryhodnosť právneho podania alebo odborného textu. Ak niekto preberie falošnú citáciu bez jej overenia, vystavuje sa riziku procesného pochybenia, disciplinárnej zodpovednosti alebo reputačnej

ujmy. Z hľadiska právnej metodológie ide o zásadné porušenie požiadavky overiteľnosti právnych zdrojov, ktorá je základným predpokladom kvalifikovanej právnej argumentácie.

B) Štruktúrne halucinácie - predstavujú sofistikovanejšiu a menej zjavnú typ halucinácií AI. V týchto prípadoch jazykový model síce pracuje s reálnymi prvkami súdnych rozhodnutí, avšak nesprávne ich kombinuje alebo prepája do jedného celku. Výsledkom je výstup, ktorý je formálne správny a obsahuje autentické časti existujúcich rozhodnutí, no ako celok je právne nesprávny alebo zavádzajúci. Štruktúrna halucinácia môže spočívať napríklad v tom, že model prevezme právnu vetu z jedného rozhodnutia a priradí ju k odôvodneniu iného rozhodnutia, prípadne spojí skutkové okolnosti z rôznych prípadov do jedného výstupu. Takýto výstup môže byť mimoriadne ťažko odhaliteľný, najmä ak používateľ nemá detailnú znalosť citovaných rozhodnutí. Používateľ môže nadobudnúť dojem, že pracuje s reálnym rozhodnutím, pričom v skutočnosti ide o umelý konštrukt vytvorený algoritmickým spájaním jazykových vzorcov. Takéto výstupy môžu viesť k nesprávnej právnej argumentácii, keďže vychádzajú z neexistujúcej alebo skreslenej judikatúrnej bázy.

C) Interpretačné halucinácie - predstavujú osobitnú kategóriu halucinácií, pri ktorej jazykový model pracuje s fakticky správnymi údajmi, avšak vyvodzuje z nich nesprávne právne závery. Na rozdiel od faktických a štruktúrnych halucinácií nejde v tomto prípade o nepravdivosť samotných údajov, ale o chybu v ich právnom výklade. Typickým príkladom interpretačnej halucinácie je situácia, keď jazykový model z existujúceho právneho predpisu alebo súdneho rozhodnutia vyvodí normatívny záver, ktorý nemá oporu v platnom práve. Môže ísť napríklad o tvrdenie, že zodpovednosť za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka možno preniesť na systém umelej inteligencie ako samostatný subjekt, hoci platná právna úprava takúto možnosť nepripúšťa. Z hľadiska právnej teórie sú interpretačné halucinácie mimoriadne nebezpečné, keďže môžu pôsobiť presvedčivo aj pre odborne zdatného používateľa. Jazykový model totiž dokáže formulovať právne závery v štýle odbornej literatúry, používať ustálenú terminológiu a vytvárať logicky pôsobiace argumentačné reťazce. Bez kritického posúdenia však môže dôjsť k

prijatiu právne nesprávnych záverov, ktoré nemajú oporu v normatívnom systéme práva.

Vyššie analyzovaná typológia halucinácií umelej inteligencie umožňuje nielen systematickú analýzu rizík spojených s využívaním jazykových modelov v právnom výskume, ale aj formulovanie cielenejších metodických odporúčaní pre právnu prax. V nasledujúcej časti sa príspevok zameriava na mechanizmus vzniku halucinácií a na faktory, ktoré ich výskyt v právnom prostredí podporujú.

Mechanizmus vzniku halucinácií umelej inteligencie pri práci s judikatúrou

Pochopenie mechanizmu vzniku halucinácií umelej inteligencie je nevyhnutným predpokladom pre ich identifikáciu, prevenciu a zodpovedné využívanie jazykových modelov v právnom prostredí. Halucinácie nevznikajú ako náhodné chyby alebo výnimočné zlyhania systému, ale ako predvídateľný dôsledok kombinácie technických vlastností jazykových modelov a spôsobu, akým sú používané v právnom výskume. V právnom kontexte zohrávajú kľúčovú úlohu najmä tri faktory: formulácia promptu, implicitné predpoklady obsiahnuté v otázke a absencia schopnosti modelu priznať nevedomosť. Uvedené faktory možno definovať nasledovne:

A) Vplyv promptovania na vznik halucinácií - formulácia otázky, resp. promptu, má zásadný vplyv na charakter výstupu jazykového modelu. Jazykové modely sú navrhnuté tak, aby poskytovali odpovede, ktoré zodpovedajú očakávanej štruktúre a obsahu otázky. Ak je prompt formulovaný spôsobom, ktorý implicitne predpokladá existenciu určitého právneho zdroja, model sa bude snažiť tento predpoklad naplniť, aj keď v skutočnosti takýto zdroj neexistuje. V právnom prostredí sa tento problém prejavuje najmä pri otázkach typu: *„Cituj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o zodpovednosti umelej inteligencie podľa § 420 Občianskeho zákonníka.“* Takto formulovaný prompt obsahuje viacero implicitných predpokladov, a to existenciu rozhodnutia, jeho tematickú relevanciu a jeho právnu autoritu. Jazykový model však nie je schopný overiť, či takýto predpoklad zodpovedá realite, a preto vytvorí odpoveď, ktorá formálne napĺňa očakávania používateľa, hoci fakticky ide o halucináciu. Z právneho hľadiska je tak problematické, že

model nevníma prompt ako otázku pravdivosti, ale ako zadanie na generovanie textu určitého typu. Promptovanie tak môže nevedome viesť k vytváraniu nepravdivých právnych zdrojov, ak nie je formulované s dôrazom na overiteľnosť a kritickú kontrolu výstupov.

B) Implicitné predpoklady a ilúzia úplnosti právnych odpovedí - ako sme uviedli, významným faktorom vzniku halucinácií sú implicitné predpoklady, ktoré vyplývajú zo samotnej povahy promptov. Pokiaľ sme zvyknutí pracovať s predpokladom, že na každú právnu otázku existuje určitá odpoveď, či už v zákone, judikatúre alebo odbornej literatúre, tento spôsob uvažovania sa prirodzene prenáša aj do interakcie s jazykovými modelmi. Jazykový model však tento predpoklad nevyhodnocuje z hľadiska právnej reality, ale z hľadiska jazykovej pravdepodobnosti. Ak je otázka formulovaná ako jednoznačne zodpovedateľná, model sa bude snažiť vytvoriť odpoveď, ktorá pôsobí kompletne a autoritatívne. Výsledkom je ilúzia úplnosti právnej odpovede, ktorá môže zakrývať absenciu reálneho normatívneho základu. V právnom kontexte je táto ilúzia mimoriadne nebezpečná, keďže právna argumentácia je zväčša založená na autoritatívnych zdrojoch. Ak jazykový model vytvorí odpoveď, ktorá formálne napodobňuje autoritatívny právny diskurz, môže dôjsť k jej nekritickému prijatiu, a to aj v situáciách, keď ide o čisto hypotetický alebo neexistujúci právny záver.

C) Nemožnosť priznať nevedomosť ako systémový problém - zásadným faktorom vzniku halucinácií umelej inteligencie je aj skutočnosť, že jazykové modely nemajú prirodzenú schopnosť priznať nevedomosť v zmysle, v akom ju chápe človek. Model nie je schopný povedať, že odpoveď nepozná, pretože jeho úlohou je generovať text, nie hodnotiť mieru vlastnej znalosti alebo istoty. Aj v prípadoch, keď nemá k dispozícii relevantné údaje, bude model pokračovať v generovaní odpovede na základe pravdepodobnostných vzorcov. V právnom prostredí to vedie k zásadnému posunu zodpovednosti. Zatiaľ čo človek je povinný rozpoznať hranice svojich vedomostí a v prípade potreby si overiť zdroje, jazykový model takúto schopnosť nemá. Halucinácie tak nie sú výnimočným zlyhaním, ale prirodzeným dôsledkom použitia nástroja, ktorý nie je navrhnutý na prácu s normatívnou neistotou.

Z uvedeného vyplýva, že zodpovednosť za identifikáciu a elimináciu halucinácií nemožno prenášať na samotný nástroj umelej inteligencie.

Zodpovednosť zostáva na používateľovi AI, ktorý musí výstupy umelej inteligencie podrobiť kritickému hodnoteniu a verifikácii. Tento aspekt má zásadný význam nielen pre právnu prax, ale aj pre úvahy *de lege ferenda* o regulácii využívania umelej inteligencie v právnických profesiách.

Riziká využívania umelej inteligencie v právnej praxi a zodpovednosť za výstupy AI

Využívanie umelej inteligencie v právnej praxi prináša nielen potenciálne výhody v podobe zvýšenia efektivity a rýchlosti spracovania informácií, ale aj významné riziká, ktoré sa priamo dotýkajú základných princípov výkonu právnických profesií. Halucinácie umelej inteligencie predstavujú v tomto kontexte osobitné nebezpečenstvo, keďže môže viesť k narušeniu právnej istoty, k procesným pochybeniam a k oslabeniu dôvery v právnickú profesiu ako takú. Zodpovednosť za správnosť právnych tvrdení, citácií a právnej argumentácie zostáva aj v prostredí digitalizácie a automatizácie stále výlučne na používateľovi AI. Použitie umelej inteligencie nezabavuje povinnosti konať s odbornou starostlivosťou a rešpektovať profesijné a etické štandardy. Právna prax je založená na predpoklade, že každý právny argument má identifikovateľný, overiteľný a autoritatívny základ. Ak je tento predpoklad narušený použitím halucinovaných výstupov, dochádza k zásadnému zlyhaniu profesionálnej zodpovednosti.

Osobitne závažné sú riziká spojené s používaním umelej inteligencie pri vyhľadávaní a citovaní judikatúry. Falošné alebo nesprávne citácie súdnych rozhodnutí môžu viesť k zamietnutiu podania, k strate sporu alebo k oslabeniu dôveryhodnosti právneho zástupcu v očiach súdu. V extrémnych prípadoch môžu mať takéto pochybenia aj disciplinárnoprávne či sankčné dôsledky. Používateľ AI nemôže svoju zodpovednosť preniesť na technologický nástroj, keďže umelá inteligencia zároveň nemá právnu subjektivitu, a preto nemôže byť nositeľom práv a povinností.¹⁶

¹⁶ DAŇKO, M., FOTOPULOŠOVÁ, L.: *UMELÁ INTELIGENCIA AKO (NE)AUTOR: PRÁVNE A ETICKÉ ASPEKTY GENERATÍVNEJ UMELEJ INTELIGENCIE*. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): Comenius : Bratislava legal forum. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 363.

Ilustratívnym príkladom rizík spojených s halucináciami umelej inteligencie je známy prípad *Mata v. Avianca Airlines*¹⁷, ktorý sa stal symbolom nekritického používania jazykových modelov v právnej praxi. V tomto prípade právni zástupcovia žalobcu predložili súdu podanie, v ktorom citovali viacero rozhodnutí, ktoré v skutočnosti neexistovali. Tieto falošné citácie boli výsledkom použitia jazykového modelu umelej inteligencie, ktorý si rozhodnutia „vymyslel“ v reakcii na zadaný prompt. Súd po odhalení tejto skutočnosti konštatoval závažné porušenie povinností právneho zástupcu a uložil mu sankciu vo forme peňažnej pokuty vo výške 5.000 amerických dolárov. Tento prípad jasne preukazuje, že zodpovednosť za obsah podania nemožno prenášať na nástroj umelej inteligencie, bez ohľadu na mieru jeho autonómnosti alebo sofistikovanosti. Z pohľadu právnej teórie ide o dôležitý precedens, ktorý potvrdzuje, že pochybenia umelej inteligencie nevyklúčujú zodpovednosť za obsah podania predloženého súdu.

Podobný prípad v decembri 2025 dokonca riešil aj Ústavný súd Českej republiky, ktorý advokátovi uznesením¹⁸ uložil poriadkovú pokutu za podanie vyhotovené s použitím umelej inteligencie. Poriadková pokuta bola advokátovi udelená z dôvodu, že svoju právnu argumentáciu v podanej ústavnej sťažnosti podporil odkazmi na 12 rozhodnutí Ústavného súdu ČR a Európskeho súdu pre ľudské práva. Po ich kontrole však Ústavný súd ČR zistil, že podstatná časť z odkazovaných rozhodnutí vôbec neexistovala, a tie, ktoré boli nájdené, boli v podaní hrubo dezinterpretované. Zároveň Ústavný súd ČR v uvedenom uznesení uvádza: *„Ústavní stížnost kromě argumentace neexistujícími právními prameny vykazuje některé známky použití umělé inteligence (anglicismus, neúplné, heslovité věty, nejednotný formát citací, nerozpoznání rozdílu mezi nálezem a usnesením). To vede Ústavní soud k domněnce, že povinný generoval podání pomocí některého z modelů umělé inteligence, poté však neověřil existenci citovaných rozhodnutí a správnost argumentace, resp. citace. Není podstatné, s pomocí jakých osob či nástrojů advokáti zpracují podání k soudu. Jako profesionálové znalí práva ovšem přebírají za podání plnou odpovědnost, a odpovídají tedy i za případnou halucinující argumentaci umělé inteligence, byla-li při vytvoření podání použita.“* V

¹⁷ Rozsudok United States District Court for the Southern District of New York zo dňa 22.6.2023, *Mata v. Avianca Airlines*, sp. zn. 22-cv-1461.

¹⁸ Uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 1. 12. 2025, sp. zn. I. ÚS 3004/25.

citovanom uznesení tak Ústavný súd ČR upozornil, že za odborný obsah podaní nesú advokáti plnú zodpovednosť a uložil advokátovi poriadkovú pokutu vo výške 25.000 Kč z dôvodu, že sa svojím podaním dopustil hrubého sťaženia postupu konania.

Tieto prípady zároveň poukazujú na širší problém diskreditácie využívania umelej inteligencie v právnom prostredí. Nekritické alebo neodborné používanie týchto nástrojov môže viesť ku generalizovanému odmietaniu technologických inovácií zo strany súdov a iných orgánov verejnej moci. Namiesto toho, aby bola umelá inteligencia vnímaná ako podporný nástroj, jej nesprávnym využívaním sa môže stať zdrojom nedôvery a obáv z oslabenia kvality právnej argumentácie. Z normatívneho hľadiska je potrebné zdôrazniť, že povinnosť verifikácie právnych zdrojov je neoddeliteľnou súčasťou výkonu právnickej profesie a je potrebné overiť každé tvrdenie, a to bez ohľadu na to, či bolo získané z tradičného zdroja alebo prostredníctvom umelej inteligencie. Používanie jazykových modelov preto musí byť striktné podriadené zásade profesionálnej starostlivosti a kritického hodnotenia výstupov.

Z uvedeného vyplýva, že hlavné riziko umelej inteligencie v právnej praxi nespočíva v samotnej technológii, ale v spôsobe jej používania. Ak je umelá inteligencia využívaná ako autonómny zdroj právnych informácií, dochádza k systematickému ohrozeniu právnej istoty a kvality právnej argumentácie. Naopak, ak je používaná ako pomocný nástroj, ktorého výstupy sú vždy podrobené ľudskej kontrole a verifikácii, môže predstavovať prínos pre efektívnejší výkon právnických profesií.

Overovanie výstupov umelej inteligencie a odporúčania *de lege ferenda*

Zistenia uvedené v predchádzajúcich častiach príspevku jednoznačne poukazujú na potrebu systematického a metodicky ukotveného prístupu k overovaniu výstupov umelej inteligencie v právnom prostredí. Vzhľadom na charakter jazykových modelov a riziko vzniku halucinácií nemožno považovať výstupy umelej inteligencie za spoľahlivý zdroj právnych informácií bez ich následnej verifikácie. Overovanie výstupov AI preto predstavuje nevyhnutnú súčasť zodpovedného výkonu právnických profesií a zároveň jeden z kľúčových predpokladov zachovania právnej istoty.

Z praktického hľadiska by malo overovanie výstupov umelej inteligencie zahŕňať predovšetkým kontrolu existencie citovaných právnych zdrojov. V prípade judikatúry ide najmä o overenie spisovej značky, dátumu vydania rozhodnutia, označenia súdu a obsahu právnej vety v oficiálnych databázach alebo v publikovaných zbierkach rozhodnutí. Pri práci s právnymi predpismi je nevyhnutné preveriť platnosť a účinnosť citovaných ustanovení, ako aj ich systematické zaradenie v právnom poriadku. Bez takejto verifikácie nemožno výstupy umelej inteligencie považovať za použiteľné v právnej argumentácii. Osobitnú pozornosť si vyžaduje overovanie interpretačných výstupov umelej inteligencie. Aj v prípadoch, keď model pracuje s fakticky správnymi údajmi, môže dochádzať k nesprávnym právnym záverom, ktoré nemajú oporu v normatívnom systéme práva. Používateľ by preto mal pristupovať k interpretačným výstupom umelej inteligencie nanajvýš obozretne a vnímať ich len ako podnet na ďalšiu právnu úvahu, nie ako autoritatívne či záväzné riešenie právnej otázky.

V podmienkach Slovenskej republiky v súčasnosti absentuje akákoľvek právna regulácia AI.¹⁹ Z hľadiska širších úvah *de lege ferenda* sa javí ako potrebné vytvoriť jasnejšie metodické a etické rámce pre používanie umelej inteligencie v právnických profesiách. Jedným z možných riešení je prijatie profesijných usmernení alebo etických kódexov či rôznych foriem usmernení, ktoré by explicitne upravovali povinnosti pri používaní nástrojov umelej inteligencie. Takéto usmernenia by mohli zakotviť povinnosť verifikácie výstupov AI, zákaz ich používania ako autonómneho zdroja právnych informácií a požiadavku transparentnosti pri ich využívaní. Aby však tieto usmernenia mohli byť účinné, je nevyhnutné najprv porozumieť tomu, čo presne nástroj umelej inteligencie je, ako funguje a akými spôsobmi ich môže vystaviť právnej zodpovednosti.²⁰ Ako sme už uviedli, možno vnímať veľmi pozitívne, že na rozvoj využívania AI v právnej praxi advokátov reagovala aj Slovenská advokátska komora vydaním Uzneseniu Predsedníctva Slovenskej

¹⁹ PINTÉROVÁ, D.: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*. In: Právny obzor, roč. 107, 2024, č. 4, s. 378. DOI 10.31577/pravnyobzor.2024.4.02. [online]. Dostupné na: <https://www.pravnyobzor.sk/42024/po42024-pinterova-pravna-regulacia-umelej-inteligencie.pdf>.

²⁰ MAGESH, V., SURANI, F., DAHL, M., SUZGUN, M., MANNING, CH., E. HO., D: *Hallucination-Free? Assessing the Reliability of Leading AI Legal Research Tools*. arXiv:2405.20362 [cs.CL], s. 4 [online]. Dostupné na: <https://arxiv.org/pdf/2405.20362>.

advokátskej komory č. 21/14/2025 zo 6. novembra 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025 ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi. Na legislatívnej úrovni je možné uvažovať aj o potrebe doplnenia existujúcich právnych predpisov o ustanovenia, ktoré by reflektovali špecifiká používania umelej inteligencie v právnej praxi. Nejde pritom o vytváranie novej formy právnej zodpovednosti umelej inteligencie ako takej, ale o precizovanie povinností subjektov, ktoré tieto nástroje používajú. Právna zodpovednosť by mala zostať pevne viazaná na človeka ako nositeľa práv a povinností, pričom použitie umelej inteligencie by bolo chápané ako jeden z nástrojov výkonu profesionálnej činnosti.

V každom jednom prípade však rozmach umelej inteligencie vedie najmä k potrebe kvalitatívneho prehĺbenia obsahu povinnosti odbornej starostlivosti, ktorá okrem iného spočíva v správnom pochopení fungovania modelov AI, pričom sa nemožno spoliehať ani na prenesenie zodpovednosti na poskytovateľov AI.²¹ Záverom tak možno konštatovať, že kľúčom k zodpovednému využívaniu umelej inteligencie v právnej praxi nie je jej zákaz ani nekritické prijatie, ale vytvorenie vyváženého rámca, ktorý kombinuje technologické inovácie s tradičnými princípmi právnej metodológie. Umelá inteligencia by mala slúžiť ako podporný nástroj, ktorý zvyšuje efektivitu právnej práce a nie ako náhrada právneho uvažovania, ktorého je schopný len človek.

Záver

Cieľom tohto príspevku bolo preskúmať limity spoľahlivosti nástrojov umelej inteligencie pri vyhľadávaní judikatúry a analyzovať fenomén halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí. Výskumná otázka smerovala k zisteniu, do akej miery sú jazykové modely schopné generovať fakticky správne a právne relevantné citácie súdnych rozhodnutí a aké typy halucinácií sa v ich výstupoch najčastejšie vyskytujú. Možno konštatovať, že hoci tieto nástroje sú schopné dosiahnuť vysokú úroveň jazykovej a formálnej presvedčivosti, ich

²¹ PETREK, F.: *ZODPOVEDNOSŤ ZA AI AKO ZA POMOCNÍKA ALEBO KONCIPIENTA? STARÉ PRAVIDLÁ PRE NOVÉ TECHNOLOGIE*. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): *Comenius : Bratislava legal forum*. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 403.

schopnosť poskytovať spoľahlivé právne informácie zostáva zásadne obmedzená. Analýza preukázala, že jazykové modely sú schopné veľmi presne napodobniť presný štýl či štruktúru právnych citácií a terminológiu používanú v judikatúre. Táto schopnosť však neznamená porozumenie normatívnemu obsahu práva ani rozlišovanie medzi autoritatívnymi a neautoritatívnymi zdrojmi. Práve tento rozdiel medzi formálnou presvedčivosťou a absenciou normatívneho porozumenia vytvára priestor pre vznik halucinácií umelej inteligencie, ktoré predstavujú jedno z najväčších rizík jej využívania v právnej praxi či v právnom výskume.

Na základe výskumu bola navrhnutá typológia halucinácií umelej inteligencie v právnom prostredí, ktorá rozlišuje faktické, štruktúrne a interpretačné halucinácie. Faktické halucinácie sa prejavujú vytváraním neexistujúcich rozhodnutí alebo nesprávnych údajov, štruktúrne halucinácie spočívajú v nesprávnom prepájaní reálnych prvkov judikatúry a interpretačné halucinácie vedú k vyvodzovaniu právne nesprávnych záverov z inak správnych údajov. Táto typológia umožňuje systematickejšie uchopenie problému halucinácií umelej inteligencie a vytvára metodologický základ pre ďalší výskum v oblasti umelej inteligencie a práva. Príspevok zároveň poukázal na mechanizmus vzniku halucinácií, ktorý je úzko spätý so spôsobom fungovania jazykových modelov, formuláciou promptov a nemožnosťou modelov priznať si nevedomosť. Halucinácie sa neprejavujú ako výnimočné zlyhania, ale ako predvídateľný dôsledok použitia nástrojov, ktoré neboli navrhnuté na prácu s normatívnou neistotou a autoritatívnymi právnymi zdrojmi. Tento poznatok má zásadný význam pre hodnotenie rizík spojených s používaním umelej inteligencie v právnej praxi.

Z hľadiska právnej praxe príspevok zdôraznil, že zodpovednosť za správnosť právnych tvrdení a citácií nemožno preniesť na nástroje umelej inteligencie a používateľ AI je aj v ére umelej inteligencie povinný konať s odbornou starostlivosťou, overovať zdroje a niesť plnú zodpovednosť za obsah právnych podaní. Na základe uvedených zistení možno ako odpoveď na výskumnú otázku uzavrieť, že nástroje umelej inteligencie v súčasnosti nie sú schopné spoľahlivo generovať právne relevantné a overiteľné citácie judikatúry bez ľudskej kontroly. Ich využitie v právnom výskume je tak možné len ako využitie podporného nástroja, ktorý slúži na orientačné vyhľadávanie, sumarizáciu alebo generovanie podnetov na ďalšiu analýzu, nie ako autonómneho zdroja právnych informácií.

Závěrečná kritická reflexia poukazuje na potrebu realistického prístupu k umelej inteligencii v práve. Namiesto snahy nahradiť právne uvažovanie algoritmi by mala byť pozornosť zameraná na vytvorenie vyváženého modelu spolupráce medzi človekom a technológiou, v ktorom automatizované nástroje zvyšujú efektivitu práce, zatiaľ čo interpretácia, hodnotenie a zodpovednosť zostávajú v rukách používateľa AI. Práve v tomto spojení spočíva potenciál umelej inteligencie ako legitímneho pomocníka právnej praxe, nie ako jej náhrady.

Zoznam použitej literatúry

6. AGRAWAL, A., SUZGUN, M., MACKEY, L., KALAI, A: *Do Language Models Know When They're Hallucinating References?* In: Findings of the Association for Computational Linguistics: EACL 2024, s. 912–928, <https://doi.org/10.18653/v1/2024.findings-eacl.62>.
7. DALH, M., MAGESH V., SUZGUN M., E HO D.: *Large Legal Fictions: Profiling Legal Hallucinations in Large Language Models*. In: Journal of Legal Analysis, Volume 16, Issue 1, 2024, s. 64–93, <https://doi.org/10.1093/jla/lvae003>.
8. DAŇKO, M., FOTOPULOŠOVÁ, L.: UMEĽÁ INTELIGENCIA AKO (NE)AUTOR: PRÁVNE A ETICKÉ ASPEKTY GENERATÍVNEJ UMELEJ INTELIGENCIE. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): Comenius : Bratislava legal forum. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 361 - 373, ISBN 978-80-7160-779- 3.
9. JOHNSON, V.: *Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability*. In: St. Mary's Journal on Legal Malpractice & Ethics, roč. 14, č. 1 (2024). s. 55–93.
10. MAGESH, V., SURANI, F., DAHL, M., SUZGUN, M., MANNING, CH., E. HO., D: *Hallucination-Free? Assessing the Reliability of Leading AI Legal Research Tools*. arXiv:2405.20362 [cs.CL]. [online]. Dostupné na: <https://arxiv.org/pdf/2405.20362>.
11. MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol.: *Právo a umelá inteligencia*. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, ISBN: ISBN: 978-80-7160-715-1.
12. Metodické usmernenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory k Uzneseniu Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 21/14/2025 zo 6. novembra 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č.

- 12/4/2025 z 31. marca 2025 ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.
13. PETREK, F.: *ZODPOVEDNOSŤ ZA AI AKO ZA POMOCNÍKA ALEBO KONCIPIENTA? STARÉ PRAVIDLÁ PRE NOVÉ TECHNOLOGIE*. In: BURDA, E., TURAY, L. (eds.): Comenius : Bratislava legal forum. Bratislava: Faculty of Law, Comenius University Bratislava, 2025, s. 391-404, ISBN 978-80-7160-779- 3.
 14. PINTÉROVÁ, D.: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*. In: Právny obzor, Roč. 107, 2024, č. 4, s. 391–383. DOI 10.31577/pravnyobzor.2024.4.02. [online]. Dostupné na: <https://www.pravnyobzor.sk/42024/po42024-pinterova-pravna-regulacia-umelej-inteligencie.pdf>
 15. Rozsudok United States District Court for the Southern District of New York zo dňa 22.06.2023, Mata v. Avianca Airlines, sp. zn. 22-cv-1461.
 16. Uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 1. 12. 2025, sp. zn. I. ÚS 3004/25.

Kontaktné údaje

JUDr. Laura Fotopulosová, PhD. LL.M.

laura.fotopulosova@flaw.uniba.sk

Ústav klinického právneho vzdelávania, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

AUTORSKOPRÁVNÁ OCHRANA DIEL VYTVORENÝCH UMELOU INTELIGENCIOU A APLIKÁCIA § 91 AUTORSKÉHO ZÁKONA

COPYRIGHT PROTECTION OF WORKS CREATED BY ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND APPLICATION OF SECTION 91 OF THE COPYRIGHT ACT

Martin Daňko¹

Abstrakt: Predkladaný článok predstavuje právnu analýzu aplikovateľnosti § 91 zákona č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na výstupy vytvorené s využitím umelej inteligencie. Skúma, v akom rozsahu je možné považovať tieto výstupy za autorské diela, kto môže byť ich autorom, a aké právne dôsledky z toho vyplývajú pre zmluvné vzťahy založené na vytváraní diela na objednávku. Súčasťou analýzy sú aj komparatívne poznatky zo zahraničných právnych úprav a návrhy výkladových a legislatívnych riešení. Článok čerpá z doktrinálneho výkladu, komparatívnoprávnej analýzy a odborných stanovísk relevantných autorít v oblasti autorského práva a umelej inteligencie.

Kľúčové slová: autorské právo, umelá inteligencia, autorstvo, dielo na objednávku, § 91, právna istota, zmluvná ochrana

Abstract: This article provides a legal analysis of the applicability of Section 91 of Act No. 185/2015 Coll. on Copyright and Rights Related to Copyright to outputs created using artificial intelligence. It examines the extent to which such outputs may be considered copyright works, who may be regarded as their author, and what legal consequences arise from this for contractual relationships based on the creation of a commissioned work. The analysis also includes comparative insights from foreign legal frameworks, as well as proposals for interpretative and

¹ Táto práca je financovaná z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09105-03-V02-00038

legislative solutions. The article draws on doctrinal interpretation, comparative legal analysis, and expert opinions of relevant authorities in the field of copyright law and artificial intelligence.

Keywords: copyright law, artificial intelligence, authorship, commissioned work, Section 91, legal certainty, contractual protection

Úvod

Využívanie umelej inteligencie (AI) v tvorivých procesoch sa stáva čoraz bežnejším javom, pričom zákonodarca na túto realitu zatiaľ nereagoval dostatočne rýchlo.² Ako upozorňujú Funta a Horváth, algoritmicky riadené digitálne prostredie vytvára nové formy moci, kontroly a zodpovednosti, ktoré nie sú plne zachytiteľné existujúcimi právnymi rámcami.³ Tradičné autorské právo, ako ho poznáme v slovenskom zákone č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom, vychádza z predstavy autora ako fyzickej osoby.⁴ Podľa časti slovenskej doktríny nemožno výstupy vytvorené výlučne umelou inteligenciou považovať za autorské diela, keďže nespĺňajú požiadavku tvorivej duševnej činnosti fyzickej osoby.⁵ Tento prístup je však čoraz ťažšie udržateľný v situáciách, keď diela vznikajú prostredníctvom algoritmicky riadených systémov.⁶

Osobitne zaujímavá a právne problematická je aplikácia § 91 tohto zákona, ktorý sa týka tzv. diel na objednávku. Predpokladá sa totiž

² HORVÁTH, M., HLÁSNY, M. a KRÁSNY, M.: Digitálna éra ako výzva pre občianske a pracovné právo. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2021, s.11-15.

³ FUNTA, R. a HORVÁTH, M.: Digital markets as a challenge for competition policy. Brno: MSD, 2022. ISBN 978-80-7392-377-8, s. 15–28. Dostupné online: <https://publikacie.vsdanubius.sk/knihy/207-digital-markets-as-a-challenge-for-competition-policy.html>

⁴ GYURÁSZ, Z. a CIHANOVÁ, J.: 6. Kapitola: Právo duševného vlastníctva a umelá inteligencia. In: MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. Právo a umelá inteligencia. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. str. 145-161

⁵ MACKO, L.: Artificial Intelligence as a Challenge to Copyright of The New Age . In: Artificial intelligence from the perspective of law and ethics: contemporary issues, perspectives and challenges: proceedings. - Praha : Nakladatelství Leges, 2021. - ISBN 9788075025906. S. 135-144.

⁶⁶⁶ FUNTA, R. a HORVÁTH, M.: Can the Platform Operator, Who Acts as a Provider on His Own Platform, Favor Himself over Third-Party Providers? In: Juridical Tribune, 2024, roč. 14, č. 2, s. 227–242. DOI: 10.62768/TBJ/2024/14/2/04.

existencia autora, ktorý vytvára dielo na základe zmluvného záväzku. V prípade, že dielo je čiastočne alebo plne generované umelou inteligenciou, vzniká otázka, kto je vlastne nositeľom autorských práv – a či vôbec možno hovoriť o autorskom diele v právnom zmysle.

Výklad § 91 autorského zákona

Ustanovenie § 91 zákona č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom upravuje osobitný režim nakladania s dielom vytvoreným na základe zmluvy uzavretej medzi autorom a objednávateľom. Ide o špecifickú právnu konštrukciu, ktorá nachádza uplatnenie najmä v oblastiach, ako sú dizajn, softvérové riešenia, reklama či audiovizuálna produkcia. Ide o špecifickú situáciu, ktorá sa v praxi vyskytuje najmä v oblasti dizajnu, softvérového vývoja, reklamy a audiovizuálnej tvorby. Zmluvná úprava sa odvoláva na právnu fikciu, že ak autor vytvára dielo na základe zmluvy o dielo (alebo iného obdobného záväzkového vzťahu), objednávateľ nadobúda zákonnú licenciu na použitie diela na účel vyplývajúci zo zmluvy.

Charakteristickým znakom tohto mechanizmu je, že objednávateľ nie je povinný nadobudnúť práva samostatnou licenčnou zmluvou, pokiaľ ich výkon ostáva v súlade s účelom vyplývajúcim zo zmluvného dojednaní.⁷ Bačárová výstižne uvádza, že ide o tzv. „účelovo viazané“ oprávnenie, ktoré však nepokrýva žiadne iné formy použitia, a už vôbec nie komerčné licencie mimo dohodnutého rámca. V prípade, že by chcel objednávateľ napríklad poskytnúť dielo tretej osobe, alebo ho použiť na ďalšie účely, ktoré neboli predmetom dohody, musí získať výslovnú licenciu od autora.⁸

Podľa výkladu Zuzany Adamovej ide o osobitný zmluvný režim, ktorý nemá v súkromnom práve analogické ustanovenie. Autorské právo v tomto prípade nepracuje s vlastníctvom veci ako takým, ale s právom použiť nehmotný predmet ochrany na vopred určený účel. Tento režim je však aplikovateľný len vtedy, ak dielo v právnom zmysle skutočne existuje – teda ak ide o výsledok tvorivej činnosti fyzickej osoby. V prípade

⁷ ZIGO, Jana. General - Purpose AI in the context of the EU AI ACT. V: Míľniky práva v stredoeurópskom priestore 2024 / Veronika Ťažká (zost.). Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. str. 168-175. ISBN 978-80- 7160-723-6.

⁸ BAČÁROVÁ, R.: Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. s.93-105, ISBN 978-80-89603-66-9.

neexistencie autorského diela režim § 91 stráca svoj zmysel, pretože zákonná licencia sa nemá na čo viazať.⁹

Zásadným obmedzením použitia § 91 v kontexte umelej inteligencie je zákonná definícia autora. Autorský zákon jednoznačne predpokladá, že autorom môže byť len fyzická osoba, a vylučuje možnosť, aby túto úlohu plnili právnické osoby, technické nástroje či softvér. Ako upozorňuje Bačárová, ak je výstup vytvorený výlučne umelou inteligenciou – bez ľudského zásahu alebo rozhodujúceho tvorivého vstupu – nie je možné považovať ho za dielo v zmysle zákona. Takýto výstup sa nachádza mimo rámca autorskoprávnej ochrany a jeho použitie nie je právne regulované rovnakým spôsobom ako pri klasickom autorskom diele.¹⁰

V praxi to znamená, že ak je predmetom zmluvy výstup AI systému, ku ktorému nedošlo k tvorivému prínosu zo strany človeka, objednávateľ síce uzavrie zmluvu o vytvorení diela, no tento výstup nespĺňa zákonné podmienky na ochranu podľa autorského zákona. Výsledkom je právna neistota: nie je jasné, kto je oprávnený s výstupom nakladať, či vzniklo nejaké právo na použitie, a či objednávateľ má nárok na výhradnosť. Kesselová v tejto súvislosti poukazuje na fakt, že výstupy AI môžu byť z pohľadu autorského práva „neutrálne“ – teda nevytvárajú práva ani povinnosti podľa zákona, no majú reálnu hospodársku hodnotu.¹¹

Zmluvná prax sa tak môže ocitnúť v situácii, keď síce formálne existuje platná zmluva o vytvorení diela, avšak právna povaha predmetu tejto zmluvy je sporná, čo vyvoláva neistotu ohľadom režimu jeho právneho nakladania. Objednávateľ môže byť v dobrej viere, že získal všetky potrebné práva, no v prípade právneho sporu môže byť konfrontovaný s tým, že výstup nie je chránený a že zmluvné vyhlásenia nemajú právne účinky. Takéto situácie sú mimoriadne rizikové najmä pri verejných zákazkách, produktovom dizajne a vizuálnej identite, kde sa vyžaduje preukázateľná exkluzivita.

Preto je nevyhnutné dôsledne posudzovať, či výstup skutočne napĺňa znaky autorského diela, a teda či je § 91 vôbec použiteľný. V opačnom

⁹ ADAMOVIČ, Zuzana. Autorské právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020.. s.112-123, ISBN 978-80-571-0324-4

¹⁰ BAČÁROVÁ, Renáta. Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. s.94, ISBN 978-80-89603-66-9.

¹¹ KESSELOVÁ, Katarína. Generatívna umelá inteligencia a výzvy autorského práva [online]. Bulletin Slovenskej advokátskej komory, 6. 9. 2023. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/generativna-umela-inteligencia-a-vyzvy-autorskeho-prava.htm>.

prípade by malo dôjsť k zmluvnej úprave práv v inom režime – napríklad ako prevod vlastníctva k nehmotnému výstupu, resp. zmluvné priznanie oprávnenia na jeho použitie bez toho, aby sa opieralo o autorské právo.

Umelá inteligencia ako nástroj tvorby: otázka autorstva a praktické príklady

Umelá inteligencia sa čoraz častejšie využíva v rôznych fázach kreatívneho procesu – od technickej podpory až po generovanie komplexných výstupov, ktoré sú výsledkom výpočtovej činnosti neurónových sietí. Otázka možnosti priznať autorstvo výstupom umelej inteligencie bola v slovenskej odbornej literatúre analyzovaná najmä v súvislosti s autonómnou tvorbou strojov a absenciou ľudského tvorivého prínosu.¹²

V právnej literatúre i praxi sa vyprofilovala typológia troch hlavných spôsobov využitia AI: ako podporného nástroja, ako spolutvorcu a ako autonómneho generátora výstupu. Rozlišovanie týchto modelov nie je len teoretické – má zásadný význam pre posúdenie, či výstup môže byť považovaný za autorské dielo a či sa naň vzťahuje ochrana podľa zákona vrátane režimu podľa § 91.

V najjednoduchšom modeli je AI chápaná ako nástroj podobný softvéru na korektúru textu, optimalizáciu jazyka alebo organizáciu práce. Príkladom môžu byť nástroje ako Grammarly či jednoduché generátory návrhov dizajnu, ktoré síce zjednodušujú proces tvorby, ale nemenia samotnú štruktúru alebo podstatu diela. V tomto prípade zostáva autorom výstupu človek, ktorý tieto nástroje využíva len ako prostriedky na realizáciu vlastného tvorivého zámeru. Z pohľadu práva je tu situácia jasná – AI plní len úlohu technického asistenta a autorstvo ostáva nepochybne v rukách používateľa.

Druhý model je však podstatne zložitejší. V prípadoch, keď AI generuje text, obraz či zvuk na základe zadania od človeka – tzv. „promptov“ – dochádza k tomu, že výsledok je vytváraný síce výpočtovo, no s ľudským vstupom, ktorý môže mať výrazný koncepčný a estetický charakter. Typickým príkladom je využitie generatívnych nástrojov ako Midjourney, DALL-E či ChatGPT, kde používateľ zadáva podrobné vstupy, opakovane upravuje parametre a selektuje najvhodnejší výstup. V prípade, že

¹² MACKO, L.: Umelá inteligencia ako autor umeleckého diela; In: Naděje právní vědy 2021: právní věda v praxi. - Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022. s. 889-896, ISBN9788026110484.

zároveň dôjde k ďalšej tvorivej práci s výstupom – napríklad úpravám, kombinovaniu s inými prvkami či zaradeniu do širšieho kontextu –, môže byť takýto výstup považovaný za výsledok tvorivej činnosti fyzickej osoby¹³. Ako upozorňuje Bačárová, aj minimálna estetická voľba alebo selekcia môže založiť individualitu výrazu a tým naplniť definíciu diela.¹⁴ V aplikačnej praxi vznikajú často zložité prípady. Napríklad grafický dizajnér využije Midjourney na vytvorenie návrhov pre klienta. Promptom zadá „abstraktné logo pre inovatívnu fintech platformu“, nechá AI vygenerovať sériu návrhov, z ktorých si vyberie tri, ktoré ďalej upraví a zladí so značkou klienta. Výsledkom je vizuálny prvok, ktorý síce AI navrhla, ale jeho výber, úprava a finálna podoba sú výsledkom tvorivej činnosti dizajnéra. V takom prípade môže byť dizajn považovaný za autorské dielo podľa § 5, pričom na jeho použitie sa uplatní aj režim podľa § 91, ak bol vytvorený na základe zmluvy.

Ak však ten istý dizajnér klientovi odovzdá výstup vygenerovaný priamo AI – bez ďalšieho zásahu, výberu alebo interpretácie –, potom sa môžeme stretnúť so situáciou, kde výstup nenapĺňa zákonné znaky diela, a teda nevznikajú autorské práva. Takýto výstup síce môže mať hospodársku hodnotu, ale nie je chránený zákonom o autorskom práve a objednávatel nemá zákonnú oporu na výhradné užívanie výstupu.¹⁵

Najproblematickejšia je tretia situácia, keď AI pôsobí ako autonómny generátor výstupu. V tomto prípade sú výstupy vytvárané bez ľudského zásahu, často ako výstup trénovaného modelu, ktorý reaguje na veľké množstvo vstupných dát a interne generuje nový obsah. Takýto výstup sa môže objaviť napríklad v prípade automatického generovania produktových textov, obrázkov alebo dokonca generovania kódu. V právnej rovine tu absentuje autor v zmysle zákona, pretože výstup nie je

¹³ SMEJKAL, V. a SRSTKA, J.: Umělá inteligence a autorské právo. In: Duševné vlastníctvo, 2024, roč. 1, s. 13–23.

Dostupné na: https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/DV/2024/01/03_eDV_2401_smejkal_srstka.pdf

¹⁴ BAČÁROVÁ, Renáta. Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. s.102, ISBN 978-80-89603-66-9.

¹⁵ KESSELOVÁ, Katarína. Generatívna umelá inteligencia a výzvy autorského práva [online]. Bulletin Slovenskej advokátskej komory, 6. 9. 2023. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/generativna-umela-inteligencia-a-vyzvy-autorskeho-prava.htm>

„výsledkom tvorivej duševnej činnosti fyzickej osoby“. Ako konštatuje Zhuk, väčšina právnych poriadkov – vrátane európskeho – trvá na tom, že len človek môže byť autorom.

Právne prístupy sa však líšia. V Spojenom kráľovstve umožňuje zákon z roku 1988 v § 9 ods. 3 označiť za autora toho, kto „vykonal nevyhnutné kroky“ k vzniku počítačom generovaného diela. Tento model, hoci pragmatický, absentuje v slovenskom práve. Naopak, americká doktrína je prísnejšia. U.S. Copyright Office vo veci *Zarya of the Dawn* rozhodol, že výstupy vytvorené Midjourney nie sú autorsky chránené, ak do nich nebol vložený ľudský tvorivý zásah. Kľúčovým kritériom je, či výstup je „produktom ľudského ducha“ – čo AI výstupy bez zásahu človeka nespĺňajú.¹⁶

V rámci výskumu alternatív navrhujú Kesari a kol., aby sa autorstvo posudzovalo na základe konceptu „kontroly a zodpovednosti“ – teda aby autorom mohol byť ten, kto vstupy zadal, ovplyvnil priebeh generovania a výsledok interpretoval, aj keď neuskutočnil finálnu úpravu výstupu. Tento prístup je analogický situácii pri tvorbe fotografie – kde autor nemusí mať pod kontrolou všetky technické faktory, ale jeho tvorivá voľba je rozhodujúca. Rovnako aj osoba používajúca AI môže byť autorom vtedy, ak ovláda a tvorivo riadi proces, ktorý vedie k výstupu.

De lege lata možno uzavrieť, že aplikácia umelej inteligencie v procese tvorby si vyžaduje precíznu právnu analýzu každého jednotlivého prípadu s dôrazom na existenciu tvorivého prínosu fyzickej osoby, ktorý predstavuje *conditio sine qua non* pre vznik autorského diela v právnom zmysle. Kľúčovým kritériom zostáva existencia tvorivého vkladu fyzickej osoby, hoci jeho forma a intenzita môžu byť nové a odlišné od klasických modelov tvorby. Právo tak stojí pred výzvou, ako tento tvorivý prínos adekvátne zachytiť, posúdiť a ochrániť – najmä v prípadoch, kde je dielo vytvárané na objednávku a výstup je výsledkom spolupráce človeka a algoritmu.

Riziká v zmluvných vzťahoch a právna neistota

Jedným z najvýraznejších praktických problémov pri aplikácii § 91 autorského zákona na diela vytvorené s využitím umelej inteligencie je otázka právnej istoty zmluvných vzťahov. Zmluvy o dielo sa v bežnej praxi uzatvárajú s očakávaním, že výsledkom bude autorské dielo, ku ktorému

¹⁶ Copyright, Designs and Patents Act 1988 (UK), Section 9(3). Dostupné na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/9>

nadobúda objednávatel' určité výhradné práva. Ak však výstup nie je autorským dielom v právnom zmysle – pretože chýba tvorivý vklad fyzickej osoby – môžu byť zmluvné nároky objednávatela právne sporné alebo nevymožiteľné.

Typickým príkladom sú grafické štúdiá alebo reklamné agentúry, ktoré pri vytváraní vizuálnych prvkov používajú generatívne modely, ako napríklad Midjourney, DALL-E alebo Leonardo AI. Výstupy týchto nástrojov sú čoraz častejšie súčasťou produktov dodávaných klientom ako výsledky diela „na objednávku“. V zmluvách sa výstupy označujú ako „dielo“ a objednávatel' často očakáva výhradné majetkové práva na jeho využitie – napríklad v reklame, korporátnej identite či pri produktoch s dizajnovým prvkom.

Problém však nastáva, ak výstup vznikol výlučne automatizovaným spôsobom – teda bez konkrétneho zásahu tvorcu do jeho podoby – a nemožno ho považovať za výsledok tvorivej duševnej činnosti fyzickej osoby. V takom prípade chýba právne relevantný autor, a výstup nie je chránený autorským právom.¹⁷ Podľa výkladu Zuzany Adamovej má § 91 zmysel len tam, kde existuje dielo a autor – bez toho sa právna licencia na použitie obsahu nemôže uplatniť.¹⁸

Okrem otázky neexistencie ochrany sa v praxi objavuje aj riziko porušenia práv tretích strán. AI modely tréňované na rozsiahlych datasetoch (napr. Stable Diffusion) môžu generovať výstupy, ktoré nevedome reprodujú časti autorsky chránených diel.¹⁹ V prípade, že klient následne použije takýto vizuál v reklamnej kampani, môže dôjsť k zásahu do práv iného autora – pričom zhotoviteľ (napr. agentúra) si v zmluve zvyčajne prevezme zodpovednosť za to, že dielo je „originálne“ alebo „neporušuje

¹⁷ KESSELOVÁ, K.: Generatívna umelá inteligencia a výzvy autorského práva [online]. Bulletin Slovenskej advokátskej komory, 6. 9. 2023. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/generativna-umela-inteligencia-a-vyzvy-autorskeho-prava.htm>

¹⁸ ADAMOVIČ, Z.: Autorské právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. s. 116–118, ISBN 978-80-571-0324-4.

¹⁹ ZIGO, Daniel. ZIGO, Jana. Licenčné zmluvy ako nástroj komercializácie priemyselného vlastníctva. V: Nehmotné statky interdisciplinárne / Martin Daňko, Alojz Vyčislík, Veronika Ťažká (zost.). Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. str. 104–114. ISBN 978-80-7160-735-9.

práva tretích osôb“. Tieto štandardné klauzuly sa však v kontexte výstupov generovaných AI môžu ukázať ako neudržateľné.²⁰

Zmluvné znenia v praxi často obsahujú vyhlásenia typu: „Zhotoviteľ vyhlasuje, že je výlučným autorom diela“ alebo „Objednávateľ nadobúda výhradné majetkové práva k dielu“, čím implicitne predpokladajú, že výsledok spĺňa znaky diela v zmysle zákona. Ak sa neskôr ukáže, že výstup generoval AI systém bez tvorivého zásahu človeka, takéto ustanovenia sú nielen nevykonateľné, ale môžu spôsobiť aj spor o neplatnosť celej zmluvy.²¹

Ako riešenie sa v odborných kruhoch navrhuje doplniť zmluvy o osobitné klauzuly, ktoré reflektujú možnosť, že výstup nemusí byť chráneným dielom. Takáto klauzula môže napríklad znieť: „Zmluvné strany berú na vedomie, že výsledok môže byť vytvorený s pomocou umelej inteligencie a objednávateľ nadobúda všetky práva, ktoré je možné nadobudnúť podľa platného práva.“ Inou možnosťou je definovať „výstup“ ako samostatnú kategóriu výsledku práce, ktorá nepodlieha autorskoprávnej ochrane, ale môže byť chránená zmluvne.²²

Tento prístup zodpovedá aj návrhom Kesariho a kol., ktorí odporúčajú, aby sa do zmlúv explicitne zahrnuli ustanovenia o vlastníctve AI výstupov – bez ohľadu na to, či ide alebo nejde o dielo v zmysle klasického autorského práva.²³ V prípade súdneho sporu by tak bolo možné obhájiť oprávnenie objednávateľa výstup používať – nie na základe autorského zákona, ale na základe súkromnoprávneho dojednaní.

Riziká zmluvnej neistoty nie sú iba teoretické – existujú už konkrétne prípady sporov v zahraničí, napríklad v oblasti dizajnov v USA, kde výstup AI bol predmetom komerčného sporu, no súd odmietol priznať ochranu,

²⁰ SEGER, E. a kol.: Open-Sourcing Highly Capable Foundation Models: An Evaluation of Risks, Benefits, and Alternative Methods for Pursuing Open-Source Objectives [online]. Centre for the Governance of AI, 2023, s. 10–18. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4596436>

²¹ BAČÁROVÁ, Renáta. Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. s.107-110, ISBN 978-80-89603-66-9.

²² ZHUK, A.: Navigating the Legal Landscape of AI Copyright: A Comparative Analysis of EU, US, and Chinese Approaches. AI and Ethics, 2024, roč. 4, s. 1303–1304. DOI: 10.1007/s43681-023-00299-0.

²³ KESARI, A. a kol.: A Legal Framework for eXplainable Artificial Intelligence. Center for Law & Economics Working Paper Series 09/2024, s. 10–14. DOI: 10.3929/ethz-b-000699762.

pretože chýbal ľudský tvorca.²⁴ V prípade absencie legislatívnych zmien je preto mimoriadne dôležité, aby slovenské zmluvné vzťahy tieto skutočnosti reflektovali už pri uzatváraní kontraktov.

Porovnanie so zahraničnými prístupmi

Problematika autorstva a právnej ochrany diel vytvorených pomocou umelej inteligencie nie je výlučne slovenským fenoménom. Viaceré jurisdikcie sa už museli vyrovnávať s otázkou, či možno priznať autorské práva výstupu, ktorý vznikol technicky – bez zásadného tvorivého vkladu človeka. Hoci zatiaľ neexistuje medzinárodne jednotná právna úprava, možno identifikovať niekoľko modelov, ktoré slúžia ako významné komparačné východiská aj pre slovenské úvahy.

Európsky prístup k regulácii digitálnych technológií je založený na dôraze na ochranu základných práv, právnu istotu a zodpovednosť subjektov pôsobiacich v digitálnom priestore, čo má významné implikácie aj pre výklad autorského práva v kontexte umelej inteligencie.²⁵ Diskusia o autorstve výstupov umelej inteligencie poukazuje aj na limity tradičného chápania autora, keďže autonómne generované výstupy nemožno bez ďalšieho subsumovať pod existujúce autorskoprávne kategórie.²⁶

Právny rámec Európskej únie je v tejto oblasti pomerne konzervatívny. Smernice 2001/29/ES a 2019/790/EÚ predpokladajú, že autorom môže byť výlučne fyzická osoba, čo fakticky vylučuje možnosť ochrany výstupov generovaných autonómnou AI. Výstupy, ktoré nevznikli ako výsledok tvorivej duševnej činnosti konkrétného človeka, nie sú podľa práva EÚ predmetom autorskoprávnej ochrany. Napriek tomu sa v rámci EÚ objavujú odborné návrhy na zavedenie samostatného režimu pre tzv.

²⁴ U.S. Copyright Office. Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence. Federal Register, Vol. 88, No. 51, 16 March 2023, Section II. Dostupné na: <https://www.federalregister.gov/documents/2023/03/16/2023-05321/copyright-registration-guidance-works-containing-material-generated-by-artificial-intelligence>

²⁵ HORVÁTH, Marian – KRÁSNA, Slávka – HLÁSNY, Marek. Právo, občania a európska digitálna budúcnosť. Brno: MSD, 2024, s. 9–22. Dostupné online: <https://reference-global.com/issue/ATD/15/s1>

²⁶ MACKO, L.: Umelá inteligencia ako autor umeleckého diela. In: Naděje právní vědy 2021: právní věda v praxi. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022, s. 889–896. ISBN 978-80-261-1048-4.

„technicky generované obsahy“ (Zhuk, 2024), ktorý by umožnil zmluvné alebo sui generis riešenia vlastníctva práv.²⁷

Zaujímavý je prístup Spojeného kráľovstva, kde zákon Copyright, Designs and Patents Act 1988 v § 9 ods. 3 výslovne stanovuje, že v prípade počítačom generovaného diela sa autorom považuje osoba, ktorá „urobila nevyhnutné kroky na jeho vznik“.²⁸ Tento model nevyžaduje dôkaz o tvorivom vklade v tradičnom zmysle, ale akcentuje úlohu osoby, ktorá kontroluje alebo iniciuje tvorivý proces – napríklad zadávateľa promptov pri generovaní výstupu. V zmluvných vzťahoch by tak autorom mohol byť aj ten, kto výstup len zadal, nie nutne spracoval. Tento model by mohol byť inšpiratívny aj pre slovenské právo, najmä pri úvahách o modifikácii § 91.

Na opačnom konci spektra stojí prístup Spojených štátov amerických, kde U.S. Copyright Office striktne trvá na požiadavke ľudského autorstva. V rozhodnutí vo veci „Zarya of the Dawn“ z februára 2023 úrad konštatoval, že výstup vytvorený nástrojom Midjourney nie je chránený autorským právom, ak autor nepreukáže konkrétny ľudský prínos k finálnej podobe. Tento výklad potvrdil skorší precedens z prípadu „Naruto v. Slater“, kde súd zamietol žiadosť o uznanie autorstva pre makaka, ktorý „sám“ stlačil spúšť fotoaparátu. Významný je aj starší prípad Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony (U.S. 1884), ktorý definoval, že autorské právo chráni výtvary „produkt ľudskej mysle“. Na základe týchto rozhodnutí sa výstup AI nepovažuje za dielo, ak chýba preukázateľný ľudský zásah.²⁹

Z medzinárodného hľadiska treba spomenúť činnosť Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO), ktorá od roku 2019 organizuje sériu konzultácií s cieľom identifikovať právne a regulačné výzvy v oblasti AI. Vo svojich odporúčaniach zatiaľ WIPO neprijala záväzný postoj k otázke autorstva výstupov AI, no odporúča štátom vytvoriť nástroje na podporu transparentnosti, určovania vlastníctva a regulácie rizikových situácií. Podľa Bullocka a kol. viaceré existujúce regulačné orgány už v

²⁷ ZHUK, A.: Navigating the Legal Landscape of AI Copyright: A Comparative Analysis of EU, US, and Chinese Approaches. *AI and Ethics*, 2024, roč. 4, s. 1303–1304. DOI: 10.1007/s43681-023-00299-0.

²⁸ Copyright, Designs and Patents Act 1988 (UK), Section 9(3). Dostupné na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/9>

²⁹ U.S. COPYRIGHT OFFICE. *Zarya of the Dawn: Registration Decision*. Washington, D.C., 2023. Dostupné na: <https://www.copyright.gov/ai/>

súčasnosti disponujú právomocami dohľadu nad tzv. „frontier AI models“, pričom autorské právo je jedným z nástrojov právnej kontroly, nie však jediným.³⁰

Z komparatívneho pohľadu možno konštatovať, že žiadny zo sledovaných právnych poriadkov zatiaľ nedokázal komplexne vyriešiť otázku ochrany výstupov generovaných umelou inteligenciou. Zatiaľ čo niektoré štáty (napr. UK) volia pragmatický prístup cez funkčné autorstvo, iné (napr. USA) zotrvávajú na tradičných doktrínach. Európska únia zatiaľ váha medzi výkladovým status quo a legislatívnym zásahom. Slovensko by preto malo zvažovať reformné kroky s ohľadom na tieto modely a ich praktické dopady, pričom osobitnú pozornosť si zaslúži otázka právnej istoty v zmluvných vzťahoch.

Výkladové návrhy a odporúčania de lege lata

Hoci slovenská právna úprava nepozná osobitné ustanovenia o výstupoch vytvorených umelou inteligenciou, výkladové prístupy môžu ponúknuť riešenia, ktoré zabezpečia určitú mieru právnej istoty už dnes – teda bez nutnosti legislatívnej zmeny. V tomto smere je rozhodujúce, ako bude vykladaný pojem „dielo“ a „autor“ v zmysle § 5 a § 91 autorského zákona, a najmä, či možno tvorivý prínos naplniť aj vtedy, ak autor pri tvorbe využíva algoritmickej nástroj alebo generatívny systém umelej inteligencie.

Pojem diela sa v slovenskom práve viaže na tvorivú duševnú činnosť fyzickej osoby. Podľa ustálenej doktríny nie je rozhodujúce, aká je forma alebo spôsob vyjadrenia, ale to, či existuje tvorivý vklad človeka, ktorý je individualizovaný a dostatočne jedinečný. Ako uvádza Bačárová, aj minimálny estetický alebo selekčný prínos môže postačovať na naplnenie znakov originality.³¹ Tieto kritériá sa bežne uplatňujú aj pri fotografiách, kde technické podmienky (napr. svetlo, stroj) môžu byť automatizované, ale rozhodovanie fotografa o čase, uhle a kompozícii sa považuje za prejav tvorivej voľby.

Podobný výklad možno aplikovať aj na situácie, kde výstup vzniká prostredníctvom umelej inteligencie. Ak používateľ zadáva výber vstupných parametrov (tzv. promptov), selektuje z viacerých výstupov,

³⁰ BULLOCK, Ch. a kol.: Existing Authorities for Oversight of Frontier AI Models [online]. SSRN, 2024, s. 6–15. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4976362>

³¹ BAČÁROVÁ, R.: Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-89603-66-9, s. 100–102.

upravuje ich alebo ich následne kombinuje, možno hovoriť o tvorivej činnosti. Výklad § 91 by tak mohol vychádzať z toho, že aj keď AI vykonáva technickú časť spracovania, autorom je ten, kto usmerňuje jej činnosť – teda fyzická osoba, ktorá sa podieľa na tvorbe výstupu koncepcne a rozhodujúcim spôsobom.³²

V tomto duchu je možné udržať použiteľnosť § 91 aj v prípade výstupov, ktoré vznikajú ako výsledok spolupráce človeka a AI. Významné je, že § 91 nerozlišuje medzi druhmi diel ani spôsobom ich tvorby – rozhodujúce je, že dielo bolo vytvorené autorom „na základe zmluvy o dielo alebo obdobného zmluvného vzťahu“ a že má znaky autorského diela. Ak tieto podmienky sú splnené, nie je vylúčené, aby AI slúžila ako prostriedok, podobne ako softvér, fotoaparát alebo hudobný nástroj (Bačárová, 2018, s. 102).³³

Na druhej strane treba akceptovať aj prípady, kde výstup AI nesplní test originality. V týchto situáciách nie je právne chránený autorským právom, čo však neznamená, že nemôže byť predmetom zmluvného ujednania. Ako upozorňuje Kesselová (2023), výstupy bez právnej ochrany môžu byť v praxi chránené prostredníctvom vlastníctva, obchodného tajomstva, ochrany databáz alebo zmluvnými dohodami o výhradnosti.³⁴ Zmluvná prax tak zohráva kľúčovú rolu pri zabezpečení právnej istoty, a to aj v prípadoch, kde výstup nesplňa kritériá diela.

Zmluvné strany môžu napríklad dohodnúť, že výstupy vytvorené s pomocou AI patria objednávatelovi bez ohľadu na ich status podľa autorského zákona. Takáto klauzula môže znieť: „Objednávateľ nadobúda všetky práva k výstupu vytvorenému zhotoviteľom, vrátane tých, ktoré nie sú predmetom ochrany podľa autorského práva.“ V praxi sa tým zamedzí riziku, že výstup síce nebude autorským dielom, ale objednávatel ho nebude môcť používať podľa dohody.

Podobne je možné zaradiť do zmluvy ustanovenia o pôvode výstupu: „Zhotoviteľ vyhlasuje, že výstup nevznikol porušením práv tretích osôb a

³² KESARI, A. a kol.: A Legal Framework for eXplainable Artificial Intelligence [online]. SSRN, 2024, s. 10–14. Dostupné na: <https://www.research-collection.ethz.ch/handle/20.500.11850/699762>

³³ BAČÁROVÁ, R.: Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-89603-66-9, s. 102.

³⁴ KESSELOVÁ, K. Generatívna umelá inteligencia a výzvy autorského práva [online]. In: Bulletin Slovenskej advokátskej komory, 2023. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/generativna-umela-inteligencia-a-vyzvy-autorskeho-prava.htm>

v prípade sporu poskytne potrebnú súčinnosť na zabezpečenie práv objednávateľa.“ Tieto klauzuly síce nemajú autorskoprávnu povahu, ale môžu významne posilniť postavenie objednávateľa v prípade sporov.

Z hľadiska výkladových nástrojov možno odporučiť, aby aj súdy, správne orgány a autorská obec akceptovali rozšírený výklad pojmu „tvorivý prínos“, ktorý zohľadňuje nové spôsoby tvorby pomocou AI. Ak bude existovať sústavná rozhodovacia prax, ktorá pripustí autorstvo tam, kde človek tvorivo pracuje s nástrojom AI, § 91 môže naďalej plniť svoju funkciu aj v nových technologických podmienkach.

Záverom možno konštatovať, že slovenské autorské právo má dostatočne flexibilné nástroje na to, aby v rámci súčasného právneho rámca dokázalo reflektovať vývoj v oblasti umelej inteligencie. Výkladová prax však musí byť dôsledne odborná, konzistentná a podporená adekvátnou zmluvnou praxou, aby sa predišlo právnej neistote a sporom medzi zhotoviteľmi a objednávateľmi.

Návrhy de lege ferenda

Dynamický vývoj technológií a nástup generatívnych AI systémov signalizujú, že výlučne výkladová reakcia právnej praxe môže byť v dlhodobom horizonte insuficientná. Generatívna umelá inteligencia mení samotnú podstatu tvorivého procesu — pričom v mnohých prípadoch už človek nevytvára obsah, ale len usmerňuje, interpretuje alebo kombinuje výstupy produkované strojmi. Tento posun si vyžaduje nielen výkladovú pružnosť, ale aj legislatívnu intervenciu, ktorá by explicitne reagovala na nové spôsoby tvorby a posilnila právnu istotu v praxi.

Jednou z najdôležitejších legislatívnych potrieb je aktualizácia § 91 zákona č. 185/2015 Z. z., ktorý upravuje špecifický režim tzv. diela na objednávku. Súčasné znenie vychádza z predpokladu, že ide o výstup vytvorený fyzickou osobou, ktorá je schopná byť autorom v tradičnom právnom zmysle. Tento predpoklad však nezodpovedá realite mnohých moderných zmluvných vzťahov, kde výsledkom činnosti nie je klasické autorské dielo, ale „technický výstup“ — často neuchopiteľný v rámci klasickej právnej doktríny. Ak má byť § 91 naďalej prakticky využiteľný, je potrebné legislatívne rozšíriť jeho aplikáciu aj na prípady, kde výstup vzniká s pomocou AI alebo autonómne.

Prvou možnosťou je zavedenie novej kategórie tzv. „technicky asistovaných výstupov“ (napr. „technicky generovaný obsah“), ktoré by nemuseli napĺňať znaky autorského diela, ale boli by predmetom

samostatného režimu právnej ochrany. Tento model je porovnateľný s britskou právnou úpravou, kde sa autorstvo v prípade počítačom generovaných výstupov pripisuje osobe, ktorá „vykonala nevyhnutné kroky na jeho vytvorenie“ (Copyright, Designs and Patents Act 1988, § 9 ods. 3).³⁵ Podobne by slovenská legislatíva mohla zaviesť fikciu autorstva, ktorá by umožňovala pripísať práva používateľovi, ktorý riadi alebo objednáva výstup umelej inteligencie — bez toho, aby bolo potrebné skúmať jeho tvorivý vklad v tradičnom zmysle.

Druhou možnosťou je doplnenie § 91 o osobitný odsek, ktorý by explicitne upravoval situácie, keď je výstup generovaný čiastočne alebo výlučne technickým nástrojom. Takéto ustanovenie by mohlo znieť: „Ak výstup vznikol s použitím technického nástroja alebo umelej inteligencie a nie je autorským dielom, objednávateľ nadobúda k výstupu práva v rozsahu dohodnutom v zmluve.“ Tento text by zohľadnil praktické potreby aplikačnej praxe bez narušenia základnej koncepcie autorského práva.

Tretím nástrojom je vytvorenie samostatného registra výstupov generovaných AI — napríklad prostredníctvom Slovenského autorského zväzu alebo úradu pre duševné vlastníctvo. Takáto dobrovoľná registrácia by umožnila identifikovať osobu, ktorá nesie zodpovednosť za vznik výstupu, čím by sa uľahčilo riešenie prípadných sporov o autorstvo alebo použitie. Podobný model odporúčajú Seger a kol., ktorí navrhujú zaviesť systém správy „foundation model outputs“ mimo rámca klasického autorského práva, ale s uznaním ekonomických práv a zodpovednosti.³⁶ V legislatívnom procese by bolo vhodné zvážiť aj spoluprácu s odbornými komorami, ktoré majú praktický kontakt so zmluvnou praxou — ako napríklad Slovenská advokátska komora, Slovenská komora architektov, Úrad pre duševné vlastníctvo SR alebo Slovenská asociácia vývojárov hier. Tieto inštitúcie by mohli poskytnúť kvalifikované vstupy do tvorby legislatívneho rámca, ktorý by zohľadňoval dynamiku technologickej praxe aj potreby obchodných a verejných inštitúcií.

Slovensko by tak mohlo prijať právne riešenie, ktoré by nebolo len formalistickou novelou, ale systémovým krokom k technologicky

³⁵ Copyright, Designs and Patents Act 1988 (UK), Section 9(3). Dostupné na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/9>

³⁶ SEGER, E. a kol.: Open-Sourcing Highly Capable Foundation Models: An Evaluation of Risks, Benefits, and Alternative Methods for Pursuing Open-Source Objectives [online]. SSRN, 2023, s. 10–18. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4596436>

neutrálnemu právnomu rámcu. Ten by mal umožniť zmluvnú voľnosť tam, kde je to vhodné, ale zároveň garantovať ochranu subjektom, ktoré investujú prostriedky do tvorby AI výstupov — najmä v oblastiach ako verejné obstarávanie, kultúra, vývoj softvéru či mediálne služby.

Legislatívne riešenia musia byť postavené na princípe proporcionality: tam, kde nie je možné priznať autorské práva, musí byť možné priznať aspoň ekonomické alebo zmluvné oprávnenia.³⁷ Tým sa vytvorí právne predvídateľné prostredie, v ktorom môžu subjekty slobodne uzatvárať zmluvy, chrániť svoju investíciu a súčasne rešpektovať limity autorského práva ako verejnoprávnej regulácie tvorby.

Záver

Rýchly nástup generatívnych AI systémov ako nástrojov tvorby vyvoláva zásadné otázky pre oblasť autorského práva. Právny rámec, ako ho poznáme, je postavený na tradičnom pojme autora ako fyzickej osoby a na predstave tvorby ako individuálneho aktu ľudskej tvorivosti. Výstupy umelej inteligencie túto koncepciu zásadne narúšajú – svojou povahou, rozsahom aj spôsobom generovania.

Aplikácia § 91 autorského zákona v tomto kontexte naráža na viaceré úskalia. Ak výstup vytvorený AI nesplní kritériá autorského diela, nemôže byť predmetom režimu diela na objednávku. Objednávateľ, ktorý očakáva výhradné práva, môže ostať bez reálnej právnej ochrany. Súčasný stav tak predstavuje riziko pre zmluvnú prax, obchodné využitie výstupov a právnu predvídateľnosť v kultúrnych a digitálnych odvetviach. Odborná diskusia však ukazuje, že slovenský právny systém má nástroje na to, aby sa s touto výzvou vyrovnal. Výkladová flexibilita umožňuje považovať za autora aj osobu, ktorá tvorivo riadi proces vzniku výstupu – aj keď samotnú formu generuje stroj. Zmluvná prax môže zabezpečiť vlastníctvo alebo práva k výstupu aj vtedy, ak nejde o dielo v zmysle zákona. Tieto riešenia však nestačia na dlhodobé fungovanie.

Preto je vhodné, aby zákonodarca zväžil legislatívne úpravy. Zavedenie kategórie technicky asistovaných výstupov, doplnenie § 91 o ochranu výstupov AI alebo vytvorenie registra výstupov sú kroky, ktoré by Slovensku umožnili udržať krok s technologickým vývojom bez toho, aby bola oslabená integrita autorského práva. Takýto vývoj je nevyhnutný, ak

³⁷ ZIGO, D.: Podnikanie zahraničných osôb : prvá časť, hlava druhá. In: Lukáčka, P., Hučková, R., Kubinec, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 1 vydanie. Praha : C. H. Beck, 2025. 1903 s. ISBN 978-80-7699-013-5.

chceme zachovať rovnováhu medzi inováciou, tvorbou a právnou ochranou v digitálnom prostredí 21. storočia.

Zoznam použitej literatúry

1. ADAMOVIČ, Z. Autorské právo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-571-0324-4.
2. BAČÁROVÁ, R. Zmluvné záväzky v autorskom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-89603-66-9.
3. BULLOCK, C. et al. Existing Authorities for Oversight of Frontier AI Models, 2024, p. 6–15. [cit. 2025-02-05]. Available at: <https://ssrn.com/abstract=4976362>
4. FUNTA, R. – HORVÁTH, M. Digital Markets as a Challenge for Competition Policy. Brno: MSD, 2022, p. 15–28. ISBN 978-80-7392-377-8.
5. FUNTA, R. – HORVÁTH, M. Can the Platform Operator, Who Acts as a Provider on His Own Platform, Favor Himself over Third-Party Providers? In: *Juridical Tribune*, 14(2), 2024, p. 227–242. DOI: 10.62768/TBJ/2024/14/2/04.
6. GYURÁSZ, Z. – CIHANOVIČ, J. Intellectual Property Law and Artificial Intelligence. In: MESARČÍK, M. – GYURÁSZ, Z. et al. *Law and Artificial Intelligence*, 2024, p. 145–161.
7. HORVÁTH, M. – HLÁSNY, M. – KRÁSNY, M. Digital Era as a Challenge for Civil and Labour Law. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2021, p. 11–15.
8. HORVÁTH, M. – KRÁSNA, S. – HLÁSNY, M. Law, Citizens and the European Digital Future. Brno: MSD, 2024, p. 9–22.
9. KESARI, A. et al. A Legal Framework for eXplainable Artificial Intelligence, 2024, p. 10–14. [cit. 2025-02-05]. Available at: <https://www.research-collection.ethz.ch/handle/20.500.11850/699762>
10. KESSELOVÁ, K. Generative Artificial Intelligence and Challenges of Copyright Law, 2023. [cit. 2025-02-05]. Available at: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/generativna-umela-inteligencia-a-vyzvy-autorskeho-prava.htm>

11. MACKO, L. Artificial Intelligence as a Challenge to Copyright of the New Age. In: Artificial Intelligence from the Perspective of Law and Ethics, 2021, p. 135–144. ISBN 978-80-7502-590-6.
12. MACKO, L. Artificial Intelligence as the Author of a Work of Art. In: Naděje právní vědy 2021, 2022, p. 889–896. ISBN 978-80-261-1048-4.
13. SEGER, E. et al. Open-Sourcing Highly Capable Foundation Models, 2023, p. 10–18. [cit. 2025-02-05]. Available at: <https://ssrn.com/abstract=4596436>
14. SMEJKAL, V. – SRSTKA, J. Artificial Intelligence and Copyright Law. *Duševné vlastníctvo*, 1, 2024, p. 13–23. [cit. 2025-02-05]. Available at: https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/DV/2024/01/03_eDV_2401_smejkal_srstka.pdf
15. U.S. COPYRIGHT OFFICE. Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence, *Federal Register*, Vol. 88, No. 51, 2023.
16. U.S. COPYRIGHT OFFICE. Zarya of the Dawn: Registration Decision, 2023. [cit. 2025-02-05]. Available at: <https://www.copyright.gov/ai/>
17. ZIGO, D. – ZIGO, J. Licence Agreements as a Tool for Commercialisation of Industrial Property. In: Martin Daňko – Alojz Vyčislík – Veronika Ťažká (eds.). *Intangible Assets Interdisciplinarily*, 2024, p. 104–114. ISBN 978-80-7160-735-9.
18. ZIGO, J. General-Purpose AI in the Context of the EU AI Act. In: *Milestones of Law in the Central European Area 2024*, 2024, p. 168–175. ISBN 978-80-7160-723-6.
19. ZHUK, A. Navigating the Legal Landscape of AI Copyright: A Comparative Analysis of EU, US, and Chinese Approaches. *AI and Ethics*, 4, 2024, p. 1303–1304. DOI: 10.1007/s43681-023-00299-0.
20. Copyright, Designs and Patents Act 1988 (UK), Section 9(3). [cit. 2025-02-05]. Available at: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/9>

Kontaktné údaje**doc. Mgr. Martin Daňko, PhD.**

Ústav práva informačných technológií a práva duševného vlastníctva

Univerzita Komenského

Právnická fakulta

Šafárikovo námestie č. 6

P. O. BOX 313

810 00 Bratislava

martin.danko@flaw.uniba.sk

Umelá inteligencia a právo:
regulácia, prax a etické výzvy
Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta
1. vydanie
2026
ISBN 978-80-7160-784-7

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

ISBN: 978-80-7160-784-7